

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 20 september 2016
(OR. en)

12299/16

COHOM 115
COPS 272
CFSP/PESC 711
CSDP/PSDC 521
FREMP 146
INF 160
JAI 758
RELEX 748

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
av den:	20 september 2016
till:	Delegationerna

Föreg. dok. nr:	11691/16 COHOM 106 COPS 257 CFSP/PESC 657 CSDP/PSDC 482 FREMP 135 INF 145 JAI 702 RELEX 685
-----------------	--

Ärende:	EU:s årsrapport om mänskliga rättigheter och demokrati i världen 2015 – nationella och regionala frågor
---------	--

För delegationerna bifogas EU:s årsrapport om mänskliga rättigheter och demokrati i världen 2015 – nationella och regionala frågor, som antogs av rådet vid dess 3484:e möte den 20 september 2016.

**EU:S ÅRSRAPPORT OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH DEMOKRATI
I VÄRLDEN 2015
Nationella och regionala frågor**

(Allmänna rådet den 20 september 2016)

Innehållsförteckning

I. Kandidatländer och potentiella kandidatländer.....	9
Albanien	10
Bosnien och Hercegovina	11
F.d. jugoslaviska republiken Makedonien	12
Kosovo*	13
Montenegro	15
Serbien	16
Turkiet	17
Stöd riktat till flera mottagare	18
II. EES-/Eftaländerna	18
Schweiz	18
Norge.....	19
Island	20
Heliga stolen	21
Andorra, Liechtenstein, Monaco, San Marino	21
III. Den europeiska grannskapspolitiken.....	21
Armenien	22
Azerbajdzjan.....	25
Vitryssland	28
Georgien	30
Republiken Moldavien	33

Ukraina	35
Egypten	38
Israel	41
Palestina*	43
Jordanien	46
Libanon	48
Syrien	49
Algeriet	51
Marocko	54
Tunisien	56
Västsahara	59
Libyen	59
IV. Ryssland och Centralasien	62
Ryssland	62
Kazakstan	65
Kirgizistan	66
Tadzjikistan	67
Turkmenistan	69
Uzbekistan	70
V. Afrika	71
Afrikanska unionen – gemensam strategi Afrika–EU	71
Angola	74
Benin	76
Botswana	78
Burkina Faso	81
Burundi	83
Kap Verde	86

Kamerun	87
Centralafrikanska republiken	88
Tchad	89
Komorererna	91
Republiken Kongo	92
Elfenbenskusten	94
Demokratiska republiken Kongo	96
Djibouti	98
Ekvatorialguinea	99
Eritrea	100
Etiopien	102
Gabon	104
Gambia	106
Ghana	108
Guinea	110
Guinea-Bissau	113
Kenya	114
Lesotho	115
Liberia	118
Madagaskar	119
Malawi	122
Mali	123
Mauretanien	125
Mauritius	127
Moçambique	128
Namibia	130
Niger	133

Nigeria	134
Rwanda	137
São Tomé och Príncipe	140
Senegal	141
Seychellerna	143
Sierra Leone	144
Somalia	146
Sydafrika	149
Sydsudan	151
Sudan	154
Swaziland	156
Tanzania	158
Togo	160
Uganda	161
Zambia	163
Zimbabwe	164
VI. Arabiska halvön	166
Bahrain	166
Kuwait	168
Oman	169
Qatar	169
Saudiarabien	170
Förenade Arabemiraten	172
Jemen	173
Iran	177
Irak	178
VII. ASIEN	181

Afghanistan	181
Sydostasiatiska nationers förbund (Asean)	184
Bangladesh	184
Bhutan	187
Brunei	188
Myanmar/Burma	189
Kambodja	192
Folkrepubliken Kina	194
Hongkong	198
Taiwan	198
Indien	199
Indonesien	201
Japan	203
Republiken Korea	204
Demokratiska folkrepubliken Korea (Nordkorea)	205
Laos	208
Malaysia	209
Maldiverna	212
Mongoliet	214
Nepal	216
Pakistan	218
Filippinerna	220
Singapore	223
Sri Lanka	224
Thailand	227
Östtimor	229
Vietnam	230

VIII. Oceanien	233
Australien	233
Fiji	233
Små östater i Stilla-havsområdet – Kiribati, Marshallöarna, Mikronesiska federationen, Nauru, Palau, Tuvalu och Samoa.....	235
Nya Zeeland	239
Papua Nya Guinea.....	239
Salomonöarna	242
Tonga	245
Vanuatu	247
IX. Nord-, Mellan- och Sydamerika	250
Antigua och Barbuda	250
Argentina.....	251
Samväldet Bahamas	251
Barbados.....	253
Belize	254
Bolivia	255
Brasilien.....	256
Kanada	258
Chile.....	260
Colombia	263
Costa Rica	265
Kuba	266
Dominica.....	268
Dominikanska republiken.....	268
Ecuador	270
El Salvador	271

Grenada	274
Guatemala	275
Guyana	277
Haiti	279
Honduras	280
Jamaica	282
Mexiko	283
Nicaragua	286
Panama	288
Paraguay	290
Peru	291
Saint Kitts och Nevis	292
Saint Lucia	293
Saint Vincent och Grenadinerna	294
Surinam	295
Trinidad och Tobago	296
Amerikas förenta stater (USA)	297
Uruguay	299
Venezuela	300

I. Kandidatländer och potentiella kandidatländer

De värden som EU ska bygga på, enligt artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen, återspeglas i anslutningskriterierna. Dessa grundförutsättningar, som alla kandidatländer måste uppfylla för att bli medlem, omfattar stabila institutioner som garanterar demokrati, respekt för rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter och skydd av minoriteter. Den nuvarande utvidgningsagendan omfattar länderna på västra Balkan och Turkiet. De framsteg som gjorts i riktning mot att uppfylla dessa kriterier behandlas ingående i Europeiska kommissionens utvidgningspaket 2015¹. I år har kommissionen infört en skärpt metod för sina bedömningar i årsrapporterna om utvidgningsländerna, som inte bara omfattar framsteg utan även redogör för läget och ländernas beredskap att fullgöra de skyldigheter som följer av ett medlemskap. Rapporterna ger också tydligare vägledning om vad länderna förväntas göra.

Fokus i EU:s utvidgningspolitik ligger på principen om "det grundläggande först".

Utvidgningsprocessen, som återspeglar EU:s grundläggande värderingar och politiska prioriteringar, fortsätter att prioritera reformer inom områdena rättsstatsprincipen, grundläggande rättigheter, stärkta demokratiska institutioner, bland annat reformer av den offentliga förvaltningen, samt ekonomisk utveckling och konkurrenskraft.

I EU:s utvidgningsstrategi 2015 behandlas kandidatländernas och de potentiella kandidaternas största utmaningar. När det gäller grundläggande rättigheter på västra Balkan och i Turkiet understryker kommissionen alltjämt att även om dessa i hög grad är lagstadgade så krävs ytterligare insatser för att se till att de genomförs i praktiken. Yttrandefriheten är en särskild utmaning, där den pågående utvecklingen är negativ i ett antal länder. Kommissionen fortsätter att prioritera arbetet med yttrande- och mediefrihet i EU-anslutningsprocessen. Behovet kvarstår av ett bättre skydd för minoriteter, framför allt romer, som fortfarande är utsatta för diskriminering och lever under svåra förhållanden. Diskriminering av och våld mot andra utsatta grupper, bland annat homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella (hbtqi-personer), är ett allvarligt problem. Det krävs också ytterligare arbete för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män, bekämpa våld i hemmet, se till att barnets rättigheter respekteras och stödja personer med funktionsnedsättning.

¹ COM(2015) 611 final, Bryssel, november 2015.

Man måste också se till att de demokratiska institutionerna fungerar. De nationella parlamentens roll i reformprocessen för att säkerställa demokratisk ansvarighet behöver fortfarande stärkas. Utvidgningsländerna måste sörja för en effektivt fungerande institutionell ram för skyddet av grundläggande rättigheter och ett mycket mer stödjande och gynnsamt klimat som främjar utvecklingen av det civila samhället, eftersom detta leder till ökad politisk ansvarighet och bättre förståelse för anslutningsrelaterade reformer. Kommissionen fortsätter att verka för och stödja att kandidatländerna och de länder med vilka ett stabiliserings- och associeringsavtal ingåtts deltar som observatörer i arbetet inom EU:s byrå för grundläggande rättigheter. Positiva utvecklingstendenser konstaterades under 2015 när det gäller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Albanien och Serbien.

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13906-2015-INIT/sv/pdf#page=2>

Albanien

Inom ramen för föranslutningsinstrumentet (nedan kallat *IPA*) finns fyra centrala pågående projekt med inriktning på att förstärka Albaniens system för skydd av mänskliga rättigheter och antidiskriminering (IPA 2013; 1,5 miljoner euro), ekonomisk och social egenmakt för romer och egyptier (IPA 2014; 4 miljoner euro), alternativ tvistlösning för att tillhandahålla alternativa tvistlösningsmetoder för medborgarna (IPA 2012; 750 000 euro) samt kriminalvården (IPA 2013; 1 miljon euro). Det finns ett pågående fängelseinfrastrukturprojekt (IPA 2011, 14,4 miljoner euro).

Inom ramen för IPA:s facilitet för det civila samhället finns sju projekt (för totalt ca 1,2 miljoner euro) som avser skydd för mänskliga rättigheter och syftar till att främja social delaktighet för personer som tillhör minoriteter, främst romer och egyptier, övervaka att grundläggande rättigheter respekteras i förvarsenheter, stödja tillgången till rättslig prövning för utsatta grupper och främja reparativ rättvisa och medling mellan offer och förövare när det gäller ungdomar.

Sex projekt pågår med finansiering från det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR) (totalt 1,2 miljoner euro) med inriktning på frågor som hbt-personers rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning, skydd för barn och våld mot kvinnor. Sju projekt pågår som rör skyddet för mänskliga rättigheter inom utbildning och arbetslivet med fokus på inkludering av personer med funktionsnedsättning och utsatta grupper.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_albania.pdf

Bosnien och Hercegovina

Under 2015 inriktades det ekonomiska IPA-stödet på att harmonisera lagstiftningen med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (IPA 2011; 1 miljon euro) och på att stödja socioekonomisk egenmakt för omkring 260 minoffer och deras familjer genom projektet för stöd till offer för minor (1 miljon euro). Ett nytt projekt med en budget på 2,5 miljoner euro till stöd för socioekonomisk delaktighet för den romska befolkningen inleddes i oktober 2015, med utgångspunkt i ett tidigare projekt med liknande budget. Sammantaget kommer de två projekten att möjliggöra 290 bostadsenheter och integrerade socioekonomiska åtgärder. Insatsen är direkt riktad mot romernas bostadsbrist och fattigdom och den sociala och ekonomiska utestängningen av dem, genom (åter)uppbyggnad av bostäder och därmed sammanhängande infrastruktur och åtgärder för att ge försörjningsmöjligheter, företrädesvis i översvämningsdrabbade områden. Tillhandahållande av permanenta bostäder och andra åtgärder för utsatta återvändande personer och internflyktingar finansieras inom det projekt för genomförande av återvändandestrategin enligt bilaga VII (7 miljoner euro) som förvaltas gemensamt med UNHCR. EU har gett 1 miljon euro i stöd till projektet Subventionerade bostäder – utarbetande av en integrerad modell i teori och praktik, för att hjälpa nationella beslutsfattare att utforma och genomföra en bostadspolitik till stöd för flyktingar, återvändande, hemlösa, ungdomar och andra behövande.

Ett nytt projekt på 3 miljoner euro inleddes till stöd för en förstärkning av den tekniska kapaciteten vid ministeriet för mänskliga rättigheter och flyktingfrågor samt hos tillhandahållare av sociala tjänster. Stöd tillhandahölls även för översynen av Bosnien och Hercegovinas antidiskrimineringslag.

Elva projekt med finansiering inom ramen för EIDMR på sammanlagt 2,5 miljoner euro genomfördes under 2015. Projekten var framför allt inriktade på skydd för minoriteter, bland annat romer i allmänhet och romska barn i synnerhet, skydd för hbtqi-personer och rättigheter för personer med funktionsnedsättning, främjande av studenters deltagande i demokratiska reformer, ungdomars egenmakt och deltagande samt socioekonomisk egenmakt för marginaliserade grupper. Ytterligare fem bidrag på 0,95 miljoner euro tilldelades i slutet av 2015, avseende integrering av romer, tobakskontroll, god politisk styrning, tillgång till vatten och stöd till ungdomar.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_bosnia_and_herzegovina.pdf

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien

Under 2015 tillhandahöll EU omfattande stöd till det civila samhällets organisationer som arbetar med skydd för olika mänskliga rättigheter. Genom IPA:s nationella anslag 2014 avseende faciliteten för det civila samhället (5 miljoner euro) stöddes 19 projekt med huvudsaklig inriktning på främjande av yttrande- och mediefrihet, undersökande journalistik, reformer av rättsväsendet, deltagandedemokrati, relationer mellan olika etniska grupper samt romernas rättigheter. Genom IPA:s bidragssystem 2011 för det civila samhället (1,35 miljoner euro) gavs stöd till ytterligare 12 projekt som främst fokuserade på att stärka det civila samhällets delaktighet i politiskt beslutsfattande, antidiskriminering och skydd av rättigheter för personer med funktionsnedsättning, unga och andra utsatta grupper. Slutligen genomfördes 10 bidragsprojekt med finansiering inom ramen för EIDMR 2014–2015 (1,2 miljoner euro) för att främja faktisk tillgång till rättslig prövning, människorättsutbildning i skolorna, rätten till en säker arbetsmiljö, ett öppet och inkluderande beslutsfattande samt social delaktighet för romerna.

Utöver dessa bidragsprojekt för det civila samhällets organisationer fortsatte EU att genomföra ett antal människorättsrelaterade IPA-projekt tillsammans med olika offentliga institutioner. Där återfanns projekt som gällde stöd till ombudsmannaämbetet i arbetet med ett effektivare skydd av grundläggande rättigheter, en förstärkning av rättsväsendets oberoende, effektivitet och professionalism, reformen av det straffrättsliga systemet, en effektivare korruptionsbekämpning och skyddet för frihetsberövade och dömda personer.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf

Kosovo*²

Under 2015 inleddes en insats för 2 miljoner euro tillsammans med Internationella organisationen för migration (IOM) inom ramen för IPA 2014. Syftet med insatsen är att skapa inkomstmöjligheter för minoritetsgrupper och därigenom öka deras utsikter till (åter)integration. Inom ramen för 2015 års bidrag från IPA:s facilitet för det civila samhället och medieprogram ingicks avtal om två insatser för att förbättra situationen för offer för våld i familjen och människohandel samt för att inrätta och bibehålla en effektiv koalition mellan det civila samhällets organisationer på människorättsområdet och därigenom stärka deras förmåga att få ut sitt budskap. Dessa två projekt uppgår till totalt 2 miljoner euro. Under 2015 slutfördes dessutom ett IPA-projekt till ett värde av 1 miljon euro, genomfört av Europarådet, avseende kapacitetsuppbyggnad för ombudsmannainstitutionen och det civila samhället. Under 2015 pågick dessutom följande IPA-projekt: ett projekt för partnersamverkan som uppgick till 0,7 miljoner euro, mot homofobi och transfobi och för strategiska partnerskap med det civila samhällets organisationer för att tillhandahålla juridisk och psykologisk rådgivning, två projekt till ett värde av 1,5 miljoner euro respektive 0,6 miljoner euro för att tillhandahålla sociala tjänster till personer med funktionsnedsättning, framför allt barn, och rättvisa för barn, samt ett projekt till ett värde av 3 miljoner euro med inriktning på att värna och främja rättigheter för personer som tillhör minoritetsgrupper.

² *Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/1999 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

Avtal om två EIDMR-projekt (mänskliga rättigheter i den digitala tidsåldern och bostaden som en grundläggande mänsklig rättighet) ingicks under 2015, omfattande totalt 0,4 miljoner euro. Det civila samhället fortsatte att genomföra elva andra projekt som finansierades inom EIDMR 2011 och 2012. Projekten var inriktade på att stärka kapaciteten att aktivt arbeta för utsatta grupper, på att förbättra relationer mellan olika etniska och andra typer av grupper genom kulturverksamhet och på frågor som rör kvinnors egenmakt samt rättigheterna för hbt-personer och personer med funktionsnedsättning. Dessutom inleddes 2015 genomförandet av fem EIDMR-projekt omfattande totalt ca 1 miljon euro, bland annat med syftet att stärka kvinnoorganisationer samt politisk representation och politiskt deltagande för folkgrupperna romer, ashkali och egyptier.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_kosovo.pdf

Montenegro

Tre IPA-projekt motsvarande ca 1,6 miljoner euro genomfördes under 2015 på människorättsområdet, med inriktning på social delaktighet för personer med funktionsnedsättning, hållbara lösningar för den internt fördrivna romska befolkningen och stöd till ombudsmannen och författningsdomstolen för tillämpningen av människorättsnormer. När det gäller nya åtaganden tilldelades under 2015 ca 2,35 miljoner euro från IPA-medlen till sex projekt som avser antidiskrimineringsåtgärder och mänskliga rättigheter (social delaktighet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning, social delaktighet för kvinnor som utsatts för våld, rättigheter för psykiskt sjuka, socialt entreprenörskap, kvinnors ekonomiska egenmakt och politiska deltagande, könsrelaterat våld).

EU gav dessutom ekonomiskt stöd under 2015 på sammanlagt 700 000 euro till sex projekt inom ramen för EIDMR (det landbaserade stödsystemet). Projekten avsåg många olika områden, t.ex. rättigheter för hbtqi-personer, romers politiska deltagande (bildandet av den första fackföreningen för romska arbetstagare), konsumentskydd och patienträttigheter, ökat förtroende för val, bekämpning av könsrelaterat våld. Ytterligare fyra EIDMR-projekt till ett värde av ca 400 000 euro pågick under 2015, med inriktning på social delaktighet för romer, förhindrande av misshandel i fängelserna genom rehabiliterings- och återanpassningsreformer samt rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_montenegro.pdf

Serbien

Under 2015 fortsatte EU att inom ramen för IPA-programmet genomföra fyra projekt för att stödja antidiskrimineringsstrategier och förbättra situationen för utsatta personer, däribland romer, flyktingar och internt fördrivna. Under året bedrevs fyra projekt för romers delaktighet, för totalt ca 11,4 miljoner euro. I oktober 2015 lanserades ett projekt för partnersamverkan för främjande av mänskliga rättigheter och nolltolerans mot diskriminering. Projektet kommer att pågå under 18 månader och omfattar sammanlagt 1,2 miljoner euro. Inom faciliteten för det civila samhället för 2013 beviljades 22 bidrag på totalt 2,4 miljoner euro till organisationer i det civila samhället. De nyligen finansierade projekten kommer att bidra till korruptionsbekämpning genom ökad öppenhet i offentliga sektorn, stöd till de människor och grupper som är mest utsatta för diskriminering och stöd till samarbete mellan Serbien och Kosovo genom kultur-, medie- och ungdomsinitiativ.

En inbjudan att lämna förslag inom ramen för EIDMR:s budget 2014 och 2015 publicerades under 2015, med ett sammanlagt värde på 2 miljoner euro. 20 bidrag beviljades till det civila samhällets organisationer, med fokus på minoriteter, hbt-personers rättigheter, jämställdhet mellan könen, barnets rätt, rättigheter för asylsökande och för personer med funktionsnedsättning.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_serbia.pdf

Turkiet

I landstrategidokumentet för Turkiet 2014–2020 (IPA II-stöd) anges reformer och kapacitetsuppbyggnad på områden för rättsstatlighet och grundläggande rättigheter som viktiga prioriteringar. Det finns flera människorättsprojekt värda att notera inom ramen för IPA, exempelvis projekt för kapacitetsuppbyggnad tillsammans med relevanta människorättsmekanismer (t.ex. den nationella människorättsinstitutionen, ombudsmannen, parlamentet och advokatsamfundet), projekt för yttrandefrihet och projekt för kvinnors rättigheter och mot diskriminering. Det nationella IPA-programmet för 2015, som nyligen antogs, innehåller stödåtgärder för rättsväsendet motsvarande 17,9 miljoner euro, för att stärka rättsväsendets oberoende, opartiskhet, effektivitet och förvaltning. När det gäller grundläggande rättigheter omfattar programmet åtgärder för 18,9 miljoner euro för att förstärka centrala institutioner och stödja insatser för att förhindra och bekämpa våld mot kvinnor och barn. Insatser på inrikesområdet kommer att innebära att Turkiet får stöd för att genomföra därmed sammanhängande krav och bidra till arbetet med att ta emot flyktingar från konflikten i Syrien (112 miljoner euro). En fristående insats omfattande 4,7 miljoner euro kommer att stödja social delaktighet för internflyktingar i Vanprovinsen.

EIDMR-projekten i Turkiet gäller de viktigaste människorätsfrågorna för landet, bland annat yttrandefrihet och oberoende medier, förbättrad tillgång till rättslig prövning, kampen mot tortyr och strafflöshet, skydd och respekt för kulturell mångfald, utsatta grupper och rättigheter för personer som tillhör utsatta grupper och minoriteter, utbildningsprogram om mänskliga rättigheter och förstärkning av politisk representation och politiskt deltagande i samhället, framför allt för underrepresenterade grupper (bland annat kvinnor, hbt-personer, romer och ungdomar). I december 2015 pågick 33 projekt inom ramen för EIDMR:s Turkietprogram. 22 nya projektavtal undertecknades i december 2015, till ett värde av 3 miljoner euro. De nya projekten omfattar flera viktiga människorättsområden: människorättsförsvarare, rättigheter för hbt-personer, kvinnors rättigheter och motverkande av våld mot kvinnor, minoriteter och flyktingar. EIDMR förväntas också spela en roll i åtgärderna med anledning av Syrienkrisen, i samarbete med det civila samhällets organisationer om rättigheter för flyktingar, asylsökande, internflyktingar och migranter i allmänhet. Prioriteringarna på detta område är förenliga med och kompletterar arbetet inom ramen för IPA, instrumentet som bidrar till stabilitet och fred och andra viktiga instrument såsom EU:s förvaltningsfond.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_turkey.pdf

Stöd riktat till flera mottagare

Inom ramen för det stöd som riktas till flera mottagare fortsatte projekt att genomföras inom ramen för IPA 2012 och 2013 på området skydd och främjande av rättigheter för minoriteter (3,6 miljoner euro) och regionalt stöd för inkluderande undervisning (4,6 miljoner euro).

II. EES-/Eftaländerna

Schweiz

EU:s människorätsstrategi i Schweiz är främst inriktad på att samarbeta och upprätthålla en nära dialog med Schweiz om människorätsfrågor i internationella organisationer (FN, Europarådet, OSSE osv.) och i särskilda länder runt om i världen. Schweiz spelar en aktiv roll i FN:s råd för mänskliga rättigheter och har valts in där för perioden 2016–2018.

Mänskliga rättigheter ingår i EU:s offentliga diplomati och informationsverksamhet i Schweiz för att betona EU:s ledande roll i världen som förfäktare av den globala människorättsagendan.

När det gäller den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad *Europakonventionen*) erkänns det allmänt att Europadomstolens domar, trots att Schweiz inte alltid har instämt i dem i enskilda fall, positivt har påverkat den schweiziska förbundsdomstolens rättspraxis på människorättsområdet och konstitutionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt ett folkligt initiativ från den politiska högern föreslås dock att det ska fastslås att den schweiziska konstitutionen står över folkrätten, även Europakonventionen, så att man på ett självständigt sätt slår vakt om grundläggande och mänskliga rättigheter och för att, enligt initiativtagarna, respektera det schweiziska folkets vilja. Den övre kammaren i Schweiz förbunds församling intog en något mjukare hållning när man i december diskuterade ett förslag som redan fått stöd av den undre kammaren, och som gällde ett mandat för Schweiz förbundsrad att arbeta på alla relevanta nivåer, framför allt inom Europarådet, för att subsidiaritetsprincipen i ökad utsträckning ska följas och för att Europadomstolen i sin rättspraxis på ett mer systematiskt sätt ska ta hänsyn till nationella rättssystem.

Norge

Eftersom EU och Norge har liknande människorättsstandarder, är EU:s människorättsstrategi främst inriktad på att samarbeta och upprätthålla en nära dialog med Norge om människorättsfrågor i internationella organisationer (FN, Europarådet, OSSE osv.) och i särskilda länder runtom i världen. Mänskliga rättigheter ingår i EU:s offentliga diplomati och informationsverksamhet i Norge för att betona EU:s ledande roll i världen.

Rent allmänt kan sägas att det internationella regelverket för mänskliga rättigheter och de många konventioner och andra instrument som finns för att verka för och skydda specifika mänskliga rättigheter, t.ex. när det gäller rasdiskriminering, tortyr och rättigheter för kvinnor, barn och personer med funktionsnedsättning – tillsammans med främjande av mänskliga rättigheter enligt ingressen till den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna – utgör grunden för det norska stödet för mänskliga rättigheter, som upprätthålls på olika sätt, bland annat genom utvecklingssamarbete. Det finns ingen aktuell övergripande plan för insatser på människorättsområdet, men däremot finns planer för särskilda området, t.ex. människohandel samt barns och kvinnors rättigheter. Mänskliga rättigheter är och förblir mycket viktiga och den norska regeringen lägger ökad tyngdpunkt på olika tematiska områden där Norge anses ha särskilt starka sidor. Bland de prioriterade områdena för norskt utvecklingssamarbete till stöd för mänskliga rättigheter återfinns stöd till människorättsförsvarare, rättsstatsprincipen och arbete mot tortyr och dödsstraff, yttrandefrihet och fria medier, företagens sociala ansvar, människorättsdialoger med utvalda länder och främjande av rättigheter för kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning, urbefolkningar och homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer).

Island

Island har ett omfattande system för skydd av grundläggande fri- och rättigheter. Landet har ett omfattande samarbete med internationella organisationer i människorättsfrågor. När det gäller särskilda initiativ har Island aktivt verkat för och stött FN-initiativ och andra internationella initiativ för att främja mansrollen i jämställdhetsarbetet. Den 14–15 januari 2015 stod Island och Surinam värd för den s.k. Barbershop-konferensen vid FN:s högkvarter i New York, som syftade till att få män att spela en mer aktiv roll i diskussionerna om mäns och kvinnors lika rättigheter. På regional nivå har Island bidragit till Arktiska rådets arbete i dessa frågor.

Mänskliga rättigheter ingår i EU:s offentliga diplomati och informationsverksamhet i Island för att betona EU:s ledande roll i världen.

Heliga stolen

EU har ofta värdefulla kontakter med Heliga stolen inom multilaterala forum om en rad olika människorättsfrågor, bl.a. i FN:s generalförsamling, FN:s råd för mänskliga rättigheter, OSSE och Europarådet. EU:s riktlinjer för främjande och skydd av religions- och trosfrihet är allt viktigare som en grund för samarbete, med tanke på Heliga stolens allvarliga oro över de ökande förföljelserna av kristna i olika delar av världen.

Andorra, Liechtenstein, Monaco, San Marino

EU och Andorra, Liechtenstein, Monaco och San Marino har liknande människorättsnormer, och EU:s människorättsstrategi är i första hand inriktad på samordning med dessa länder om människorättsfrågor i internationella organisationer (FN, Europarådet, OSSE osv.). EU deltar även i den allmänna återkommande utvärderingen av människorättsläget i dessa länder inom ramen för FN:s råd för mänskliga rättigheter.

III. Den europeiska grannskapspolitiken

Under 2015 bekräftades i det gemensamma meddelandet om översynen av den europeiska grannskapspolitiken EU:s åtagande att verka för och försvara de mänskliga rättigheternas universalitet och odelbarhet, både på hemmaplan och inom ramen för våra partnerskap med länder i alla regioner. I meddelandet betonades den fortsatta vikten av god samhällsstyrning, demokrati, rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna, och där framhölls att behovet av att säkerställa oberoende och effektiva rättssystem kommer att vara en prioriterad fråga för EU i grannskapsregionen. Yttrandefrihet, mediepluralism och mediernas oberoende – även ett öppet och fritt internet – identifierades också som viktiga områden i översynen av den europeiska grannskapspolitiken.

I översynen av den europeiska grannskapspolitiken konstaterades att den stimulansbaserade strategin ("mer för mer") har varit lyckad när det gäller att stödja reformer inom god samhällsstyrning, demokrati, rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter i de fall då partnerna har åtagit sig att genomföra sådana reformer. Strategin ger emellertid inte ett tillräckligt starkt incitament för reformåtaganden om den politiska viljan saknas. Där så är fallet kommer EU att undersöka om det går att uppmuntra till grundläggande reformer i partnerländerna på mer ändamålsenliga sätt, exempelvis genom samverkan med civila, ekonomiska och sociala aktörer.

EU har därför under 2015 bekräftat att man kommer att inleda en omfattande dialog med sina partner om frågor som rör mänskliga rättigheter och demokrati, även på områden där erfarenheterna kan skilja sig åt. Mänskliga rättigheter och demokrati kommer även i framtiden att stå på dagordningen i den politiska dialog som EU för med sina partner under gemensamt överenskomna former. Mot bakgrund av dessa åtaganden underströks i översynen också behovet av att hitta nya, effektivare sätt att främja universella värden och EU:s avsikt att göra mer för att stödja det civila samhället och öka kontakterna med relevanta företrädare för det civila samhället i dess vidaste bemärkelse och arbetsmarknadens parter.

Armenien

Det bilaterala samarbetet och den politiska dialogen mellan EU och Armenien på detta område är inriktat på att främja mänskliga rättigheter men också på att kontinuerligt förbättra de demokratiska institutionerna, rättsväsendet och rättstatligheten, samhällsstyrningen, korruptionsbekämpningen och på att stärka det civila samhället. Armenien har gjort vissa insatser för att hantera människorättsproblemen, men den största bristen gäller fortfarande att anta och korrekt genomföra reformer och lagstiftning.

EU upprätthåller en regelbunden och aktiv dialog med Armenien om mänskliga rättigheter i olika forum, även en årlig människorättsdialog. 2015 års dialog sköts upp av tekniska skäl och planeras till mars 2016 i Jerevan.

I ett lokalt uttalande tillsammans med EU:s beskickningschefer framförde EU sin oro över påstådda oegentligheter i samband med folkomröstningen den 6 december om författningsreformen och uppmanade myndigheterna att se till att en korrekt utredning görs.

EU fortsatte att uppmana Armenien att genomföra 2012 och 2013 års rekommendationer från OSSE/ODIHR, särskilt avseende lagstiftningsramen, så att reformer genomförs i god tid inför nästa val. EU uppmanade också Armenien att beakta rapporten från ODIHR:s expertgrupp för folkomröstningar (offentliggjord i januari 2016). EU ger i detta syfte visst ekonomiskt valstöd till Armenien.

EU betonar att man måste säkerställa lika möjligheter och kvinnors deltagande, även i politiken och på högre nivåer i förvaltningen. EU ger stöd till ökat deltagande av kvinnor i beslutsfattande och har fortsatt stödja antagandet av lagstiftning mot könsbaserat våld/våld i hemmet. Fortfarande är de förhållanden som råder i fängelserna oroande och samma sak gäller misshandel vid frihetsberövande inför rättegång. EU fortsatte att stödja en anpassning av fängelseförhållandena till de normer som utarbetats av kommittén för förhindrande av tortyr (CPT). Begränsade framsteg kunde noteras i och med utarbetandet av handlingsplanen för en kriminalvårdsreform i linje med CPT:s rekommendationer och byggandet av ett nytt fängelse, som medfinansieras av EU, som motsvarar CPT:s normer.

Lagförslaget om införande av en kriminalvårdsmyndighet i Armenien har inte antagits. Bland aktuella problem märks behovet av att sörja för iakttagande av principen om icke-diskriminering och anta heltäckande lagstiftning mot diskriminering som skyddar rättigheter för utsatta grupper, t.ex. personer med funktionsnedsättning och hbt-personer, samt att effektivt genomföra lagen om lika rättigheter och färdigställa lagförslaget om samvets- och religionsfrihet. EU har fortsatt att stödja reformen av den offentliga förvaltningen och framför allt betonat behovet av att intensifiera förebyggandet av och kampen mot korruption samt att intensifiera reformen av rättsväsendet och de brottsbekämpande myndigheterna och öka allmänhetens tilltro till rättssystemet.

EU fortsatte under 2015 att underlätta den strukturerade dialogen mellan civilsamhället och myndigheterna. EU fortsatte med regelbundna samråd med det civila samhället och gav fortsatt ekonomiskt stöd till projekt som genomfördes av det civila samhällets organisationer. Samtidigt ger det europeiska initiativet för demokrati stöd till gräsrotsorganisationer. Tillsammans med Unicef gav EU stöd för att barn ska kunna lämna institutioner. Barnen tillhörde fortfarande de fattigaste grupperna i samhället (36,2 %) och risken för att barn med funktionsnedsättning drabbas av fattigdom är större.

EU fortsatte att lämna betydande stöd för att stärka oberoende och yrkesskicklighet inom rättsväsendet i Armenien. Häri ingick budgetstöd och ett gemensamt projekt tillsammans med Europarådet.

Det europeiska grannskapsinstrumentet tillhandahöll också ett program för budgetstöd om 12 miljoner euro på människorättsområdet, till stöd för genomförandet av relevant lagstiftning. Armenien stöds genom det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR). EIDMR fortsätter att bidra till demokratins utveckling och respekten för alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter genom stöd till kvinnors och ungas rättigheter, flyktingars rättigheter (framför allt armenier från Syrien), rättsstatlighet och medborgarjournalistik.

Azerbajdzjan

EU:s främsta prioriteringar i Azerbajdzjan är fortfarande yttrandefrihet, mötesfrihet, utvecklingen av ett fungerande civilsamhälle och rättsstatsprincipen. Under 2015 avkunnades många fällande domar mot människorättsaktivister och det civila samhällets utrymme blev mindre på grund av en mycket begränsande och betungande lagstiftning om icke-statliga organisationer. EU gjorde uttalanden om domarna mot ett antal människorättsaktivister och framförde sin oro över de långa straffen och det rättsliga förfarandet som helhet – bland annat bristen på jämlikhet i medel – och uppmanade Azerbajdzjan att leva upp till sina internationella åtaganden fullt ut och arbeta för att upprätta förtroende för att landets rättsväsende är oberoende. EU gjorde också uttalanden om den villkorliga frigivningen av människorättsaktivisterna Leyla och Arif Yunus av medicinska skäl.

EU:s särskilda representant Stavros Lambrinidis besökte Azerbajdzjan i februari 2015 för att träffa president Ilham Aliyev och ett antal ministrar (däribland utrikesminister Elmar Mämmädyarov), ombudsmannen och representanter för det civila samhället. EU:s särskilda representant uttryckte EU:s allvarliga oro över den försämrade människorättssituationen och försökte återupprätta det förtroende och den dialog som krävs för att ta itu med dessa frågor. Han efterlyste särskilt en rättvis behandling och frigivning av frihetsberövade personer och ett skyndsamt antagande av bestämmelser som gör det möjligt för icke-statliga organisationer att fungera utan hinder med en öppen och obehindrad finansiering. Den särskilda representanten begärde att få besöka tre samvetsfångar under besöket, och kunde också göra det.

Johannes Hahn, kommissionär med ansvar för europeiska grannskapspolitiken och utvidgningsförhandlingar, och Donald Tusk, Europeiska rådets ordförande, besökte Baku i april och juli, och diskuterade då bland annat människorättsfrågor i Azerbajdzjan.

Den NGO-relaterade lagstiftningen om registrering av bidrag och om rätten för utländska givare att ge bidrag i Azerbajdzjan antogs den 4 december. Efter omfattande förseningar, som fick kraftiga negativa följder för finansieringen av det civila samhället, blev det med de nya reglerna svårare för utländska bidragsgivare – inklusive EU – att ge bidrag, och det civila samhällets organisationer drabbades av ytterligare administrativa bördor.

EU-delegationen fortsatte med sina regelbundna tematiska dialoger med civilsamhällesorganisationer. Företrädare för det civila samhället bjöds regelbundet in för att träffa tjänstemän på besök från Bryssel eller andra huvudstäder, också till högnivåbesök, för att ge information om situationen i landet. Ett antal möten med oberoende icke-statliga organisationer ägde också rum på bilateral basis om särskilda frågor. EU tog upp mänskliga rättigheter och demokrati med Azerbajdzjan under olika former. Den årliga människorättsdialogen mellan EU och Azerbajdzjan blev dock inte av 2015 – annars en av de huvudsakliga plattformarna för EU:s och Azerbajdzjans diskussioner. Mötet hade ursprungligen planerats till i november 2014, men detta ändrades, och sedan sköt Azerbajdzjan upp mötet på obestämd tid (nu är planen att det ska ske i oktober 2016). EU-delegationen och EU:s medlemsstater fortsatte att gemensamt övervaka flera rättegångar och titta på nya fall och att bedöma om förfarandena är rättvisa och transparenta. EU-delegationen ansvarade för att samordna dessa frågor och för viss gemensam uppföljning av bedömningarna efter avkunnad dom. EU-delegationen var också särskild involverad och hade nära kontakter med myndigheterna i enskilda fall, bland annat fallen med människorättsaktivisterna Leyla och Arif Yunus. Delegationen besökte också flera fångar, däribland ledarna för partiet Republikanska alternativet (Real) Ilqar Mämmədov och Hilal Mämmədov. Den hade nära kontakter med familjemedlemmar och advokater i enskilda fall och följde upp viss information om fängelseförhållandena, även påstådd misshandel av dömda aktivister. EU fortsatte att uppmana Azerbajdzjan att efterleva Europadomstolens domar, framför allt vad gäller frihetsberövandet av Ilqar Mämmədov.

I Azerbajdzjan ägde parlamentsval rum den 1 november, där de främsta oppositionspartierna inte deltog eftersom de ansåg att det inte fanns likvärdiga förutsättningar. En delegation från Europarådets parlamentariska församling övervakade valen. OSSE/ODIHR beslutade att inte sända något valövervakningsuppdrag eftersom man inte kunnat nå någon överenskommelse om antalet observatörer. Inte heller från Europaparlamentets sida skedde någon valövervakning. EU gjorde ett uttalande där man konstaterade att valen ägt rum och att Azerbajdzjan behöver genomföra tidigare rekommendationer från OSSE/ODIHR, och framförde att EU ser fram emot fortsatt samarbete med Azerbajdzjans institutioner till gagn för alla invånare.

Den 28 december undertecknade president Ilham Aliyev den traditionella azerbajdzjanska solidaritetsdagsakten, som innebär att fångar benådas, men där ingick inga människorättsaktivister eller journalister.

Eftersom bestämmelserna om registrering av givare och bidrag inte antogs förrän i slutet av året var det ekonomiska samarbetet med det civila samhället under året begränsat, och EU förlorade därmed en av sina huvudpartner i arbetet med att främja EU:s värderingar och normer.

Genom ett EU-finansierat projekt som genomförts av det civila samhällets organisationer fortsatte kapacitetsuppbyggnaden i fråga om jämställdhet, kvinnors egenmakt och deltagande i samhällslivet, lagstadgade rättigheter, kommunikationsförmåga, deltagandemekanismer samt kunskaper om affärer och företagande för kvinnor på lokal nivå.

Samarbetet med Europarådet inom den regionala ramen för programsamarbete ledde till att flera insatser genomfördes för kapacitetsutveckling avseende yttrandefrihet, rättsväsendets effektivitet och utbildning för rättstillämpare om Europakonventionens normer och Europadomstolens rättspraxis.

Ett antal partnersamverkansprogram inleddes eller fortsatte, där man utnyttjade EU-medlemsstaternas expertis för att stärka ombudsmannainstitutionen och dess regionala centrum för att se till att den kan utföra sitt uppdrag med avseende på den nationella förebyggande mekanismen, rättigheter för barn och för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter för äldre och rätten att få tillgång till information, samarbete med ministeriet för arbetsmarknadsfrågor och socialt skydd om social delaktighet för utsatta och missgynnade grupper, samarbete med den statliga fonden för socialt skydd om utarbetandet av lagar om fonderade medel för ålderspension och privata pensionsfonder.

Med hjälp av Unicefs expertkunskaper har EU fortsatt att arbeta för att främja barns tillgång till rättslig prövning och rättsstatsprincipen genom analyser av lagstiftningen, förbättrad insamling och analys av uppgifter om rättvisa för barn och frågor om rättskipning för unga, tillhandahållande av rättshjälp, rättslig representation och psykosocialt stöd för utsatta barn och deras familjer, en bedömning av kapacitetsbehovet för ombudsmannens nationella preventiva grupp med tanke på dess uppdrag som gäller oberoende övervakning av barns rättigheter i institutioner samt kapacitetsuppbyggnad för dem som ingår i den nationella preventiva gruppen.

Vitryssland

Den allmänna människorättssituationen i Vitryssland präglades under 2015 alltjämt av systematiska människorättskränkningar. Inga lagändringar gjordes för att mildra inskränkningarna av mötes-, förenings- och mediefriheten. Under andra halvåret tog Vitryssland positiva steg framåt. Bland annat föreslog landet att människorättsdialogen med EU, som avbrutits 2009, skulle återupptas. Dialogen genomfördes i juli i Bryssel. Bland diskussionsämnena ingick yttrandefrihet, mötesfrihet och föreningsfrihet, dödsstraffet och kampen mot tortyr och misshandel, inrättandet av en nationell institution för mänskliga rättigheter, barnets rättigheter och multilaterala frågor.

Ändringar av lagen om massmedier, som trädde i kraft i januari 2015, skärpte den statliga kontrollen över informationsspridning på internet och via traditionella medier.

Informationsministeriet har fortfarande rätt att stänga nyhetsföretag efter två varningar.

Den 22 augusti släpptes alla kvarvarande politiska fångar. Vissa av dem hade suttit fängslade sedan ingripandena 2010 efter presidentvalet. EU välkomnade denna länge eftersträlvade åtgärd, och beslutade att i slutet av oktober suspendera EU:s restriktiva åtgärder delvis och tillfälligt, under fyra månader. EU efterlyser alltjämt att de tidigare politiska fångarna får tillbaka sina medborgerliga och politiska rättigheter.

Vitrysslands president Aleksander Lukasjenko omvaldes den 11 oktober med 83,5 % av rösterna. Vitryssland samarbetade fullt ut med OSSE/ODIHR vid anordnandet av valobservatörsuppdraget. Enligt de preliminära resultaten från OSSE/ODIHR har Vitryssland fortfarande lång väg att gå innan det kan uppfylla sina åtaganden om demokratiska val inom ramen för OSSE. De flesta överträdelser som konstaterats gällde godtyckliga beslut om registrering av kandidater, valkommissioner där oppositionsföreträdare utestängdes och otillfredsställande förfaranden för rösträkning och röstsammanställning. Det var viktigt att valdagen präglades av en fredlig atmosfär och att myndigheter avhöll sig från att använda våld mot ett antal folkliga protester utan tillstånd. Ändå blev de som anordnade oppositionsmöten åtalade enligt lagen om administrativa överträdelser.

Inget nytt politiskt parti har registrerats i Vitryssland sedan 2000. Medlemmar i oregistrerade organisationer lever under ständigt åtalshot. Flera fall av trakasserier av människorättsförsvarare har rapporterats under året. Under det första halvåret utsattes journalister för påtryckningar, och frilansjournalister fick höga böter för "samarbete med utländska medier utan ackreditering", något som i sig är svårt att skaffa. Inför presidentvalet lättade trycket. Oberoende nya webbplatser kunde, efter vissa problem i början av året, nås utan restriktioner i slutet av året.

Vitryssland är det enda landet i Europa som fortfarande tillämpar dödsstraff. Under 2015 avrättades en person, trots att hans överklagande ännu inte avgjorts i FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna. Vad som har hänt en annan dödsdömd person är inte känt. Två nya dödsdomar avkunnades under 2015. EU uttalade sig om båda fallen och uppmanade Vitryssland att införa ett moratorium för dödsstraff.

Förhållandena i fängelserna och våldet från polis och fängelsevakter är alltså ett problem i Vitryssland. Under 2015 kunde EU-diplomater för första gången besöka ett fängelse. Det är bara en av alla icke-statliga organisationer och internationella organisationer som får obegränsat tillträde. Tidigare års anklagelser mot fängelseförvaltningen har inte utretts. Vissa aktivister har beskrivit sina egna erfarenheter av polisbrutalitet vid gripanden (t.ex. det s.k. graffitifallet och bloggaren Viktor Nikitsenka).

Sedan 2015 finns en definition av tortyr, som grundas på FN-konventionen mot tortyr, i artikel 128 i Vitrysslands strafflag. I vitrysk lagstiftning finns dock inga påföljder mot dem som gör sig skyldiga till tortyr eller grym behandling. I de sällsynta fall där tjänstemän har bestraffats skedde detta med hänvisning till artikeln om "överskridande av befogenheter vid myndighetsutövning".

EU lade fram den resolution som FN:s råd för mänskliga rättigheter antog i juni om att förlänga mandatet för FN:s särskilda rapportör om situationen för de mänskliga rättigheterna i Vitryssland med ett år. Vitryssland deltog också i FN:s allmänna återkommande utvärdering och accepterade 168 rekommendationer av 259.

EU bidrog också vid den 104:e internationella arbetskonferensen till prövningen av huruvida Vitryssland har efterlevt ILO- konvention nr 87 angående föreningsfrihet.

Georgien

Georgien gjorde avsevärda framsteg under 2015 med att anpassa nationell lagstiftning så att den överensstämmer med EU:s normer, också på människorättsområdet, vilket noterades under den första människorättsdialogen efter det att associeringsavtalet undertecknats och trätt i kraft provisoriskt.

EU följer noga genomförandet av Georgiens människorättsstrategi, särskilt när det gäller reformer för att öka domstolarnas oberoende och garantera rättsstatsprincipen, komma till rätta med barnfattigdom och våld inom familjen och bekämpa diskriminering.

Inom ramen för rapporten om den allmänna återkommande utvärderingen tog EU-delegationen initiativ till och anordnade ett antal möten med FN-organ och EU-medlemsstater samt viktiga partner såsom USA, Schweiz, Turkiet och företrädare för det civila samhället. I juli överlämnade Georgiens utrikesministerium den andra rapporten om Georgien, som ingick i den andra cykeln av den allmänna återkommande utvärdering som görs av FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Mänskliga rättigheter fanns med på dagordningen för EU och Georgien under 2015, med flera EU-besök på hög nivå: Europeiska rådets ordförande Donald Tusk i juli, unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik/vice ordförande Federica Mogherini i november och kommissionären med ansvar för europeiska grannskapspolitiken och utvidgningsförhandlingar Johannes Hahn i januari och november. Människorättsdialogen i juni i Tbilisi underströk landets engagemang för att nå hållbara framsteg för de mänskliga rättigheterna i Georgien och utbrytarregionerna, något som bör vara till gagn för internflyktingar.

Genomförandet av människorättsstrategin och dess handlingsplan sågs också över vid EU:s och Georgiens möte i associeringsrådet i Bryssel i november. Georgiens beslutsamhet att uppfylla riktmärkena i samband med handlingsplanen för viseringsliberalisering har drivit på reformerna. I december offentliggjorde kommissionen de georgiska myndigheternas fjärde lägesrapport om genomförandet av handlingsplanen för viseringsliberalisering och konstaterade i en positiv bedömning att alla riktmärken hade uppfyllts och att flera viktiga reformer därför hade inletts.

Georgien har inlett ambitiösa reformer av rättsväsendet, i första hand för att garantera domstolarnas oberoende och utforma effektiva system för utredningar och rättsliga förfaranden. Det är värt att notera att författningsdomstolen intar en alltmer framträdande roll, även i mål på hög nivå (t.ex. bekräftelsen av niomånadersgränsen för häktning i fallet med Gigi Ugulava, Tbilisis f.d. borgmästare).

I september lagstiftade parlamentet om reformen av åklagarmyndigheten och en ökad öppenhet i valet av chefsåklagare. Ett annat betydelsefullt steg var försöket att skapa ett välavvägt system för brottsbekämpning med ansvarsskyldighet genom att se till att säkerhetstjänsten skils från inrikesministeriet. Någon oberoende mekanism för att hantera brott som påstås ha begåtts av personal inom brottsbekämpande myndigheter har dock ännu inte inrättats. Betydande förbättringar av fängelseförhållandena har kommit till stånd, vilket framgår av den märkbara minskningen av dödsfall i fängelserna och avskaffandet av tortyr. Genomförandet av rekommendationerna i samband med handlingsplanen för viseringsliberalisering har lett till stora förändringar av narkotikapolitiken (strafflagen har ändrats så att man nu skiljer mellan köp/innehav av narkotika för eget bruk och för vidareförsäljning). Påtvingade drogtestar förekommer dock fortfarande.

I juni 2015 antog Georgien en lag om rättskipning för unga, som omfattar alla barn inom straffrättsliga system och system för administrativa överträdelser, och det har lett till att färre barn frihetsberövas. När det gäller barns rättigheter är situationen dock fortfarande oroande. Attityden är skrämmande tolerant i fråga om våld mot barn, och antalet barnäktenskap ökar på nytt. I november förbjöd parlamentet barnäktenskap, med undantag för barn 16–18 år med godkännande från domstol och endast vid graviditet eller ett barns födsel.

Även om myndigheten för den offentliga försvararen fått en allt viktigare roll bör insatserna trappas upp för att värna rättigheter för personer som tillhör minoriteter och för en effektiv tillämpning av antidiskrimineringspolitiken i praktiken. Många fall har visat att de brottsbekämpande myndigheterna inte gör seriösa, proaktiva utredningar av hatpropaganda.

Jämställdhetslagstiftningen har stärkts, kombinerat med informationskampanjer, men det georgiska samhället är fortfarande starkt konservativt med djupt rotade könsstereotyper. Kvinnor är kraftigt underrepresenterade i politiken, särskilt på viktiga, beslutande poster, och förekomsten av våld i hemmet och våld mot kvinnor är alarmerande hög.

Mediefriheten fortsatte att vara föremål för noggrann internationell övervakning under året, särskilt i fråga om det viktiga fallet med ägandet av den oppositionella tv-kanalen Rustavi 2. EU:s delegation gjorde ett gemensamt uttalande tillsammans med USA:s ambassad och i enighet med EU:s medlemsstaters beskickningschefer i Georgien, där man uppmanade alla politiska aktörer att avstå från åtgärder eller uttalanden som kan hindra georgiska domstolar från att fatta ett opartiskt beslut i fallet Rustavi 2. Vid sidan av detta starkt politiserade mål fortsatte yrkesverksamma inom medieområdet sitt arbete på ett oberoende sätt.

Inför parlamentsvalen 2016 har klimatet blivit politiskt laddat. Valreformen har skjutits upp, eftersom den styrande koalitionen och oppositionspartierna inte kunnat enas om grundläggande principer. Personalen vid de brottsbekämpande myndigheterna har inte kunnat förhindra och på ett korrekt sätt utreda våld med partipolitiska inslag, exempelvis i det kända fallet i november 2015 med angrepp mot dussintals regionala kontor för "Enade Nationella Rörelsen".

Människorättssituationen i utbrytarregionerna, där den internationella övervakningen är begränsad, och i byar nära administrativa gränslinjer, har varit en källa till ständig oro. Den s.k. gränsuppbbyggnaden utmed de administrativa gränslinjerna fortsätter att skilja samhällen åt och förvärrar bybornas redan mycket svåra ekonomiska situation.

Det civila samhällets organisationer i hela Georgien har varit mycket aktiva, och det är viktigt att fortsätta att se till att de får utrymme inför valen. Dessa organisationer är också viktiga för övervakningen av genomförandet av associeringsavtalet.

Republiken Moldavien

Under 2015 fortsatte den provisoriska tillämpningen av associeringsavtalet mellan EU och Moldavien, och övergripande framsteg gjordes med tillnärmning av lagstiftningen inom de områden som täcks av avtalet, medan framstegen på viktiga reformområden, såsom rättsstatsprincipen, var mer begränsade. Flera regeringar avlöste varandra, och vid årets slut pågick överläggningar för att bilda en ny koalition.

Det begränsade OSSE/ODIHR-uppdraget i Republiken Moldavien gjorde en positiv generell bedömning av lokalvalen i juni 2015, även om valen hölls i ett politiskt instabilt läge, endast två dagar efter det att premiärministern avgått. I sin slutrapport konstaterade OSSE/ODIHR-uppdraget att lokalvalen sköts på ett effektivt sätt och erbjudit väljarna ett val mellan olika alternativ. Man noterade dock också ett minskat förtroende för valprocessen efter missbruk av bestämmelserna om registrering av tillfälliga väljare.

Vallagen ändrades i april 2015, vilket innebar en förbättring av lagstiftningen om kampanjer och kampanjfinansiering i linje med tidigare rekommendationer från OSSE/ODIHR och Europarådet. Trots denna positiva utveckling kvarstår vissa brister, t.ex. förbudet mot att använda statssymboler och utländska symboler eller bilder och mot utländska medborgares deltagande i kampanjer, något som av OSSE har bedömts vara en oproportionerlig inskränkning.

I den positiva utvecklingen under 2015 kan märkas utnämningen av "folkets advokat" (ombudsmannen), även om institutionen fortfarande behöver bli starkare, bland annat genom att man inrättar en effektiv nationell förebyggande mekanism mot tortyr. Ett annat inslag i utvecklingen var inrättandet av en gemensam arbetsgrupp för Moldaviens parlament och Gagauziens folkförsamling för genomförandet av lagen om Gagauziens särskilda autonoma ställning. Det bör också noteras att den 27 januari erkändes som en minnesdag med anledning av förintelsen och att vissa framsteg gjorts med utarbetandet av den nya handlingsplanen för mänskliga rättigheter och en strategi för integration av nationella minoriteter. Under rapportperioden gjordes begränsade framsteg med reformen av rättsväsendet och belägg kvarstår för att korruption förekommer inom rättsväsendet. Utdragna häktningstider och undermåliga fängelseförhållanden är fortsatt ett problem. Fallet med Grigore Petrenco och sex andra aktivister som arresterades för massupplopp i september 2015 och hölls kvar i häkte under lång tid ger upphov till frågor som även rör mötesfrihet.

På det hela taget var situationen för yttrande- och mediefriheten god under 2015, med fri tillgång till ett stort antal medieföretag. Ett antal frågor kvarstår dock. Trots att ny lagstiftning om ägandet av medier antogs under 2015 och ledde till ökad öppenhet kvarstår ägarkoncentrationen med en begränsning för mediemångfalden som följd.

Samråden med det civila samhället fortsatte under hela året, särskilt i fråga om människorättsrelaterade händelser. Den årliga människorättsdialogen hölls i Chisinau i juni, med möjligheter till diskussioner om bl.a. yttrande- och mediefriheten, antidiskriminering, t.ex. rättigheter för personer med funktionsnedsättning, jämställdhet mellan könen, rättigheter för personer som tillhör minoriteter och bekämpande av hatbrott. Vid mötet berördes också kampen mot strafflöshet och misshandel, även ersättning till brottsoffer.

EU finansierade och organiserade ett seminarium om tekniskt bistånd och informationsutbyte (Taix) avseende reformen av förmyndarsystemet, som för närvarande begränsar deltagandet i samhällslivet för personer med funktionsnedsättning. Reformen av förmyndarsystemet diskuterades återigen under de årliga diskussionerna mellan människorättsexperter från EU och Moldavien i Chisinau i november 2015, där även FN, OSSE och Europarådet deltog. Diskussionerna mellan människorättsexperter gav också tillfälle till fortsatta samtal om olika människorättsfrågor, bland annat mänskliga rättigheter vid rättskipning, rättigheter för personer som tillhör minoriteter och antidiskriminering.

Under 2015 fortsatte genomförandet av flera projekt med finansiering från EU och dess medlemsstater, inklusive projekt till stöd för antidiskriminering, rättigheter för utsatta grupper (äldre, barn, romer, personer med funktionsnedsättning), jämställdhet mellan könen och ett starkare civilt samhälle, till förmån för flera av landets regioner, däribland Transnistrien.

Ukraina

EU:s politiska prioriteringar när det gäller Ukraina omfattar reformer av rättsväsendet och valsystemet, respekt för yttrande-, mötes- och föreningsfrihet, icke-diskriminering, kampen mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling, jämställdhet, respekt för barnets rättigheter, decentralisering och bekämpning av korruption. Konflikten i östra Ukraina och Rysslands olagliga annektering av Krim och Sevastopol har lett till en avsevärd försämring av situationen för mänskliga rättigheter i de territorier som regeringen inte utövar faktisk kontroll över, och de har också inverkat på helhetssituationen för mänskliga rättigheter och demokrati i landet under 2015. Förutom en direkt negativ inverkan på de socioekonomiska rättigheterna, framför allt för dem som är mest sårbara såsom kvinnor och barn, har konflikten också lett till inskränkningar av grundläggande rättigheter till yttrandefrihet, föreningsfrihet, frihet att delta i fredliga sammankomster och religionsfrihet i olika delar av Ukraina.

Internationella människorättsaktörer, däribland FN:s övervakningsuppdrag för mänskliga rättigheter, har noterat ett stort antal kränkningar av internationell människorättslagstiftning och internationell humanitär rätt i de konfliktdrabbade områdena i östra Ukraina, framför allt i territorier där regeringen inte utövar faktisk kontroll. Det är alltså ett allvarligt problem att förövarna på samtliga sidor går ostraffade, och detta måste man försöka komma till rätta med.

Konflikten har lett till minst 1,4 miljoner internflyktingar, och deras grundläggande rättigheter var en stor utmaning för regeringen under 2015. Ukrainas regering underrättade dessutom Europarådet och FN formellt om att den, mot bakgrund av nödläget i landet, skulle komma att inskränka vissa åtaganden enligt den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och Europakonventionen. Eftersom sådana avvikelser minskar skyddet för de mänskliga rättigheterna kan de endast göras enligt artikel 4 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och artikel 15 i Europakonventionen, om vissa villkor uppfylls. Alla åtgärder som vidtas inom ramen för dessa avvikelser måste vara proportionerliga och icke-diskriminerande, och deras giltighetstid och geografiska och materiella tillämpningsområde måste begränsas till den omfattning som situationen oundgängligen kräver. Det måste prövas regelbundet huruvida dessa villkor är uppfyllda.

Situationen för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på Krimhalvön har försämrats avsevärt sedan Rysslands olagliga annektering, särskilt för pro-ukrainska aktivister, journalister och krimtatarerna. De som tillhör dessa grupper utsätts bland annat för godtyckliga åtal, husrannsakingar och i flera fall påtvingade försvinnanden. Den höga representanten/vice ordföranden Federica Mogherini besökte Ukraina i november 2015 och mötte då företrädare för det civila samhället och krimtatariska ledare. Den oroväckande försämringen av människorättssituationen på Krim hade en framträdande plats i EU:s offentliga kommunikation, bl.a. rådets slutsatser och uttalanden.

Lokalval hölls under hösten 2015 i de områden som den ukrainska regeringen kontrollerar. Enligt valobservatörer från internationella organisationer var valen öppna för deltagande av olika kandidater och generellt sett välorganiserade, och man visade i valkampanjen i allmänhet respekt för den demokratiska processen. Valprocessens integritet och allmänhetens förtroende för valprocessen behöver dock stärkas i framtiden, genom att man åtgärdar bristen på en fullgod vallag, den överpolitiserade valadministrationen, mediernas oproportionerliga bevakning av kandidater som stöds av oligarkerna och valresultatets ojämna könsfördelning.

Goda framsteg har gjorts när det gäller att närma lagstiftningen på yttrandefrihets- och mediefrihetsområdet till europeiska standarder. Parlamentet antog ett av de mest progressiva och långtgående regelverken i Europa om insyn i ägande. Lagen om avnationalisering av statligt ägda regionala tryckta medier är ett steg framåt för mediefriheten och mediepluralismen i landet, och skapar en konkurrenspräglad miljö för medieföretag och tryggar den redaktionella policyns och ledningspolicyns oberoende, liksom det successiva inrättandet av en oberoende public service-radio/tv.

Parlamentet antog också ändringar av arbetslagen som uttryckligen förbjuder diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet, så att lagen överensstämmer med Ukrainas internationella skyldigheter på människorättsområdet. President Petro Porosjenko utfärdade i augusti 2015 ett dekret om godkännande av den nationella människorättsstrategin, och i november antog ministerkabinettet en handlingsplan för genomförandet av strategin. Dessa delar var också viktiga inslag i samband med handlingsplanen för viseringsliberalisering, och det måste säkerställas att de genomförs i praktiken.

Ukraina har ingett en andra förklaring till Internationella brottmålsdomstolen och godtagit domstolens jurisdiktion i fråga om brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser som begåtts på ukrainskt territorium sedan den 20 februari 2014. Enligt en preliminär utredning av Internationella brottmålsdomstolen utgör brott som begicks på Självständighetstorget (Majdan) mellan november 2013 och februari 2014 (enligt den första förklaringen från Ukraina där domstolens jurisdiktion godtogs 2014) inte brott mot mänskligheten, samtidigt som man konstaterar att allvarliga människorättskränkningar förekom.

Strafflöshet och bristen på skydd och rättvisa för offren ger alltjämt anledning till oro. Enligt rapporterna från Europarådets internationella rådgivande panel om utredningarna av våldsamheterna under Majdandemonstrationerna och de tragiska händelserna i Odessa i maj 2014 har den ukrainska regeringen inte uppfyllt kraven i Europakonventionen. Den internationella rådgivande panelen konstaterade att utredningen inneburit stora utmaningar men kom fram till att dessa utmaningar inte kan ursäktas några tillkortakommanden som inte med nödvändighet följde därav.

EU och EU:s medlemsstater har varit fortsatt starkt engagerade på människorättsområdet och haft kontakter med den ukrainska regeringen samt lokala och internationella människorättsaktörer. Människorättsdialogen mellan EU och Ukraina hölls i juli 2015. Dagordningen för dialogen var omfattande och följde de fastställda politiska prioriteringarna. Diskussionerna rörde en lång rad olika frågor, bl.a. val, mediefrihet, friheten att delta i fredliga sammankomster, säkerställande av ansvarighet och icke-diskriminering, inbegripet rättigheter för hbt-personer och personer som tillhör etniska, språkliga, religiösa och nationella minoriteter, samt ratificeringen av Romstadgan för Internationella brottnålsdomstolen.

EU ökade sitt stöd till Europarådets handlingsplan för Ukraina 2015–2017, som är ett gemensamt initiativ från Europarådet och de ukrainska myndigheterna inriktat på Ukrainas fördragsenliga åtaganden. Dessutom stödde EU genomförandet av sina politiska prioriteringar genom EU:s externa instrument såsom det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR), det europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet och instrumentet som bidrar till stabilitet och fred.

Egypten

År 2015 anklagades Egypten för att tillämpa långvariga häktningstider i avvaktan på rättegång, rättsvidriga och godtyckliga gripanden, påtvingade försvinnanden, polisbrutalitet och tortyr samt dödsfall i häkten, trakasserier och fängslanden av yrkesverksamma inom mediebranschen och massdomar mot ledare för Muslimska brödraskapet (inbegripet f.d. president Mohamed Mursi och parlamentets talman Saad El-Katatni). Det har även rapporterats om våld med dödlig utgång under polisrazzior. Trycket på icke-statliga organisationer, i form av inspektioner och reseförbud, ökade. I Freedom Houses rapport Friheten på internet 2015 sjönk Egyptens klassificering från "delvis fri" till "ofri" på grund av censur, åtal och angrepp mot journalister samt statlig övervakning av elektronisk kommunikation. Enligt organisationen CPJ, Kommittén för skydd av journalister, ligger Egypten på andra plats i världen när det gäller fängslande av journalister. Det har även förekommit trakasserier och våld mot irreguljära migranter, särskilt sudaneser. På pluskontot kan det anföras att det har skett förbättringar på området för kvinnors rättigheter, att presidenten benådade ett antal demonstranter och att regeringen godkände en lag mot smuggling i enlighet med internationella standarder.

Regeringen har vidtagit åtgärder för att skydda kristna minoriteter, särskilt genom president al-Sisis initiativ, bland annat genom ett åtagande att återuppbygga kyrkor som skadades under 2013, men religions- och trosfriheten har inte åtnjutit skydd: både ateister och kristna har anklagats för förakt för islam på grundval av lagar mot hädelse eller missaktning för religion.

EU fortsatte att noga övervaka människorättssituationen i Egypten och har på ett synligt sätt tagit upp situationen på bilateral nivå och i multilaterala forum. Aktuella människorätsfrågor togs upp på hög nivå under hela året, bland annat under högnivåbesök av Europeiska rådets ordförande och EU:s höga representant/kommissionens vice ordförande i september och november. Den höga representanten/vice ordföranden betonade särskilt vikten av att upprätthålla rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna och mediefriheten samt vikten av öppna och demokratiska samhällen som det bästa motgiftet mot radikaliserings. I november hölls det första mötet på fem år i underkommittén för politiska frågor (mänskliga rättigheter, demokrati samt internationella och regionala frågor) i Kairo inom ramen för associeringsavtalet mellan EU och Egypten, där EU tog upp människorätsfrågor och försökte stilla Egyptens farhågor när det gäller säkerhetens förenlighet med en rättighetsbaserad strategi.

Situationen i Egypten betecknades av EU som problematisk vid människorättsrådets sammanträden i juni och september, där genomförandet av 2014 års konstitution framhävdes som ett viktigt medel för att förbättra människorättssituationen och ge utrymme för det civila samhället.

I augusti antog president Abd al-Fattah al-Sisi en lag mot terrorism genom vilken man utvidgade definitionen av terrorism och införde straff som varierar mellan fängelse och dödsstraff.

Dödsstraff tillämpas fortfarande i Egypten. Under 2015 avkunnades cirka 405 dödsdomar, och åtminstone 12 avrättningar verkställdes. Dessa inbegrep bland annat sex påstådda jihadister.

Oberoende människorättsorganisationer och olika organ anknutna till Muslimska brödraskapet fortsatte att åtalas av statsmakten. Ungefär 500 icke-statliga organisationer tros ha lagts ned 2015.

Gripanden, angrepp mot och utvisningar av hbtqi-personer rapporterades. De gripna personerna har vid flera tillfällen ställts inför rätta, och då dömts för sedeslöshet till stränga straff efter mycket summariska rättegångar.

En viss förbättring observerades på området för kvinnors rättigheter. I november tillkännagav justitieministern inrättandet av specialdomstolar för fall som rör våld mot kvinnor, i syfte att säkerställa att sådana fall behandlas snabbt. Två personer dömdes för kvinnlig könsstympning i de första fällande domarna sedan Egypten kriminaliserade detta 2008. Könsstympning av kvinnor verkar långsamt minska.

Tjugo sudanesiska flyktingar sköts ned vid Egyptens gräns till Israel i november. Händelsen lyfte fram de allt svårare förhållandena för de irreguljära migranterna vid Egyptens gränser. På den positiva sidan kan noteras att regeringen godkände en lag mot smuggling som föreskriver fängelse och betydande böter för smugglare och deras medhjälpare. Straffet kan uppgå till livstids fängelse och böter som överstiger 25 000 US-dollar. Vad som är markant är att lagen inte kriminaliserar de irreguljära migranterna utan i stället ålägger staten att skydda dem i enlighet med Egyptens internationella skyldigheter. EU ger också stöd (via bidrag) på områden som egenmakt för kvinnor, kvinnors tillgång till rättslig prövning och tillhandahållande av juridiskt bistånd till kvinnor och barn. Andra områden som också stöds av EU är ungdomssysselsättning, främjande av interkulturell dialog, organisationer som arbetar med utsatta grupper (migranter, flyktingar, personer med funktionshinder m.fl.). Genom sina tematiska instrument har EU också gett viktigt ekonomiskt stöd till egyptiska människorättsförsvarare och deras organisationer.

EU tog upp särskilda fall med de egyptiska myndigheterna där journalister och människorättsförsvarare hade gripits, häktats eller dömts, och där företrädare för det civila samhällets organisationer hade utsatts för mycket hårt tryck. EU upprätthöll också regelbundna kontakter med människorättsorganisationer och människorättsförsvarare: EU:s höga representant/kommissionens vice ordförande träffade framstående organisationer och människorättsförsvarare i november i Kairo. EU samarbetade aktivt med Egypten när det gäller landets åtaganden inom ramen för den allmänna återkommande utvärderingen, samt i fråga om inbjudningar till FN:s särskilda rapportörer. EU:s informella arbetsgrupp för de mänskliga rättigheterna höll månatliga möten, där utvecklingen och problem rörande de mänskliga rättigheterna diskuterades och till vilka människorättsförsvarare och medlemmar av det nationella människorättsrådet och andra relevanta intressenter inom mänskliga rättigheter var inbjudna.

EU övervakade under hela året rättegångar mot aktivister och människorättsförsvarare. Med tanke på hur viktigt det är att genomföra 2014 års konstitution för att förbättra de grundläggande rättigheterna och friheterna fortsatte EU dessutom att efterlysa parlamentsval och utstationerade i september ett valexpertuppdrag för att bedöma valprocessen och ge rekommendationer om hur förutsättningarna för val och valprocessen kan förbättras.

EU genomförde under 2015 projekt för främjande av mänskliga rättigheter, sociala och ekonomiska rättigheter, interkulturell dialog, lokalt styre och tillgång till kultur. Detta omfattade stöd till främjande och skydd av civila, sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter, i synnerhet för grupper som är särskilt utsatta för diskriminering, och till främjande av inkluderande/aktivt medborgarskap och en kultur som präglas av tolerans och pluralism.

EU stödde moderniseringen av rättskipningen. Europeiska experter utstationerades som en del av ett projekt som genomfördes av ett konsortium av europeiska offentliga förvaltningar. Projektet gav stöd till justitieministeriets avdelningar för att förbättra och stärka tillhandahållandet av rättstjänster för befolkningen, och till det nationella centrumet för rättsliga studier för att bidra till att utveckla och genomföra en utbildningspolitik för domare och yrkesverksamma inom rättsväsendet. Projektet hjälpte också kassationsdomstolen att genomföra sin moderniseringsstrategi och minska eftersläpningen i handläggningen av mål, bistod centrumet för rättslig information vid ibruktagandet av ett datoriserat ärendehanteringssystem och tillhandahöll stöd till justitieministeriets avdelning för kvinnor och barn. Ett viktigt mål med detta engagemang är att främja de mänskliga rättigheterna genom att bygga upp en framtida professionell pool av domare och åklagare.

Israel

De huvudsakliga människorättsmålen inom ramen för EU:s förbindelser med Israel är minoriteternas situation, bevarandet av ett livskraftigt civilsamhälle och respekten för internationell humanitär rätt och internationell människorättslagstiftning, vilket omfattar Israels ansvar som ockupationsmakt och inbegriper frågor som rör barn och väpnade konflikter.

Under 2015 tog EU upp problem och frågor rörande de ekonomiska och sociala rättigheterna för den arabiska minoriteten och beduinminoriteten och beträffande politiken i fråga om asylsökande, inklusive deras omplacering till tredjeländer. EU uttryckte även oro över Israels rivning av humanitära strukturer och andra strukturer i område C på Västbanken.

EU följde noga den föreslagna lagstiftningen om icke-statliga organisationer som skulle komma att ställa nya krav på icke-statliga organisationer som mottar mer än hälften av sin finansiering från utländska statliga källor, och uppmanade Israel att främja sin aktiva sektor för icke-statliga organisationer och sitt aktiva civilsamhälle, som är en grundläggande del av Israels livskraftiga demokrati och av de gemensamma värden som ligger till grund för förbindelserna mellan EU och Israel.

I utrikesrådets slutsatser från juli 2015 betonade EU behovet av att stater och icke-statliga aktörer följer internationell humanitär rätt och internationell människorättslagstiftning, varvid ansvarsskyldighetens betydelse som en hörnsten för fred och säkerhet i regionen framhävdes.

Dessutom uttryckte EU, genom uttalanden och genom bilaterala och multilaterala kontakter, vid flera tillfällen sin oro över det tilltagande våldet under hösten 2015 i Israel och på Västbanken, särskilt östra Jerusalem. EU har framhållit behovet av att alla parter gör sitt yttersta för att förhindra ytterligare våld.

Människorättsfrågor togs regelbundet upp med de israeliska myndigheterna i olika format. Mötena i de informella arbetsgrupperna om mänskliga rättigheter och internationella organisationer och underkommittén för politisk dialog sköts upp på begäran av de israeliska myndigheterna.

Underkommittén för migration, hälsa och sociala frågor (den 13–14 juli i Bryssel) diskuterade asylpolitik, vid sidan om andra ärenden, med särskilt fokus på irreguljära migranter. EU upprätthöll starka förbindelser med det civila samhällets organisationer genom regelbundna samråd och genom att delta i och anordna informationsmöten för icke-statliga organisationer. EU:s delegation ägnade sig också regelbundet åt offentlig diplomatisk verksamhet med fokus på människorättsfrågor, inbegripet anordnandet av två diplomatiska informationsevenemang, tal och deltagande i andra evenemang.

Dessutom hölls i Bryssel i december 2015 ett seminarium mellan EU och Israel om kampen mot rasism, främlingsfientlighet och antisemitism, där man behandlade strategier och verktyg för att bekämpa rasism och främlingsfientlighet, med särskild inriktning på antisemitism.

EU bidrog också till uppnåendet av människorättsmålen genom bidrag som tilldelades projekt som genomfördes av det civila samhällets organisationer och andra. EU:s stöd, som huvudsakligen förmedlades genom det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR), var inriktat på följande prioriterade områden: att stärka en gynnsam miljö för det civila samhällets organisationer och främja mänskliga rättigheter, främja utsatta grupper eller minoriteters rättigheter i Israel samt förbättra respekten för internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter i det ockuperade palestinska territoriet, inklusive barns rättigheter i väpnade konflikter. Under 2015 pågick eller undertecknades 28 EIDMR-projekt. Programmet för det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter (CSO-LA) bidrog också till målen i landsstrategierna för mänskliga rättigheter genom att integrera deltagandet av det civila samhällets organisationer i det lokala beslutsfattandet och öka medborgardeltagandet genom fem pågående avtal med små arabiska kommuner under 2015.

Palestina*³

Palestinska flyktingar på Västbanken (omkring 800 000) och Gazaremsan (omkring 1 miljon) ställdes inför en mängd utmaningar under 2015. Deras ekonomiska och sociala förhållanden var fortsatt svåra och fattigdomen allt djupare. Våldet har ökat avsevärt och frustrationen växer, med en stagnerande ekonomi och allt mindre möjligheter att få jobb på Västbanken. Omkring 75 % av de palestinska flyktingar som lever i flyktingläger garanterades en tryggad livsmedelsförsörjning. På Gazaremsan utsattes flyktingar för ytterligare fördrivning efter fientligheterna i juli och augusti 2014. För många flyktingar har levnadsförhållandena försämrats ännu mer på grund av följderna av avstängningen av Gazaremsan 2015. UNRWA, FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar, såg, med hjälp av omfattande ekonomiskt stöd från EU, till att centrala, grundläggande tjänster kunde levereras (framför allt mat och sjukvård) till flyktingar i Gaza.

Palestinas anslutning till 18 internationella människorättsfördrag, humanitära fördrag, fördrag om internationell straffrätt, vapenfördrag samt diplomatiska fördrag den 31 december 2014, vilka trädde i kraft under 2015, har lett till en ökad medvetenhet bland säkerhetsstyrkor och regeringstjänstemän om Palestinas skyldigheter när det gäller mänskliga rättigheter, som har blivit en del av den offentliga debatten. Denna ökade medvetenhet har dock ännu inte lett till märkbara förbättringar i praktiken.

³ *Denna beteckning ska inte uppfattas som ett erkännande av en palestinsk stat och påverkar inte de enskilda medlemsstaternas ståndpunkter i frågan.

Under 2015 vidtog EU flera olika åtgärder till stöd för de mänskliga rättigheterna i Palestina. Lokalt, via EU:s representationskontor, utfärdade EU lokala uttalanden, gjorde besök på plats och närvarade vid domstolsförhandlingar. Under hela 2015 följde EU utvecklingen noggrant och tog upp farhågor vad gäller respekten för de mänskliga rättigheterna. Underkommittén EU–Palestina för mänskliga rättigheter, god samhällsstyrning och rättsstatsprincipen sammanträdde inte under 2015 men planerar att hålla ett möte i början av 2016.

Trots att det även fortsättningsvis rådde ett relativt positivt klimat på Västbanken vad gäller respekten för yttrandefriheten, mötesfriheten och mediefriheten kvarstod vissa källor till oro, till exempel att journalister och bloggare har kallats in till förhör om inlägg på sociala medier och bloggar. Även om det civila samhällets organisationer generellt sett kunde verka fritt på Västbanken kvarstod i fråga om föreningsfriheten farhågor avseende den roll som den i december 2012 inrättade kommittén för icke-statliga organisationers affärer ska inta, och avseende den nya förordning om företag som drivs utan vinstsyfte som antogs 2015 enligt vilken det krävs att dessa företag ansöker om förhandsgodkännande från ministerrådet för mottagande av bidrag, donationer, bistånd och finansiering, samt att de anger syftet med denna finansiering. Alla plattformar för det civila samhället anser att denna nya förordning är en allvarlig kränkning av föreningsfriheten och ett brott mot Palestinas grundlag.

I Gaza stod rätten till yttrandefrihet fortsatt under hårt tryck, där journalister attackerades av de facto-myndighetens säkerhetsstyrkor. Journalisternas rörelsefrihet inskränktes också. Trots Beach Camp-avtalet för försoning mellan Hamas och PLO hindrades civilsamhällesorganisationernas arbete i Gaza fortfarande av facto-myndigheternas tjänstemän. EU och dess medlemsstater fortsatte att stödja det arbete som det civila samhällets organisationer utför för att främja de mänskliga rättigheterna i Gaza. På Gazaremsan får 40 000 tjänstemän inte betalt för sitt arbete, vilket har lett till att korruptionen och människorättskränkningar såsom polistortyr har ökat.

Andra centrala frågor som kvarstår är dödsstraffet, trots att inga avrättningar verkställdes 2015, och regelbundna klagomål som rör tortyr och misshandel i fängelser både i Gaza och på Västbanken. EU fortsätter att stödja lokala civilsamhällesorganisationer för att förebygga och bekämpa tortyr. Det arbete som utförs av Eupol Copps⁴ när det gäller att utbilda den palestinska polisen i mänskliga rättigheter är också beaktansvärt. Regelbundna klagomål om godtyckliga gripanden lämnades in vid den oberoende människorättskommissionen, inklusive klagomål som rör bristande rättssäkerhet, frihetsberövande utan säkerställande av garantier för en rättvis rättegång, och frihetsberövande på order av guvernörer.

Vad gäller religions- och trosfrihet och rättigheter för personer som tillhör minoriteter var de kristna väl företrädna på politisk nivå. Många kristna, och även sekulariserade muslimer, klagade emellertid på ett ökande tryck i det palestinska samhället mot en anpassning till konservativa islamiska värden, särskilt i Gaza.

Våld mot kvinnor och kvinnors allmänna socioekonomiska sårbarhet förblev ett problem i det palestinska samhället. Som ett viktigt positivt steg utfärdade president Abbas 2014 ett dekret om ändring av strafflagen för att upphäva domarkårens befogenheter att beakta vissa "förmildrande omständigheter" vid avkunnande av domar i fall av s.k. hedersmord. Däremot kvarstår en annan bestämmelse som ger offrets familjemedlemmar rätt att avsäga sig sina rättigheter, varefter ett ärende ofta avskrivs.

Utnyttjandet av barn på arbetsmarknaden förblev ett problem, i och med att 3,5 % av alla barn mellan 10 och 17 år var i arbete i Palestina.

Personer med funktionsnedsättning drabbades fortfarande av social utestängning och en brist på tillgång till lämplig vård, särskilt personer med psykiska funktionshinder. EU:s partnerskap med lokala myndigheter, ministerier och det civila samhället för att åtgärda detta problem har börjat ge resultat. Till exempel i östra Jerusalem bidrog ett EU-program till att införa stöd för barn med särskilda behov inom utbildningssektorn.

Mänskliga rättigheter genomsyrar alla aspekter av utvecklingssamarbetet i Europeiska unionen, som är den största multilaterala givaren av ekonomiskt bistånd. EU-samarbetet syftar till att bygga upp institutionerna för en framtida demokratisk, oberoende, sammanhängande och livskraftig palestinsk stat som bygger på gemensamma värden på sådana områden som respekten för de mänskliga rättigheterna, demokratisering och rättsstatlighet.

⁴ Europeiska unionens polisuppdag för de palestinska territorierna

Jordanien

Generellt präglades utvecklingen i Jordanien starkt av en vidare upptrappning av spänningarna och instabiliteten i regionen, vilket påverkade landet särskilt på grund av den fortsatta syriska flyktingkrisen och ytterligare framhävde Jordaniens politiska, säkerhetsmässiga och socioekonomiska sårbarhet.

De jordanska ledarna fokuserade både internationellt och nationellt i högre grad på åtgärder mot terrorism/extremism efter det att Daish dödat en pilot i det jordanska flygvapnet som organisationen tagit som gisslan. Man kunde notera en atmosfär av ytterligare "säkrande" på nationell nivå samt ett minskat utrymme för yttrandefrihet och för det civila samhället i allmänhet (t.ex. dekretet om utländsk finansiering av det civila samhällets organisationer).

Bestämmelser om terroristbekämpning användes allt oftare för att frihetsberöva och åtala aktivister och journalister för brott relaterade till uttalanden (bland annat på sociala medier), huvudsakligen med stöd av ändringarna av lagen mot terrorism, den nya tolkningen av artiklarna i lagen om elektroniska transaktioner och med användning av domstolen för statens säkerhet. I februari dömde statssäkerhetsdomstolen Zaki Bani Rusheid, en hög ledare inom Muslimska brödrskapet, till 18 månaders fängelse för att ha "skadat förbindelserna med en främmande stat" (Förenade Arabemiraten).

EU och dess medlemsstater fortsatte att samarbeta med myndigheterna och civilsamhället när det gäller politiska och sociala reformer och människorättsfrågor, bland annat genom arbetsgruppen för de mänskliga rättigheterna. Områden som man särskilt fokuserade på var mediefriheten, yttrandefriheten, kvinno- och jämställdhetsfrågor, det civila samhällets roll, dödsstraffet och tortyr, samt uppföljningen av den allmänna återkommande utvärderingen 2013.

I detta sammanhang utarbetade regeringens samordnare för mänskliga rättigheter en tabell över alla rekommendationer, och konkreta åtgärder och uppgifter tilldelades. Ansträngningarna för att utarbeta en nationell plan för de mänskliga rättigheterna fortsatte också.

Den 21 december 2014 bröt Jordanien sitt de facto-moratorium för dödsstraffet, som hade tillämpats sedan mars 2006, genom att avrätta 11 personer. Ytterligare två avrättningar ägde rum i början av 2015. De avrättade var båda irakier som hade anknytning till al-Qaida i Irak och som sedan länge hade varit dömda till döden.

En kommitté ledd av justitieministeriet föreslog ändringar av minst 180 artiklar i strafflagen från 1960. Dessa har ännu inte behandlats av parlamentet. Även om utkastet innehåller vissa positiva förändringar (t.ex. tillhandahållande av alternativ till fängelsestraff, såsom samhällstjänst), kan det mycket väl vara svårt att åstadkomma betydande ändringar av vissa av de känsliga och problematiska artiklarna (hänvisningar till hedersrelaterade brott, tortyr och våldtäkt).

I november ägde den tredje översynen av Jordaniens genomförande av konventionen mot tortyr rum. Vid översynen framkom ett antal kvarstående utmaningar, bland annat definitionen av tortyr, inadekvata straff, överfulla fängelser, tillhandahållande av rättshjälp, polisutredningars oberoende och öppenhet, och användningen av specialdomstolar (gärningsmän – främst från polisen – hänvisas till polisdomstolen i stället för till en civil domstol).

Det har inte skett någon märkbar förbättring vad gäller kvinnors situation. Under 2015 började myndigheterna ge särskilda "privilegier" till icke-medborgare som är barn till jordanska kvinnor (gifta med utlänningar), inklusive särskilda identitetskort. Denna strategi innebär att regeringen tydligt har backat från sitt löfte från 2014 om att ge dem "medborgerliga rättigheter". Regeringen vidhöll sina reservationer mot FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (artikel 9 om medborgarskap och artikel 16 om äktenskap, skilsmässa och familjeförhållanden). År 2015 sjönk Jordanien ytterligare i jämställdhetsindexet Gender Gap Index till 140:e plats bland 145 länder.

Jordanien fortsatte arbetet med ett antal viktiga politiska reformförslag om val och den oberoende valkommissionen, politiska partier, decentralisering och kommuner, särskilt som förberedelse inför de parlamentsval, lokalval, kommunalval och provinsval som ska hållas under de kommande åren. Med hjälp av dessa lagförslag vill Jordanien ta itu med ett antal frågor som rör politiskt deltagande. Jordanien antog även en ny lag om rättskipning med avseende på ungdomsbrottslighet.

Den försämrade säkerhetssituationen och den ökade radikaliserings i regionen fick Jordanien att mer enträget uppmana till "religiös moderation" och interreligiös dialog.

Inom ramen för budgetposten för det europeiska grannskapsinstrumentet och EIDMR stödde EU flera initiativ på dessa och andra områden, bland annat kapacitetsuppbyggnad inom det civila samhället, politiskt deltagande från kvinnors och det civila samhällets sida, utbildning för journalister, tekniskt stöd till medierna, reform av rättsväsendet, rättsstatsprincipen samt kvinnors rättigheter och könsrelaterat våld. Det europeiska initiativet för demokrati gav också stöd till många aktörer i Jordanien.

EU-delegationen och Echo-kontoret (generaldirektoratet för humanitärt bistånd och civilskydd) följde nära med flyktingarnas humanitära situation och människorättssituation, även när det gäller dem som är strandsatta i ett ingenmansland vid Jordaniens nordöstra gräns till Syrien, där 12 500 syriska flyktingar har samlats. Frågan diskuterades med medlemsstaterna och togs upp med myndigheterna av chefen för EU:s delegation.

EU gjorde ett antal démarches om internationella människorätsfrågor, bland annat de frågor som hade diskuterats i FN:s generalförsamlings tredje utskott och människorättsrådet. De jordanska myndigheterna svarade med att ge konstruktivt stöd i alla dessa frågor.

Libanon

Den allt djupare politiska, sociala, ekonomiska och säkerhetsmässiga krisen i Libanon under 2015 påverkade den allmänna människorättssituationen. Den pågående institutionella och politiska krisen blev ett steg allvarigare i och med att ministerrådets möten körde fast i juni. Detta i sin tur hade en stor inverkan på medborgarnas tillgång till offentliga tjänster, och ledde från augusti fram till oktober till att människor gick ut på gatorna för att protestera mot att myndigheterna inte tog sitt ansvar. På grund av det institutionella dödläget kunde arbetet med många av de brådskande reformerna på området för mänskliga rättigheter, till exempel kriminaliseringen av tortyr och parlamentets godkännande av den nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter, inte fortsätta.

Libanons största utmaningar på människorättsområdet är således fortfarande förhindrande av tortyr och godtyckliga frihetsberövanden, anpassningen av fängelseförhållanden till de internationella normerna, avskaffande av dödsstraffet, främjande av full jämställdhet mellan kvinnor och män, förbättring av levnadsvillkoren för flyktingar, skydd för migranter och andra utsatta grupper och kampen mot diskriminering. Centrala demokratiska institutioner såsom parlamentet och rättsväsendet liksom yttrandefrihet på och utanför internet måste fungera bättre och bli effektivare, vilket är en förutsättning för ett fullständigt förverkligande av de mänskliga rättigheterna.

Följderna av krisen i Syrien märks allt mer. Det stigande antalet flyktingar, de ökade politiska spänningarna och det känsliga säkerhetsläget med ett antal säkerhetsincidenter i de större städerna och i gränsområden utgjorde stora utmaningar för Libanons inre stabilitet och ekonomiska och sociala situation. Detta medförde också ytterligare utmaningar på människorättsområdet, till exempel när det gäller rätten till utbildning och frågor som rör "non-refoulement" osv. Även om säkerhetsmyndigheterna i allt högre grad är medvetna om dessa utmaningar och vet hur de ska bemötas (delvis tack vare det omfattande stödet från EU, EU:s medlemsstater och andra internationella givare), förekommer det fortfarande betydande problem i samband med genomförandet, både när det gäller libanesiska medborgare och syriska och palestinska flyktingar.

EU fortsatte att ta upp dessa prioriterade områden i bilaterala politiska dialoger och genom olika program, till exempel genom projekt som genomförs inom ramen för den tematiska budgetposten för EIDMR och det bilaterala stödet inom det europeiska grannskapsinstrumentet för ett totalt belopp på 5,02 miljoner euro (avtal skulle ingås om 1,2 miljoner euro före slutet av 2015 med användning av medel från EIDMR) och genom stöd till rättsväsendet på sammanlagt 21 miljoner euro samt andra program för att förbättra de demokratiska institutionernas effektivitet.

Syrien

Under fem år av inbördeskrig har Syrien förvandlats till världens största humanitära katastrof. I utrikesrådets slutsatser av den 12 oktober 2015 noterades "[o]mfattningen på tragedin, som har lett till att 250 000 män, kvinnor och barn har mist livet, 7,6 miljoner människor fördrivits inom landet och över 4 miljoner tvingats fly till grannländer och andra länder". I slutsatserna upprepades också EU:s mål när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati och en politisk lösning efterlystes på krisen på grundval av Genèvekommunikén från 2012 och FN:s säkerhetsråds relevanta resolutioner, för att skapa stabilitet, fred och försoning och få ett slut på de urskillningslösa attackerna mot civila från alla parter i konflikten, såsom det senare sammanfattades i FN:s säkerhetsråds resolution 2254 som antogs i december 2015⁵.

⁵ "EU:s mål är att få ett slut på konflikten och göra det möjligt för det syriska folket att leva i fred i sitt eget land. Världssamfundet måste sluta upp bakom två inbördes kompletterande och sammanvävda handlingslinjer: dels en politisk handlingslinje som syftar till att få till stånd ett slut på inbördeskriget genom att angripa alla de underliggande orsakerna till konflikten och till att få till stånd en inkluderande politisk övergångsprocess som återställer freden i landet, dels en säkerhetsrelaterad handlingslinje som är inriktad på kampen mot det regionala och globala hotet från Daish."

EU har fördömt den syriska regimens överdrivna och urskillningslösa anfall mot civila, de konstanta massakrerna, användningen av tunnbomber och av kemiska ämnen samt användningen av svält som ett vapen mot civilbefolkning som sitter fast i belägrade områden. EU har uttryckt oro över att den syriska regimen lagfört och fängslat aktivister från det civila samhället och att tortyr ofta används mot politiska motståndare och människorättsförsvarare, enligt beskrivningen i Caesar-rapporten. Det utmärkande med kriget i Syrien är hur länge människorättskränkningar har begåtts av alla parter i konflikten, inbegripet beväpnade oppositionsgrupper. Terroristgrupper som Daish har också gjort sig skyldiga till attacker mot civila, offentliga avrättningar, förföljelser och massavrättningar av religiösa och etniska minoriteter, konfliktrelaterad sexuell exploatering av och sexuella övergrepp mot kvinnor och barn, användning av barnsoldater, massiva övergrepp mot civilbefolkningen i territorier ockuperade av Daish samt avsiktlig förstörelse av kulturarvet. EU har vid flera tillfällen upprepat sitt stöd för lagföring av alla förövare av krigsförbrytelser och människorättskränkningar.

EU har åtagit sig att stödja alla insatser för att hänskjuta situationen i Syrien till Internationella brottmålsdomstolen och stärka genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolutioner 2139, 2165, 2191 och 2258 i syfte att leverera bistånd över gränser och skiljelinjer för att hjälpa den nödlidande syriska befolkningen. EU stöder också den globala koalitionens insatser mot Daish i Syrien och Irak.

EU för en fortsatt dialog med det civila samhällets organisationer och människorättsaktivister i syfte att stödja deras ansträngningar för att hjälpa den syriska befolkningen och för att rapportera om de brott som begåtts av statliga och icke-statliga aktörer inne i landet. Det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter finansierar vissa organisationer i det civila samhället som arbetar för att främja mänskliga rättigheter och stärka människorättsförsvarare.

Europaparlamentet antog flera resolutioner under 2015 och uppmärksammade de godtyckliga gripanden och försvinnanden av oberoende journalister och människorättsförsvarare som den syriska regimen är ansvarig för, Daishs attacker mot syriska minoriteter, förstörelsen av kulturarvet i Palmyra och behovet av humanitärt bistånd i det palestinska flyktinglägret i al-Yarmuk som Daish har tagit över.

EU stödde antagandet i november 2015 av resolutionen från FN:s generalförsamlings tredje utskott om situationen i Syrien, där man fördömde upptrappningen av våldet i landet, användningen av tunnbomber från de syriska myndigheternas sida och väpnade extremistgruppers människorättskränkningar och uppmanade parterna att respektera sina skyldigheter enligt internationell humanitär rätt och att säkra ett obehindrat tillträde för biståndsorganisationer i Syrien.

EU har fortsatt sina restriktiva åtgärder (ett förbud mot handel med olja och petroleumprodukter, ett förbud mot finansiella transaktioner, osv.) avseende Syrien och har regelbundet infört nya sanktioner mot personer och enheter – inbegripet militärer och personer inom säkerhetstjänsten – som bär ansvar för våld och repressiva åtgärder i Syrien. Över 200 personer och mer än 60 enheter har lagts till på förteckningen som hänför sig till sanktionerna under de senaste fyra åren. EU håller också på att genomföra det FN-baserade sanktionssystemet mot al-Qaida och Daish i enlighet med FN:s resolution 2253.

EU och dess medlemsstater har redan gett 4,7 miljarder euro som nödhjälp och hjälp till återhämtning till dem som drabbats av konflikten i Syrien samt till flyktingar och värdsamhällen i grannländerna. EU och dess medlemsstater kommer att fortsätta att ge humanitärt bistånd genom FN, Internationella rödakorskommittén (ICRC) och internationella icke-statliga organisationer. Samtidigt kommer EU att öka sitt mer långfristiga utvecklings- och stabiliseringsbistånd till dessa och andra partner, bland annat genom EU:s regionala förvaltningsfond, som inrättades med anledning av krisen i Syrien (den s.k. Madad-fonden). EU är fast beslutet att intensifiera sin humanitära diplomati och försöka finna sätt att förbättra tillträdet till människor i nöd i Syrien, bland annat genom att stödja lokala eldupphör och minskningen av våldet mellan parterna i konflikten.

Algeriet

Under 2015 stod Algeriet inför regionala säkerhetsutmaningar kopplade till situationen i Libyen och Sahel. Den ihållande oljeprisnedgången har fått allvarliga följder för Algeriets finanser, vilket har lett till att myndigheterna har antagit flera åtstramningsåtgärder. Inrikespolitiken dominerades av en ny avisering om en nära förestående konstitutionell reform.

EU och Algeriet fortsatte att diskutera mänskliga rättigheter under hela 2015 vid flera bilaterala möten och samråd, särskilt mötena i underkommittén för politisk dialog, säkerhet och mänskliga rättigheter i februari, i associeringskommittén i april, i associeringsrådet i Bryssel i juni och i underkommittén för rättsliga och inrikes frågor i oktober. Dessutom besökte flera algeriska företrädare för sammanslutningar, icke-statliga organisationer och fackföreningar Bryssel och höll möten med EU:s institutioner.

EU gjorde under hela 2015 flera démarches i Alger om mänskliga rättigheter. Från januari till november 2015 fick EU rapporter om 41 nya fall av människorättskränkningar i Algeriet som berörde 190 personer. Bland dessa fanns en bloggare, journalister och en skämttecknare samt aktivister och studenter. I de flesta fall gällde klagomålen mötes- och föreningsfriheten. Gripandet i Laghouat av en grupp aktivister som demonstrerade för de arbetslösas rättigheter var särskilt oroande. Detta påtalades av internationella icke-statliga organisationer och fick Europaparlamentet att anta en brådskande resolution (den 30 mars 2015). Trots att fångarna i de flesta fall frigavs påpekar människorättsförsvararna att dessa gripanden har en avskräckande verkan för andra potentiella demonstranter.

Det civila samhällets organisationer fortsatte att fördöma 2012 års föreningslag som inkräktande och kontraproduktiv. I en rapport finansierad av EU konstaterades det i oktober 2015 att minst två tredjedelar av de 93 000 föreningar som lagligen hade registrerats i Algeriet innan 2012 års lag trädde i kraft antingen hade försvunnit eller inte hade kunnat förnya sin registrering. Flera icke-statliga organisationer beskyllde de algeriska myndigheterna för att tillämpa lagen godtyckligt, vilket fick negativa följder särskilt för föreningar som arbetade med politiskt känsliga frågor. Internationella icke-statliga organisationer (både europeiska och regionala) har rapporterat att utrikesministeriet systematiskt avslår deras visumansökningar. Överföringar av medel till Algeriet blockeras likaså, bland annat överföringar till sådana icke-statliga organisationer som är lagligt registrerade och som arbetar i partnerskap med EU. Ingen av de fem befintliga människorättsgrupperna har fått officiellt verksamhetstillstånd. Vissa av deras medlemmar har gripits (som Ali Attar, som inledde en hungerstrejk, och Hassan Bouras) och väntar för närvarande på rättegång. Inte heller nätverket av advokater för mänskliga rättigheter åtnjuter rättslig status. Oberoende fackföreningar tolereras men klagar över trakasserier. De hävdar att Algeriet fortfarande inte har genomfört Internationella arbetsorganisationens (ILO) rekommendationer om konvention nr 87 om organisationsrätten och att arbetsmiljön har försämrats under 2015.

Trots att den icke-statliga organisationen Reportrar utan gränser 2015 rankade pressfriheten i Algeriet högre än i grannländerna fortsatte oberoende journalister att rapportera om påtryckningar från myndigheterna. I oktober stängdes den privata tv-stationen Al Watan TV. Myndigheterna hävdade att tv-företaget inte hade ett officiellt verksamhetstillstånd och inte följde reglerna. Nedläggningen kritiserades av det internationella civilsamhället, som poängterade att de flesta andra privata tv-stationerna i landet inte heller har något officiellt erkännande.

Algeriet har undertecknat men ännu inte ratificerat FN:s konvention till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden. Även om landet har ratificerat konventionen mot tortyr har FN:s kommitté mot tortyr funnit att Algeriet har åsidosatt sina skyldigheter enligt konventionen (augusti 2015) eftersom landet har underlåtit att samarbeta och inleda en utredning i fallet Hachemi Boukhalfa, som påstås ha torterats av den algeriska underrättelsetjänsten DRS⁶ år 2011.

I december antog folkförsamlingen en lag om ändring av strafflagen för att för första gången straffbelägga våld mot kvinnor i hemmet. Den nya lagen innehåller en bred definition av våld, såväl fysiskt och psykiskt som socialt och ekonomiskt, och fastställer att gärningsmännen kan dömas till stränga fängelsestraff. Antagandet av texten utgör en viktig milstolpe i arbetet för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män efter månader av livliga diskussioner i parlamentet.

Algeriet har sedan 2007 tillsammans med EU ställt sig bakom FN:s resolution om ett moratorium för dödstraffet och har upprätthållit sitt eget moratorium sedan dess.

⁶ Underrättelse- och säkerhetsenheten (DRS, Département du Renseignement et de la Sécurité)

Marocko

År 2015 fortsatte EU att samarbeta med Marocko när det gäller att främja mänskliga rättigheter och demokrati, i linje med principerna i Marockos konstitution från 2011 och de marockanska myndigheternas internationella åtaganden på människorättsområdet. Förbindelserna mellan EU och Marocko utvecklades i detta hänseende genom bilaterala politiska dialoger, högnivåbesök (Europeiska unionens särskilda representant för mänskliga rättigheter Stavros Lambrinidis i januari 2015, EU:s höga representant/kommissionens vice ordförande Federica Mogherini i juli 2015 och associeringsrådet EU–Marocko den 14 december 2015) och en tematisk människorättsdialog – särskilt inom ramen för underkommittén för mänskliga rättigheter, demokrati och samhällsstyrning (oktober 2015) – samt genom regelbundna kontakter med det civila samhället. Besöket från EU:s särskilda representant framhävde EU:s engagemang och fortsatta stöd till Marocko när det gäller att fullständigt genomföra människorättsbestämmelserna i landets nya konstitution. Med tanke på Marockos centrala regionala roll uppmanade den särskilda representanten också till ett närmare samarbete mellan EU och Marocko i regionen och inom multilaterala forum.

Utvalda frågor som diskuterades var bland annat reformen av rättsväsendet, kvinnors och flickors rättigheter, Marockos ratificering nyligen av det fakultativa protokollet till konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, yttrande- och mediefrihet, mötes- och föreningsfrihet, dödsstraffet, migration och Västsahara (särskilt med avseende på lagförslag som för närvarande behandlas i regeringen eller i parlamentet). Stöd till det civila samhället och bekämpning av religiös intolerans var andra fokusområden under besöket.

Under 2015 organiserade EU på begäran av de marockanska myndigheterna ett valexpertuppdrag för att följa upp den lokala och regionala valprocessen. Betydande ekonomiskt bistånd gjordes tillgängligt till stöd för mänskliga rättigheter och demokrati.

EU och Marocko fortsatte sitt samarbete inom multilaterala forum, särskilt i FN:s råd för mänskliga rättigheter, som Marocko är medlem i (2014–2016). I människorättsrådet fortsätter Marocko att spela en proaktiv roll inom flera tematiska initiativ på området för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Fyra år efter antagandet av 2011 års konstitution har 10 av totalt 19 grundlagar antagits av det marockanska parlamentet. Grundlagarna om ytterligare regionalisering antogs i juli, strax före lokal- och regionalvalen i september.

Viktiga lagstiftningsprocesser och samhällsdebatter inleddes 2015, bland annat reformen av rättsväsendet och av den lokala demokratin samt debatter om dödsstraffet och jämställdhet. Flera viktiga lagförslag var trots detta fortfarande under diskussion i parlamentet vid slutet av 2015, nämligen lagförslagen om det höga domarrådet och domarnas status, rätten till tillgång till information, rätten att lägga fram lagstiftningsförslag och att göra en framställning, genusfrågor (våld mot kvinnor), inrättandet av myndigheten för jämställdhet och bekämpning av varje form av diskriminering (APALD), skyddet av rättigheter för personer med funktionsnedsättning, människohandel, yttrande- och mediefrihet samt reformen av strafflagen. Det civila samhället ställer sig kritiskt till vissa lagförslag som endast delvis uppfyller den nya konstitutionens ambitioner. Denna kritik yttrades särskilt med avseende på utkastet till reviderad strafflag.

Under hela 2015 fortsatte EU att uppmana Marocko att påskynda reformprocesserna, i syfte att respektera den ursprungliga tidsfristen för deras antagande (dvs. slutet av den nuvarande valperioden) och de åtaganden som gjorts i 2011 års konstitution.

EU välkomnade det marockanska parlamentets antagande av det fakultativa protokollet till internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och det fakultativa protokollet till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

År 2015 kännetecknades också av brister när det gäller respekten för och genomförandet av yttrande- och föreningsfriheten. Det civila samhället och människorättsförsvarare rapporterade om flera tillfällen där det civila samhällets och journalisternas verksamhet hade begränsats. EU fortsatte att uppmana de marockanska myndigheterna att stärka samarbetet med det civila samhället samt att få till stånd en inkluderande reformprocess. Dödsstraffet har inte avskaffats, men inga avrättningar har verkställts sedan 1993. Trots att man i förslaget till strafflag avsevärt minskar antalet brott som straffas med döden behålls dödsstraffet. Under 2015 fortsatte Marocko att utveckla sin övergripande nationella migrationspolitik, som är ett gott exempel i regionen. Migranternas situation är dock fortfarande i viss mån oroväckande. De viktigaste lagarna på migrationsområdet (människohandel, asyl och migration i allmänhet) har ännu inte antagits, och migranternas tillgång till grundläggande sociala tjänster kvarstår som en utmaning.

När det gäller ekonomiskt bistånd antog EU i oktober ett antal samarbetsprogram – till ett totalt belopp på 195 miljoner euro inom ramen för det europeiska grannskapsinstrumentets budget för 2015 – som kommer att stödja flera viktiga reformprocesser, inbegripet reformen av kriminalvårdssystemet. Ett omfattande program på 75,5 miljoner euro för att stödja rättsväsendets oberoende, effektivitet och ändamålsenlighet (finansierat inom 2014 års budget) undertecknades i december 2015.

EU:s ekonomiska bistånd riktades också in på att stödja nationella människorättsinstitutioner (det nationella rådet för mänskliga rättigheter och den interministeriella delegationen för mänskliga rättigheter) och på det civila samhällets roll när det gäller att främja, övervaka och följa upp människorättssituationen (genom befintliga projekt inom ramen för EIDMR och faciliteten för det civila samhället, på områdena för god samhällsstyrning, hälsa, rättigheter för personer med funktionsnedsättning och kampen mot dödsstraffet).

Tunisien

Tunisiens övergång fortsatte under 2015, med betydande framsteg sedan 2011 i fråga om samhällsstyrning samt respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Nobels fredspris gick 2015 till Tunisiens nationella dialogkvartett, vilket framhävde den exceptionella karaktären hos denna fredliga övergång och behovet av att befästa det som åstadkommits.

Med Nobelpriset hedrades Tunisiens livskraftiga civila samhälle, bland annat den största fackföreningen och arbetsgivarorganisationen, som spelar en viktig roll i den fortsatta övergången och som EU försöker stärka på olika sätt: direkt finansiering till icke-statliga organisationer, ett ambitiöst stödprogram för det civila samhället för att bidra till att förbättra kapaciteten hos det civila samhällets organisationer, ett regionalt projekt om främjande av dialogen mellan arbetsmarknadens parter, deltagande av det civila samhällets organisationer i förvaltningen av program för samarbete mellan EU och Tunisien samt systematiska trepartssamråd (EU, de tunisiska myndigheterna och det civila samhällets organisationer) inför varje formellt möte inom ramen för det privilegierade partnerskapet mellan EU och Tunisien.

Efter det att valprocesserna 2014 avslutats aktualiserades under 2015 de allvarliga därmed sammanhängande utmaningarna för Tunisiens demokratiska övergång: behovet av att konsolidera de demokratiska reformerna trots allvarliga säkerhetshot och en svår socioekonomisk situation. I syfte att genomföra den nya konstitutionen vidtog regeringen inledande åtgärder för att inrätta de oberoende organ som den föreskriver och för att genomföra den välbehövliga reformen av rättsväsendet och säkerhetssektorn, med stöd av EU:s biståndsprogram (nya program inleddes i april respektive september 2015).

Den största utmaningen utgörs fortfarande av att de nya rättigheterna och friheterna garanterade av en modern, inkluderande och demokratisk konstitution – bland annat med avseende på yttrande- och mötesfrihet, jämställdhet mellan könen och kampen mot diskriminering, våld i hemmet och kampen mot tortyr och korruption – måste integreras i den lagstiftning som tagits över från den tidigare regimen (särskilt strafflagen, straffprocesslagen och den s.k. kodexen om personlig status) samt i administrativ praxis. På dessa områden vill EU med sitt bistånd till de tunisiska myndigheterna och det civila samhällets organisationer tillhandahålla expertis och bygga upp den kapacitet som behövs för att förbereda och genomföra reformer.

Trots att de frister som fastställs i konstitutionen inte respekterades vidtog parlamentet i november 2015 viktiga åtgärder för att förbättra rättsväsendets oberoende genom att anta grundlagar om det höga domarrådet och författningsdomstolen. Andra organ som ska granska efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna, bekämpa korruption och förhindra användningen av tortyr är ännu inte i funktion. Rättsväsendets övergångsprocess, som leds av *Instance Vérité et Dignité* (sannings- och värdighetskommissionen, IVD) som inrättades i slutet av 2014, står inför flera hinder, vilket visar att vissa politiska och ekonomiska grupper motsätter sig processens genomförande.

År 2015 ägde tre stora terroristattacker rum. De riktades mot turister vid Bardo-museet i mars och vid ett hotell i Sousse i juni och sedan mot presidentens livvakter i centrum av Tunis i november. Det förekom också kontinuerliga mindre attacker mot säkerhetsstyrkor i bergsregionen i väster, och civila som beskyldes för att spionera för myndigheterna dömdes. Myndigheterna har visat allt större öppenhet för att diskutera säkerhetsrelaterade frågor med internationella partner, och en politisk dialog mellan EU och Tunisien om kampen mot terrorism ägde rum i september 2015. Människorättsförsvarare anser att den nya antiterroristlag som antogs i juli 2015 inte i tillräckligt hög grad skyddar de konstitutionella rättigheterna och friheterna, och noterar i synnerhet den breda definitionen av terrorism, som kan inverka menligt på yttrandefriheten, och häktningens längd (upp till 15 dagar utan tillgång till advokat). Det civila samhället är också alltmer oroad över det ökande antalet rapporterade fall av tortyr och misshandel av fångar – inbegripet tre misstänkta dödsfall 2015 – och över säkerhetsstyrkornas fortsatta strafflöshet.

Tunisierna i allmänhet åtnjuter de personliga friheter som garanteras av den nya konstitutionen. Trots detta illustrerades förtrycket av homosexualitet av flera oroande fall under 2015, särskilt domen i september 2015 mot en ung student efter ett påtvingat "medicinskt" test. Detta fall väckte frågor om huruvida lagen om repression av homosexualitet (artikel 230 i strafflagen) är förenlig med den nya konstitutionen, som garanterar icke-diskriminering och respekt för privatlivet. Fallet gav också upphov till allvarliga farhågor gällande personens fysiska integritet under det rättsliga förfarandet. I december 2015 dömdes sex studenter till tre års fängelse och fem års vistelseförbud i staden Kairouan för homosexualitet, vilket bekräftade ett mönster som belyser behovet av att reformera lagstiftningen i enlighet med den nya konstitutionen.

Betydelsefulla steg har tagits för att ta itu med problemet med tortyr, bland annat viktigt arbete för att inrätta en nationell förebyggande mekanism, i linje med Tunisiens förpliktelser enligt det fakultativa protokollet till konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Den nationella förebyggandemekanismen kommer att göra oanmälda besök på platser där människor hålls frihetsberövade och utreda påståenden om tortyr. Vissa attityder från den gamla regimen lever kvar inom administrationen, och anklagelser om misshandel förekommer fortfarande, särskilt i fängelser och förvarsenheter.

I Tunisiens konstitution föreskrivs jämställdhet mellan könen, icke-diskriminering och lika möjligheter för kvinnor och män, och kvinnors representation i det politiska livet förbättrades också avsevärt efter 2014 års val (andelen kvinnor bland parlamentsledamöterna var 31 %) tack vare införandet av vertikal jämlikhet i vallagstiftningen. Kvinnor i Tunisien diskrimineras dock fortfarande när det gäller tillträde till arbetsmarknaden och lågt deltagande i det offentliga livet och offentliga ämbeten. Våldet mot kvinnor (inklusive våld i hemmet) ger fortfarande anledning till stor oro. Regeringens lagförslag i denna fråga håller på att slutföras med stöd av ett EU-finansierat projekt.

Inom ramen för det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter lanserades i april 2015 en ny inbjudan att lämna förslag, omfattande 2,4 miljoner euro till stöd för icke-statliga organisationer på områden som befastande av demokratin, tortyr och migranternas rättigheter.

Västsahara

Det västsahariska territoriet betraktas av Förenta nationerna som ett icke självstyrande territorium. Det pågår en FN-ledd process som ska hjälpa parterna att nå en rättvis, hållbar och ömsesidigt acceptabel politisk lösning som skulle ge folket i Västsahara självbestämmanderätt inom ramen för arrangemang som är förenliga med principerna och målen i Förenta Nationernas stadga. EU har stött denna process under de senaste åren.

Med FN:s säkerhetsråds resolution 2218 (2015) förlängdes mandatet för Minurso (ett fredsbevarande FN-uppdrag) i Västsahara fram till den 30 april 2016. Liksom under tidigare år uttryckte EU 2015 upprepade gånger oro över den utdragna konflikten och dess följder för säkerheten, mänskliga rättigheter och samarbetet i regionen. I FN:s säkerhetsråds resolution 2218 (2015) beslutades också att FN:s säkerhetsråd ska fortsätta att följa frågan. EU kommer således inte att ta initiativ till något som skulle kunna undergräva denna FN-ledda process.

Under 2015 framhöll EU vikten av att förbättra människorättssituationen i Västsahara och i Tindouflägren, och välkomnade förstärkningen av de regionala kommissionerna inom det nationella rådet för de mänskliga rättigheterna med verksamhet i al-Dakhla och El-Aaiún. EU uppmanade parterna att arbeta med FN:s flyktingkommissarie för att se över och stärka de förtroendeskapande åtgärderna i så stor utsträckning som möjligt.

EU följer noga människorättssituationen i Marocko och Västsahara. Människorättsfrågor diskuteras regelbundet med de marockanska myndigheterna inom ramen för den politiska dialogen, bland annat i underkommittén för mänskliga rättigheter, demokrati och samhällsstyrning. EU:s delegation i Rabat är i kontakt med flera människorättsförsvarare och organisationer i det civila samhället. EU-delegationen följer upp enskilda fall av påstådda människorättskränkningar och har regelbunden kontakt med det nationella rådet för de mänskliga rättigheterna och dess regionala kontor, inklusive i Västsahara.

Libyen

Libyen står fortfarande inför en utmanande politisk övergång. Den FN-ledda libyska politiska dialogen pågick under hela 2015. Den libyska politiska överenskommelsen undertecknades den 17 december 2015 i Skhirat (Marocko), och ett presidentråd utnämndes. En nationell samlingsregering bör bildas inom de tidsfrister som föreslagits i den libyska politiska överenskommelsen.

Trots vissa framsteg i den politiska processen hotas många delar av landet fortfarande av våldsamma sammandrabbningar och terroristattacker. Till följd av detta fortsatte människorättssituationen i Libyen att försämrats under 2015. Det är civilbefolkningen som har drabbats hårdast av de pågående striderna, osäkerheten och den fullständiga avsaknaden av lag och ordning. Under det senaste året har väpnade grupper utfört angrepp mot civila och civil egendom, inbegripet vissa människorättskränkningar som utgör krigsbrott. Det förekom allvarliga kränkningar av den internationella rätten, inklusive godtyckliga gripanden, tortyr och olagliga avrättningar, medan Libyens institutioner, särskilt dess rättsväsende, stod på randen till en kollaps.

De pågående striderna i Libyen sedan början av 2015 ledde till att antalet fördrivna personer i landet fördubblades jämfört med 2014. Antalet internflyktingar i Libyen uppskattas till 430 000. Nästan 300 000 av dem befinner sig i Libyens västra region. Över 125 000 internflyktingar befinner sig i öst, varav 115 000 enbart i Benghazi. Det finns uppskattningsvis 250 000 utsatta flyktingar, asylsökande och migranter i Libyen. De riskerar frihetsberövande på obestämd tid under svåra förhållanden samt våldsamma angrepp, våldtäkt och exploatering från väpnade grupper, kriminella organisationers och polisens sida. Tusentals migranter och flyktingar hålls för närvarande i de 15 officiella förvarsenheterna för migranter. Förhållandena i dessa förvarsenheter är extremt prekära, eftersom enheterna är överbefolkade och de frihetsberövade har bristande tillgång till grundläggande varor och tjänster. Vissa enheter drivs av lokala milisgrupper och är till stor del otillgängliga för humanitära organisationer.

Human Rights Watch har rapporterat att tusentals personer utsätts för långvarigt godtyckligt frihetsberövande, tortyr och annan misshandel. Ett stort antal frihetsberövade i fyra förvarsenheter har varit fängslade i upp till fyra år utan att ha ställts inför en domare, fått någon form av rättslig prövning eller åtalats för ett brott, och utan att det finns någon uppenbar rättslig grund för frihetsberövandet.

Väpnade grupper fortsätter att föra bort civila på grund av deras familjeband, identitet eller faktisk eller uppfattad politisk tillhörighet.

I en rapport som publicerades i september 2015 nämnde koalitionen av libyska människorättsorganisationer 70 attacker mot journalister, som resulterade i nio dödsfall. Den 24 februari hittades den populära bloggaren, medborgarrättsaktivisten och grundaren av organisationen Tanweer, Intisar al-Hasiri, och en kvinnlig släkting till henne mördade i Tripoli. Det rapporteras också om ett ökat hot mot journalister.

Människorättsförsvarare har blivit ett huvudsakligt mål för väpnade grupper. Kontoret för det nationella rådet för medborgerliga friheter och mänskliga rättigheter (NCCLHR), Libyens nationella människorättsinstitut i Benghazi, genomfördes den 16 mars 2015. En anställd vid Benghazi-kontoret, som berättade att institutets verksamhet i Benghazi hade frysts sedan oktober 2014, sade sig ha överlevt ett mordförsök i januari. NCCLHR:s huvudkontor i Tripoli har varit stängt sedan november 2014. Institutet har fallit offer för den politiska polariseringen i landet. Den i Tripoli baserade allmänna nationalkongressen utnämnde en ny styrelse när det nationella rådets mandatperiod löpte ut i slutet av 2014, men den har inte erkänts av det internationella samfundet.

Ett EU-människorättsuppdrag ägde rum i februari 2015 för att följa upp den första landsstrategin för mänskliga rättigheter i Libyen (antagen 2014). Uppdraget konstaterade att det finns ett brådskande behov av att tillhandahålla stöd till och skydd för människorättsförsvarare och det civila samhällets organisationer, för att de ska kunna övervaka och dokumentera de aktuella kränkningarna, delta i internationell opinionsbildande verksamhet och ge direkt bistånd till offer för människorättskränkningar. Därför planerade man att inleda ett program till stöd för människorättsförsvarare tidigt under 2016 (finansierat genom EIDMR). EIDMR:s nödfacilitet aktiverades två gånger under 2015 för att stödja libyska människorättsförsvarare.

Flera projekt sågs över för att tillgodose fördrivna personers och migranternas mest akuta behov, både när det gäller humanitärt bistånd och skydd. Flyktingar, asylsökande och irreguljära migranter får i ökande grad sina grundläggande rättigheter kränkta och finner det allt svårare att överleva i fientliga miljöer där frihetsberövandena blir allt mer godtyckliga och förhållandena i förvarsenheterna försämrats drastiskt. Stöd (direkt bistånd, skydd, hälso- och sjukvård) tillhandahålls migranterna inom förvarsenheterna och i samhällena, och frivillig repatriering föreslås för de migranter som är strandsatta i Libyen och som är villiga att återvända till sitt hemland.

Inom mediesektorn erbjuder projektet "Medier i Libyen" yrkesverksamma journalister utbildning i etisk journalistik och i rapportering i fientliga miljöer och krisområden. Projektet stödde också inrättandet av nyhetsbyrån Libyan Cloud Agency som ett sätt att främja oberoende journalistik, mediefrihet och därmed pluralism.

Ett av huvudmålen är att genom flera projekt inriktade på övergångsprocessen främja god samhällsstyrning och rättsstatsprincipen. För närvarande fokuserar dessa projekt särskilt på lokalt styre, i syfte att förbättra den lokala förvaltningens förmåga att styra och tillhandahålla adekvata tjänster och i syfte att öka de libyska civilsamhällsorganisationernas deltagande i de politiska processerna och i lokala frågor.

IV. Ryssland och Centralasien

Ryssland

Under 2015 fortsatte EU i FN, Europarådet och OSSE att uppmana Ryssland att fullt ut fullgöra sina internationella skyldigheter på människorättsområdet. Eftersom inga toppmöten mellan EU och Ryssland har ägt rum sedan den 28 januari 2014 och eftersom människorättssamråden fortfarande är inställda på grund av Rysslands vägran att föra samråden i ett meningsfullt format, var möjligheterna att ta upp människorätsfrågor med de ryska myndigheterna begränsade. EU uttryckte emellertid sin ökande oro i samband med ett antal möten på högre tjänstemannanivå, i internationella forum och genom offentliga uttalanden.

Den allmänna verksamhetsmiljön för människorättsorganisationer och organisationer i det civila samhället i Ryssland kännetecknades även fortsättningsvis av osäkerhet, allmän oro och misstroende samt av ett ihållande tryck på det civila samhällets organisationer och den politiska oppositionen. De underliggande trenderna är fortfarande att skyddet för de mänskliga rättigheterna försämras samtidigt som de grundläggande friheterna begränsas, vilket har resulterat i att antalet registrerade icke-statliga organisationer har minskat med 33 % mellan 2012 och 2015.

Genomförandet av befintlig restriktiv lagstiftning fortsatte under 2015, samtidigt som nya lagstiftningsinstrument som ytterligare begränsar de grundläggande friheterna infördes.

Genomförandet av lagen om "utländska agenter" fortsatte, och allt fler organisationer infördes i justitieministeriets register över "utländska agenter". Medan det i slutet av 2014 fanns 30 icke-statliga organisationer som betecknades som "utländska agenter" hade antalet stigit till 111 i slutet av 2015.

Den nya lagen om "utländska och internationella oönskade organisationer" trädde i kraft i juni 2015. Denna lag tillåter att den allmänna åklagarmyndigheten förklarar en utländsk eller internationell organisation "oönskad" om den "hotar grundvalen för Ryska federationens konstitutionella ordning, landets försvarskapacitet eller statens säkerhet". Det är förbjudet för sådana organisationer att verka på ryskt territorium. Ryska enheter och medborgare som samarbetar med den "oönskade organisationen" blir föremål för påföljder – alltifrån administrativa påföljder till straffrättsligt åtal. Vid slutet av året hade fyra organisationer, som samtliga var baserade i eller hade starka band till USA, förts in i det nya registret, medan vissa utländska givare hade upphört med sin verksamhet i Ryssland i förebyggande syfte. Vid flera tillfällen uttryckte EU sin oro över denna lag och det därav följande förtecknandet av enheter, som utgör en ytterligare begränsning av det civila samhällets handlingsutrymme i Ryssland och innebär att det civila samhällets organisationer förlorar ekonomiska resurser för sin verksamhet.

I december antog Ryssland en ny lag som gör det möjligt för den ryska författningsdomstolen att granska och eventuellt åsidosätta beslut av internationella människorättsorganisationer eller människorättsorgan som Ryssland är medlem i, och i synnerhet beslut av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, som ofta har varit den enda rättsliga myndighet som vidkänner människorättskränkningar i Ryssland. EU uttryckte oro över denna nya lag vid mötet i Europarådets ministerkommitté den 16 december.

Lagen från 2014 som begränsar utländska ägares andel i ryska medieorganisationer till 20 % ledde under 2015 till att de flesta utländska medieföretagen lämnade Ryssland. Mediefriheten begränsades också genom det oproportionerliga bruket av lagstiftningen om extremistiskt innehåll i publikationer och genom ett presidentdekret som klassificerade information om militära dödsoffer under särskilda insatser i fredstid som en "statshemlighet".

Mot bakgrund av denna allt svårare miljö intensifierades kontakterna med ryska organisationer i det civila samhället, både i Ryssland och i Bryssel. Medlemsstaterna och EU:s delegation i Ryssland fortsatte sin praxis att närvara vid människorättsrelaterade rättegångar och besöka icke-statliga människorättsorganisationer i hela landet. I september stod EU:s delegation värd för en workshop med ryska människorättsförsvarare. Företrädare för EU deltog också i generalförsamlingen i forumet för det civila samhället mellan EU och Ryssland i Budapest i december. EU stöder forumet med ett bidrag på 1,2 miljoner euro. EU fortsatte att ge ekonomiskt stöd till det ryska civilsamhället, särskilt genom två inbjudningar att lämna förslag, en till ett värde av 4 miljoner euro inom ramen för programmet för det civila samhällets organisationer, och en till ett värde av 6 miljoner euro inom ramen för EIDMR. Detta resulterade i att 17 nya projekt börjar genomföras under 2016.

Det har skett en ökning av antalet enskilda fall som ger anledning till oro och en ökning av antalet oproportionerligt långa fängelsestraff mot ryska människorättsaktivister. EU ägnade särskild uppmärksamhet åt de tydliga överträdelserna av internationell rätt i fallen Kohver, Savtjenko, Sentsov och Koltjenko, och begärde upprepade gånger att dessa personer skulle frigges. En brådskande debatt om dessa fall hölls i Europaparlamentet den 10 september. Fängslandet av miljöaktivisten Jevgenij Vitisjko (som tillbringade största delen av året i en fångkoloni men frigavs den 22 december) och det hårda straff som människorättsaktivisten Ildar Dadin dömdes till den 7 december för sina fredliga protester innebar också en oroväckande utveckling.

EU fördömde starkt dödandet av oppositionspolitikern Boris Nemtsov den 27 februari och efterlyste en grundlig utredning. Den 11 mars höll Europaparlamentet en särskild debatt om mordet på Boris Nemtsov. Hans död innebar att ett nytt fall lades till listan över outredda mord på journalister och politiker i Ryssland.

Den 13 september hölls lokala och regionala val i många ryska kommuner och regioner. Enligt den oberoende övervakningsorganisationen Golos bekräftade dessa val trenden att oegentligheterna har börjat förskjutas från valdagen till tidigare skeden av valen. Största delen av valresultaten förutbestämdes genom beslut och åtgärder från de myndigheter och valkommittéer som organiserade valen vid tidpunkten för nominering och registrering av kandidater och partier samt vid kampanjerna inför valen.

Kazakstan

EU:s prioriterade människorättsfrågor i Kazakstan omfattar yttrandefrihet, föreningsfrihet, fängelseförhållanden, rätten till en rättvis rättegång, kvinnors rättigheter och religions- eller trosfrihet.

Överlag var situationen vad gäller tillämpningen av de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen blandad under 2015: det fanns flera positiva utvecklingstendenser, som dock ofta åtföljdes av åtgärder som gav upphov till stark oro.

Regeringen skapade flera olika plattformar för inkludering av det civila samhället i den regeringspolitiska beslutsprocessen. Effektiviteten hos dessa plattformar för dialog har dock ännu inte bekräftats i praktiken. Flera lagar antogs eller genomgår som bäst rättsligt godkännande, särskilt lagen om finansiering av icke-statliga organisationer, lagen om folkråd, lagen om välgörenhetsorganisationer och lagen om tillgång till information, vilka visserligen innehåller vissa positiva element och syftar till att öka det civila samhällets deltagande, men i praktiken begränsar eller kan begränsa ett antal grundläggande friheter, särskilt förenings-, yttrande- och mötesfriheten.

Internationella arbetskonferensen tog upp överträdelser av ILO:s grundläggande arbetsnorm om föreningsfrihet.

Under hela 2015 tog EU konsekvent upp människorättsfrågor på alla nivåer av den politiska dialogen med Kazakstan. Den årliga människorättsdialogen mellan EU och Kazakstan som hölls i Astana i november möjliggjorde ett konstruktivt utbyte i flera olika frågor, inbegripet föreningsfrihet, kvinnors rättigheter, förhindrande av tortyr och misshandel av fångar samt pressfrihet. Även om EU uppskattar de avsevärda ansträngningar som Kazakstan har gjort för att förebygga misshandel av fångar, har EU samtidigt uttryckt oro över trycket på oberoende medieföretag och de eventuella negativa följderna av det nya lagförslaget om finansiering av icke-statliga organisationer. EU välkomnade frigivandet av ett antal fängslade människorätts- och arbetsrättsaktivister och upprepade sin oro beträffande vissa andra människorättsförsvarare, bland annat Vladimir Kozlov.

I september träffade de ledamöter av Europaparlamentet som deltog i det 13:e mötet i den parlamentariska samarbetskommittén företrädare för det civila samhällets organisationer för att diskutera de frågor som rör lagförslaget om finansiering av icke-statliga organisationer och den nationella mekanismen för förhindrande av tortyr.

EU-delegationen förvaltar ett antal människorättsrelaterade projekt inom ramen för det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR) och finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete, till ett sammanlagt värde på 2 608 203 euro. Projekten inom ramen för EIDMR täcker områden såsom kapacitetsuppbyggnad inom det civila samhället, med särskild inriktning på icke-statliga organisationer i landsbygdsområden, skydd av människorättsförsvarare och mediefrihet. Projekten inom ramen för finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete omfattar stöd till det civila samhället på landsbygden, ett ökat deltagande i beslutsprocesser, främst när det gäller miljöfrågor, ett större inflytande åt det civila samhället för att förbättra kemikaliesäkerheten samt förhindrande av tortyr och våld mot barn.

Kirgizistan

EU:s människorättsmål inom ramen för förbindelserna med Kirgizistan inbegriper stöd till utvecklingen av ett oberoende och opartiskt rättsväsende, utrotning av tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, förbättring av den rättsliga och politiska ramen vad gäller mänskliga rättigheter för personer som tillhör nationella minoriteter och ett effektivt genomförande av en nolltoleranspolitik i fråga om korruption.

Under 2015 fortsatte EU att delta i diskussioner om mänskliga rättigheter med Kirgizistan i olika former, inklusive människorättsdialogen i maj 2015 i Bryssel. De konstruktiva diskussionerna omfattade flera olika frågor, bland annat fängelseförhållanden, val, kvinnors rättigheter, rättigheter för medlemmar av minoritetsgrupper och föreningsfrihet. EU välkomnade vissa viktiga åtgärder som regeringen har vidtagit, särskilt antagandet av handlingsplanen för att bekämpa tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. EU betonade sitt åtagande att bidra till att stärka rättsstatsprincipen i Kirgizistan och uppmanade Kirgizistan att genomföra de detaljerade rekommendationer om förhindrande av tortyr som antogs vid det seminarium för det civila samhället mellan EU och Kirgizistan som hölls i Osh i oktober 2014. EU tog upp enskilda fall, bland annat fallet Azimzjan Askarov, en fängslad människorättsförsvarare. EU rekommenderade också att genomförandet av reformer som rör rättskipning skulle påskyndas.

Under 2015 kunde vissa oroande utvecklingstendenser konstateras i fråga om de mänskliga rättigheterna, nämligen rättigheterna för hbtj-personer, i och med framläggandet av ett diskriminerande lagstiftningsinitiativ med titeln "Förbud mot propaganda för icke-traditionella relationer", som godkändes vid parlamentets andra behandling i juni, och ett lagstiftningsförslag om att eventuellt beteckna icke-statliga organisationer som mottar internationell finansiering som "utländska agenter", vilket också godkändes vid första behandlingen i juni. EU är oroat över att genomförandet av denna lagstiftning, om den antas av parlamentet, kommer att utgöra ett grundläggande hot mot de mänskliga rättigheterna. EU tog systematiskt upp denna fråga i olika format. I en resolution av den 15 januari uppmanade Europaparlamentet Kirgizistan att förkasta det hbtj-fientliga lagförslaget.

Parlamentsvalen i oktober i Kirgizistan innebar en betydande positiv utveckling som utmärker sig i den regionala kontexten och utgör en viktig milstolpe i landets demokratiska övergång. I ett uttalande framhävde den höga representantens/vice ordförandens talesperson att valen hade varit öppna för deltagande av flera kandidater och hållits under ordnade och fredliga förhållanden.

Under 2015 fortsatte EU att stärka sin samverkan med det civila samhället i Kirgizistan. EU har gjort det till systematisk rutin att anordna seminarier för det civila samhället i Kirgizistan och organiserade för sjätte gången i rad ett seminarium för det civila samhället med det övergripande temat "Lika rättigheter för alla, fler rättigheter för var och en", som omfattade frågor som rör kvinnors rättigheter, utsatta grupper (personer med funktionsnedsättning och barn) och yttrandefrihet. I januari 2015 genomgick Kirgizistan den andra cykeln i processen för de allmänna återkommande utvärderingarna och accepterade cirka 80 % av rekommendationerna. I oktober 2015 valdes Kirgizistan in i människorättsrådet och inledde sitt mandat den 1 januari 2016.

När det gäller finansiellt samarbete inom ramen för EIDMR har stor uppmärksamhet ägnats åt förhindrandet av tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Under hela 2015 genomfördes projekt med Europarådets Venedigkommission och FN:s utvecklingsprogram för att stödja författningskammaren vid Kirgizistans högsta domstol och förbättra kvaliteten på och effektiviteten i den konstitutionella rättskipningen. Genom ett stort EU-finansierat projekt tar EU i Kirgizistan upp frågor som rör rättskipning, bekämpning av korruption och god samhällsstyrning.

Tadzjikistan

Under 2015 fokuserade EU särskilt på att efterlysa yttrandefrihet, oavbruten tillgång till information och internetfrihet, samt på att stödja civilsamhället.

Generellt sett försämrades människorättsituationen under den andra halvan av året då betydande begränsningar infördes för politiska partiers och icke-statliga organisationers verksamhet. Efter våldsamma sammandrabbningar under sensommaren förbjöds Tadzjikistans parti för islamisk pånyttfödelse – ett av Tadzjikistans största oppositionspartier sedan nästan två årtionden – som en terroristorganisation, och partiets ledning greps. Den 1 oktober 2015 utfärdade EU ett offentligt uttalande där man hänvisade till förbudet mot partiet för islamisk pånyttfödelse som ytterligare en restriktion mot mångfalden i landet, med en uppmaning att bevara de grundläggande friheterna i Tadzjikistan. Observatörerna rapporterade likaså om ökande svårigheter för de icke-statliga organisationernas arbete allt eftersom året gick.

I juni 2015 höll EU och Tadzjikistan sin sjunde årliga människorättsdialog, som för första gången ägde rum i Bryssel. Flera olika frågor diskuterades, bland annat val, yttrandefrihet, kvinnors rättigheter, tortyr, religionsfrihet och situationen för det civila samhället. EU välkomnade ombudsmannens arbete och uppmanade de tadzjikistanska myndigheterna att ytterligare stärka den institutionella strukturen, inbegripet genom det planerade införandet av en ombudsman för barns rättigheter. Antagandet av ett statligt program för förebyggande av våld i hemmet uppskattades också som ett positivt steg. EU välkomnade Tadzjikistans pågående arbete för att bekämpa tortyr, men betonade behovet av ytterligare ansträngningar för att motverka strafflöshet. EU uttryckte oro vad gäller rapporter om påtryckningar på oberoende journalister, uppmanade de tadzjikistanska myndigheterna att sluta blockera nyhetssajter och sociala medier och uppmanade Tadzjikistan att genomföra de rekommendationer som antagits vid seminariet för det civila samhället mellan EU och Tadzjikistan i Dusjanbe 2014, som var inriktat på yttrandefrihet. EU beklagade de rapporterade bristerna vid parlamentsvalen i mars 2015. Lagstiftningsförslag som skulle medföra nya krav på det civila samhällets organisationer identifierades som en källa till oro.

De mänskliga rättigheterna diskuterades också vid det årliga mötet i samarbetskommittén EU–Tadzjikistan i juni 2015. De huvudfrågor som diskuterades rörde yttrandefrihet och föreningsfrihet samt tillgång till rättslig prövning och rättsstatsprincipen.

Flera EIDMR-projekt genomfördes, inklusive projekt för att förhindra tortyr, skydda de mänskliga rättigheterna för tadzjikistanska migrerande arbetstagare och deras familjer, öka de socioekonomiska och kulturella rättigheterna för fångar och f.d. fångar i Tadzjikistan och säkerställa snabba åtgärder i fråga om flyktingarnas och de asylsökandes akuta och omedelbara rättsliga behov.

Turkmenistan

Under 2015 var EU:s människorättsprioriteringar i Turkmenistan fängelseförhållandena och förhindrandet av tortyr, reformen av rättsväsendet, yttrandefrihet och föreningsfrihet, tillgång till information, religionsfrihet, rörelsefrihet samt människorättsförsvararnas ställning.

Under året fortsatte Turkmenistan att kraftigt begränsa yttrande- och pressfriheten, och journalister trakasserades och greps. Befolkningens tillgång till information är fortfarande mycket begränsad, då internationella webbplatser fortsätter att blockeras, i strid med 2014 års lag om internet, och parabolantennar har enligt rapporter avlägsnats från människors hem. Religiösa grupper är föremål för överdrivna restriktioner och hinder för registrering. Människorättsgrupper uppmärksammade den godtyckliga exproprieringen av egendom och massrivningarna i Asjchabad-området under året.

Under den årliga människorättsdialogen mellan EU och Turkmenistan i Asjchabad i juni 2015, och i samband med andra bilaterala diskussioner, upprepade EU sin oro över dessa och andra allvarliga människorättsproblem i landet, uppmanade de turkmenistanska myndigheterna att lämna över information om fall av påtvingade försvinnanden, och uppmanade dem att anta en nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter.

Trots att människorättsituationen i Turkmenistan fortfarande är mycket oroande skedde en viss positiv utveckling under 2015. EU välkomnade det besök som de turkmenistanska myndigheterna i september 2015 anordnade för EU:s, USA:s och FN:s diplomater till kvinnofängelset i Dashoguz och uppmuntrade Turkmenistan att organisera ytterligare besök i andra fängelser. Turkmenistan antog en handlingsplan för jämställdhet för 2015–2020, med övervakningsindikatorer för dess genomförande, och meddelade att det kommer att göras en översyn av konstitutionen i syfte att inrätta en ombudsman och stärka det rättsliga skyddet av de mänskliga rättigheterna. I detta sammanhang gav EU:s rättsstatsplattform stöd i specifika närliggande frågor, såsom inrättandet av ombudsmannaämbetet och de lokala myndigheternas roll. EU välkomnade deltagandet av Turkmenistans vice utrikesminister i OSSE:s möte för genomförande av den mänskliga dimensionen 2015 i Warszawa och uppmanade Turkmenistans regering att överväga att utställa inbjudningar till FN:s särskilda förfaranden.

EU höll regelbundna samråd med det civila samhällets organisationer i Turkmenistan och med människorättsaktivister i exil och internationella icke-statliga organisationer som arbetar med Turkmenistan. Vid möten med regeringen uppmanade EU Turkmenistan att avlägsna hindren för inrättandet av oberoende organisationer i det civila samhället och att tillåta internationella icke-statliga organisationer att arbeta i landet.

Uzbekistan

EU:s prioriteringar för de mänskliga rättigheterna i Uzbekistan är fortfarande bland annat förebyggande av tortyr, barns rättigheter, främjande av respekten för rättsstatsprincipen, stöd till civilsamhällets utveckling och främjande av yttrandefriheten. EU har genom sina prioriteringar stött Uzbekistans regering och uppmuntrat den att ta itu med vissa av de mycket allvarliga människorättsproblemen i landet, inbegripet behandlingen av fångar och inskränkningar av de medborgerliga och politiska rättigheterna och när det gäller att respektera landets internationella förpliktelser.

EU fortsatte att i olika forum diskutera mänskliga rättigheter och demokrati med Uzbekistan, bland annat i samarbetsrådet (maj) och samarbetskommittén (december). Den årliga människorättsdialogen, som ägde rum i november i Tasjkent, innehöll öppna diskussioner i en rad frågor, inklusive arbetstagares rättigheter, föreningsfrihet, yttrandefrihet, religions- och trosfrihet, förhållanden vid frihetsberövande, förhindrande av tortyr och misshandel samt kvinnors rättigheter.

I sin regelbundna politiska dialog med de uzbekistanska myndigheterna välkomnade EU att användningen av barnarbete vid bomullsskörden nästan har eliminerats och välkomnade även de framsteg som redan gjorts under 2015 med att minska tvångsarbetet för vuxna, särskilt genom att hålla utbildningstjänsterna och hälso- och sjukvårdstjänsterna operativa under hela skörden och genom att anordna en landsomfattande informationskampanj. EU uppmanade Uzbekistan att vidta ytterligare åtgärder i riktning mot ett fullständigt avskaffande av tvångsarbete, att intensifiera och utvidga samarbetet med ILO om arbetsmarknadsreformer och ett fullständigt genomförande av ILO:s konventioner och välkomnade den resolution som Uzbekistans regering antog i november om att inleda en treårig handlingsplan för att avskaffa tvångsarbete. EU betonade att Uzbekistans samarbete med ILO visar värdet av dialogen med det internationella samfundet när det gäller att hantera människorättsproblem och uppmanade Uzbekistan att överväga att inta en liknande strategi i andra människorättsfrågor. EU uppmanade i synnerhet och med eftertryck de uzbekistanska myndigheterna att överväga att utfärda inbjudningar till FN:s särskilda förfaranden.

EU uppmuntrade energiskt Uzbekistan att i praktiken tillämpa den nationella handlingsplanen från november 2014 för genomförande av de rekommendationer som godtogs av Uzbekistans under dess senaste allmänna återkommande utvärdering. Detta skulle innebära undertecknande av ett samförståndsavtal med FN:s utvecklingsprogram och inrättande av en oberoende nationell förebyggande mekanism för övervakning av platser där människor hålls frihetsberövade.

V. Afrika

Afrikanska unionen – gemensam strategi Afrika–EU

Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter ligger i centrum för partnerskapet med Afrika inom ramen för den gemensamma strategin Afrika–EU. Vid det fjärde toppmötet mellan Afrika och EU, som hölls i Bryssel i april 2014, upprepade stats- och regeringscheferna från båda kontinenterna och ordförandena för Afrikanska unionen (AU) och Europeiska kommissionen sina åtaganden avseende principerna om god samhällsstyrning, demokrati och rättsstatlighet. De enades också om att arbeta tillsammans för att säkerställa full respekt för mänskliga rättigheter, internationell rätt och jämställdhet och för att bekämpa strafflöshet och alla former av diskriminering, rasism och främlingsfientlighet.

Sedan toppmötet mellan EU och Afrika har samarbetet på området demokrati, god samhällsstyrning och mänskliga rättigheter intensifierats med undertecknande av ett gemensamt programplaneringsarrangemang mellan AU-kommissionen (avdelningen för politiska frågor) och flera olika partner, huvudsakligen EU och dess medlemsstater, som ska öka stödet till avdelningens arbetsprogram.

AU:s valövervakningskapacitet har sedan den 1 januari 2015 förstärkts genom ett bidrag på 6 miljoner euro som man enades om i juni 2015 och backats upp av tekniskt stöd som uppgår till 0,5 miljoner euro.

Den elfte människorättsdialogen mellan AU och EU ägde rum den 24 november 2015 i Kigali, Rwanda. Dialogen leddes av AU:s kommissionär för politiska frågor, Aisha L. Abdullahi, och Europeiska unionens särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis. Båda sidorna bekräftade sitt åtagande att främja och skydda de mänskliga rättigheterna på båda kontinenterna och att samarbeta för det faktiska genomförandet av kontinentala och internationella människorättsinstrument på följande områden: företag och mänskliga rättigheter, kopplingen mellan den afrikanska freds- och säkerhetsstrukturen och de afrikanska strukturerna för samhällsstyrning, bl.a. övervakningsuppdrag rörande de mänskliga rättigheterna, ratificeringen av internationella och kontinentala människorättsinstrument på nationell nivå, valövervakning, politiken för övergångsrättvisa samt yttrandefrihet och föreningsfrihet. Inom ramen för det afrikanska året för mänskliga rättigheter med särskilt fokus på kvinnors rättigheter (2016) enades AU och EU om att samarbeta för att anordna en högnivådialog om främjande och skydd av mänskliga rättigheter i Afrika. Ett seminarium för det civila samhället där afrikanska och europeiska företrädare sammanfördes och som finansierades genom det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR) föregick den formella dialogen.

EU förstärkte också sitt stöd till det afrikanska människorättssystemet och de afrikanska strukturerna för samhällsstyrning genom direkt stöd på ca 2,3 miljoner euro inom ramen för Europeiska utvecklingsfonden (EUF), inklusive en grundfinansiering till ett belopp av 1,8 miljoner euro till Panafrikanska parlamentet och Afrikanska domstolen för mänskliga och folkens rättigheter (AfCHPR) och genom stöd från icke-statliga organisationer på 1,5 miljoner euro till regionala mekanismer inom ramen för EIDMR, med särskild tonvikt på det arbete som utförs av den särskilda rapportören om människorättsförsvarare, den särskilda rapportören om yttrandefrihet och tillgång till information och den särskilda rapportören om kvinnors rättigheter från Afrikanska kommissionen för mänskliga och folkens rättigheter samt arbetsgruppen för avskaffande av dödsstraffet (tre bidrag som undertecknades i december 2015). EIDMR finansierar också ett pågående program på 1,2 miljoner euro som ska stärka skyddet av människorättsförsvarare och deras arbete på panafrisk nivå.

Inom ramen för det panafriska programmets fleråriga vägledande program 2014–2017 anslogs 48,5 miljoner (11,43 % av finansieringsramen) för stöd till prioriterat område 2 i färdplanen för gemensamma strategin EU–Afrika, som fokuserar på demokrati, god samhällsstyrning och mänskliga rättigheter.

2015 godkände EU olika program på detta område och anslog 10 miljoner euro för förstärkande av det afrikanska människorättssystemet i syfte att bekämpa diskriminering och kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Detta projekt utgör en del av en bredare strategi för samhällsstyrning och mänskliga rättigheter inom ramen för det panafrikanska programmet, som inbegriper stöd till valövervakning och det civila samhällets organisationer samt ett eventuellt framtida stöd till offentlig förvaltning och åtgärder mot korruption. Ett projekt på 5 miljoner euro godkändes för att stödja den internationella insatsen för att stoppa kvinnlig könsstympning. Huvudfokus vid förebyggandet av kvinnlig könsstympning är att verka för dess avskaffande samtidigt som man möter behoven hos de flickor och kvinnor som drabbats av följderna. Det panafrikanska programmet inbegriper därför rättsliga och politiska reformer, lokalt förankrad utbildning och dialog, stöd till tjänster för sexuell och reproduktiv hälsovård, system för skydd av barn och landsomfattande kommunikationsinsatser för att förändra samhällets syn på kvinnlig könsstympning. Det kommer att genomföras av FN:s befolkningsfond (UNFPA) och FN:s barnfond (Unicef).

20 miljoner euro tillhandahölls för att stödja en förstärkt roll för det civila samhällets organisationer i dialogen med afrikanska institutioner och i genomförandet av initiativ för att främja säkerhet, samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet. 3,4 miljoner euro tillhandahölls huvudsakligen för en operationalisering av de afrikanska strukturerna för samhällsstyrning genom Afrikanska unionens kommission (sekretariat).

Det "peer-to-peer"-baserade stödet förstärktes också under 2015 på områden som valövervakning, samarbete mellan Europaparlamentet och Panafrikanska parlamentet och samarbete mellan Afrikanska domstolen för mänskliga rättigheter och folkens rättigheter och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Personalutbyte mellan institutionerna och EU:s besöksprogram utnyttjades också för att effektivisera partnerskapet på detta område.

Angola

Människorättssituationen i Angola försämrades under 2015, men det övergripande skyddet för mänskliga rättigheter i landet var fortfarande över genomsnittet, om man ser till hela den afrikanska kontinenten. De huvudsakliga försämringarna gällde förenings-, församlings- och yttrandefriheten. Regeringen har ökat förtrycket något mot de politiska aktivister som står i opposition mot den, mot det styrande MLPA-partiet och mot president José Eduardo Dos Santos 37 år långa maktinnehav. Medan landets ekonomiska situation blir allt sämre på grund av den långvariga sänkningen av oljepriset, är myndigheterna angelägna om att skärpa kontrollen över det civila samhällets organisationer och politiska aktivister, vilket betyder att det demokratiska utrymmet krymper inför de allmänna val som ska hållas i augusti 2017. Regeringen fortsätter att angripa journalister och aktivister genom att åtala dem för förtal och utsätta dem för godtyckliga gripanden, orättvisa rättegångar, hot, trakasserier och övervakning. Polisen påstås ha använt överdrivet våld och använt sig av godtyckliga gripanden för att sätta stopp för fredliga protester mot regeringen och andra sammankomster.

Rättegången mot 17 unga aktivister som är anklagade för att "förbereda ett uppror " och "konspirera mot presidenten och andra institutioner ", som båda utgör brott mot statens säkerhet, har varit fokus för intensiv uppmärksamhet i de sociala medierna. De rättsliga förfarandena har ofta kritiserats.

Trots att de angolanska myndigheterna före rättegången intog en öppen och konstruktiv hållning – huvudsakligen genom att låta EU och dess medlemsstater träffa fångarna i häktet – har de senare ändrat sin attityd; till dags dato har inga diplomatiska observatörer tillåtits närvara vid rättegången. Det finns också frågetecken kring mediernas tillträde. EU-delegationen fortsätter att förhandla om tillträde med de angolanska myndigheterna. Frågan togs upp med den angolanska regeringen under det ministermöte som hölls i Luanda i november 2015 inom ramen för samarbetsavtalet "Joint Way Forward". I december 2015 beordrade Angolas författningsdomstol att aktivisterna skulle placeras i husarrest, en åtgärd som har förbättrat deras situation.

De två mest högt profilerade människorättsrättegångarna under 2015 var rättegångarna mot Cabinda-aktivisten José Marcos Mavungu och mot den kände journalist-aktivisten Rafael Marques de Morais. Marcos Mavungu dömdes till sex års fängelse för "uppror mot staten ". Han hade anklagats för att vara inblandad i organisationen av en demonstration och för att ha anknytningar till en grupp män som påstås ha upptäckts med flygblad och sprängämnen före en demonstration. En EU-delegation flög till Cabinda för att övervaka rättegången mot Mavungu. Under tiden befanns Rafael Marques skyldig och dömdes till sex månaders villkorligt fängelsestraff för förtal för sin bok med titeln *Blood Diamonds: Corruption and Torture in Angola*. Rättegången övervakades av diplomater från EU:s delegation och medlemsstaterna samt av USA.

EU-delegationen upprätthöll en konstruktiv och fruktbar dialog med de angolanska myndigheterna om dessa människorättsproblem (även på utrikesminister- och justitieministernivå och med landets riksåklagare).

Vad beträffar ekonomiska och sociala rättigheter har den nuvarande ekonomiska krisen lett till sänkta oljepriser och detta har en avsevärd inverkan på de mest utsatta delarna av befolkningen. Det är inte bara det att inkomsterna från deras ekonomiska verksamhet sjunkit, utan regeringens förmåga att ingripa har dessutom minskat avsevärt.

EU-delegationen upprätthåller en permanent dialog med företrädare för det civila samhället. Exempelvis var den nya förordningen om icke-statliga organisationer, som potentiellt begränsar organisationernas verksamhet, föremål för en omfattande diskussion, såväl med det civila samhället som på ministernivå.

En inbjudan att lämna förslag inleddes inom ramen för programmet för icke-statliga aktörer–lokala myndigheter (NSA-LA-programmet), i syfte att förstärka det civila samhällets medverkan i decentraliseringsprocessen. Dessutom följer EU-delegationen noga genomförandet av åtta pågående bidrag från tidigare NSA-LA-program.

Vad beträffar de budgetposter som rör de mänskliga rättigheterna hölls ett möte med berörda medlemmar av det civila samhället för att fastställa prioriteringarna för den kommande inbjudan att lämna förslag på människorättsområdet. Inbjudan offentliggjordes i januari 2016 och följande två prioriteringar fastställdes: tillgång till rättvisa med särskild fokus på parajuridiskt stöd till befolkningen och stöd till insatser för medborgarutbildning inför de kommande valen (2017).

Under 2015 fanns tre program inom ramen för Europeiska utvecklingsfonden (EUF) för människorättsrelaterade ämnen. Projektet om registrering av födelse och barns tillgång till rättvisa, som genomförs av Unicef, uppnådde en tillfredsställande genomförandenivå. Genomförandet av PALOP-TL⁷-projektet om rättsstatlighet för att förebygga och bekämpa korruption, penningtvätt och olaglig narkotikahandel inleddes 2015.

Den 10 september 2015 antog Europaparlamentet en resolution om den aktuella situationen för de mänskliga rättigheterna i Angola, där man krävde att alla politiska fångar och människorättsförsvarare ska frigges. I resolutionen noterades även de allt större begränsningar av yttrande-, församlings- och föreningsfriheten som kom till uttryck genom gripanden, utnyttjandet av rättssystemet för att undertrycka avvikande åsikter genom straffrättsliga förfaranden mot personer som utövar dessa rättigheter och säkerhetsstyrkornas användning av våld för att undertrycka fredliga offentliga sammankomster. Tonen och ordvalet i Europaparlamentets resolution väckte anstöt hos Angolas regering men gav samtidigt upphov till en intern debatt i landets politiska miljöer. Angolas parlament utfärdade en egen resolution (utan stöd av oppositionen) där man fördömde Europaparlamentets resolution. Regeringstjänstemän och statliga medier har i allt högre grad börjat tala om "utländsk inblandning" och slår således in på en väg som leder mot destabilisering inför valen 2017.

Benin

Läget för de mänskliga rättigheterna är allmänt taget gott i Benin. År 2015 hölls parlamentsval, lokala val och kommunalval, och dessa bedömdes av observatörer uppfylla internationella standarder för demokratiska val.

Pressen åtnjuter avsevärd frihet, även om tillgången till offentliga medier fortfarande är mer begränsad för oppositionen och vissa delar av samhället. Vad beträffar yttrandefriheten garanteras den av konstitutionen och lagstiftningsramen, och befolkningen åtnjuter betydande frihet i detta hänseende.

⁷ Europeiska unionen främjar syd-syd-samarbete mellan de sex portugisisktalande länderna från gruppen Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS-gruppen), kallade PALOP-TL-länderna (*Países Africanos de Língua Oficial Portuguesa e Timor-Leste*).

Situationen för barns rättigheter ger fortfarande upphov till oro, särskilt exploateringen, den fortsatta förekomsten av barnäktenskap, tidiga äktenskap och påtvingade äktenskap, marginaliseringen av eller rent av mord på barn som anklagas för trolldom och de ofta återkommande fallen av sexuella övergrepp i skolor. Enligt Global Slavery Index 2014 är förmodligen ca 77 000 personer offer för modernt slaveri i Benin, huvudsakligen i form av hushållsarbete, tvångsarbete och sexuell exploatering.

Skatteundandragande och korruption är utbredda företeelser som har en kraftig negativ inverkan på befolkningens sociala och ekonomiska rättigheter. Inkomstfattigdomen ökade från 36,2 % år 2011 till 40,1 % år 2015.⁸ Det svaga och långsamma rättssystemet och korruptionens inverkan på denna sektor leder i vissa fall till godtyckliga frihetsberövanden, långa frihetsberövanden före rättegång och rättsvägran.

Den 15 februari 2013 antog Benin en lag om inrättande av Benins människorättskommission. Verksamheten har dock ännu inte kommit i gång.

Under 2015 höll EU en regelbunden politisk dialog med Benins regering. Genom den politiska dialogen enligt artikel 8 i Cotonouavtalet tog man upp frågor som barns rättigheter (med betoning på behovet av att genomföra lagen om barn), kvinnors rättigheter (med fokus på att förbättra deras svaga politiska representation), rekommendationerna i den allmänna återkommande utvärderingen och inrättandet av Benins människorättskommission.

Under 2015 ledde EU:s stöd till rättsstatlighet i Benin till att den nationella politiken för rättssektorn faktiskt genomfördes. EU:s stöd för ny lagstiftning ledde till att lagen om barn antogs och till en ny strafflag, som ännu inte antagits. Det fortsatta EU-stödet till regeringens program för att förbättra levnadsförhållandena i fängelser och häkten ledde till avsevärda förbättringar, även för minderåriga.

Dessutom finansierar EU tillgång till grundläggande tjänster inom ramen för stödet till decentralisering av statliga sociala tjänster. EU stödde också en förstärkning av centrumen för sociala reformer i syfte att öka den sociala täckningen för de mest sårbara medborgarna och erbjuda människor som är offer för människorättskränkningar tjänster och rådgivning.

⁸ 2015 EMICoV (Integrated Modular Survey on Household Living Conditions).

Under 2015 enades EU och dess medlemsstater om en gemensam färdplan till stöd för det civila samhället (2014–2017). Färdplanen innehåller en stark komponent till stöd för det civila samhällets organisationer i syfte att underlätta medborgardeltagande, främja de mänskliga rättigheterna och ge beninska medborgare tillgång till grundläggande sociala tjänster.

När det gäller barns rättigheter fokuserade EU under 2015 på handel med barn, skydd av barn som far illa, barn i konflikt med lagen, kampen mot rituellt dödande och kampen mot sexuella övergrepp i skolan. Ansträngningar gjordes att förstärka nätverket för de personer som arbetar för att skydda och främja barns rättigheter, även genom att ge stöd till centrum med uppgift att skydda och återintegrera minderåriga. Utbildnings- och kapacitetuppbyggnadsinsatser genomfördes och ett nätverk för utbildade domare inrättades. Åtgärder vidtas för närvarande för att förbättra mottagnings- och rehabiliteringstjänster och respekten för de grundläggande rättigheterna genom ett statligt centrum för alternativ till frihetsberövande av minderåriga.

Främjande av funktionshindrades rättigheter var ett annat åtgärdsområde. Här vill EU främja deltagande i lokalt styre och lokal dialog, förbättra standarderna för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och främja integrering i utbildningen för barn med funktionsnedsättning.

Offentliga diplomatiska initiativ fokuserade på mänskliga rättigheter och följdes av de beninska medierna. I synnerhet vidtogs åtgärder rörande homofobi, barnarbete, politiska rättigheter, våld mot kvinnor och ritualmord på barn.

Botswana

Dödsstraffet har varit i kraft i Botswana sedan landet blev självständigt 1966. Sedan dess har 47 dömda brottslingar avrättats. Den senaste avrättningen ägde rum 2013. Dödsstraffets författningssenlighet debatterades nyligen inom domstolsväsendet. Debatten om denna fråga förefaller dock inte att ha nått en större publik.

När det gäller rättigheter för personer som tillhör minoriteter är det positivt att regeringen – efter årtal av rättsliga strider med ursprungsbefolkningen San/Barsawa – förefaller att ha återupptagit en dialog med denna grupp i landet. Det är dock svårt att bedöma effekterna, eftersom resultaten av denna dialog inte har offentliggjorts. Trots dialogen finns det en fortsatt känsla av marginalisering i befolkningsgruppen.

När det gäller hbt-rättigheter har inga verkliga framsteg gjorts, och högsta domstolens beslut från 2014 att icke-statliga hbt-organisationer ska få registrera sig officiellt har ännu inte genomförts. Staten har överklagat beslutet, och detta kan försena processen med flera år. Enligt Botswanas straffrätt är homosexuella handlingar ett moralbrott som kan bestraffas med upp till sju års fängelse. Mindre än två år före nästa allmänna återkommande utvärdering har det skett mycket få synliga framsteg beträffande de godtagna rekommendationerna, varav inrättandet av ett nationellt människorättsinstitut hör till de mest väsentliga.

Botswanas fortsatt starka ställningstagande rörande människorättsfrågor och Internationella brottmålsdomstolen i internationella forum bör dock understrykas. Eftersom Botswana är medlem av FN:s råd för mänskliga rättigheter och 2014 omvaldes för en ny tvåårsperiod har EU:s beskickningar överlämnat de nödvändiga démarcherna till stöd för EU:s ståndpunkter till de lokala myndigheterna inom ramen för den 28:e, 29:e och 30:e sessionen i människorättsrådet; utöver dessa genomfördes andra démarcher, t.ex. beträffande människorättsförsvarare i FN:s generalförsamlings tredje utskott och beträffande ILO:s konvention nr 182 om de värsta formerna av barnarbete. Till skillnad från många afrikanska länder ansluter sig Botswana ofta till EU:s ståndpunkt vid omröstningar i människorättsrådet och generalförsamlingens tredje utskott.

De växande spänningarna mellan verkställande och dömande instanser samt inom rättsväsendet ger upphov till oro. Högsta domstolens beslut ignoreras ibland när de inte passar den verkställande makten. Exempelvis utlämnades två ugandiska flyktingar i november i strid med ett uttryckligt beslut från högsta domstolen. Likaså hotas tio eritreanska fotbollsspelare som ansökte om asyl i Botswana i oktober med utvisning till ett tredjeland, åter i strid med ett domstolsbeslut. Under 2015 avstängdes fyra domare vid högsta domstolen och åtalades efter att ha beskyllts för att ta emot bostadsbidrag samtidigt som de bodde i statliga ämbetsbostäder (pågående mål). Det är känt att dessa fyra domare (särskilt domaren Key Dingake) har avkunnat domar på människorättsområdet som inte nödvändigtvis passar den verkställande makten, exempelvis för kvinnors rätt att arva mark och för ett tillhandahållande av antiretrovirala läkemedel till utländska fångar.

Efter en ändring av lagen om föreningar, som godkändes av kabinettet i november, finns det farhågor om att utrymmet för det redan nu begränsade civila samhället kan krympa ytterligare. Den kommer att vara tillämplig på alla organisationer och kunde användas selektivt för att omöjliggöra arbetet i sådana organisationer i det civila samhället som är kritiska mot regeringen, inklusive de talrika evangeliska kyrkorna. I denna lag fastställs också att minst 75 % av alla medlemmar måste vara botswanier, vilket kan försvåra arbetet för internationella icke-statliga organisationers lokalkontor.

Under 2014 flyttades ansvaret för människorättsfrågor i landet, med undantag för flyktingfrågor, från ministeriet för försvar, rättsliga frågor och säkerhet till presidentens kansli. Tills ombudsmannaämbetet blir en nationell människorättsinstitution är det presidentens kansli som har behörighet på detta område. Botswana är ett av de få länder på den afrikanska kontinenten som ännu inte har någon nationell människorättsinstitution.

FN:s särskilda rapportör för den mänskliga rätten till säkert dricksvatten och sanitet, Léo Heller, besökte Botswana i november 2015 och uppmanade enträget regeringen att utnyttja den aktuella extrema torkan som ett tillfälle att utveckla en övergripande strategi för tillhandahållandet av säkert dricksvatten och sanitet under den förväntade allt allvarligare vattenkrisen. Han underströk att den aktuella torkan ger upphov till allvarlig oro på människorättsområdet när det gäller vattenkvalitet, vattenkvantitet samt de härmed sammanhängande konsekvenserna för hälsan.

Landsbygdssamhällen och minoritetsgrupper kunde drabbas hårdast. Rapporten med de slutliga slutsatserna och rekommendationerna kommer att läggas fram i september 2016.

EU som helhet tar också upp frågan om de mänskliga rättigheterna med Botswanas regering som en del av den politiska dialogen inom ramen för artikel 8 i Cotonouavtalet. Under 2015 fortsatte EU-beskickningarna med sina regelbundna kontakter med några av de ledande människorättsorganisationerna i landet och höll också regelbundet diskussioner med andra centrala partner, t.ex. USA (om hbt-frågor) och FN (Unicef, Un aids).

Lokala människorättsorganisationer behöver förstärkas för att kunna utföra sina uppdrag, och de mottar finansiering från EIDMR. Under 2015 tilldelades fyra organisationer 0,6 miljoner euro. Närmare bestämt lanserades tre Gaboronebaserade projekt: Minority Rights Group International för verksamhet för att minoritetsgrupper och deras rättigheter ska erkännas, Botswana Network on Ethics, Law and HIV/AIDS (BONELA) för främjande och skydd av de mänskliga rättigheterna i landsbygdssamhällen och hos de mest riskutsatta befolkningsgrupperna (inklusive en stark hbt-komponent) och Stepping Stones International för verksamhet för att skydda barn och bekämpa sexuella övergrepp mot barn. Ett fjärde EIDMR-projekt baserat i Maun lanserades den 10 december under firandet av dagen för mänskliga rättigheter. Detta projekt, som lokaliserats till det mest underprivilegierade distriktet i Botswana, kommer att genomföras av Ngamiland Council of Non-Governmental Organisations (NCONGO) och fyra lokala icke-statliga organisationer, och kommer att ge lokala intressenter och samhällen i regionen människorättsutbildning i flera olika människorättsfrågor, inklusive urbefolkningars rättigheter, rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och barns rättigheter. Därtill genomfördes under året ett kapacitetsuppbyggande mentorsprogram för mottagare av stöd inom ramen för EIDMR för övervakning och utvärdering.

Vad beträffar andra evenemang för att lyfta fram de mänskliga rättigheterna deltog EU den 25 november i lanseringsevenemanget för 16 dagars aktivism för att stoppa våldet mot kvinnor. Det uttalande EU gjorde vid evenemanget visades av landets enda tv-företag.

Burkina Faso

Agendan i Burkina Faso under det gångna året dominerades i stor utsträckning av de politiska händelserna (övergången och den militära statskuppen i september 2015) och det gjordes föga framsteg med EU:s prioriteringar för de mänskliga rättigheterna i landet, t.ex. den institutionella ramen för skydd av de mänskliga rättigheterna, dödsstraffet, tortyr, fängelseförhållandena och rättegångarnas längd, rättssystemet, yttrandefriheten, människorättsförsvarare och det civila samhället, kvinnors rättigheter och barns rättigheter.

Parlaments- och presidentvalen 2015 kan betraktas som en milstolpe efter ett svårt övergångsår. Valen inledde en ny fas i historien för ett land som i 27 år styrts av president Blaise Compaoré. Upproret 2014, som tvingade bort honom, och den därpå följande övergångsperioden drevs i hög grad på av växande krav på rättvisa och bättre levnadsvillkor. Den nye presidenten som valdes i december 2015, Roch Marc Kaboré, och hans regering måste uppfylla dessa krav i nära samordning med internationella givare. EU sände ett valobservatörsuppdrag, som olika parter i valet ansåg lämna ett positivt bidrag.

Under sitt tal vid edsavläggelsen klargjorde president Kaboré tydligt att social rättvisa, delaktighet, god samhällsstyrning samt förstärkning av demokrati och frihet kommer att befinna sig i centrum för hans insatser. EU-delegationen kommer att spela en viktig roll när det gäller att fastställa de åtgärder som ska vidtas för att säkerställa att dessa prioriteringar omvandlas till konkreta resultat. EU är den främsta givaren i landet och säkerställer samordning med återstoden av givarsamfundet genom att fungera som ordförande vid regelbundna givarmöten.

Övergångsregeringen har redan antagit en lag mot korruption, befast maktfördelningen (Burkina Fasos president kommer inte längre att vara ordförande i det nationella rådet för domstolsväsendet) och vidtagit åtgärder som gör det möjligt för vanliga medborgare att vända sig direkt till författningsdomstolen. Ett annat viktigt element var att man i konstitutionen införde ett organ som ska kontrollera staten och bekämpa korruption.

EU:s engagemang för mänskliga rättigheter och demokrati i Burkina Faso kanaliseras huvudsakligen genom dess stöd till den nationella politiken för på det rättsliga området (PAPNJ), som inleddes i mars 2014 och har en total budget på 9,5 miljoner euro. Huvudsyftet är att göra rättvisan mer allmänt tillgänglig och få den att erbjuda ett bättre skydd för rättigheter och friheter.

EU fokuserade också på skydd av barn och tre projekt med tre icke-statliga organisationer har undertecknats med ett totalbelopp på 3,7 miljoner euro. Alla är kompletterande och syftar till att förebygga och minska våld mot barn samtidigt som ett integrerat system för skydd av barn inrättas. En första utvärdering av projektet 2015 var mycket positiv och visade på ett innovativt och holistiskt tillvägagångssätt vid upprättandet av nätverk för skydd av barn.

EU:s medlemsstater var också aktiva på området mänskliga rättigheter i Burkina Faso. EU åtnjuter stort inflytande och gott rykte i landet. Detta har traditionellt inneburit privilegierat tillträde till de burkinska myndigheterna. Detta tillträde kommer förmodligen att fortsätta med de nyvalda myndigheterna. Efter ett bilateralt möte med den särskilde representanten för Sahel, Ángel Losada, vid edsavläggelsen den 29 december 2015, är det sannolikt att president Kaboré kommer att fortsätta att bygga vidare på det privilegierade partnerskapet mellan Burkina Faso och EU. EU åtnjuter också goda relationer med det civila samhällets organisationer, som var mycket aktiva före och i synnerhet under övergången.

Den fullständiga förnyelsen av den politiska arenan i landet och de nya myndigheternas uppenbara villighet att engagera sig på människorättsområdet erbjuder ett gott tillfälle att ta itu med några av de viktigaste människorätsfrågorna med större beslutsamhet än före maktskiftet.

Burundi

Under 2015 försämrades människorättsituationen i Burundi dramatiskt. Trots de framsteg som registrerats under de senaste tio åren har landet sedan april 2015 befunnit sig i en djup och långvarig politisk kris, som är kopplad till president Pierre Nkurunzizas beslut att ställa upp för ett tredje mandat.

I detta sammanhang var det främsta EU-målet för de mänskliga rättigheterna i Burundi 2015 att fortsätta att arbeta för ökat skydd av individuella rättigheter och grundläggande friheter genom politisk dialog och instrument för utvecklingssamarbete. För att stödja detta övergripande mål koncentrerade EU sin uppmärksamhet på att främja och skydda människorättsförsvarare och det civila samhället, bekämpa diskriminering och bidra till reformen av rättsväsendet. EU uppmuntrade också myndigheterna att utreda fall av utomrättsliga avrättningar och tortyr och att bekämpa strafflöshet.

EU och de burundiska myndigheterna höll en intensifierad politisk dialog (i överensstämmelse med artikel 8 i och bilaga VII till Cotonouavtalet) mellan oktober 2014 och maj 2015, med fokus på det politiska klimatet i Burundi, särskilt med anledning av de växande spänningarna inför parlaments- och presidentvalen sommaren 2015. Bland annat diskuterades kränkningar av de mänskliga rättigheterna, avsaknaden av ett oberoende rättssystem, politiska våldshandlingar begångna av *Imbonerakure*, ungdomsavdelningen i det styrande partiet CNDD-FDD (National Council for the Defence of Democracy – Forces for the Defence of Democracy), restriktionerna med avseende på de medborgerliga rättigheterna och begränsningarna av yttrande- och mötesfriheten samt framförandet av hotelser mot oliktankande, även mot oliktankande inom det styrande partiet.

I mars antog rådet slutsatser om situationen i Burundi före valen och efterlyste förhållanden ägnade att möjliggöra fria, inkluderande och transparenta val samt respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Eftersom lämpliga förhållanden inte etablerades beslutade unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik/kommissionens vice ordförande att dra tillbaka Europeiska unionens valobservatörsuppdrag från Burundi den 29 juni 2015.

Rådet antog sedan slutsatser om Burundi i maj, juni och november 2015, i vilka det framträdde en växande oro över den allt allvarligare situationen och de ökande kränkningarna av de mänskliga rättigheterna.

Mot bakgrund av detta och på grund av att väsentliga delar av Cotonouavtalet åsidosatts, bland annat respekten för de demokratiska principerna och rättsstatsprincipen, uppmanade EU den 26 oktober Burundi att delta i det särskilda samråd som föreskrivs i artikel 96 i Cotonouavtalet. Det övergripande syftet med denna process är att uppmuntra Burundi att förbinda sig att inom en fastställd tidsram vidta åtgärder inom de kritiska områdena demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatlighet, på grundval av de principer som anges i Arusha-avtalen, och att nå fram till en lösning som kan godtas av båda parterna. Denna process är också avsedd att stödja Afrikanska unionens, FN:s och Östafrikanska gemenskapens ansträngningar för att få till stånd en inkluderande och medlad dialog för att lösa krisen.

Efter samråden den 8 december har EU arbetat på en uppsättning åtgärder som ska antas av rådet, bland annat utvecklingssamarbetsåtgärder, för att uppmuntra Burundi att engagera sig i en sådan dialog, sätta stopp för våldet och skydda de mänskliga rättigheterna och slutligen befästa demokratin och freden. Det är sannolikt att EU tillfälligt avbryter den direkta finansieringen av utvecklingssamarbete till regeringen, men man kommer att vara noga med att fortsätta att finansiera skyddet för befolkningar, bland annat genom humanitärt bistånd.

Den 1 oktober 2015 antog Europeiska unionens råd, i linje med rådets slutsatser från juni 2015, sanktioner mot fyra personer. Rådet beslutade att fyra personer som genom sitt agerande undergrävde demokratin eller försvårade uppnåendet av en politisk lösning på den aktuella krisen i Burundi, i synnerhet genom våldshandlingar, förtryck eller uppmaning till våld, inbegripet handlingar som utgör allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna, skulle beläggas med reserestriktioner och få sina tillgångar frysta.

Vad beträffar insatser har EU fört en permanent dialog med människorättsförsvarare under hela 2015. Till följd av den allt allvarligare situationen mottog delegationen 145 ansökningar om mobilisering av små bidrag för att stödja människorättsförsvarare (det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter), och 32 av dessa har valts ut som mottagare av EU-stöd.

Genom mobilisering av EIDMR-medel stödde EU åtta projekt genomförda av internationella icke-statliga organisationer i samarbete med nationella icke-statliga organisationer. EU:s samarbete, värt 5,2 miljoner euro, fokuserar på följande centrala områden: kvinnors rättigheter, barns och ungdomars rättigheter och utsatta gruppers rättigheter. Ett paket med ytterligare åtgärder kommer 2016 att fokusera på åtgärder för att motverka våld mot kvinnor och barn och skydda människorättsförsvarare.

Slutligen antog människorättsrådet, till följd av EU:s aktiva engagemang, vid sin 30:e session i oktober 2015 en resolution om människorättssituationen i Burundi. Genom resolutionen sätts Burundi upp på dagordningen för alla ordinarie sessioner i människorättsrådet under 2016; rapportering från FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter i mars och juni garanteras och man efterlyser en interaktiv dialog i närvaro av olika berörda aktörer, som ska hållas i september 2016. En särskild session om Burundi ägde rum i människorättsrådet i december 2015, efter angreppen mot militärkaserner och säkerhetsstyrkornas motangrepp.

Kap Verde

Under 2015 fortsatte EU att medverka i en regelbunden dialog om bekräftande av demokrati och mänskliga rättigheter inom ramen för det särskilda partnerskapet EU–Kap Verde. Partnerskapet föreskriver en förstärkt politisk dialog om demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatlighet och god samhällsstyrning. I handlingsplanen för det särskilda partnerskapet ägnas särskild uppmärksamhet åt kvinnors och barns rättigheter, migranternas situation, bekämpande av våld i nära relationer, förbättring av rättssystemet, bekämpande av korruption och främjande av god samhällsstyrning.

Den övergripande situationen för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna i Kap Verde förblir allmänt taget mycket positiv. Landet har stabila politiska institutioner, en välfungerande parlamentarisk flerpartidemokrati och ett oberoende rättsväsen. EU:s mål inom ramen för förbindelserna med Kap Verde är huvudsakligen att stödja myndigheternas strävanden att förstärka respekten för de mänskliga rättigheterna på fortsatt problematiska områden, särskilt könsrelaterat våld och diskriminering av kvinnor samt barns rättigheter, inklusive barnmisshandel och sexuellt våld mot barn.

EU finansierade fem projekt för att främja kvinnors rättigheter och egenmakt, förbättra den ekonomiska situationen för utsatta grupper, barn och personer med funktionsnedsättning samt förstärka det civila samhället i landet. EU stödde också den nationella valkommissionen i dess arbete med att öka medborgarnas medvetenhet om valen 2016 (parlamentsval, lokalval och presidentval) och minska antalet personer som inte röstar, särskilt bland kvinnor och unga röstberättigade.

EU genomförde framgångsrikt en démarche om genomförandet av artikel 4 i ILO:s konvention 182 om de värsta formerna av barnarbete, angående upprättandet av en förteckning över farligt arbete. Det nationella parlamentet antog enhälligt förteckningen i november 2015.

Vad beträffar våld mot kvinnor och diskriminering genomför Kap Verde under de kommande tre åren två viktiga planer för stöd till en ny reglerande lag, nämligen den tredje nationella planen för jämställdhet och plan II för att bekämpa könsbaserat våld (2015-2018).

Kamerun

Under 2015 var EU:s prioriteringar avseende mänskliga rättigheter och demokrati även fortsättningsvis kampen mot tortyr, förbättring av fängelseförhållandena, skydd av människorättsförsvarare, främjande av barns rättigheter, särskilt bekämpandet av handel med barn, avskaffande av våld mot kvinnor samt icke-diskriminering.

EU fortsatte att aktivt ta upp mänskliga rättigheter och demokrati i Kamerun via olika kanaler, bland annat genom politisk dialog enligt artikel 8 i Cotonouavtalet. Den 16 januari 2015 hade EU och Kamerun en dialogsession som ägnades åt samhällsstyrning, och Kamerun presenterade de åtgärder som vidtagits för att genomföra landets åtaganden, även på områdena mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatlighet och kampen mot korruption. Diskussionen var ett tillfälle för EU att peka på behovet av att säkerställa fullständigt skydd för de mänskliga rättigheterna, inbegripet rätten till en rättvis rättegång, samt att efterlysa ytterligare reformer av valprocessen, rättssystemet och mekanismerna för bekämpning av korruption. Den andra årliga sessionen inom dialogen ägde rum den 19 oktober 2015, och fokuserade på säkerhet, regionala frågor, ekonomisk utveckling och migration. Kamerun bekräftade sitt åtagande att kämpa mot Boko Haram i överensstämmelse med internationell humanitär rätt och internationell människorättslagstiftning.

Under 2015 vädjade EU också på nytt till Kamerun att avskaffa dödsstraffet i landet och ratificera Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen. EU fortsatte sin dialog med det civila samhället och det hölls regelbundna möten med människorättsförsvarare, inklusive med sådana som försvarar hbt-rättigheter. Företrädare från EU var närvarande vid rättegångar mot personer från det civila samhället och politiska aktivister.

Under 2015 fokuserade EIDMR på att bekämpa människohandel, förhindra sexuell exploatering av barn, få slut på tvångsarbete i de traditionella samhällena (hövdingdömen) i norra Kamerun och avskaffa våld mot kvinnor. Med tanke på hur viktigt det är att befästa demokratin i landet utlyste EIDMR i februari 2015 en ny inbjudan att lämna förslag uppgående till 1,9 miljoner euro med syftet att förstärka den politiska dialogen, stödja deltagandedemokrati och uppmuntra till brett valdeltagande. Vid den 104:e internationella arbetskonferensen bidrog EU till prövningen av huruvida Kamerun efterlevt ILO-konvention nr 182 mot de värsta formerna av barnarbete.

EU fortsatte också att lämna finansiellt stöd till projekt som genomförs av organisationer i det civila samhället och som gäller miljön och förvaltning av naturresurser. Några projekt som finansierades genom instrumentet för icke statliga aktörer (NSA-LA) fokuserade på främjande av rättigheterna för lokabefolkningen och utsatta grupper som är bosatta i gruvdriftsområden, agroindustriella investeringar och/eller uppbyggnad av infrastruktur (inklusive rätt till ersättning, skydd mot olagliga förflyttningar, skyldigheten till samråd med lokalbefolkningen och rätten till en trygg miljö).

Centralafrikanska republiken

Under 2015 fortsatte Europeiska unionen sina ansträngningar för att förbättra människorättssituationen i Centralafrikanska republiken, med fokus på en regelbunden dialog med övergångsmyndigheterna och med stöd från ett antal olika EU-instrument.

Övergångsmyndigheterna har uttryckt djup oro över människorättssituationen i Centralafrikanska republiken. I de slutliga rekommendationerna från forumet i Bangui (4–11 maj 2015) betonades betydelsen av kampen mot strafflöshet, som är och förblir avgörande för försoningsprocessen i landet. Den 5 maj undertecknade ledarna för tio väpnade grupper i Bangui en överenskommelse om omedelbart och villkorslöst frigivande av barn från de olika väpnade grupperna. I Bambari hade dessa grupper vid utgången av maj släppt 300 barn. Tillsammans med andra frigivningar hamnade antalet frisläppta barn sedan maj på 645.

Den människorättsrelaterade verksamhet som EU och dess medlemsstater genomförde i Centralafrikanska republiken påverkades kraftigt av det försämrade säkerhetsläget såväl i huvudstaden som i resten av landet samt problemet med flyktingar (som beräknades uppgå till ca 450 000) och internflyktingar (som beräknades uppgå till ca 430 000), inklusive i Bangui. I december 2015 publicerade FN sin första offentliga rapport om de mänskliga rättigheterna, och den omfattar perioden september 2014–maj 2015. Under denna period fann FN att konfliktens omfattning och allvar visserligen hade minskat, men att allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt fortfarande begicks i hela landet av icke-statliga väpnade grupper, bl.a. grupperna anti-Balaka och f.d. Seleka. Internflyktingar drabbas hårdast av denna våld.

Mot bakgrund av det osäkra politiska läget och det osäkra säkerhetsläget, som fortsatte under hela övergångsperioden i Centralafrikanska republiken 2014–2015, förblir EU och dess medlemsstater en viktig partner för myndigheterna.

Inom ramen för EIDMR:s tematiska budgetpost pågår tre projekt på totalt 1,2 miljoner euro, som ska hjälpa de centralafrikanska myndigheterna i deras ansträngningar för att bekämpa strafflöshet och stärka kapacitetssupbyggnaden inom domarkåren.

EU ger också 20,9 miljoner euro i stöd till ett Unicef-initiativ inom utbildningssektorn i Centralafrikanska republiken. Projektet syftar till att stärka grundläggande utbildningstjänster och tillhandahålla tillfällig vård för upp till 1 000 barn som frisläppts från väpnade grupper och lokala miliser.

EU stöder Centralafrikanska republiken i dess kamp mot strafflöshet och dess ansträngningar att åter bygga upp domarkåren och det straffrättsliga systemet. Genom projektet RESEJEP (återuppbyggnad av rätts- och polissektorerna) ger EU betydande ekonomiskt stöd (15 miljoner euro) till justitieministeriet. Detta har bl.a. finansierat återuppbyggnaden av fängelserna Ngaragba och Bimbo i Bangui.

Inom ramen för instrumentet som bidrar till stabilitet och fred inleddes i maj 2015 ett projekt på 1 miljon euro för att stödja kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, med fokus på att förebygga kränkningar av de mänskliga rättigheterna och bygga upp kapacitet för lokala icke-statliga människorättsorganisationer.

Tchad

Under 2015 förblev EU:s viktigaste mål när det gäller främjandet av mänskliga rättigheter i Tchad en reform av rättssystemet, en reform av säkerhetsstyrkorna, främjandet av barns och kvinnors rättigheter, främjandet av demokrati, kampen mot dödsstraffet och ökat inflytande för det civila samhället. EU:s insatser antog olika former, från politisk dialog till tekniskt samarbete, framför allt genom EUF, instrumentet som bidrar till stabilitet och fred och EIDMR.

En session inom ramen för den politiska dialogen enligt artikel 8 i Cotonouavtalet hölls i januari 2015 och utgjorde ett tillfälle för EU att ta upp farhågor rörande flera människorättsfrågor, såsom reformen av rättssystemet, fängelseförhållandena samt rättegången mot Tchads f.d. president Hissène Habré. EU var också djupt engagerat i enskilda fall under hela året.

Ett projekt, som genomförs av en tchadisk människorättsorganisation och finansieras av EIDMR, inleddes i november 2014 i syfte att stödja de tchadiska advokater som arbetar med rättegången mot Hissène Habré. EU-delegationen följde noga rättegången, som inleddes i december 2014 och ledde till fällande domaren mot 20 säkerhetsagenter från Habré-eran som stod åtalade för mord, tortyr, människorov och godtyckligt frihetsberövande. Domstolen dömde också sju män till livstids fängelse, inklusive Saleh Younous, f.d. chef för direktoratet för dokumentation och säkerhet, och Mahamat Djibrine, som av 1992 års tchadiska sanningskommissionen beskrevs som en av de mest fruktade torterarna i Tchad. Med anknytning till Habré-rättegången genomfördes i Tchad informationsmöten med finansiering från instrumentet som bidrar till stabilitet och fred.

Vad beträffar projektet för reform av polisen pågår två kontrakt med icke-statliga organisationer för att förbättra relationerna mellan säkerhetsstyrkorna och befolkningen genom tillhandahållande av utbildning till säkerhetsstyrkorna, kommunikation och skapande av lokala forum som gör det möjligt för säkerhetsstyrkorna, det civila samhället och lokala myndigheter att diskutera säkerhetsfrågor. Genom projektet för reform av polisen kommer säkerhetsstyrkorna också att få utbildning i etik. Som en del av detta projekt genomfördes också en studie för att bedöma förutsättningarna för att inrätta ett observationsorgan för de inhemska säkerhetsstyrkornas etik samt för brott. Av studien framgick det att alla parter var intresserade av att inrätta en sådan struktur.

Inom ramen för EIDMR valde man 2015 ut tre projekt på totalt 1 miljon euro som ska skydda och främja barns och kvinnors rättigheter. Ett 36 månader långt projekt tillsammans med ACORD syftar till att minska antalet barnäktenskap i centrala Tchad. Ett 24 månader långt projekt som genomförs av en lokal organisation, *Union des femmes pour la Paix* (Kvinnornas fredsförbund), syftar till att erbjuda kvinnor i den sydliga staden Moundou juridisk rådgivning. Det tredje projektet, som genomförs av *Avocats Sans Frontières France* (Advokater utan gränser Frankrike) syftar till att erbjuda barn och kvinnor som sitter frihetsberövade i städerna N'Djamena, Abéché och Koumra juridisk rådgivning.

Den franska ambassaden fortsatte också att stödja icke-statliga organisationer som försvarar kvinnors och barns rättigheter genom ett särskilt instrument, *Fonds social de développement* (den sociala utvecklingsfonden). Under 2015 valdes sex lokala icke-statliga organisationer ut: CONA-CIAF (kampen mot kvinnlig könsstympning), LTDH (kampen mot tidiga äktenskap), AECPEM och MUDESOF (våld i skolor), CAASFFA (skydd av migrantflickor) och AFJT (kvinnors ledarskap).

Genom projektet för stöd till god samhällsstyrning främjar EU en ökad registrering av födslar i Tchad. Tre projekt genomförs för närvarande av Unicef, ACORD och RAPS Mandoul i tre pilotregioner för att öka människors medvetenhet och utbilda statstjänstemän om registrering av barn.

EU-delegationen har noga följt förberedelserna inför de val som ska hållas 2016 och 2017. Ett projekt värt 475 000 euro över en treårsperiod har beviljats Tchads människorättsförbund (LTDH) för informationskampanjer och utbildning av nationella observatörer. Franska ambassaden finansierade också ett sexmånaders projekt (som inleddes i oktober 2015) för att främja ungdomars valdeltagande.

Vad beträffar reformen av rättssystemet avslutades programmet för stöd till reform av rättsväsendet 2014 och Europeiska unionen började tillsammans med justitieministeriet och andra intressenter att arbeta på ett nytt program. Ett projekt som genomförs av *Avocats Sans Frontières Belgique* (Advokater utan gränser – Belgien) för att förbättra det tchadiska folkets kunskaper om rättsliga förfaranden och hjälpa dem att skydda sina rättigheter pågår fortfarande.

Slutligen fortsatte EU att samarbeta nära med lokala människorättsorganisationer och stod värd för flera möten med det civila samhället.

Komorererna

EU:s mål när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati inom ramen för förbindelserna med Komorererna är att främja respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatlighet, med särskilt fokus på valprocesser, rättvisa och kampen mot korruption, samt på kvinnors och barns rättigheter.

EU fortsatte att delta i diskussioner med Komorerna om mänskliga rättigheter och demokrati, bland annat genom frekventa högnivåuppdrag, reguljär politisk dialog och utvecklingssamarbete. Under den intensifierade politiska dialogen med Komorernas myndigheter inom ramen för det pågående valstödet har EU dessutom flera gånger på nytt efterlyst fria, öppna och trovärdiga valprocesser, på grundval av det nyligen reviderade rättsliga ramverket och strukturerade samråd med intressenter. En bättre balans mellan könen inom valinstitutioner och i politiskt deltagande främjades också genom både rättsliga reformer och omfattande kampanjer för att höja medvetenheten.

Med nya personer i de lagstiftande och verkställande organen i Unionen Komorerna och på öarna, och med de första kommunalvalen någonsin kan valcykeln 2014–2016 antingen bekräfta landets framsteg mot demokrati, nationell integration och utveckling eller öka risken för en återgång till kronisk instabilitet, separatism och fattigdom.

Andra betydande inslag i utvecklingen på människorättsområdet som EU tog ställning till under 2015 rörde huvudsakligen det rättsliga systemet. I enlighet med den nya nationella utvecklingsstrategins prioriteringar för 2015–2019 stöder EU för närvarande utvecklingen när det gäller reformen av rättssystemet i syfte att skapa större självständighet, integritet, effektivitet och rättvisa och öka möjligheterna till rättslig prövning. Ett betydande EU-stöd till genomförandet av reformen ges inom ramen för elfte Europeiska utvecklingsfonden.

EU intensifierade dialogen med organisationerna i det civila samhället genom att anta en gemensam färdplan EU–Frankrike för EU:s kontakter med det civila samhället under 2014–2017, som finansiellt stöds genom budgetposterna för NSA-LA och EIDMR. Fem NSA-LA-projekt pågår och ytterligare inbjudningar att lämna förslag inom ramen för NSA-LA-programmet och EIDMR är planerade till 2016–2017. Frankrike planerar att öka sitt stöd till de mänskliga rättigheterna i Komorerna genom nya medel.

Republiken Kongo

Under 2015 var EU:s prioriteringar när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati kampen mot tortyr, förbättring av fängelseförhållandena, god rättskipning samt främjande och skydd av utsatta människors rättigheter.

I samband med en folkomröstning den 25 oktober om att ändra konstitutionen begränsades grundläggande mänskliga rättigheter såsom församlingsfriheten och yttrandefriheten starkt. Oppositionspartierna hindrades från att organisera politiska möten efter den 20 oktober. Några av de demonstrationer som trots detta hölls, och där säkerhetsstyrkorna reagerade med övervåld, blev våldsamma. Flera personer dödades och många skadades. Två oppositionsledare hölls i husarrest i över en vecka. Radio- och tv-program ägnades uteslutande det styrande partiet och dess kampanj. Den internationella radiostationen RFI:s sändningar liksom den mobila internettrafiken och sms-trafiken stoppades den 20 oktober till början av november. En oberoende radiostation fick sin utrustning beslagtagen och sina lokaler förstörda, och ägaren hotades till livet. Andra journalister rapporterade att de utsatts för påtryckningar för att inte offentliggöra fakta om oroligheterna som uppstod i Brazzaville och Pointe Noire.

Den politiska dialogen enligt artikel 8 i Cotonouavtalet den 20 februari omfattade även frågan om de mänskliga rättigheterna. EU betonade nödvändigheten av att Republiken Kongo faktiskt genomför sina skyldigheter enligt internationella fördrag, inklusive förbudet mot tortyr, och som allmän regel tillåter fullständigt tillträde till frihetsberövade personer. Diskussioner hölls också om en lämplig metod för att genomföra de rekommendationer inom ramen för den allmänna återkommande utvärderingen som godtogs av Republiken Kongo (164 av 171) i oktober 2013. Trots denna diskussion var allmänt taget endast mycket små framsteg möjliga i dialogen med Republiken Kongo om mänskliga rättigheter och demokrati. Kränkningar av frihetsberövades, urinvånares, barns och kvinnors grundläggande mänskliga rättigheter kan för närvarande konstateras. Hemställningar om utredning och åtal i påstådda fall av misshandel och tortyr utförd av de kongolesiska säkerhetsstyrkorna och om tillstånd för icke-statliga människorättsorganisationer att övervaka och besöka fängelser och häkten besvarades inte av myndigheterna. De regelsamlingar och den nya lagstiftning som antagits av Republiken Kongo är i allt lägre grad förenliga med internationella fördrag.

EU upprätthöll sin dialog med det kongolesiska civila samhällets organisationer via talrika formella och informella kanaler för att utbyta synpunkter och diskutera väsentliga människorättsfrågor. EU:s årliga möte med människorättsförsvarare ägde rum den 17 augusti. EU:s engagemang för att stödja respekten för de mänskliga rättigheterna och skydda människorättsförsvarare uppskattades mycket. Särskild oro uttrycktes angående människorättsituationen för migranter i samband med en insats för att utvisa dem från landet. Dessutom sågs genomförandet av lagen om ursprungsbefolkningens rättigheter och en handlingsplan som prioriteringar.

Europeiska unionen tillhandahåller stöd för att förstärka de mänskliga rättigheterna i Kongo via EIDMR. Efter offentliggörandet av en inbjudan att lämna förslag i mitten av 2015 (budget på 700 000 euro) utvaldes tre projekt på områdena kamp mot godtyckliga frihetsberövanden och tortyr samt skydd och främjande av rättigheter för barn och barnfamiljer i riskzonen. En andra inbjudan att lämna förslag inom ramen för EIDMR planeras till första delen av 2016. Ytterligare människorättsprojekt som fokuserar på kvinnors och barns rättigheter finansieras också genom en inbjudan att lämna förslag riktad till organisationer i det civila samhället och lokala myndigheter.

Dessutom stöder EU en förstärkning av rättsstatligheten i Kongo genom Pareda-projektet. Genom projektet, som för närvarande befinner sig i sin andra fas och har en budget på 920 000 euro från EUF, ges bistånd till justitieministeriet i den långtgående och sedan länge efterlängtdade översynen av de nationella lagtextsamlingarna. Dessutom ger Pareda stöd till ratificering och integrering av väsentliga människorättsfördrag i det kongolesiska rättssystemet, i syfte att förbättra den rättsliga förutsebarheten, förstärka domstolarnas roll och säkerställa adekvat tillgång till rättvisa för alla. Lanseringen av den nationella kommissionen med uppgift att uppdatera de nationella lagtexterna i september 2015, åtföljd av presentationen av de reviderade lagarna genom Paredas internationella experter i november, utgör milstolpar i processen för att modernisera Republiken Kongos rättssystem.

Elfenbenskusten

EU:s prioriteringar när det gäller mänskliga rättigheter i Elfenbenskusten förblir rätten till säkerhet, rättvisa och rättsstatlighet, kampen mot strafflöshet, försoning, stöd till demokrati, skydd av människorättsförsvarare, barns och kvinnors rättigheter, särskilt åtgärder för att bekämpa sexuellt våld mot kvinnor och barnarbete.

Elfenbenskusten tog ett viktigt steg framåt 2015, då man höll ett lugnt och fredligt presidentval och enligt observatörerna hade en valprocess som uppfyllde internationella standarder för demokratiska val. EU hade sänt ut ett valexpertuppdrag för att analysera den övergripande processen, inklusive uppdateringen av röstlängden.

Även om den allmänna människorättsituationen har förbättrats avsevärt jämfört med föregående årtionde, och särskilt efter krisen efter valet 2010, finns det fortfarande ett antal allvarliga brister på detta område. Landet karakteriseras fortfarande av en etniskt och geografiskt betingad politisk splittring, och det behövs fortfarande ytterligare framsteg med försoningen efter den politiska krisen 2010.

Efter att ha återvalts i oktober 2015 förklarade president Ouattara att han fortfarande håller fast vid prioriteringarna försoning, social sammanhållning och opartisk rättvisa, och mycket uppnåddes på dessa områden under 2015. Som ett led i politisk dialog och försoning inrättades den nationella kommissionen för försoning och kompensation för offer (CONARIV) 2015 för att ersätta offren för krisen efter valet 2010. Det har också skett framsteg inom rättssystemet genom att dödsstraffet avskaffades i mars 2015 och genom att Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen har införlivats med nationell lagstiftning. Som svar på en arresteringsorder från Internationella brottmålsdomstolen vägrade president Ouattara att överföra Simone Gbagbo till Haag och ansåg att hon borde ställas inför rätta i Elfenbenskusten. Det första nationella åtalet genomfördes mot Simone Gbagbo och hennes anhängare. Den nationella utredningskommissionen gjorde framsteg med pågående utredningar i båda lägren. Framstegen inom rättssektorn sker emellertid rätt långsamt vad beträffar ersättning till offer, rättsväsendets oberoende, tillgång till rättssystemet och åtgärder mot strafflöshet. Det finns också farhågor i samband med förhållandena vid godtyckliga och/eller långvariga gripanden samt i fängelser och häkten.

Avväpnings-, demobiliserings- och återanpassningsprocessen slutfördes 2015. Säkerhetsreformen behöver dock fortfarande förbättras, särskilt i västra och centrala delen av landet samt i Abidjan, och även i samband med det successiva tillbakadragandet av FN:s fredsbevarande uppdrag i landet, Onuci.

Under året antog regeringen politiska riktlinjer för att bekämpa barnarbete och människohandel. Trots vissa framsteg är det sociala skyddet för enskilda personer fortfarande svagt och tillgången till grundläggande tjänster är fortfarande ett stort problem för många medborgare i Elfenbenskusten. Det finns fortfarande allvarlig oro över den bristande jämställdheten och det sexuella våldet i landet. Känsliga frågor som rör markägarande, nationalitet och migration/invandring utgör också allvarliga utmaningar mot stabiliteten i vissa delar av landet.

Genom sina ständiga politiska kontakter och sin politiska dialog enligt artikel 8 i Cotonouavtalet tog EU regelbundet upp människorättsfrågor med Elfenbenskustens myndigheter. Den senaste politiska dialogen inom ramen för artikel 8 hölls mellan EU-ambassadörer och utrikesministern, tillsammans med flera ministrar eller ministerier (inrikes frågor, rättsliga frågor och mänskliga rättigheter samt ekonomi) i juni 2015. EU upprätthåller sin permanenta dialog med politiska partier från alla läger liksom med lokala organisationer i det civila samhället och icke-statliga organisationer som arbetar för de mänskliga rättigheterna.

Särskilda dialogmöten och EU:s utvecklingsbistånd har fokuserat på reformen av säkerhetssektorn och förstärkningen av och tillgången till rättvisa som finansierades genom tionde EUF och också på återanpassningen av före detta stridande som finansierades genom stabilitetsinstrumentet. Genom EIDMR gav EU stöd till icke-statliga organisationer som verkar för konfliktförebyggande i västra regionen och i känsliga stadsområden. Genom detta instrument har EU också finansierat det civila samhällets insatser mot strafflöshet och för en oberoende rättvisa samt initiativ för övergångsrättvisa. EIDMR finansierade också projekt för att hjälpa kvinnliga offer för sexuellt våld och förstärka det civila samhällets kapacitet att främja försoning i landet. Under hela tionde EUF fortsatte man att ge det civila samhället stöd för projekt som främjar lokalt styre.

Demokratiska republiken Kongo

Människorättssituationen i Demokratiska republiken Kongo är alltmer oroväckande, särskilt i den östra delen av landet. De uteblivna lokal- och regionalvalen och den uppskjutna planeringen av parlaments- och presidentval har lett till ökade allvarliga spänningar och farhågor angående såväl det civila samhällets som den politiska oppositionens frihet och säkerhet.

I östra delen av Demokratiska republiken Kongo har många väpnade grupper fortsatt att vara aktiva, och trots vissa begränsade framgångar har armén (FARDC) och FN:s fredsbevarande styrka (Monusco) inte fått väntat genomslag, särskilt på grund av det begränsade operativa samarbetet. Befälhavare för beväpnade grupper har varit ansvariga för talrika krigsförbrytelser och allvarliga övergrepp mot civilbefolkningen, i synnerhet kidnappningar och sexuellt våld. FARDC har också begått kränkningar av de mänskliga rättigheterna och använt oproportionerligt våld. Både de väpnade grupperna och FARDC har fortsatt att ha kopplingar till den olagliga exploateringen av naturresurser.

Närvaron av flyktingar från flera grannländer – senast från Burundi – och ett stort antal internflyktingar i de östra provinserna skapar inte bara flaskhalsar och osäkerhet utan har även bidragit till en komplex och oförutsägbart humanitär situation.

I september kastades flera ledare för politiska partier inom den styrande koalitionen, den så kallade G7, ut från regeringen efter att ha motsatt sig presidentens försök att förlänga sitt styre med en tredje mandatperiod. Därefter mottog EU rapporter om trakasserier av medlemmar av oppositionen och deras familjer. Sedan dess har även fysiska hot riktats mot journalister, vissa radio- och tv-sändningar har avbrutits, RFI:s radiosignaler har störts och den mobila internettrafiken och sms-trafiken har också stängts ner under längre perioder. I oktober gjorde EU ett uttalande där man med oro noterade de uppgifter som offentliggjorts av FN:s gemensamma människorättskontor i Demokratiska republiken Kongo (UNJHRO), vilka visar en avsevärd ökning av registrerade människorättskränkningar, särskilt i Kinshasa och Goma, inklusive förlust av människoliv, skador, gripanden och plundringar. Fall av godtyckliga frihetsberövanden som utförts av underrättelsetjänsterna har också ökat på sistone.

EU har upprepade gånger efterlyst ett fredligt politiskt klimat, en lugn debatt, skydd av yttrandefriheten, respekt för mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen, oppositionens rättigheter, respekt för Demokratiska republiken Kongos författning och en öppen politisk arena samt garantier för rättsväsendets oberoende och opartiskhet. EU har också varit aktivt engagerat i särskilda aktiviteter som genomförs av lokala icke-statliga aktörer och finansieras genom det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR). Några exempel på åtgärder som genomfördes under 2015 är följande: stöd till kvinnoorganisationer i Nordkivu och Sydkivu, finansiering av initiativ som ska främja människorättsbaserad medborgarutbildning inför de kommande valen, finansiering av flera konfliktförebyggande verksamheter på lokal nivå, främjande av tillgång till rättvisa för kvinnor och barn som är offer för sexuellt våld och beviljande av stöd till personer som överlevt tortyr och andra former av misshandel. Den 2 oktober 2015 antog FN:s råd för mänskliga rättigheter genom konsensus en resolution om situationen i Demokratiska republiken Kongo.

Vissa positiva steg noterades i landet. Exempelvis ratificerade Demokratiska republiken Kongo i september konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess frivilliga protokoll.

Viktiga händelser som ägde rum under 2015, såsom en allmän konferens om läget inom rättsväsendet, installationen av kommittén för de mänskliga rättigheterna och inrättandet av författningsdomstolen, bör också rapporteras.

EU fortsätter att genom sina samarbetsprogram verka för att förbättra den rättsliga ramen för val och för att främja valutbildning. EU stöder också initiativ för att uppmuntra till stärkande av det civila samhället, främja medborgarutbildning och stödja offren för människorättskränkningar och utredningar i fall av sexuellt våld. EU har inte tvekat att, inom ramen för sin övergripande strategi, ge uttryck för farhågor, genom uttalanden, tal, workshoppar och formella och informella åtgärder, och uppmuntra Demokratiska republiken Kongos regering att säkerställa fullständig respekt för de mänskliga rättigheterna i hela landet.

Djibouti

På det hela taget förekom ingen förbättring av människorättssituationen i Djibouti under 2015 och trakasserierna av människorättsaktivister och regeringsmotståndare fortsatte, särskilt under perioden före det senaste presidentvalet. Undertecknandet av ramavtalet mellan regeringen och oppositionen om politiska reformer i december 2014 hade visserligen medfört viss frihet för oppositionen att hålla offentliga möten och få tillgång till statliga medier, men detta upphörde så snart förhandlingarna körde fast vid frågan om en oberoende valkommission. Regeringens beslut i slutet av november 2015 att utlysa "exceptionella säkerhetsåtgärder" bara några månader före presidentvalet, planerat till april 2016, kommer inte att bidra till att förbättra människorättssituationen. Den 21 december 2015 ägde våldsamma sammanstötningar mellan säkerhetsstyrkorna och medlemmar av oppositionen rum i landet, vilket också påverkade företrädare för det civila samhället och ledde till flera händelser med dödlig utgång. Polisens och andra säkerhetsstyrkors överdrivna användning av våld och den utbredda strafflösheten för personer som gör sig skyldiga till misshandel och tortyr förblir en viktig orsak till oro.

I början av 2015 gjorde såväl EU som Frankrike offentliga uttalanden där man välkomnade ramavtalet om politiska reformer från december 2014 som ett positivt steg, och framhävde vikten av att det genomförs till fullo. EU upprepade detta budskap vid ett möte för politisk dialog med regeringen i februari 2015 inom ramen för artikel 8. EU fortsatte också att hålla regelbundna möten med oppositionspartierna och människorättsförsvarare under året. Med hänsyn till den försämrade politiska situationen i Djibouti vid utgången av 2015, som präglades av våldsamma sammandrabbningar mellan regeringen och oppositionen, gjorde EU ett offentligt uttalande där man begärde ett klagorörelse av händelserna samt att de personer som gjort sig skyldiga till kränkningar skulle ställas inför rätta och uppmuntrade regeringen och oppositionen att genomföra ramavtalet från 2014.

EU-delegationen förvaltar flera av de projekt som genomförs av organisationer i det civila samhället i Djibouti, särskilt projekt om kvinnors rättigheter, landsbygdens resiliens och rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Med hänsyn till att förstärkningen av det civila samhället är en viktig prioritering för EU i Djibouti har EU inlett en process för att etablera en mer strukturerad dialog med det civila samhällets organisationer i landet. Tre EU-projekt om resiliens med ett starkt deltagande från det civila samhället inleddes 2015, liksom två projekt om kvinnors rättigheter och ett projekt om ekonomisk integrering för personer med funktionsnedsättning, med en total budget på 1,8 miljoner euro.

Därtill har det i elfte EUF:s nationella vägledande program för Djibouti öronmärkts 8 miljoner euro för det civila samhället, decentralisering och jämställdhet.

Under 2015 förekom även diplomatiska kontakter med anknytning till de mänskliga rättigheterna. I april gjordes en démarche till stöd för ratificeringen av vapenhandelsfördraget hos ministern för utrikes frågor och internationellt samarbete och i oktober 2015 gjordes en démarche hos samma minister till stöd för EU:s prioriteringar i FN:s generalförsamlings tredje utskott.

Ekvatorialguinea

Den övergripande människorättssituationen i Ekvatorialguinea inger fortfarande EU oro, eftersom inga verkliga framsteg har iakttogs detta år, trots några svagt uppmuntrande tecken 2014. EU:s huvudsakliga prioriteringar i Ekvatorialguinea beträffande de mänskliga rättigheterna förblir desamma: införlivandet i nationell lagstiftning av moratoriet för dödsstraffet, förstärkt yttrande- och församlingsfrihet, faktisk politisk pluralism och stöd för det civila samhället. Situationen när det gäller frihetsberövanden var fortsatt problematisk under 2015, trots vissa förbättringar.

Under 2015 förekom inga större framsteg i demokratiseringsprocessen i Ekvatorialguinea. Genomförandet av de åtgärder som blev resultatet av rundabordssamtalen (i november 2014) mellan regeringen och oppositionspartierna – som främjades av EU – fortskred endast mycket lite. Två politiska partier legaliserade dock: *Unión de Centro Derecha* (Unionen för mittenhögern, UCD) och *Ciudadanos por la Innovación en Guinea Ecuatorial* (medborgare för innovation, CI), vilket innebär att antalet lagliga politiska partier i landet nu uppgår till 15. Dessutom genomfördes inga större reformer av vallagstiftningen, och företrädare för oppositionen, församlade inom plattformen *Frente de Oposición Democrática* (den demokratiska oppositionsfronten, FOD, bildad i mars 2015), fortsatte att trakasseras och hotas. EU kommer att ta varje tillfälle i akt att efterlysa en meningsfull dialog med alla oppositionspartier inför det presidentval som förväntas hållas under 2016.

Genomförandet av de rekommendationer som godtogs av Ekvatorialguineas myndigheter som en del av den andra översynen inom FN:s allmänna återkommande utvärderingen 2014 gick inte framåt under 2015. EU och dess medlemsstater stöder det civila samhälle i förberedelserna inför denna process och fortsätter att noga övervaka genomförandet av rekommendationerna trots avsaknaden av framsteg i denna fråga.

Inga avrättningar genomfördes under 2015 till följd av att ett moratorium för dödsstraffet antogs 2014.

Trots svårigheter fortsatte EU och dess medlemsstater att i så hög grad som möjligt hålla diskussioner med myndigheterna i Ekvatorialguinea om mänskliga rättigheter och demokrati i olika format, inklusive om enskilda fall där personer godtyckligt hålls frihetsberövade. Ett antal frågor från Europaparlamentet ställdes angående förföljelse av politiska motståndare, godtyckliga frihetsberövanden och yttrandefrihet samt angående enskilda fall.

På den positiva sidan kan noteras att landet för första gånger kommer i åtnjutande av stöd från EIDMR. En inbjudan att lämna förslag inleddes 2015 med ett anslag på 300 000 euro för stöd till det civila samhället och människorättsförsvarare. Till följd av detta ingicks i december 2015 ett avtal med en icke-statlig organisation i Ekvatorialguinea om projektet *Incidencia de la sociedad civil en su fortalecimiento y en la promoción de los derechos humanos en Guinea Ecuatorial*.

Eritrea

Situationen för de mänskliga rättigheterna i Eritrea förblir en källa till allvarlig oro. Det interna politiska utrymmet för oberoende politiska partier, fackföreningar och medier samt aktivt engagemang för det civila samhället är extremt begränsat. Regeringen fortsätter att förvägra FN:s särskilda rapportör om människorättsituationen i Eritrea och undersökningskommission för de mänskliga rättigheterna i Eritrea tillträde till landet.

I juni 2015 publicerade undersökningskommissionen sin första rapport, där man konstaterade att systematiska, utbredda och grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna har begåtts och begås i Eritrea med regeringens goda minne. Med anledning av denna rapport har människorättsrådet gett undersökningskommissionen i uppdrag att fortsätta sina utredningar, bland annat av de kränkningar som kan utgöra brott mot mänskligheten. Resultaten av utredningen kommer att läggas fram i juni 2016.

Regeringen har visat viss vilja att öka sitt samarbete med det internationella samfundet kring frågor som rör mänskliga rättigheter, människohandel och människosmuggling. Regeringen har särskilt uttryckt sin beredvillighet att gå vidare med en del av rekommendationerna från den allmänna återkommande utvärderingen och deltar aktivt i Khartoumprocessen rörande migration, där den ingår i styrkommittén. I EU:s nationella vägledande program inom ramen för elfte Europeiska utvecklingsfonden (EUF) (2014–2020) ingår en människorättsaspekt som rör genomförandet av rekommendationerna från den allmänna återkommande utvärderingen (de som regeringen har godtagit). Förberedelser pågår för ett projekt för genomförandet av dessa åtgärder. Under 2015 förklarade regeringen att den hade för avsikt att begränsa den för närvarande obegränsade längden på militärtjänsten för eritreanska medborgare till 18 månader, men detta drogs senare tillbaka. Under 2015 fortsatte EU att påminna Eritrea om landets åtaganden på människorättsområdet enligt både internationell och nationell lagstiftning. Såväl inom ramen för den politiska dialogen som i både formella och informella diskussioner med myndigheterna yrkade EU på att Eritreas regering vidtar konkreta åtgärder för att förbättra människorättssituationen.

Inom ramen för den politiska dialogen enligt artikel 8 hölls i april 2015 ett möte om migration med inriktning på bakomliggande orsaker, människohandel, människosmuggling samt regionalt och internationellt samarbete. I november 2015 ägnades en annan dialog åt mänskliga rättigheter och migration. Inom denna ram framförde EU sin uppskattning över landets engagemang i förfarandet med den allmänna återkommande utvärderingen och åtog sig att samarbeta med Eritrea om viktiga människorättsaspekter. Samtidigt uttryckte EU oro över den allmänna människorättssituationen och underströk behovet av att visa på konkreta framsteg och ett konkret engagemang när det gäller mänskliga rättigheter.

Under 2015 fortsatte EU också att ta upp problemet med migration och människohandel på Afrikas horn med myndigheterna. EU:s delegation var särskilt involverad i förberedelserna inför Eritreas deltagande i toppmötet i Valletta samt fortsatte att stödja den eritreanska regeringens aktiva medverkan i Khartoumprocessen.

Under året gjordes även diplomatiska insatser med anknytning till mänskliga rättigheter. I mars 2015 utfärdades en démarche till ministern för arbetsmarknaden och människors välbefinnande i syfte att främja upprättandet av en uppdaterad förteckning över farligt arbete i linje med ILO:s konvention nr 182 om de värsta formerna av barnarbete. I oktober och november 2015 utfärdades en rad démarches till regeringen till stöd för EU:s prioriteringar och initiativ i FN:s generalförsamlings tredje kommitté.

När det gäller särskilt ekonomiskt stöd inriktat på mänskliga rättigheter pågår för närvarande åtta projekt inom ramen för programmet för det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR) och 12 projekt inom ramen för programmet för det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter (CSO-LA), med fokus på olika frågor såsom arbetstagares rättigheter, kvinnors och barns rättigheter samt rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Etiopien

Yttrande- och föreningsfrihet förblev ett problem i Etiopien under 2015 då regimkritiska personer, däribland oppositionsanhängare och journalister, fortsatte att gripas under hela året, särskilt enligt antiterrorismlagstiftningen. Antalet terrorismrelaterade fall som tas upp i domstol ökar, och det finns över 40 pågående mål och 280 anklagade personer. EU:s delegation följde utvecklingen nära och övervakade några av rättegångarna. Dessutom har EU och dess medlemsstater i den politiska dialogen enligt artikel 8 diskuterat medborgerliga och politiska rättigheter med regeringen, däribland på högsta politiska nivå.

I mars 2015 greps sju markrättsaktivister som var på väg till ett internationellt möte för icke-statliga organisationer om livsmedelssuveränitet och markrättigheter, och tre av dem åtalades sedan enligt antiterrorismlagstiftningen. Sammandrabbningar med polisen i samband med de officiella demonstrationerna mot Islamiska staten den 22 april, efter det att etiopiska kristna hade dödats i Libyen, ledde också till dussintals gripanden. Minst nio aktiva partimedlemmar greps och dömdes till fängelsestraff från 2 månader till 3,5 år.

Ett par dagar innan USA:s president Barack Obama besökte Etiopien i juli 2015 lade justitiedepartementet ner åtalet mot fem terrorismanklagade bloggare och journalister från bloggkollektivet Zone 9 och släppte journalisten Reyot Alemu, en journalist som dömts till ett femårigt fängelsestraff på liknande grunder, strax innan datumet för hennes frisläppande. Ytterligare fyra medlemmar i Zone 9-kollektivet frikändes i oktober. Målet har emellertid överklagats av åklagarsidan och kan komma att omprövas av högsta domstolen, och en av Zone 9-medlemmarna är fortfarande åtalad enligt strafflagen.

I en annan symbolisk rättegång dömdes 18 medlemmar av den muslimska skiljedomskommittén till långa fängelsestraff – från 7 till 22 år – för inblandning i muslimska protester. En del släpptes i september i samband med de årliga benådningarna vid nyår.

Den 24 maj 2015 hölls allmänna val i Etiopien, och situationen före valen känntecknades av stor kontroll och begränsat politiskt utrymme. EU hade inte bjudits in för att övervaka valen, och den höga representantens/vice ordförandens talesperson gjorde den 27 maj ett uttalande om valen där det hänvisades till det begränsade utrymmet för öppna diskussioner och de negativa konsekvenserna av detta på valsituationen i allmänhet. Det enda internationella valobservatörsuppdrag som var på plats hade sänts av Afrikanska unionen (AU), och det konstaterade att valen var lugna, fredliga och trovärdiga. AU framhävde dock att det fanns problem med öppenheten och att fler än 100 oppositionsobservatörer tillfälligt gripits på valdagen. I slutändan gjorde det styrande partiet och dess allierade, med 82 % av rösterna, anspråk på samtliga platser i parlamentet. Efter valen fortsatte målinriktade gripanden av medlemmar av den politiska oppositionen, och oppositionen hävdar att sju av deras aktiva medlemmar dödades av politiska skäl.

Etiopiens regering utarbetar för närvarande en ny nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter för 2016–2018 och den etiopiska människorättskommissionen fortsatte att övervaka människorättssituationen i landet. Med hjälp av stöd från flera givare övervakade den etiopiska människorättskommissionen valen ur ett människorättsperspektiv, men hittills har ingen rapport offentliggjorts. Utnämningen av en ny ordförande, den före detta vice ordföranden för Etiopiens nationella valmyndighet, skapar tvivel kring människorättskommissionens förmåga att oberoende övervaka den verkställande makten. I augusti 2015 införde Etiopien en ny lag mot människohandel. Från ett människorättsperspektiv brister lagen då dödsstraffet införs och att bevisbördan kan föras över på den åtalade.

Under 2015 ledde även ett antal konflikter och våldsamma sammandrabbningar till oro när det gäller de mänskliga rättigheterna. Efter vad som påstås skördade etniska motsättningar mellan grupperna amhara och quemant i regionen Gonder hundratals dödsoffer i november och december. Enligt officiella uppgifter dog minst 17 fångar och på platsen bosatta i en fängelsebrand och under de därpå följande oroligheterna, men flera källor antyder att det rör sig om högre dödstal. Utbredda protester bland studenter och jordbrukare i fler än 150 städer i Oromia, i huvudsak med anledning av översiktsplanen för Addis Abeba, tog fart igen i december och ledde till omfattande oroligheter som skördade minst 100 dödsoffer. En fortsatt viktig utmaning är tillgången till korrekt information, med hänsyn till bristen på oberoende källor och tillträde till konfliktområden. Den 23 december gjorde den höga representantens/vice ordförandens talesperson ett uttalande om sammandrabbningarna.

Den höga representanten Federica Mogherini besökte Addis Abeba den 20 oktober 2015, där hon träffade etiopiska ledare, däribland premiärministern, och företrädare för det civila samhället. Utrymmet för det civila samhället är mycket begränsat i Etiopien och hon diskuterade människorättsproblem i landet och sätt på vilka EU skulle kunna bidra.

Gabon

EU:s målsättningar när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati i Gabon är att ta itu med fängelseförhållandena, ritualbrott, kvinnors rättigheter och handeln med människor, däribland barn. Inför president- och parlamentsvalen 2016 fanns det även skäl till oro när det gäller öppenhet och deltagande i valprocessen. Det civila samhället har allmänt begärt att man genomför en valreform, bland annat genom att införa ett fullständigt och integrerat biometriskt system. Rättsväsendets effektivitet är begränsad på grund av otillräckliga finansiella och mänskliga resurser (t.ex. på det rättsmedicinska området) och på grund av korruption. Rätten till rättslig prövning och rätten till liv ifrågasattes, vilket demonstrerades av frihetsberövandet av den före detta ministern Serge Maurice Mabiala och fallet med den unga studenten Bruno Mboulou Mbeka, som enligt utsago dödades under oppositionens protester den 20 december 2014. Efter händelserna gjorde EU ett lokalt uttalande där man beklagade våldet och den unga studentens död, uppmanade alla parter att visa återhållsamhet och efterlyste en omedelbar utredning från myndigheterna liksom en öppen och konstruktiv dialog.

Det hölls ingen specifik årlig människorättsdialog med alla berörda myndigheter, men EU och dess medlemsstater fortsatte att föra diskussioner om mänskliga rättigheter och demokrati med Gabon, under olika former och på olika nivåer. I juni 2015 hölls en politisk dialog enligt artikel 8 i Cotonouavtalet med de gabonesiska myndigheterna. Parterna åtog sig att hålla dialogen två gånger om året från och med 2016 och nästa planerade möte äger rum i början av 2016.

Under 2015 fortsatte EU sitt samarbete med Gabon inom ramen för dess medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter. EU och dess medlemsstater gjorde flera ad hoc-démarcher och genomförde uppsökande verksamhet med myndigheterna i Gabon. EU fördjupade samarbetet ytterligare och ökade samordningen av EU:s och Gabons ståndpunkter, främst under förberedelserna inför mötena i FN:s generalförsamlings tredje utskott och när det gäller multilaterala frågor av gemensamt intresse.

När det gäller ratificeringen av internationella människorättsinstrument fortsatte Gabon under 2015 att överlämna och diskutera flera rapporter, inbegripet konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Processen för ratificering av den internationella konventionen om skydd för alla migrerande arbetare och deras familjemedlemmar och den afrikanska stadgan om demokrati, val och samhällsstyrning granskas för närvarande av berörda myndigheter.

Under 2015 inledde Gabon samråd mellan olika ministerier för att förbereda inför den tredje allmänna återkommande utvärderingen, som förväntas ske i slutet av 2016 eller början av 2017.

EU:s delegation upprätthöll sin regelbundna dialog med organisationer i det civila samhället och människorättsorganisationer och träffade företrädare för berörda officiella organ, nämligen generaldirektören för mänskliga rättigheter och den nationella människorättskommissionen. Under 2015 utarbetade EU och dess medlemsstater en färdplan för sina förbindelser med civilsamhället i Gabon.

När det gäller finansiellt samarbete får landet stöd från det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR). En uppmaning att lämna förslag gjordes under 2015 inom ramen för det landsbaserade stödsystemet, vilket ledde till att ett avtal tecknades med ett anslag på 600 000 euro.

Gambia

EU ser fortsatt med stor oro på situationen i Gambia när det gäller mänskliga rättigheter och rättsstatlighet. Under 2015 var EU:s huvudsakliga prioriteringar fortfarande mediefrihet, dödsstraffet, våld mot kvinnor, efterlevnad av internationella människorättsmekanismer, villkor för frihetsberövande, stöd till människorättsförsvarare, icke-diskriminering och rättsstatlighet. I en politisk besvärlig miljö fortsatte EU att genomföra dessa prioriteringar tillsammans med de medlemsstater som har lokala företrädare eller utsänd personal i Gambia. I juni 2015 återupptogs den politiska dialogen enligt artikel 8 efter att ha varit tillfälligt avbruten från Gambias sida sedan 2014. Människorättsfrågor togs upp i samband med den formella politiska dialogen och/eller vid diplomatiska kontakter med de gambiska myndigheterna under hela året.

EU uttryckte under 2015 oro över den befintliga yttrandefrihetslagstiftningen, som ger utrymme för breda tolkningar och eventuellt missbruk, och över gripandena och rapporterna om trakasserier av journalister och människorättsförsvarare. EU:s delegation i Banjul anordnade regelbundet pressluncher där företrädare för lokala medier bjöds in för informella diskussioner. Dessutom ska EU bidra till att förbättra medieklimatet genom ett Unesco-projekt som finansieras av Europeiska utvecklingsfonden (870 000 euro). EU fortsatte även att stödja det civila samhället och människorättsförsvarare i landet, däribland genom att bistå lokala frivilligorganisationer.

Till den negativa utvecklingen under 2015 hör införandet av högre finansiella och logistiska trösklar för valkandidater och politiska partier. Detta stärker tvivlen om huruvida likvärdiga förutsättningar råder inför de kommande president- och parlamentsvalen 2016 och 2017. På religionsfrihetsområdet är förhållandena på det hela taget goda, men det finns anledning till oro över att president Yahya Jammeh har utropat Gambia till islamisk republik.

När det gäller kvinnors rätt gjordes betydande framsteg i och med att Yahya Jammeh i november 2015 utfärdade ett förbud mot kvinnlig könsstympning, vilket i början av 2016 omvandlades till en lag. Detta viktiga steg föregicks av kontinuerlig lobbyverksamhet av lokala organisationer och internationella aktörer, däribland EU. Tre EU-finansierade projekt för kvinnors rättigheter och kvinnors ekonomiska egenmakt (800 000 euro) inleddes.

Gambia var föremål för sin andra allmänna återkommande utvärdering i november 2014 och till den bidrog EU. Arbetsgruppen för den allmänna återkommande utvärderingen belyste en rad allvarliga brister på området för medborgerliga och politiska rättigheter, särskilt när det gäller yttrandefrihet och mötesfrihet, men konstaterade att framsteg gjorts på områdena kvinnors rättigheter, utbildning samt hälso- och sjukvård. I sitt svar från mars 2015 godtog Gambias regering de flesta av rekommendationerna från den allmänna återkommande utvärderingen om kvinnors rättigheter, däribland kvinnlig könsstympning, barns rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning, hälsa, utbildning, flyktingar, den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter och friheter, efterlevnad av FN:s rapporteringskrav, förbättring av rättsväsendet och dess oberoende, social trygghet och utveckling. Däremot avvisades alla rekommendationer från den allmänna återkommande utvärderingen som rör avskaffande eller inskränkande av dödsstraffet eller hbt-personers rättigheter. Rekommendationer om yttrandefrihet "noterades " eller godtogs "med förbehåll för Gambias lagar ".

En positiv utveckling var att Gambia i juni 2015 anslöt sig till den internationella konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll. En rad viktiga internationella konventioner har dock ännu inte ratificerats av Gambia, särskilt de om tortyr och påtvingat försvinnande.

I början av 2015 offentliggjorde FN:s särskilda rapportörer om utomrättsliga, summariska och godtyckliga avrättningar samt om tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning sina rapporter från respektive uppdrag i Gambia i november 2014. I båda rapporterna belystes allvarliga brister, och de gambiska myndigheterna avvisade dem. Uppdraget hade delvis suspenderats eftersom de särskilda rapportörerna inte hade fått fullständigt tillträde till huvudfängelset, i motsats till det tidigare överenskomna mandatet. EU uppmanade regelbundet Gambias regering att på nytt bjuda in de särskilda rapportörerna.

I juli benådade presidenten runt 300 fångar. Vidare gjorde gambiska tjänstemän ett studiebesök i Nigeria för att besöka den nigerianska människorättskommissionen, i syfte att inrätta en sådan kommission även i Gambia. Trots upprepade löften om förändring och kontinuerlig lobbyverksamhet från EU:s sida har relevant lagstiftning ännu inte antagits.

Under 2015 bekräftade presidenten sin position mot hbt-personer och såväl lagen om "onaturligt beteende " som tillägget om "grov homosexualitet " gäller fortfarande. EU fortsatte att framföra sin oro inom ramen för den formella politiska dialogen och i diplomatiska förbindelser.

I kölvattnet av det misslyckade kuppforsöket den 30 december 2014 gjorde EU ett lokalt uttalande där man fördömde attacken och krävde att fångar ska omfattas av rättsstatsprincipen. Trakasserierna och hoten fortsätter, bland annat genom godtyckliga gripanden och olagliga frihetsberövanden som överskrider den gräns på 72 timmar som fastställs i konstitutionen, och som främst utförs av den nationella säkerhetstjänsten. I dialogen enligt artikel 8 framförde EU sin oro över olagliga gripanden och fall av frihetsberövanden som överskrider den i konstitutionen fastställda gränsen. Tvivlen kvarstår när det gäller rättsväsendets oberoende, bland annat på grund av att domare ofta entledigas och tillsätts. Långsiktigt tekniskt bistånd för tillgång till rättslig prövning och rättslig utbildning pågår för närvarande (2 689 850 euro) och finansieras via Europeiska utvecklingsfonden. Verksamheten omfattar bland annat områdena tillgång till rättslig prövning, rättslig utbildning och forskning samt ärendehantering.

Ghana

Enligt organisationen Freedom House är människorättssituationen i Ghana tämligen god med 37 av 40 poäng för politiska rättigheter och 47 av 60 poäng för medborgerliga friheter. Dödsstraff ingår fortfarande i Ghanas lagstiftning, men inga fångar har avrättats sedan 1993 (de flesta dödsdomar omvandlas till livstids fängelse). Homosexualitet är också olagligt i Ghana även om den lagstiftningen sällan tillämpas.

Inom ramen för den politiska dialogen enligt artikel 8 mellan Ghana och EU, som hölls i juni 2015 och leds bland annat av Ghanas president John Dramani Mahama, togs en rad olika människorätsfrågor upp. Både EU och Ghana underströk sitt gemensamma engagemang för den demokratiska processen och sitt åtagande att respektera de mänskliga rättigheterna, med särskild betoning på vikten av att inkluderande, öppna och trovärdiga val kan hållas i november 2016, som en bekräftelse på Ghanas redan fastställda demokratiska trovärdighet. Parterna enades om att valkommissionen spelar en avgörande roll i denna process.

Korruption är fortsatt en källa till växande oro. Vid ett förberedande möte med det civila samhällets organisationer som EU anordnade i maj 2015 för att identifiera frågor som är relevanta och bör ingå i den politiska dialogen, angavs korruption som en av de viktigaste frågorna. Frågan togs upp under dialogen, där EU välkomnade antagandet av regeringens nationella handlingsplan mot korruption och tillkännagav ett framtida stöd till dess genomförande. I maj 2015 välkomnade EU antagandet och offentliggörandet av Ghanas handlingsplan för löner i syfte att ta itu med oegentligheter på detta område. Som en följd av detta, och på grundval av den positiva utvärderingen av utbetalningsvillkoren, återupptogs EU:s budgetstöd till Ghana. Mycket återstår emellertid att göra för att lagföra de ansvariga för korruption på alla nivåer. De vackra orden från Ghana i detta avseende motsvaras inte av några kraftfulla åtgärder.

En annan viktig människorättsfråga som behandlades under 2015 var tillgången till ett ansvarigt, rättvist och effektivt rättssystem. En dokumentär om korruption bland domare, som presenterades för allmänheten i Accra i september, fick särskilt stor offentlig uppmärksamhet. Skandalen satte igång en nationell debatt om förfarandet för utnämning av domare samt en mer allmän diskussion om reformen av rättsväsendet. Det pågår en utredning av frågan samt av tidigare relaterade fall av korruption.

Många EU-projekt och diskussioner i Ghana under året handlade om jämställdhetsintegrering. Ministeriet för jämställdhet, barn och socialt skydd slutförde arbetet med ett lagförslag om kvotering, vilket ska överlämnas till regeringen för behandling. När lagen väl har antagits kommer den förhoppningsvis att bidra till att man kommer till rätta med sociala, kulturella, ekonomiska och utbildningsmässiga obalanser samt till att främja jämställdhet i Ghana. I väntan på detta lade ministeriet under 2015 fram en nationell jämställdhetspolicy i syfte att integrera jämställdhetsfrågor i de nationella utvecklingsprocesserna. Policyn är inriktad på att förbättra de sociala, rättsliga, medborgerliga, politiska, ekonomiska och sociokulturella förhållandena för Ghanas befolkning, särskilt kvinnor, barn, utsatta människor och personer med särskilda behov, såsom personer med funktionsnedsättning och marginaliserade personer.

EU fortsatte att främja mänskliga rättigheter genom sitt utvecklingssamarbete. 12 miljoner euro anslogs till stöd för oberoende statliga institutioner som deltog i valprocessen (såsom valkommissionen, den nationella mediekommissionen och den nationella kommissionen för medborgarutbildning), initiativ för egenmakt för kvinnor och unga samt civilsamhällesorganisationer som främjar medborgar- och väljarutbildning.

EIDMR tillhandahöll medel för att genomföra ett antal verksamheter tillsammans med civilsamhällets organisationer i syfte att främja och skydda barns rättigheter i landet. Detta genomförs i nära samarbete med Unicef.

Den 16 oktober 2015 anordnades ett forum med det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter i syfte att informera dem om EU:s tematiska program för det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter och be om deras bidrag inför utarbetandet av riktlinjerna för lanseringen av 2016 års inbjudan att lämna förslag.

Guinea

Precis som 2014 stod Guinea under 2015 inför utmaningar när det gäller mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen, i ett sammanhang med politiska spänningar och där man medicinskt och ekonomiskt fortfarande inte återhämtat sig från ebolaepidemin. EU:s insatser på människorättsområdet bestod av kontakter med myndigheterna genom regelbunden dialog och offentlig diplomati samt genom tillhandahållande av tekniskt och ekonomiskt bistånd.

Alpha Condé (RPG), som efter rad auktoritära regimer och statskupper blev landets första demokratiskt valda president (december 2010), valdes om i första omgången av presidentvalet den 11 oktober. Från september till november 2015 hade EU ett valobservatörsuppdrag på plats för att övervaka processen. Trots våldsamma händelser före valdagen, som ledde till 11 rapporterade dödsfall, skedde röstningen under relativt lugna förhållanden, och valdeltagandet var högt.

Presidentvalet stördes dock av logistiska och organisatoriska problem samt av brist på öppenhet hos valkommissionen, otillräcklig administrativ opartiskhet och ojämlig tillgång till offentliga medier för partier och valkandidater. Trots institutionell svaghet, långsam reformtakt och statens undermåliga förmåga att tillhandahålla befolkningen grundläggande tjänster så var gatudemonstrationerna färre 2015 än i samband med parlamentsvalet 2013. Efter våldsamma sammandrabbningar mellan oppositionella aktivister och säkerhetsstyrkor i april och maj 2015 samt oppositionens bojkott av de parlamentariska sessionerna under perioden april–juli, återupptog oppositionen och den regerande koalitionen den politiska dialogen i slutet av juni och kunde med aktivt stöd från det internationella samfundet (däribland EU) nå en överenskommelse.

Ett tecken på att man tar itu med strafflöshet är att Alpha Condé sedan han blev omvald har avskedat en minister och flera höga tjänstemän på grund av tjänstefel. Därutöver beslutade domarnas högsta råd under 2015 om sanktioner mot fem domare som befunnits skyldiga till tjänstefel.

Jämfört med valåret 2013 dödades färre personer under 2015 av säkerhetsstyrkornas oproportionerliga användning av våld i syfte att återställa den allmänna ordningen, vilket tyder på att säkerhetsstyrkorna håller på att förbättra sin taktik. Sedan mer än fem år tillbaka pågår en inhemsk utredning om massakern på oppositionsanhängare i september 2009 vid ett möte i Conakry, som främst utfördes av presidentens elitgarde. Under 2015 gjorde den inhemska domarpanel som utreder massakern vissa framsteg genom att slutföra intervjuerna med offren och åtala fler än ett dussin personer. Den nuvarande justitieministern lovade också att se till att rättegången fortsätter under 2016.

Trots dessa framgångar i kampen mot strafflöshet brister fortfarande ansvarsskyldigheten när det gäller allvarliga kränkningar som begås av säkerhetsstyrkor och andra tjänstemän. Långtgående reformer av rättsväsendet och säkerhetssektorn genomförs med stöd från det internationella samfundet (däribland EU). Flera viktiga lagtexter (strafflagen, straffprocesslagen, militärlagen, civillagen och barnlagen) revideras i enlighet med internationella normer och med hjälp av tekniskt bidrag från EU. När det gäller fängelsesektorn var situationen under 2015 kritisk, med åtskilliga rymningar eller rymningsförsök, och ledde till våldsamma sammandrabbningar mellan fångar och säkerhetsstyrkor. Ojämlig tillgång till rättslig prövning, strafflöshet, överbeläggning i fängelserna och utdragna rättsliga förfaranden är problem som kvarstår och de guineanska medborgarna saknar därför förtroende för rättsväsendet. I augusti 2015 antogs dock ett lagförslag om att effektivisera organisationen av jurydomstolar och skynda på rättegångsförfarandena. Bristen på resurser och utbildad personal utgör ett hot mot det faktiska genomförandet av denna reform. Genom de EU-finansierade tematiska programmen fortsatte olika projekt som genomförs av icke-statliga organisationer på området för kvinnors egenmakt och kvinnors och barns rättigheter.

Våld mot barn och en mycket hög förekomst av kvinnlig könsstympning är även fortsatt en stor källa till oro. Yttrandefrihet, som föreskrivs i Guineas konstitution, iakttas dock i allmänhet. Det har rapporterats om regelbundna sammandrabbningar kopplade till tvister mellan olika grenar av islam och myndigheterna har satt upp terroristhotet från islamister på sin dagordning. Regeringen gav nyligen order om stängning av en moské av flygplatssäkerhetsrelaterade skäl och en debatt inleddes om förbud av heltäckande slöja, vilket är en fråga som Alpha Condé är angelägen om att reglera regionalt genom Västafrikanska staters ekonomiska gemenskap (Ecowas). Den tillfälliga nationella försoningskommission som inrättades 2011, och som har visat sig inte vara effektiv, återupptog försöksvis arbetet 2015, utan att göra några större framsteg.

Guinea genomgick sin andra allmänna återkommande utvärdering i januari 2015 och godtog 179 och "noterade " 15 rekommendationer. Ministern för mänskliga rättigheter har ännu inte lyckats införliva dessa rekommendationer i den nationella strategin för mänskliga rättigheter, som inte kan antas förrän lokala, regionala och nationella samråd har hållits.

Under 2015 fortsatte EU att i samordning med FN och andra internationella aktörer ge Guinea tekniskt och finansiellt bistånd. EU:s huvudsakliga verksamhet på människorättsområdet under 2015 var inriktad på stöd till anordnandet av presidentvalet, bistånd till reformen av rättsväsendet, kampen mot strafflöshet samt reformen av kriminalvårdssystemet. Stödet från EU utgjordes även av bidrag till reformen av säkerhetssektorn, stöd till civilskyddet och skogsvaktare (nionde EUF), finansiering av kapacitets- och fredsuppbyggande verksamhet för det civila samhället och medier samt stöd till kvinnors och andra utsatta gruppers egenmakt.

Guinea-Bissau

Människorättssituationen i Guinea-Bissau förbättrades under 2015. Det rapporterades dock om tortyr och annan misshandel samt dödsfall i polisarrest. EU:s viktigaste mål när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter i landet är bland annat att stödja myndigheternas insatser för att befästa den demokratiska stabiliteten och rättsstatsprincipen, bekämpa fattigdom samt förbättra människorättssituationen. Efter valet 2014 och återupprättandet av den konstitutionella ordningen upphävde EU i mars 2015 sina begränsningar när det gäller utvecklingssamarbetet med Guinea-Bissau. Samma månad anordnade EU, tillsammans med Guinea-Bissaus regering och FN:s utvecklingsprogram, en givarkonferens i Bryssel till stöd för den nationella utvecklingsstrategin för 2015–2025 och den operativa femårsplanen Terra Ranka, där det ingår en pelare om befestande av demokratin, rättsstatsprincipen och främjande av mänskliga rättigheter.

Den politiska dialogen med Guinea-Bissau enligt artikel 8 i Cotonouavtalet återupptogs 2015, och en session med den dåvarande premiärministern ägde rum den 7 juli i Bissau. Under detta möte togs mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och kampen mot strafflöshet upp, liksom vid alla andra regelbundna bilaterala kontakter som delegationen och högkvarteret upprätthöll.

De politiska händelserna sedan augusti 2015 bekräftar att rättsstatsprincipen fortfarande är ett av de största problemen i Guinea-Bissau.

Under 2015 fortsatte EU att ge finansiellt bistånd till projekt som finansieras genom EUF och EIDMR. Dessa projekt var inriktade på att stärka det civila samhällets kapacitet med avseende på mänskliga rättigheter, stödja kampen mot könsrelaterat våld och främja kvinnors egenmakt, stärka barns rättigheter, förbättra fängelseförhållandena och öka den allmänna medvetenheten om ämnet mänskliga rättigheter genom att organisera olika verksamheter.

Kenya

På det hela taget när det gäller människorättssituationen i Kenya har små steg tagits i rätt riktning på några områden, medan situationen har försämrats på andra områden. Osäkerhet och regeringens tämligen kompromisslösa reaktion på terrorism ger fortsatt anledning till oro. Kenyas nationella människorättskommission rapporterade ett antal fall av försvinnanden eller utomrättsliga avrättningar, olagliga frihetsberövanden, tortyr och andra kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Hbti-personers rättigheter är fortsatt under press eftersom homosexualitet fortfarande är förbjudet enligt lag, även om inga faktiska åtal har väckts. Kenya har inte avskaffat dödsstraffet och domstolarna utfärdar fortfarande dödsdomar.

Liksom under tidigare år arbetade EU med ett stort antal människorättsfrågor i Kenya, särskilt med att stödja genomförandet av 2010 års konstitution, bekämpa strafflöshet, förhindra utomrättsliga avrättningar och skydda människorättsförsvarare.

Genom 2010 års konstitution inrättades ett system för decentralisering genom vilket den lagstiftande och verkställande makten överläts till de 47 administrativa regionerna. EU stödjer denna process. En del konstitutionella utmaningar kvarstår, såsom genomförandet av en jämställdhetslag. EU har särskilt prioriterat att stödja genomförandet av konstitutionen genom att ta upp frågan i sin politiska dialog och genom offentlig diplomati. Många projekt för utvecklingssamarbete under 2015 var också inriktade på denna fråga, och EU valde nyligen ut fyra projekt som genomförs av organisationer i det civila samhället och som ska bidra till att stärka jämställdhetslagen på lokal nivå inför valet 2017, så att man kan förhindra och rapportera diskriminering mot kvinnor under partiernas nomineringsprocess.

President Uhuru Kenyatta, vicepresident William Ruto och deras anhängare har argumenterat kraftfullt för att Internationella brottmålsdomstolen (ICC) inte ska väcka åtal mot vicepresident William Ruto. Med hjälp av privata meddelanden till regeringen och inflytelserika aktörer betonade EU vikten av att Kenya fortsätter att samarbeta med ICC i enlighet med Romstadgan. Strafflöshet är fortsatt ett problem i Kenya eftersom politiker, säkerhetsstyrkor och höga tjänstemän sällan hålls ansvariga för sina handlingar. EU har tagit upp frågan om utomrättsliga avrättningar i dialogen med regeringen.

Vidare skräms, trakasseras och övervakas ofta många människorättsförsvarare. Många är också utsatta för kriminalisering och ärekränkning. EU:s delegation och EU:s medlemsstater stödde det civila samhällets organisationer och människorättsförsvarare som förespråkade ett slut på strafflösheten, såsom Kenyas nationella kommission för mänskliga rättigheter och the Independent Medico-Legal Unit (IMLU). Nederländerna är fortfarande EU:s kontaktpunkt i denna fråga och är ordförande för den grupp för människorättsförsvarare där medlemsstater, internationella partner (USA, Kanada, Norge och Schweiz) samt de civilsamhällesorganisationer som är verksamma på området träffas varje månad.

EU upprätthåller också en reguljär dialog om människorättsfrågor med det civila samhället.

Kenya genomgick förfarandet med den allmänna återkommande utvärderingen i januari 2015. Landet ställde sig bakom de flesta av rekommendationerna, inbegripet dem som rör nationella människorättsinstrument, utomrättsliga avrättningar, jämställdhet, barns rättigheter och säkerställande av efterlevnad av internationell rätt i kampen mot terrorism. Kenya förkastade emellertid rekommendationer som rör ratificeringen av olika internationella konventioner, avskaffande av dödsstraffet, straffrättsliga påföljder för mediebrott, legalisering av abort och avkriminalisering av homosexuella förbindelser.

När det gäller kampen mot terrorism bör betonas att även om allmänt accepterade normer för skydd av mänskliga rättigheter ska respekteras, måste rättsstatsprincipen tillämpas fullt ut mot extrema former av radikalism och terror.

Lesotho

Kränkningarna av de mänskliga rättigheterna ökade 2015. Den instabila situationen efter den påstådda kuppen i augusti 2014 undergrävde rättsstatsprincipen. Exempel på människorättskränkningar är fall av tortyr, grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, godtyckliga avrättningar, långvariga frihetsberövanden i väntan på rättegång och långa uppskjutna rättegångar. Antalet dödshot mot advokater, aktörer från det civila samhället och andra individer ökade också, och det förekom inskränkningar av yttrandefriheten och utrymmet för det civila samhället. Våld mot kvinnor och barn är även fortsatt en stor källa till oro i landet.

Trots denna situation är indikatorerna för samhällsstyrning, rättsstatlighet och mänskliga rättigheter i Lesotho fortfarande relativt goda i jämförelse med regionen och med Afrika i stort.

Förvaltningsinstitutioner såsom ombudsmannaämbetet, direktoratet mot korruption och ekonomiska överträdelser samt riksrevisorämbetet fungerar. Den offentliga förvaltningen är dock svag och extremt politiserad, förvaltningskapaciteten varierar och korruption är vanlig. Den tidigare premiärministern prioriterade kampen mot korruption men den nuvarande regeringen verkar ägna mindre uppmärksamhet åt detta. Flera domstolsmål pågår, inbegripet åtal mot ministrar.

Den nationella kommission för mänskliga rättigheter som det länge talats om har fortfarande inte inrättats. Ett lagförslag som syftar till att göra kommissionen operativ lades dock fram för nationalförsamlingen under 2015, och en omröstning förväntas ske inom kort.

Rättsväsendet är relativt svagt och störs av intern rivalitet samt av den genomgående långsamma målhanteringen. Domare Nthomeng Majara utnämndes 2014 till ordförande i Lesothos högsta domstol. Det är förhoppningen att hon ska kunna genomföra nödvändiga reformer och uppmuntra domstolsväsendet att använda sig av det målhanteringssystem till vilket EU har gett betydande kapacitetsuppbyggande stöd. Appellationsdomstolens nuvarande ordförande, domare Kananelo Mosito, har utsatts för kritik från den nuvarande premiärministern och enligt rykten kan han komma att avskedas och ersättas av en kontroversiell person.

När det gäller dödsstraffet går utvecklingen i en oroande riktning. Dödsdomar hänvisas automatiskt till appellationsdomstolen där domarna, som traditionellt kom från Sydafrika, omvandlade domen till livstids fängelse, men detta håller på att ändras eftersom domarna inte längre i första hand kommer från Sydafrika.

Lesothos koalitionsregering, som bildades av sju partier efter det extra valet i februari 2015, stod inför stora utmaningar under hela året, särskilt med anledning av mordet på den tidigare befälhavaren för Lesothos försvarsstyrka general Maaparankoe Mahao. I juli 2015 beslutade Södra Afrikas utvecklingsgemenskap (SADC) att inrätta en undersökningskommission för att utreda omständigheterna kring Maaparankoe Mahaos död, anklagelser upprorsplanerna inom försvarsstyrkan, anklagelser om kidnappning av tidigare medlemmar av försvarsstyrkan och anklagelser om mord på flera oppositionsanhängare. Undersökningskommissionens utredning förhindrades av att vittnen från armén samt regeringen inte samarbetade tillräckligt. Kommissionens arbete stördes också av försvarsstyrkans jämsides löpande rättegång i krigsrätten och dess åsidosättande av högsta domstolens order om att frige militära fångar som skulle vittna inför undersökningskommissionen. Ledarna för oppositionspartiet har, med hänvisning till oro för den personliga säkerheten, varit i exil på andra sidan gränsen till Sydafrika sedan i maj och oppositionens parlamentsledamöter bojkottar för närvarande parlamentet.

EU:s stöd på området samhällsstyre under 2015 var inriktat på följande sektorer: rättsväsendet, socialt skydd, särskilt för utsatta barn, förvaltning av de offentliga finanserna, det civila samhället och de mänskliga rättigheterna. Genom EIDMR finansierade EU också initiativ rörande kampen mot människohandel och könsrelaterat våld. EU stöder också ett projekt om integreringen av ett jämställdhetsperspektiv och rättsväsendet för att hjälpa myndigheterna att göra framsteg med jämställdheten i landet. Genom EUF arbetar EU också tillsammans med Unicef för att tillhandahålla tekniskt bistånd till ministeriet för social utveckling för att främja utsatta barns rättigheter.

Exempel på viktiga utmaningar som man behöver ta itu med på området samhällsstyre är att se till att förvaltningsinstitutioner skyddar sina rättsliga befogenheter mer effektivt, inrätta en väl fungerande nationell kommission för mänskliga rättigheter, säkerställa effektiv rättskipning, reformera civilförvaltningen (och avpolitisera armén), bekämpa diskriminering av kvinnor, förbättra de sociala skyddssystemen och inrätta en rättslig ram så att civilsamhället kan verka effektivt och fritt.

Liberia

EU:s prioriterade människorättsfrågor i Liberia är bland annat dödsstraffets avskaffande, främjande och skydd av kvinnors och barns rättigheter samt stöd till det civila samhällets insatser för att främja mänskliga rättigheter. De särskilda målsättningarna är bland annat att garantera tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning för kvinnor och barn, minska alla former av exploatering och ta itu med könsrelaterat våld och mödradödlighet. Exempel på angelägna frågor är fängelseförhållandena och det höga antalet häktade i väntan på rättegång, vilket är ett tecken på större systematiska brister i det straffrättsliga systemet. Hela den offentliga sektorn kännetecknas av ansvarighets- och öppenhetsproblem.

EU fortsatte att aktivt ta upp mänskliga rättigheter under 2015, däribland genom den formella politiska dialogen mellan EU och Liberia. EU försökte också skapa offentlig debatt kring frågor som dödsstraffet och könsrelaterat våld, även via medierna. Både EU och dess medlemsstater erbjöd praktiskt stöd för att lösa människorättsproblem, och områdena kvinnors rätt, barns rätt och rättsväsendet var föremål för särskilda projekt. I maj 2015 genomgick Liberia sin andra allmänna återkommande utvärdering i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Landet fick beröm för sin hantering av ebolautbrottet och för framstegen och den fredliga politiska övergången under de senaste åren.

Liberias regering har erkänt många av dessa problem och vidtar åtgärder för att ta itu med dem, men har också betonat att man måste respektera den inhemska opinionen i frågor såsom hbt-personers rättigheter och dödsstraffet. Insatser för att fullgöra internationella åtaganden, inbegripet när det gäller ekonomiska och sociala rättigheter, hindras på många områden av resursbrist och kapacitetsbegränsningar.

Ebolautbrottet i Liberia var i stort sett under kontroll i början av 2015 och därför förlängdes inte det undantagstillstånd som infördes i augusti 2014. Val till senaten hölls i december 2014 och trots de svåra förhållandena vittnade anordnandet av dessa val om landets engagemang för demokrati och rättssäkerhet, och återöppnandet av skolor i februari 2015 markerade slutet på omfattande begränsningar som direkt påverkade de mänskliga rättigheterna.

Ebolautbrottet synliggjorde dock den liberiska regeringens begränsningar när det gäller att tillgodose medborgarnas grundläggande behov, och blottade det faktum att bristande förtroende kvarstår mellan befolkningen i allmänhet och den styrande eliten. Detta bristande förtroende kan kopplas till undermålig öppenhet och ansvarighet, inklusive utbredd korruption på alla nivåer inom den offentliga sektorn, liksom bland högre chefer inom verkställande och lagstiftande organ samt rättsväsendet.

Flera EU-finansierade projekt inom ramen för EIDMR genomförs för närvarande i Liberia på områdena tillgång till rättslig prövning för kvinnor och flickor, könsrelaterat våld och skadliga sedvänjor, däribland kvinnlig könsstympning. Genom danska Röda korset genomför Liberias nationella rödakorsförening ett lokalt initiativ för att främja mänskliga rättigheter och jämställdhet på Liberias landsbygd, och initiativet verkar även för att stärka Röda korsets kapacitet att arbeta med jämställdhetsfrågor och bekämpa könsdiskriminering och sårbarhet i landsbygdssamhällen i regionerna Lofa, Bong och Nimba. Projektet sköts upp tillfälligt till och med maj 2015 på grund av ebolaepidemin.

Nya projekt valdes ut under 2015, för start av verksamheten under 2016, däribland projekt om rättstatsprincipen och god styrning genom ökad öppenhet och tillgång till information inom säkerhetssektorn och rättsväsendet.

Genom initiativet AWARE: A West African Response to Ebola, har EU prioriterat att ge stöd till utbildningssektorn i Liberia. Ett av EU:s viktigaste mål är att se till att det finns tillgång till rent vatten i liberianska skolor och mobilisera samhället i syfte att bevara och korrekt använda de faciliteter som tillhandahålls. Ett projekt till stöd för barns och ungas deltagande samt för yrkesutbildning organiserades av Rädda barnen och finansierades av det europeiska stabilitetsinstrumentet.

Madagaskar

De viktigaste människorättsprioriteringarna i Madagaskar under 2015 var främjandet av grundläggande friheter, främjandet av kvinnors och barns rättigheter samt avskaffandet av våld, respekten för mänskliga rättigheter inom offentlig förvaltning och rättsväsende samt stödet till det civila samhället och människorättsförsvarare.

Under 2015 hölls det på ordförandenivå två artikel 8-dialoger om rättsväsendets brister i allmänhet och effektiv korruptionsbekämpning och olaglig handel med rosenträ i synnerhet, befintliga svårigheter när det gäller yttrandefrihet och den nya kommunikationslagen som blir föremål för omröstning i juli 2016. Därutöver diskuterade man bland annat de kränkningar av mänskliga rättigheter och olagliga avrättningar som utförts av säkerhetsstyrkor i de södra delarna av landet i kampen mot beväpnade banditer (*Dahalo*), övervakning av lokalsamhällen som motsätter sig dessa banditers strafflöshet samt det civila samhällets låga deltagande när det gäller att genomföra politiken för den offentliga sektorn.

Kommunalvalen 2015 var öppna och fredliga, med ett tämligen högt valdeltagande (50 %), och vanns av presidentens parti. I linje med de pågående stabiliseringsansträngningarna ägde val till senaten rum den 29 december; regionalval kommer att hållas under 2016.

EU uppmärksammar särskilt de återkommande försöken att neutralisera (genom ett korrupt rättsväsende) eller ta över (genom politiska partier) det arbete som utredningsorganet mot korruption Bianco utför (med stöd från ett program inom ramen för elfte EUF för förbättrad förvaltning för medborgarna) samt behandlingen av personer som vittnar i särskilda korruptionsfall (t.ex. Armand Marozafy och Patrick Zakariasy). EU följer också utvecklingen mycket noga, och utför uppdrag på plats för att bedöma utvecklingen av korruption, olaglig handel med vapen samt säkerhetsstyrkornas människorättsbrott mot befolkningen under insatser för att bekämpa boskapsstölder. Problemet med boskapsstölder (som påverkar tiotusentals sebuere) blev för Madagaskars president en fråga om öppen laglöshet och organiserad brottslighet med inverkan på landets ekonomi och säkerhet och i enstaka fall leder till människorättskränkningar. Enligt presidenten kan en förändring av situationen på lång sikt endast åstadkommas genom långtgående reformer av säkerhetssektorn och rättsväsendet.

Under 2015 var dialogen med det civila samhället inriktad på korruption och människorättskränkningar, men även på decentraliseringen av makten (kommunalvalen i juli 2015) och det framtida behovet av stöd med anledning av detta. President Hery Rajaonarimampianina besökte Bryssel i november 2015, vilket gav EU-institutionerna tillfälle att uttrycka sin oro över den ihållande korruption och det långsamma arbete med en reform av styrningen i landet som undergräver befolkningens möjlighet att åtnjuta demokrati.

Arbetsgruppen för Afrika höll tre möten om Madagaskar under 2015 och bidrog på så vis till att informera EU:s medlemsstater om det långsamma människorättsarbetet i landet.

I början av 2015 åtog sig Madagaskar att följa alla rekommendationer i den allmänna återkommande utvärdering som görs av FN:s råd för mänskliga rättigheter, och i mars 2015 avskaffades dödsstraffet (som aldrig verkställts). Inrättandet av ett oberoende nationellt människorättsråd är en annan viktig rekommendation, som redan har budgeterats och som planeras att genomföras under 2016. På det stora hela berömde rådet Madagaskar för att ha inlett en del förbättringar av de mänskliga rättigheterna trots att landet har svårt att ta sig ur sin politiska kris.

I linje med sina fyra strategiska prioriteringar för de mänskliga rättigheterna fortsatte EU under 2015 att ge stöd till medborgar- och valutbildning i Madagaskar, att främja barns rättigheter genom det nationella programmet för att underlätta tillgången till utbildning och att skydda barn från sexturism och prostitution, människohandel och exploatering. EU försökte även förbättra förhållandena för minderåriga i fängelser och häkten och arbetade för att främja kvinnors rättigheter genom utbildning och stöd till ekonomisk och social frigörelse för de mest sårbara grupperna i stadsområden. Andra områden som man fokuserade på var valutbildning inför kommunalvalen, respekt för mänskliga rättigheter inom den offentliga förvaltningen och hos tjänstemän inom rättsväsendet samt stöd till juristkåren. Man finansierade även projekt med syftet att förbättra fängelseförhållandena och den sociala återanpassningen av fångar.

På internationella dagen för mänskliga rättigheter den 10 december undertecknade EU:s delegationschef tillsammans med organisationer i det civila samhället sex nya projekt med inriktning på de ovan nämnda områdena, och åtta andra projekt följer i början av 2016. Särskild tonvikt lades på stöd till utsatta grupper så att de kan utöva sina ekonomiska rättigheter.

Malawi

Under 2015 var EU:s mål för mänskliga rättigheter och demokrati inom ramen för dess förbindelser med Malawi inriktade på politiska rättigheter, demokratiskt samhällsstyre och rättigheter för utsatta grupper.

Den allmänna människorättssituationen i landet förblev tämligen stabil under 2015, och de största utmaningarna är fortsatt kopplade till jämställdhet, våld mot kvinnor och barn, det stora antalet barnäktenskap, diskriminering på grund av sexuell läggning, fängelseförhållandena samt ekonomiska och sociala rättigheter. Däremot kom oroande rapporter under 2015 att personer med albinism utsatts för våld och döds.

I samarbete med medlemsstaterna fortsatte EU att delta i diskussioner om mänskliga rättigheter och demokrati i olika format med Malawi, bland annat genom politisk dialog och reguljärt samarbete med Malawis människorättskommission.

EU gav stöd till den valreform som ska åtgärda problemen i samband med valsystemet och administreringen av val, inbegripet en uppföljning av 2014 års valobservatörsuppdrag från EU.

På lokal nivå fortsatte EU att stödja medborgarutbildningsinsatser genom det nationella initiativet för medborgarutbildning (National Initiative for Civic Education (NICE)), med fokus på att stärka medborgarnas röst (inbegripet missgynnade grupper) i syfte att öka öppenheten, ansvarigheten och engagemanget hos ansvariga och tjänsteleverantörer.

I maj 2015 och med stöd av EU granskades Malawis resultat på människorättsområdet inom ramen för den allmänna återkommande utvärderingen. Efter granskningen godtog regeringen 132 rekommendationer och avvisade 41. Merparten av de avvisade rekommendationerna rörde dödsstraffet och hbt-frågor.

Vad gäller det finansiella samarbetet fick Malawi EU-stöd för att förbättra efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna i landet genom kapacitetsuppbyggnad inom Malawis människorättskommission. Under 2015 var biståndet inriktat på övervakning av genomförandet av människorättsrelaterad lagstiftning och på att stärka den institutionella ramen för fängelser. EU tillhandhöll även stöd till utredningar på plats och ett människorättsbaserat förhållningssätt till budgetanalys.

EU fortsatte att stödja jämställdhetsagendan genom projektet för jämställdhet och kvinnors egenmakt (Gewe-projektet) i samarbete med FN:s befolkningsfond (UNFPA), liksom genom mindre projekt med lokala icke-statliga organisationer. Gewe-projektet bidrog genom sin opinionsbildande verksamhet till att parlamentet kunde slutföra och anta en ny lag om äktenskap, äktenskapsskillnad och familjeförhållanden som föreskriver en 18-årig minimiålder för ingående av äktenskap.

EU och dess medlemsstater fortsatte att stödja lokala civilsamhällesorganisationer som verkar för rättigheter för personer som tillhör minoriteter och utsatta grupper, inbegripet hbtqi-personer och personer med funktionsnedsättning. Barns rättigheter är också en fråga som behandlas genom olika projekt i syfte att förbättra systemen för skydd av barn.

Mali

I Mali inträffade två viktiga händelser 2015, nämligen att den samordnande koalitionen av väpnade grupper undertecknade avtalet för fred och försoning i Mali den 15 maj och 20 juni samt att osäkerheten och terrorismen ökade i hela landet och fick stor spridning söderut.

I utrikesrådets slutsatser av den 9 februari upprepades EU:s fasta beslut att stödja Mali på landets väg mot utveckling, fred, försoning och stabilitet. Det är väsentligt för detta ändamål att den maliska regeringen gör framsteg vad gäller samhällsstyre, demokrati, rättssäkerhet, reformen av rätts- och säkerhetssektorerna samt kampen mot strafflöshet. Stabiliseringsansträngningar måste syfta till att skapa säkerhet för befolkningen, särskilt kvinnor och barn.

EU:s nyligen utsedda särskilda representant för Sahel, Ángel Losada, gjorde sin första officiella resa till Bamako den 17–18 december för att betona hur viktigt Mali är för EU samt vikten av respekt för mänskliga rättigheter och säkerhetsfrågor.

Kommissionären med ansvar för humanitärt bistånd och krishantering, Christos Stylianides, besökte Mali den 17 februari och höll diskussioner med president Ibrahim Boubacar Keïta om den livsmedelsbrist och den undernäring bland barn som Malis befolkning står inför.

EU:s prioriteringar på demokratiområdet avser en förstärkning av den maliska staten och dess närvaro på plats, särskilt i norra delen av landet. För att dessa mål ska kunna uppnås måste de maliska myndigheterna få stöd så att de kan uppnå fria och öppna valprocesser, jämställdhet, god samhällsstyrning (inbegripet kampen mot korruption och olagligt berikande), en reform av rättsväsendet och en modernisering och professionalisering av Malis säkerhetsstyrkor genom en reform av säkerhetssektorn.

Mänskliga rättigheter ingår i varje aspekt av detta stöd, och det är enbart genom att respekt och främjande av grundläggande rättigheter som man kan få ett slut på den nuvarande krisen, befästa statliga strukturer och förstärka tjänster.

EU spelar en avgörande roll i arbetet med att följa upp fredsavtalet och innehar för närvarande ordförandeskapet för underkommittén för socioekonomisk utveckling inom kommittén för uppföljning av avtalet (*Comité de suivi de l'Accord*). Engagemanget för fred och stabilitet framvisas även genom ett aktivt bidrag till den politiska människorättsdialogen, där de maliska myndigheterna, det civila samhället och väpnade grupper deltar i politiska samråd och förhandlingar. Uppdragen inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), EU:s utbildningsuppdrag (EUTM) och EU:s uppdrag för kapacitetsuppbyggnad i Mali (Eucap Sahel Mali) innehåller också moduler om mänskliga rättigheter.

Den 14 oktober 2015 utsågs de 15 ledamöterna av kommissionen för sanning, rättvisa och försoning, även om dess verksamhet ännu inte har inletts.

Lagen om könskvotering av folkvalda och tillsatta tjänstemän trädde i kraft i december och inledde därmed en ny epok för jämställdheten inom den offentliga sektorn i Mali.

På operativ nivå vidtog EU vid flera tillfällen under 2015 åtgärder i syfte att främja och skydda mänskliga rättigheter. Med hjälp av ett nödbidrag från EIDMR kunde man exempelvis tillfälligt bringa en människorättsförsvarare och hans familj i säkerhet utanför landet.

Genom andra initiativ inom ramen för EIDMR behandlades frågor såsom gatubarn, fångars rättigheter och stöd till det civila samhället i dess roll som övervakare av människorättskränkningar.

Den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter beviljades ett betydande bidrag om 250 000 euro under två år till stöd för dess stadgeenliga verksamhet och reform. Under 2015 undertecknades dessutom fyra större bidragsavtal – för en total summa på 1 500 000 euro – som ska ta itu med tvångsäktenskap, övergrepp mot samt exploatering av barn och främjande av medborgarskapet (särskilt i norr).

EU:s delegation i Bamako och EU:s medlemsstater fortsatte att bidra till valstödsprogrammet PAPeM. De administrativa valen sköts upp 2015, men bör hållas 2016. Arbetet inom ramen för valstödsprogrammet PAPeM var under 2015 inriktat på genomförandet av en folkräkning åt folkbokföringsmyndigheten, i syfte att öka omfattningen av fria, representativa och öppna demokratiska val.

Reformen av rättsväsendet, som stöds av EU, tilldelades särskild finansiering från tionde EUF. Syftet med programmet är att tillhandahålla strukturellt bistånd för att restaurera fängelser och till en flernivåstrategi för reform av rättsväsendet.

Mauretanien

Inom ramen för människorättsmålen för 2015 fortsatte EU att prioritera en rad frågor i Mauretanien, däribland förbättring av rättssystemet, kampen mot slaveri, etnisk diskriminering, könsdiskriminering, icke-statliga organisationernas ställning, avskaffande av dödsstraffet samt bekämpning av tortyr, misshandel och påtvingade försvinnanden. Särskild uppmärksamhet ägnades även åt etniska konflikter samt yttrande- och religionsfrihet.

På lagstiftningsområdet skedde viktig utveckling under 2015 – man antog, för det första, en lag om kriminalisering av tortyr och annan omänsklig eller grym behandling som brott mot mänskligheten, och, för det andra, en lag om inrättande av en nationell mekanism för förhindrande av tortyr och misshandel. En ny lag mot slaveri som ersätter den från 2007 antogs och maximistraftet för brott med anknytning till slaveri fördubblades från 10 till 20 års fängelse. I lagen får också slutligen det civila samhällets organisationer (men endast de som uppfyller vissa kriterier) rätt att som målsägande anföra klagomål i domstol på offers vägnar. Lagen föreskriver även kostnadsfritt rättsligt bistånd till offren och hänvisar till deras rätt till skadestånd.

En oroande utveckling var ministerrådets antagande av ett lagförslag om föreningar utan att först hålla offentliga samråd med det civila samhället. Enligt förslaget bevaras det nuvarande systemet, vilket innebär ett krav på förhandsgodkännande av föreningar, och ger inrikesministern utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller icke-statliga organisationer och politiska partier.

Trots att rättsliga och institutionella framsteg har gjorts när det gäller mänskliga rättigheter under de senaste åren, särskilt i och med antagandet av internationella konventioner, uttryckte det internationella samfundet fortsatt djup oro över problem på flera områden och framhöll bristen på verkligt genomförande av lagstiftning. Exempel på ihållande problem är regeringens kontroll av domstolsväsendet, strafflöshet och bristande ansvarsskyldighet, kränkande behandling från personal inom brottsbekämpande organ, begränsad mötesfrihet, våld mot kvinnor, barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap, rasdiskriminering och etnisk diskriminering och barnarbete. Problem som fortfarande måste åtgärdas är omänskliga fängelseförhållanden, godtyckliga gripanden och långvariga frihetsberövanden före rättegång.

I juni 2015 granskade ILO:s kommitté för tillämpning av ILO-normer Mauretaniens efterlevnad av konventionen angående tvångsarbete, med särskild inriktning på det fortgående slaveriproblemet.

FN:s allmänna återkommande utvärdering av mänskliga rättigheter i Mauretanien ägde rum i Genève i november 2015. Merparten av rekommendationerna gällde avskaffande av bruket av slavar, människohandel och tortyr, avskaffande av dödsstraffet, bekämpande av kvinnlig könsstympning, kvinnors egenmakt, skydd för kvinnors och barns rättigheter samt ratificering av ett antal viktiga människorättsinstrument.

En av huvuduppgifterna för EU:s delegation i Mauretanien är att hålla i EU:s regelbundna dialog med myndigheterna och människorättsförsvarare. Under 2015 höll EU två officiella möten med människorättsförsvarare och två sessioner inom den politiska dialogen med regeringen enligt artikel 8 i Cotonouavtalet, där bland annat mänskliga rättigheter behandlades.

EU gav stöd till utarbetandet av en ny lag för att förebygga alla former av våld mot kvinnor, men överlämnandet av ärendet till parlamentet har försenats. EU:s delegation har vid upprepade tillfällen betonat vikten av att denna lag antas. Delegationen har också förespråkat ett bättre genomförande av rättskipning för ungdomar, särskilt när det gäller fängslandet av unga tillsammans med vuxna.

Följande händelser var särskilt betydelsefulla och var föremål för lokala uttalanden från EU: För det första, dödläget i rättsfallet Cheikh Ould Mohamed Ould M'Kheitir, som stannade upp på överklagandestadiet efter det att han hade dömts till döden för apostasi i slutet av 2014, och för det andra, den två år långa fängelsedom mot ledarna för rörelsen mot slaveri *Initiative de Resurgence du Mouvement Abolitionniste*, Biram Ould Dah Abeid och Brahim Bilal Ramdhane, för deras deltagande i en icke beviljad demonstration mot slaveri och markexpropriering.

Tre nya projekt inom ramen för EIDMR genomfördes under 2015. De omfattade viktiga strategiska prioriteringar, såsom förebyggande av våld mot unga kvinnor som arbetar som tjänsteflickor, ekonomisk egenmakt för före detta slavar, stöd för fredlig samexistens mellan befolkningsgrupper och lösning av marktvister.

Mauritius

EU:s mål när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati inom ramen för förbindelserna med Republiken Mauritius är att fortsätta att främja respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatlighet, med särskilt fokus på könsrelaterat våld och våld mot barn. EU fortsatte att delta i diskussioner med Mauritius om mänskliga rättigheter och demokrati, bland annat genom policydialog och utvecklingssamarbete. Förekomsten av korruptionsfall har gett upphov till oro över samhällstyrningen i landet. Regeringen har gjort öppenhet och god styrning till centralt prioriterade frågor. Vissa av regeringens åtgärder har oppositionen dock stämplat som politiska vendettor. Det faktum att Mauritius flyttats ner till bevakningslistan kategori 2 i det amerikanska utrikesministeriets årliga rapport om människohandel 2015 ger skäl till oro.

EU genomförde en démarche i april 2015 angående Mauritius anslutning till FN:s vapenhandelsfördrag. Mauritius anslöt sig till fördraget i juli 2015. I oktober 2015 deponerade Mauritius regering sina anslutningsinstrument för konventionen om klusterammunition. EU utfärdade även en démarche om EU:s prioriteringar i FN:s tredje utskott.

I samband med internationella dagen mot dödsstraffet gjorde EU:s höga representant/kommissionens vice ordförande uttalanden.

Under året intensifierade EU sin dialog med det civila samhällets organisationer genom att delta i och bidra ekonomiskt till kampanjer för att främja kvinnors rättigheter, i syfte att driva på nationella åtgärder mot könsrelaterat våld, samt öka medvetenheten och skapa en dialog med allmänheten.

När det gäller finansiellt samarbete får Mauritius stöd genom den tematiska budgetposten för icke-statliga aktörer. Efter en inbjudan till att lämna förslag som inleddes under 2013 genomför EU:s delegation fyra kontrakt med icke-statliga organisationer på området för barns och kvinnors rättigheter.

Under 2015 tilldelades Mauritius 0,1 miljoner euro inom ramen för EIDMR för genomförande av åtgärder från och med 2016. Programplaneringen för dessa medel kommer att avgöras efter samråd med människorättsförsvarare och andra relevanta aktörer. Därutöver fortsatte EU att tillhandahålla finansiellt stöd till Mauritius genom sitt program för budgetstöd om 86 miljoner euro. Inom ramen för detta program rör två indikatorer främjande av mödravåren och minskning av barnadödligheten.

Moçambique

De politiska spänningarna och de lokala väpnade konflikterna som följde på valet i oktober 2014 bestod under 2015. Detta har inneburit ytterligare påfrestningar på den demokratiska processen och försoningsprocessen och skapat ett klimat där risken för kränkningar av de mänskliga rättigheterna ökar, trots de positiva steg som tagits av Moçambiques myndigheter på vissa områden.

EU:s valobservatörsuppdrag i Moçambique gjorde ett återbesök i februari och offentliggjorde sin slutrapport med viktiga rekommendationer för framtida val. EU fortsatte dessutom att ge stöd till de civilsamhällesorganisationer som arbetar med mänskliga rättigheter, medborgarutbildning, informationsfrihet och demokrati samt till parlamentet. Från medlemsstaternas sida organiserade Portugal utbyten för Moçambiques och Portugals parlament, och Finland gav stöd till policyforskning, närmare bestämt om demokratisering vid lokala universitet.

När det gäller rättstatsprincipen trädde en reviderad strafflag i kraft i juni 2015, och detta innebar att abort legaliserades och att åtal kopplade till "icke-naturliga handlingar" togs bort, vilket vitt tolkades som en avkriminalisering av homosexualitet. Genom lagen förenklas ett antal straffrättsliga förfaranden, tiden i häkte i väntan på rättegång kortas och icke frihetsberövande påföljder föreskrivs.

EU och ett antal medlemsstater tillhandahöll stöd till kapacitetsuppbyggnad inom rättsväsendet. EU gav stöd till den allmänna åklagarmyndigheten, antikorrupsionsbyrån och högsta domstolen. Portugal anordnade ett samarbete mellan respektive lands attorney general. Tyskland stödde decentraliseringen av rättsväsendet, ombudsmannen och den etiska kommittén. EU, Italien och Sverige stödde initiativ för att förbättra tillgången till ett inkluderande rättssystem.

När det gäller yttrandefrihet föll Moçambique sex placeringar i 2015 års pressfrihetsindex (85/180). Man antog dock en lag om tillgång till information, som är ett området där det ansågs finnas brister. EU, och särskilt Sverige, stödde det civila samhällets insatser för att bidra till den nya lagen och dess regler och förde, tillsammans med medlemsstaterna i G14, en regelbunden dialog med regeringen i syfte att inbegripa rätten till information i den allmänna ramen för resultatutvärderingar av budgetstöd. EU verkade också för informationsspridning genom att stödja det nationella forumet för närradiostationer (National Forum for Community Radios).

I mars mördades professorn i statsrätt Gilles Cistac. Han var känd för sina rättsliga yttranden om grundlagsenligheten hos Renamos förslag om autonoma provinser. I augusti sköts journalisten Paulo Machava till döds, men tvivel råder fortfarande kring motivet till mordet. Utredningarna av dessa mord har ännu inte gett några resultat och EU fortsätter att följa dessa fall noggrant, liksom mordet på domare Silica 2014.

I augusti ägde en uppmärksammas rättegång rum där den berömde akademikern Carlos Nuno Castel-Branco och journalisten Fernando Mbanze stod åtalade för förtal. Den först nämnda hade kritiserat den tidigare presidenten Guebuza på Facebook, och den senare hade publicerat texten på nytt. Båda friades från anklagelserna. Åklagarmyndigheten överklagade dock båda domarna. Rättegången övervakades av flera medlemsstater.

Insatser har även gjorts för att främja mötesfriheten och stödja organisationer i det civila samhället och plattformar som kräver inhemsk ansvarsskyldighet, inbegripet stöd för att inrätta fackföreningar.

EU och flera medlemsstater stödjer även verksamhet med anknytning till jämställdhet och kvinnors egenmakt, med betoning på könsbaserat våld och barnäktenskap. Nästan 50 % av moçambikiska flickor gifter sig före 18 års ålder. Barnäktenskap är olagligt, men straffas inte enligt lag. I december antog regeringen en nationell strategi för att förhindra och avskaffa barnäktenskap. EU var även verksamt genom att stödja tillträde till utbildning, kvinnors politiska deltagande samt rättsligt bistånd. EU och flera medlemsstater ger stöd till icke-statliga organisationer, fackföreningar och statlig verksamhet som syftar till att informera allmänheten om barns rättigheter och risken för övergrepp, samtidigt som man underlättar tillträde till utbildning och sociala tjänster.

Moçambiques andra allmänna återkommande utvärdering kommer att äga rum den 19 januari 2016. I regeringens rapport betonades fängelseförhållanden och överbefolkade fängelser som en av huvudutmaningarna, medan den skuggrapport som det civila samhällets organisationer tagit fram var inriktad på områden såsom tillgång till rättslig prövning, sexuella minoriteter, folkgruppers rättigheter och yttrandefrihet. Sedan den senaste allmänna återkommande utvärderingen 2011 har Moçambique vidtagit åtgärder för att ytterligare stärka sin ram för mänskliga rättigheter, exempelvis genom att ratificera det fakultativa protokollet till FN:s konvention mot tortyr och anta en lag om tillgång till information. Landet har emellertid ännu inte uppfyllt åtagandet att ratificera den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt det fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Inte heller har stående inbjudningar till människorättsrådets särskilda förfaranden förlängts. Fortsatta rapporter om godtyckliga frihetsberövanden samt övervåld och mord från polisens sida tyder på att rekommendationerna att ta itu med dessa frågor kanske inte har följts upp på ett tillfredsställande sätt. Den särskilda rapportören om utomrättsliga, summariska eller godtyckliga avrättningar har väntat på svar från regeringen angående ett besök sedan 2008.

Rapporter om förföljelse av personer med albinism (som mördas i samband med ceremonier avseende svart magi) i vissa delar av landet gav också anledning till oro under 2015. Regeringen har utsett en kommitté som ska ta fram åtgärder för skydd av personer med albinism, och man planerar att lansera informationskampanjer om albinism.

Namibia

Namibia har en långtgående rättslig ram för skydd av mänskliga rättigheter och är part i de flesta internationella konventioner på området. Det är också ett av få länder som har antagit en handelsplan för mänskliga rättigheter. Landet har genomfört många rekommendationer från den allmänna återkommande utvärderingen och erkänner viktiga brister när det gäller situationen för hbtqi-personer. Genomförandet av sociala och ekonomiska rättigheter är dock otillräckligt. I 2011 års allmänna återkommande utvärdering framhävdes stora brister när det gäller tillgång till rättslig prövning, situationen i häkten, skydd av minoriteter (särskilt sam) och könsrelaterat våld.

Landet har ett bra pressfrihetsindex och Ibrahim-index för samhällsstyrning i Afrika. Under det senaste året har kvinnors deltagande i politiken ökat märkbart i Namibia. De viktigaste utmaningarna som Namibia står inför fortsätter att vara arbetslöshet, fattigdom och ojämlikhet, och dessa problem inverkar även på människorättssituationen i landet⁹. Den socioekonomiska miljön, tillsammans med drog- och alkoholmissbruk, otillräcklig utbildning och vissa sociala attityder, gynnar ett klimat där våld mot kvinnor och flickor är utbrett.

En positiv utveckling när det gäller barns rättigheter är antagandet av den efterlängtdade lagen om vård och skydd av barn i mars 2015. Den bör träda i kraft 2016. EU och dess medlemsstater kommer noggrant att följa genomförandet av lagstiftningen. Den 26 november 2015 genomförde EU uppsökande verksamhet riktad till regeringen om alla former av våld mot barn och kvinnor, och kunde bekräfta att Namibia är väl medvetet om dessa problem. Diskussionerna handlade främst om barnnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap, som har varit straffbart enligt Namibias nationella lagstiftning sedan självständigheten. Det förekommer dock fortfarande problem när det gäller våld mot barn inom ursprungsbefolkningar (särskilt hos san).

En kvarstående utmaning i fråga om barns rättigheter rör utfärdandet av födelsebevis; då sådana automatiskt utfärdas på sjukhus får barn som föds hemma eller på avlägsna platser inte något födelsebevis.

Under 2015 tog den nya regeringen viktiga steg när det gäller ursprungsbefolkningar. En person tillhörande folkgruppen san utnämndes till biträdande minister för marginaliserade befolkningsgrupper inom presidentens kansli, med uppgift att särskilt ta sig an fallet san och andra marginaliserade befolkningsgrupper. I juni 2015 slutförde ombudsmannaämbetet en vitbok om marginaliserade befolkningsgruppers rättigheter. Ombudsmannen förespråkade också att marginaliserade befolkningsgruppers rättigheter skulle inbegripas i den nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter för 2015–2019.

⁹ 29 % av Namibias befolkning räknas som fattig eller mycket fattig; koncentrationskoefficienten är 0,58 och arbetslösheten är på 33,8%.

I september 2015 avkunnades äntligen domen i Caprivi-rättegången. Rättegången var den längsta i Namibias historia och rörde en separatistisk väpnad attack i Caprivi. Den var under många år en skamfläck på Namibias rykte när det gäller mänskliga rättigheter. Rättegången är unik i Namibias rättshistoria och berörde ett oöverträffat antal åtalade som stod till svars för 278 åtalpunkter under en nära 12 år lång period. Domstolen frikände 35 personer som stod åtalade för högförräderi, mord och mordförsök och befann 30 personer skyldiga på samma åtalpunkter. De personer som frikändes efter att ha suttit fängslade i 12 år har inlett ett civilrättsligt förfarande mot staten för olaga frihetsberövande.

Förutom att utfärda démarcher om människorättsfrågor ägnade sig EU och dess medlemsstater under 2015 åt att stödja verksamhet i Namibia med avsikt att förhindra tortyr, förstärka parlamentet, främja jämställdhet, barns rättigheter, ursprungsbefolkningar samt kapacitetsuppbyggnad för icke-statliga organisationer och personer som arbetar med medborgerliga rättigheter. EU:s arbetsgrupp om mänskliga rättigheter träffas regelbundet och diskuterar demokrati och mänskliga rättigheter. År 2015 finansierade EU ett program för att öka parlamentets effektivitet och inhemska ansvarsskyldighet för att på så sätt bidra till dess engagemang i Namibias utvecklingsagenda. EU stöder även ett projekt som ska stärka det civila samhällets bidrag till hållbar utveckling och socioekonomisk rättvisa i Namibia. Ett tredje EU-program i Namibia är inriktat på stöd till regeringen, särskilt utbildningsministeriet, för att effektiv lägre utbildning av god kvalitet ska finnas rättvist tillgänglig och för att minska ojämlikheterna när det gäller skolans tillgång och kvalitet genom behovsbaserad planering. Genom EIDMR och den tematiska budgetposten "Det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter" stödjer EU även namibiska och europeiska icke-statliga organisationers genomförande av projekt på områdena tillgång till rättslig prövning, val- och väljarutbildning, könsrelaterat våld, föräldralösa och utsatta barn, inbegripet hörselskadade barn, utsatta ungdomar, inbegripet ungdomar som lever med hiv/aids, hbt-frågor och främjande av decentraliseringsprocessen.

Niger

Trots vissa insatser från myndigheterna gjordes inga framsteg på människorättsområdet i Niger under 2015. Detta beror främst på den inrotade institutionella svagheten och på en försämrad säkerhetssituation som hindrar strukturreformer och genomförande av internationella mänskliga rättigheter. Eftersom Niger är ett av de huvudsakliga transitländerna för migranter från Västafrika på väg till Europa måste landet dessutom hantera irreguljär migration och människohandel samt återvändande personer och strandade migranter från andra länder.

Boko Harams närvaro ökade i sydöstra delen av landet, med dagliga attacker på civila och säkerhetsstyrkor, och detta utgör en allvarlig försvårande omständighet. Kampen mot Boko Haram har också lett till att säkerhetsstyrkorna, som inte alltid är beredda att respektera internationella normer, gör sig skyldiga till människorättskränkningar. Detta har blivit påtagligt i deras hantering av massiva förflyttningar av befolkningen och i samband med gripanden av hundratals personer, däribland barn, människorättsförsvarare och journalister.

Säkerhetsläget, det undantagstillstånd som utlysts i regionen Diffa och spänningarna före valen (president- och parlamentsval hölls i februari 2016) har lett till en del fall av maktmissbruk från säkerhetsetablissemangets sida, i synnerhet i fråga om yttrande-, mötes- och pressfrihet. Våldsamma demonstrationer mot *Charlie Hebdo* i januari 2015 ledde till att ett flertal kristna kyrkor och kristen egendom ödelades och vållade också dussintals dödsfall. Myndigheternas snabba ingripande till trots visar detta plötsligt uppblossande våld på hur religionen blir allt mer närvarande i landets socioekonomiska liv och på hur radikala trosuppfattningar har fått avsevärd spridning. Slutet av året utmärktes vidare av tillkännagivandet av ett misslyckat kuppförsök, något som än en gång illustrerar de politiska spänningarna.

Diskriminering av och våld mot kvinnor förekommer alltjämt i Niger. Nigers myndigheter är medvetna om följderna av okontrollerad demografisk tillväxt men har att möta trycket från seder och bruk och kan därmed inte göra framsteg när det gäller att låta kvinnor få en bättre utbildning. Tydliga tecken på detta var dels att nationalförsamlingen inte kunde göra några framsteg när det gäller familjebalkens bestämmelser om barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap, dels att det inte har varit möjligt att dra tillbaka nigeriska reservationer mot konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

EU:s prioriteringar för mänskliga rättigheter i Niger innefattar respekt för demokratiska principer och rättsstatsprincipen, ett stärkt rättssystem, särskilt tillgång till rättslig prövning, fängelseförhållandena samt skydd för kvinnors och barns rättigheter. Huvuddragen i dessa prioriteringar anges i särskilda initiativ som handlingsplanen för jämställdhet mellan män och kvinnor och färdplanen för samarbete med det civila samhället. Möten inom den politiska dialogen enligt artikel 8 i Cotonouavtalet har varit ett väsentligt verktyg för att med regeringen ta upp människorättsfrågor som är angelägna för EU. EU:s delegation i Niamey har också varit i kontakt med Nigers myndigheter i fråga om förberedelserna inför FN:s allmänna återkommande utvärdering, som kommer att göras i januari 2016.

Ett antal insatser under 2015 förtjänar ett särskilt omnämnande. På Internationella dagen för de mänskliga rättigheterna genomförde EU:s delegation i Niamey två initiativ med koppling till bekämpandet av alla slags våld mot kvinnor och barn, med särskild inriktning på dels barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap, dels kvinnlig könsstympning. Fyra nya projekt godkändes inom ramen för EIDMR, om förbättrade fängelseförhållanden, bl.a. levnadsvillkoren för fängslade barn, och bekämpande av barnäktenskap. Uppdraget Eucap Sahel Niger fortsätter att utbilda säkerhetsstyrkorna och vissa intressenter inom rättsväsendet i korrekt tillämpning av terroristbekämpningslagstiftning i fullständig överensstämmelse med internationell människorättslagstiftning och internationell humanitär rätt, straffrätt och skydd av vittnen och utsatta grupper som kvinnor, barn och flyktingar.

Nigeria

EU:s människorätts- och demokratiarbete i Nigeria under 2015 kretsade främst kring prioriteringarna för året, t.ex. presidentvalet, det ännu pågående Boko Haram-upproret, reformeringen av säkerhetssektorn och rättsväsendet, barns rättigheter och avskaffandet av dödsstraffet.

2015 års allmänna val var historiska; oppositionen vann för första gången sedan övergången från militärstyre 1999 och maktöverlämnandet gick fredligt till. Nigerias folk visade att de är hängivna demokratin och föregick med gott exempel gentemot andra länder i Afrika. Det måste emellertid också sägas att valen, där flera olika kandidater ställde upp, stördes av våld, ämbetsmissbruk och försök att påverka valresultatet. 160 personer rapporteras ha dött av valrelaterat våld. EU utstationerade ett valobservatörsuppdrag, som lovordades av olika valaktörer för sitt positiva bidrag till befästandet av demokrati i Nigeria.

Den nye presidenten, Muhammadu Buhari, som tillträdde i slutet av maj, framhöll den nya regeringens engagemang för mänskliga rättigheter, särskilt i samband med bekämpandet av Boko Haram-upproret, vilket fortsatte att leda till grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna och av internationell humanitär rätt under 2015. Trots att Nigerias och dess grannländers försvarsmakter gjort framryckningar och att de flesta områden som kontrollerats av Boko Haram återerövrats fortsatte upprorsmännen att göra civilbefolkningen till måltavlor för bomber, självmordsattentat, mord, tortyr, våldtäkt, tvångsäktenskap, rekrytering av barnsoldater och ödeläggelse av skolor och egendom. Över 3 600 civila dog till följd av Boko Haram-attacker under 2015. Terroristgruppen genomförde också attacker i de angränsande länderna Tchad, Niger och Kamerun och blev därmed ett hot mot freden och säkerheten i regionen. De humanitära följdverkningarna av våldet utgör enligt rapporter den snabbast växande krisen i Afrika, med uppskattningsvis 2,2 miljoner internflyktingar och över 190 000 nigerianer som flytt till grannländer.

Den nigerianska arméns hårdhänta hantering av upproret fortsatte. I en rapport som kom ut i juni 2015 gjorde Amnesty International gällande att den nigerianska armén olagligen dödat mer än 1 200 personer och att 7 000 män och pojkar dött i militärens förvar. I rapporten efterlystes en utredning av krigsförbrytelser som högt uppsatta officerare i den nigerianska militären ska ha begått. Den nigerianska arméns påstådda massaker i december 2015 av hundratals protesterande shiamuslimer från Nigerias islamiska rörelse i staden Zaria är också djupt oroande. Den nigerianska armén fick också skarp kritik efter de våldsamma sammandrabbningarna i december 2015 i Zaria, som ligger i norra Nigeria i delstaten Kaduna, vilka föranledde utrikestjänstens talesperson att utfärda ett uttalande där man efterlyste en grundlig utredning för att identifiera och lagföra de ansvariga. Enligt en rapport därefter från Amnesty International i april 2016 dödades mer än 350 människor efter sammandrabbningarna mellan medlemmar i Nigerias islamiska rörelse och den nigerianska armén.

Kränkningar av barns rättigheter fortsatte också att vara ett problem i Nigeria. Enligt rön från Nigerian Violence Against Children Survey (VACS), en undersökning om våld mot barn i Nigeria, möter 60 % av Nigerias barn under 18 års ålder någon form av fysiskt, känslomässigt eller sexuellt våld. VACS, som publicerades 2015 och som fått stöd av EU, var den första i sitt slag i Västafrika. Dessutom förekommer Boko Haram i FN:s generalsekreterares årsrapport om barn och väpnade konflikter, i förteckningen över parter som rekryterar eller använder sig av barn, dödar eller lemlästar barn eller gör sig skyldiga till våldtäkter eller andra former av sexuellt våld mot barn eller till attacker mot skolor och/eller sjukhus.

På lagstiftningsområdet gjordes vissa framsteg, och flera lovande lagar antogs innan f.d. president Goodluck Jonathan lämnade ifrån sig makten i maj 2015, bl.a. lagen om rättskipning i brottmål (Administration of Criminal Justice Act), med en övergripande ram för genomgripande förändringar inom det området, och lagen om förbud mot våld mot personer (Violence Against Persons Prohibition Act), som tar upp våld mot kvinnor och flickor. Lagförslag om förbud mot tortyr och om personer med funktionsnedsättning befinner sig i ett långt framskridet skede i nationalförsamlingen.

Eftersom den nya regeringen inte hade utnämnts och tillträtt förrän den 11 november kunde det under 2015 inte hållas några formella möten inom vare sig ministerdialogen mellan EU och Nigeria eller människorättsdialogen mellan EU och Nigeria. EU-arbetsgruppen om mänskliga rättigheter i landet hade däremot regelbundna sammankomster och bjöd in flera yrkesverksamma och aktivister på människorättsområdet i syfte att fortsätta sin dialog med det civila samhället.

Dessutom vidtog EU och dess medlemsstater under 2015 flera åtgärder lokalt och på högkvarternivå i syfte att arbeta för ytterligare framsteg inom området för mänskliga rättigheter och demokrati. Rådet (utrikes frågor) utfärdade den 9 februari 2015 slutsatser om Boko Haram-upproret, medan ett flertal uttalanden från den höga representanten/vice ordföranden och talespersoner offentliggjordes om valen, om Boko Harams dödsbringande attacker och om benådningen av en dödsdömd fånge. Brådslande debatter i Europaparlamentet handlade två gånger under 2015 om Nigeria – i januari med anledning av illdåden i norra Nigeria och i oktober med anledning av den trängande situationen för barn som drabbats av det pågående upproret. Genom EIDMR sjösattes ett nytt projekt med syftet att verka för antagandet av ett lagförslag om ett dödsstraffsmoratorium och för att fortsätta med strategiska kampanjer för avskaffande av dödsstraffet, utöver att utan ersättning ge juridiskt bistånd till fångar som dömts eller riskerar att dömas till döden. Fyra ytterligare EIDMR-projekt sjösattes under 2015, med inriktning på barns rättigheter. EU gjorde démarches till Nigerias utrikesministerium till stöd för EU-prioriteringar och olika initiativ, särskilt det 29:e människorättsrådets. För att högtidlighålla Internationella dagen för de mänskliga rättigheterna anordnade Frankrike och EU-delegationen ett evenemang om våld mot kvinnor och flickor där filmen *The Man Who Mends Women* visades och Sacharov-pristagaren Hauwa Ibrahim aktivt deltog som talare.

Rwanda

Den viktigaste positiva händelsen på människorättsområdet under 2015 var att man formellt deponerade ratifikationsinstrumentet för det fakultativa protokollet till konventionen mot tortyr den 1 juli 2015 (ikraftträdande den 30 juli 2015). Även om det ännu inte har inrättats någon nationell förebyggande mekanism utgör ratificeringen av protokollet ett betydande formellt åtagande från Rwandas sida om att förhindra människorättsövergrepp som tortyr genom att formell internationell tillsyn möjliggörs.

Som det angetts i 2015 års allmänna återkommande utvärdering av landet återstår ännu människorättsutmaningar inom områdena yttrande- och mediefrihet, utveckling av det civila samhället och föreningsfrihet samt inom andra områden avseende politiska rättigheter. 2013 års medielaag har ännu inte verkställts ordentligt på ett sätt som skulle göra att regleringen främst överläts till ett oberoende organ snarare än till regeringen. Yttrandefriheten skulle stärkas ytterligare om lagstiftning – och statens tillämpning av denna – syftade till att skydda den enskildes rättigheter snarare än till att begränsa och utöva kontroll över vad som framförs. Trots tidigare reformer och myndighetsansträngningar med syftet att införa större öppenhet och insyn är regelverket för icke-statliga organisationer fortfarande betungande och till hinder för framväxten av ett livaktigt, nationellt civilt samhälle med förmåga att medverka i politisk dialog och till samhällstjänster och skapande av arbetstillfällen. I flera fall under 2015 kunde organisationer i det civila samhället inte registrera sig.

EU fortsatte att föra en dialog om mänskliga rättigheter med regeringen, organisationer i det civila samhället, människorättsförsvarare och andra intressenter under 2015, genom både politisk dialog och praktisk verksamhet. Den politiska dialogen (artikel 8 i Cotonouavtalet mellan EU och AVS), som fortfarande är huvudforumet för dialog med regeringen inom detta område, inriktades under 2015 främst på Rwandas konstitutionella översynsprocess, frågorna om medier och yttrandefrihet, det civila samhället och föreningsfrihet samt andra människorättsfrågor. Man kom överens om att EU och Rwandas regering under 2016 skulle göra en uppföljning med mer fokuserad dialog om genomförandet av rekommendationerna i 2015 års allmänna återkommande utvärdering.

Utöver politisk dialog enligt artikel 8 diskuterade EU också särskilda människorättsfrågor som medier och fängslanden med berörda regeringsministrar. EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis, besökte 2015 Rwanda för människorättsdialogen mellan EU och Afrikanska unionen och tog då tillfället i akt att förespråka att Rwanda skulle bli medlem i Internationella brottmålsdomstolen och att landet skulle utöka möjligheterna till utövande av yttrande- och mediefrihet. EU gjorde lokala uttalanden om yttrandefrihet (på Internationella dagen för pressfrihet i mars 2015) och ett mer specifikt uttalande om mediefrihet i juni 2015 efter det att BBC:s utsändningar på Rwanda avbrutits på obestämd tid.

EU höll månatliga möten med människorättsförsvarare om frågor som innefattade processen med den allmänna återkommande utvärderingen, föreningsfrihet och frågor om frihetsberövande samt ad hoc-möten med andra företrädare för organisationer i det civila samhället. Sådana möten borde bli mer strukturerade mot bakgrund av den nyligen framtagna EU-färdplanen för dialog med det civila samhället.

Vad gäller den praktiska verksamheten gav EU också ekonomiskt stöd till Ligue des droits de la personne dans la région des Grands Lacs (förbundet för mänskliga rättigheter i regionen kring de afrikanska stora sjöarna, LDGL) för utarbetande av en skuggrapport i samband med den allmänna återkommande utvärderingen, och EU gick ut med en inbjudan att lämna förslag till stöd för organisationer i det civila samhället och människorättsorganisationer. Inom området för stöd till det civila samhället låg inbjudans fokus på en överblickbar budget och medborgardeltagande i bevakning av politikens utförande, kapacitetsuppbyggnad för närradiostationer och stärkande av det fria flödet av information mellan myndigheterna och andra intressenter. Inom området för mänskliga rättigheter låg inbjudans fokus på medborgardeltagande i demokrati- och valprocesserna, frihetsberövades rättigheter, bl.a. rätt till rättsligt bistånd i brottmål, och alternativ till frihetsberövande före och efter rättegång. EU och medlemsstaternas ambassader ställde sig också bakom flera projekt för stärkande av medierna i Rwanda genom kapacitetsuppbyggnad för självregleringsorganet Rwanda Media Commission, stöd till radioutsändningar av debatter om politiska frågor och stöd till närradiostationer som väcker engagemang hos medborgarna.

São Tomé och Príncipe

EU:s prioriterade frågor i São Tomé och Príncipe i fråga om mänskliga rättigheter och demokrati innefattar ratificering av internationella fördrag om de mänskliga rättigheterna, åtgärder för stöd till rättsväsendet, ett slut på polisbrutalitet, korruptionsbekämpning och ökad medvetenhet om nödvändigheten av att bekämpa diskriminering. Under 2015 vidtog regeringen flera positiva åtgärder i avsikt att göra framsteg i dessa frågor. Som ett exempel ratificerade São Tomé och Príncipe den 5 november 2015 konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I ett lokalt EU-uttalande hälsade EU med tillfredsställelse denna viktiga händelse.

São Tomé och Príncipe blev i oktober 2015 föremål för sin andra allmänna återkommande utvärdering. I utvärderingen konstaterades att framsteg gjorts sedan den senaste allmänna återkommande utvärderingen 2011 och landet uppmuntrades att ratificera ytterligare människorättsinstrument.

São Tomé och Príncipe har de senaste åren bytt styre flera gånger, eftersom flera regeringar i rad i genomsnitt bara har suttit kvar i två av mandatperiodens fyra år. Valen 2014 tycks dock ha inneburit ett trendbrott i och med att en regering kom till makten som hade stöd av mer än halva nationalförsamlingen (60 %). Det är också värt att notera att detta är den andra regering sedan 1990 som haft stöd av en majoritet i nationalförsamlingen. Denna politiska stabilitet ses som en positiv möjlighet för regeringen att ta tag i frågor som länge försummats, t.ex. inrättandet av en nationell människorättsinstitution som uppfyller Parisprinciperna och ytterligare skydd av kvinnors och barns mänskliga rättigheter.

Till landet anslogs 150 000 euro inom ramen för EIDMR. Inbjudan att lämna förslag publicerades under första halvåret 2015 med fokus på åtgärder mot könsdiskriminering och för högre kvinnodeltagande i samhällslivet, det ekonomiska livet och det offentliga livet. Kontraktet undertecknades i december 2015 med en lokal icke-statlig organisation, och projektet kommer att ytterligare komplettera ett redan inlett initiativ om förhindrande av könsbaserat våld.

Senegal

Sammantaget är människorättsläget i Senegal tillfredsställande. Kvinnors, barns och hbt-personers rättigheter ger dock fortfarande anledning till oro. Under 2015 ägnade sig EU åt såväl offentlig diplomati som utvecklingssamarbete med insatser som särskilt inriktades på de områdena och på strafflöshet, stöd till fredsprocessen i Casamance-området och förenings- och yttrandefrihet. Dessa prioriterade frågor togs också upp inom den politiska dialogen och vid särskilda möten med fackministerierna och organisationer i det civila samhället.

Familje-, straff- och arbetslagstiftningen är fortfarande diskriminerande mot kvinnor och hämmar deras tillgång till sociala och ekonomiska rättigheter. Tillgång till hälsovård (inklusive säkra aborter), tillträde till utbildning, tillgång till arbete och mark, kreditmöjligheter och tillgång till rättslig prövning är fortfarande problematiskt, i synnerhet på landsbygden. Sexuellt våld mot kvinnor, däribland skadliga sedvänjor som kvinnlig könsstympning och tidiga äktenskap, lever kvar. Efterlevnaden av skyddsåtgärder, i synnerhet lagen om jämlikhet och mot kvinnlig könsstympning, är fortfarande dåligt. Myndigheterna har visat sig beredda att anta ett lagförslag som skulle tillåta abort av medicinska skäl i ett begränsat antal fall.

Situationen för tiggande barn (s.k. talibéer) som går i koranskola (s.k. daara) förvärrades under 2015. I flera fall dog talibéer i olika delar av landet en våldsam död, men detta ledde endast i marginella fall till åtal. Vad som kommer att hända med 2013 års utkast till lagförslag om reglering och modernisering av koranskolorna är fortfarande ovisst. Regeringen håller dock på att intensifiera ansträngningarna för att renovera koranskolorna och höja kvaliteten på undervisningen.

EU betonade vid den politiska dialogen enligt artikel 8 i juni att gällande lagar och rekommendationer om kvinnors och barns rättigheter måste tillämpas. För att högtidlighålla Internationella kvinnodagen 2015 deltog EU:s delegation i ett rundabordssamtal, organiserat av lokala icke-statliga organisationer, om mediernas roll vad gäller främjande av jämställdhet. Delegationen gjorde också en démarche om våld mot kvinnor och barn, med särskilt fokus på barnäktenskap, tidiga äktenskap, tvångsäktenskap och kvinnlig könsstympning. På utvecklingssamarbetssidan tillhandahölls 4,2 miljoner euro till stärkande av förmågan hos organisationer i det civila samhället att värna, understödja och väcka medvetenhet om barns rättigheter.

När det gäller kampen mot strafflöshet inleddes den historiska rättegången mot Tchads f.d. president Hissène Habré för krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och tortyr i Dakar vid den afrikanska specialdomstolen *Chambres africaines extraordinaires*.

På inrikesplanet fastställde högsta domstolen det 6-åriga fängelsestraff och de höga böter för olagligt berikande som den särskilda korruptionsbekämpningsdomstolen (*Cour de repression de l'enrichissement illicite*, CREI) hade utdömt mot Karim Wade (f.d. minister, tillika son till f.d. presidenten Abdoulaye Wade). Som en reaktion på den kritik som FN och ett antal organisationer i det civila samhället uttryckt mot CREI:s iakttagande av internationella domstolsnormer, laglighet och legitimitet aviserade regeringen inrättandet av en appellationskammare.

Under 2015 intensifierade regeringen ansträngningarna för förkortande av tid i häkte och förbättrande av fängelseförhållanden genom projekt för uppförande av nya fängelser och fortbildning för fängelsepersonal. Ett lagförslag om fastställande av rätten att få tillgång till en advokat i civilrättsliga mål har lagts fram.

EU:s insatser med avseende på kampen mot strafflöshet innefattade deltagande i styrkommittén vid rättegången mot Hissène Habré, tillhandahållande av ekonomiskt stöd för stärkande av rättsstaten i Senegal (domstolar, fängelser, fortbildning, informationsverksamhet) och finansiering av kapacitetssuppletering vid Senegals revisionsrätt. EU tillhandahöll mer än 400 000 euro som stöd till den nationella bedrägeri- och korruptionsbekämpningsbyrån (OFNAC) inom områdena fortbildning, informationsverksamhet, kommunikationer och utredningar.

Under 2015 uttalade president Macky Sall upprepade gånger sitt stöd för kriminaliseringen av homosexualitet. Sammantaget är diskriminering, trakasserier och stigmatisering av hbtqi-personer fortfarande ofta förekommande i Senegal. Djupgående homofobi, en övernitisk poliskår och en ofta konservativ domarkår har lett till allt fler och allt hårdare straff för homosexuella män. Dessutom kännetecknas rättegångarna om samkönade relationer av olika kränkningar av grundläggande rättssäkerhetsgarantier, användning av låga trösklar för bevisvärde och offentlig ärekränkning. Andra tendenser som inger oro är att människorättsorganisationer blir allt mer ovilliga att offentligt försvara hbtqi-personers rättigheter och att islamiska icke-statliga organisationer blir allt mer homofobiska i sin retorik och sina handlingar.

Samtaget blev situationen bättre under året i Casamance-regionen, där en lågintensiv konflikt med separatister pågår sedan länge. Fredsprocessen är alltjämt skör, men myndigheterna sluter fortfarande upp kring den. EU stödde fredsprocessen genom ett program värt 3 miljoner euro inom ramen för instrumentet som bidrar till stabilitet och fred. Vidare fortsatte EU att ge stöd till utvecklingen i Casamance-regionen genom Europeiska utvecklingsfonden till ett sammanlagt värde av 35 miljoner euro.

Genom ett nytt presidentdekret skärptes kontrollen över icke-statliga organisationer på så sätt att de definierades såsom varande i första hand tjänsteleverantörer vars budgetar och verksamhet kräver förhandsgodkännande med avseende på regeringens utvecklingspolitik. EU och flera medlemsstater godkände en färdplan för förbindelser med organisationer i det civila samhället i Senegal.

Färdplanen har till syfte att främja dialog och konstruktiva relationer mellan de senegalesiska myndigheterna och de organisationerna samt till att stärka deras kapacitet.

När det gäller pressfrihet hände det flera gånger att journalister liksom tidigare år anklagades för tryckfrihetsbrott och frihetsberövades för att sedan frisläppas. President Sall drog tillbaka sitt stöd för utkastet till presslag som skulle avkriminalisera sådana brott, och lagförslaget öde i parlamentet är ännu ovisst.

Seychellerna

EU:s mål för mänskliga rättigheter och demokrati inom ramen för förbindelserna med Seychellerna är bl.a. att konsolidera arbetet med valreformer, följa upp genomförandet av rekommendationerna i den allmänna återkommande utvärderingen och stödja införlivande med inhemsk lagstiftning av internationella konventioner och fördrag.

Presidentvalen i december 2015 visade på en hög grad av demokratisk mognad i Seychellerna. Valen hölls under fredliga och ordnade förhållanden som präglades av öppenhet och insyn, fler personer ställde upp än någonsin tidigare – sex kandidater.

EU fortsatte att delta i olika sorters diskussioner om mänskliga rättigheter och demokrati med Seychellerna, bland annat genom politisk dialog i juli 2015 enligt artikel 8 i Cotonouavtalet.

EU har upprepade gånger vädjat om förbättring av de demokratiska förutsättningarna, med särskild inriktning på att befästa arbetet med valreformer och ändra rättsliga bestämmelser för förstärkt mötesfrihet, yttrandefrihet, pressfrihet, icke-diskriminering av kvinnor och skydd av barns rättigheter.

Sierra Leone

Sierra Leone har gjort lovvärda framsteg när det gäller mänskliga rättigheter sedan inbördeskrigets slut. Betydande utmaningar kvarstår dock. Bland EU:s mål för mänskliga rättigheter återfinns avskaffande av dödsstraffet, jämställdhet, kvinnors egenmakt, efterlevnad av lagstiftning mot barnarbete och exploatering av barn, fattigdomsminskning och förbättrad tillgång till rättvisa, hälso- och sjukvård och utbildning. Rättigheterna för de människor som påverkas av storskalig utarrendering av mark och utvinningsindustrier kräver också fortsatt uppmärksamhet. EU tog upp internationella människorättsproblem med regeringen inom ramen för Sierra Leones medlemskap i rådet för mänskliga rättigheter och fortsatte att stödja projekt som syftar till att främja grundläggande rättigheter i landet.

Under 2015 dominerades människorättsläget i vid bemärkelse av utbrottet av ebolafeber. Detta krävde en stor del av landets ekonomiska och personella resurser och upplevs ha inverkat negativt på ekonomiska och sociala rättigheter. Det undantagstillstånd som infördes med anledning av utbrottet och de ytterst omfattande befogenheter som den verkställande makten fick gav icke desto mindre inte upphov till några mer omfattande människorättskränkningar, med undantag för några lokala incidenter.

Sierra Leone fortsatte att spela en konstruktiv roll under landets tredje år som medlem av FN:s råd för mänskliga rättigheter. Den senaste allmänna återkommande utvärderingen gjordes 2011 och Sierra Leone förbereder sig inför ännu en inbördes granskning (peer review) i januari 2016. Regeringen hade accepterat 126 av 129 rekommendationer; tre rekommendationer om sexuell läggning och sexuella handlingar noterades.

Den 2 juli 2015 ratificerade parlamentet protokollet om kvinnors rättigheter, allmänt känt som Maputoprotokollet, till Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter. Under debatterna i parlamentet noterade företrädare för regeringen och parlamentet att det inte fanns någon omedelbar avsikt att förändra skadliga sedvänjor som kvinnlig könsstympning. Strängare lagar behöver genomföras och tillgången till rättslig prövning utökas för dem som överlevt sexuellt och könsrelaterat våld. Icke-statliga organisationer organiserade kampanjer för att få kvinnlig könsstympning av flickor under 18 års ålder att upphöra.

Människorättskommissionen Human Rights Commission of Sierra Leone (HRCSL) lade, med stöd av Storbritannien och Irland, den 5 november 2015 fram sin rapport till Afrikanska kommissionen för mänskliga och folkens rättigheter vid dess 57:e session i Banjul. Sierra Leone uppfyllde sitt rapporteringskrav inom ramen för Afrikanska stadgan för första gången sedan den antogs av OAU den 27 juni 1981.

Goda framsteg görs i diskussionerna om straffprocesslagen (Criminal Procedure Act), som aviserats flera gånger i parlamentet men som ännu inte antagits. Lagen kommer att möjliggöra för ordföranden i högsta domstolen att utfärda förordningar om ledande principer – om t.ex. borgen och straffdomar – och minska eftersläpningen av mål och antalet personer som kvarhålls i häkte.

Inslagen förtal, ärekränkning och uppvigling i lagen om allmän ordning (1965) används alltjämt för att gripa och frihetsberöva journalister Fallet med radiojournalisten David Baryoh, som flera gånger gripits och frihetsberövats och som fått sitt pass beslagtaget av myndigheterna, är ännu inte löst.

Han har väckt talan vid Freetown High Court för att protestera mot den oberoende mediekommissionens (Independent Media Commission, IMC) beslut att lägga ner radioprogrammet Monologue på obestämd tid.

2015 påbörjade ministeriet för finanser och ekonomisk utveckling arbetet med en ny politik för icke-statliga organisationer. Det finns farhågor för att den nya politiken kommer att leda till skärpta kontroller av det civila samhällets organisationers verksamhet i Sierra Leone, genom alltför betungande administrativa skyldigheter som leder till orimliga belastningar för dessa organisationer och får till följd att deras möjlighet att bedriva verksamhet begränsas. I ett försök att ta itu med vissa av dessa frågor bedrevs lobbyverksamhet för att få regeringen att säkerställa att det civila samhället skulle få komma till tals under utarbetandet. Processen med utarbetandet pågår alltjämt.

Mänskliga rättigheter ingår, i kombination med särskilda åtgärder till stöd för jämställdhet och utbildning som ett viktigt bidrag till fattigdomsminskning, i den nationella agendan för välbefinnande (2013–2018) som regeringen lanserade i juli 2013. EU stöder denna process. EU stöder också, genom den UNDP-administrerade kollektiva fonden, den konstitutionella översynsprocess som syftar till en mer inkluderande demokrati, starkare social sammanhållning, verktyg för konfliktförebyggande och starkare skydd för mänskliga rättigheter. På grund av utbrottet av ebolafeber senarelades inlämningsdatumet för den nationella konstitutionella översynskommitténs rapport till regeringen och parlamentet till mars 2016, och en folkomröstning väntas hållas hösten 2017.

Genom politisk dialog och mediekontakter fortsätter EU att stödja barns rättigheter, i synnerhet i fråga om barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt rätten till utbildning/flickors rätt till utbildning. Ministeriet för utbildning, vetenskap och teknik bedriver alltjämt en politik där gravida flickor förbjuds att delta i allmän utbildning och statliga examensprov. 2015 inleddes ett överbryggande projekt, med stöd av Irland och Storbritannien, för att gravida flickor ska få fortsätta sin utbildning, och lobbningen fortsätter för att förbuden ska avskaffas. Genom ett barnrättighetsprojekt håller EU-delegationen på att stärka kapaciteten hos barnrättighetsförbundet Child Rights Coalition Sierra Leone och barnnätverken att verka för och bevaka främjandet och värnandet av barns rättigheter på riks- och distriktsnivå.

EU främjar också s.k. anständigt arbete och dialog mellan arbetsmarknadens parter genom ett redan påbörjat projekt varigenom arbetsmarknadslagstiftning anpassas till internationellt vedertagna grundläggande arbetstagarrättigheter. Projektet har nära band till nyligen framlagda regeringsstrategier som behandlar sysselsättningsskapande och kvinnors och ungdomars rättigheter, i enlighet med vad som anges i agendan för välstånd.

Somalia

Somalia håller långsamt på att lämna årtionden av stridigheter och anarki bakom sig, och människorättsläget är fortfarande särskilt akut. Trots försök att förbättra situationen fortsatte människorättskränkningar att äga rum i stor skala under 2015, däribland utomrättsliga avrättningar, våld mot kvinnor och barn, handel med barn, angrepp mot journalister och yttrandefriheten, godtyckliga frihetsberövanden och tillämpning av dödsstraff. Säkerhetsläget är generellt fortsatt oroligt även om somaliska myndigheter och Somalias nationella armé, med stöd från Afrikanska unionens uppdrag i Somalia (Amisom), fortsatte sina insatser för att besegra upprorsrörelsen al-Shabaab och att så långt som möjligt begränsa de omfattande människorättskränkningarna, vilka främst tillskrivs terroristorganisationen al-Shabaab. Sammantaget kommer människorättsläget att fortsätta att vara nära kopplat till den politiska händelseutvecklingen och säkerhetsläget i landet.

Arbetsgruppen för de mänskliga rättigheterna hade under 2015 Danmark och Sverige som ordförande. Utöver EU och dess medlemsstater ingår även USA, Norge och Schweiz i arbetsgruppen. Arbetsgruppen hade under hela 2015 kontakter med somaliska motparter och internationella partner. I juni 2015 anordnade arbetsgruppen gemensamma möten i Mogadishu i avsikt att skapa ett samspel med partner och enas om gemensamma budskap. Arbetsgruppen utfärdade också ett pressmeddelande med anledning av dagen för mänskliga rättigheter den 10 december 2015.

Under 2015 fokuserade EU, med det övergripande målet att förbättra tillgången till inkluderande former av säkerhet och skydd – på lika villkor och med möjlighet till ansvarsutkrävande – för alla somalier, på tillgången till rättslig prövning och kampen mot strafflöshet och bidrog på så sätt till att främja gynnsamma förutsättningar för iakttagande av mänskliga rättigheter. Detta innefattade användning av mobila domstolar, tillhandahållande av rättshjälp, sedvanebaserad tvistlösning, utbildning av polis och anstaltspersonal, återuppbyggnad av domstolsinfrastrukturen samt offentlig och inofficiell diplomati. EU ägnade sig även åt yttrande- och mediefrihet, t.ex. genom att ge stöd till frihetsberövade journalister.

I linje med landsstrategin för mänskliga rättigheter har EU gått i bräschen för stöd till demokratiseringsprocesserna i Puntland och Somaliland med målet att öka de statliga institutionernas effektivitet och ansvarighet. Dessutom stöder EU aktivt valen i Somaliland som planeras till mars 2017 för att de ska bli trovärdiga och inkluderande, genom att finansiera väljarregistrering och tekniskt bistånd.

Tillsammans med FN har EU också gått i bräschen när det gäller att verka för en trovärdig och mer inkluderande process för att välja ett nytt parlament och en ny president 2016. Man har bland annat krävt att de somaliska myndigheterna ska uppfylla sitt åtagande att avsätta 30 % av de båda kamrarnas platser för kvinnor. Det har konstaterats att det inte kommer att gå att tillämpa principen om lika rösträtt i valen 2016, men genom 2016 års process kommer väljarkåren att utökas vilket borde vara ett steg på vägen mot lika rösträtt i valen 2020.

På grund av de pågående stridigheterna förekom under 2015 flera incidenter då civila dog eller skadades, men särskilt tack vare EU:s insatser inrättades det inom Amisom en avdelning med uppdrag att följa, analysera och reagera på dödsfall och skador bland civilbefolkningen. Till stöd för barns rättigheter fortsatte EU arbetet med att förhindra handel med barn, ett arbete som riktades mot lokala myndigheter, beslutsfattare, poliskåren, tjänstemän vid utlänningsmyndigheter och drabbade samhällen. Dessutom fortsatte EU:s verksamhet för att förhindra våld mot barn och för att få grova kränkningar av barns rättigheter att upphöra, genom stöd till den somaliska regeringens handlingsplaner om att få slut på rekrytering och användning av barnsoldater och på dödande och lemlästande av barn.

I januari 2015 ratificerade Somalia konventionen om barnets rättigheter, som ursprungligen undertecknats 2002. Ratifikationsinstrumentet deponerades hos FN i oktober 2015.

EU fokuserade också, mot bakgrund av t.ex. Human Rights Watch-rapporten från september 2014 om sexuella övergrepp begångna av Amisom-styrkor i Somalia, på våld och sexuella övergrepp mot kvinnor; EU höll därvid nära kontakt med AU och gjorde flera démarches.

Eftersom det nationella stödet för dödsstraffet ligger på en hög nivå är det svårt att verka mot dödsstraffet i Somalia. Under hela 2015 intog EU en principfast hållning till tillämpandet av dödsstraffet i Somalia. EU:s uppdragschefer kritiserade att ett moratorium för tillämpning av dödsstraff som i praktiken rått i flera år i Somaliland fick ett slut i mars 2015. Inga ytterligare avrättningar genomfördes i Somaliland 2015. Den somaliländska människorättsaktivisten Guled Jama protesterade också mot avrättningarna och fängslades därefter. EU-delegationen och flera medlemsstater kom till hans försvar gentemot de somaliländska myndigheterna, och Guled Jama släpptes senare. Genom EIDMR:s nödfond bidrog EU till att Guled Jama kunde föras ut ur Somaliland, återhämta sig i Europa och få möjlighet att argumentera för sin sak och bedriva lobbyverksamhet i flera EU-huvudstäder.

På Världs- och Europadagen mot dödsstraffet utfärdade EU:s uppdragschefer ett pressmeddelande om dödsstraffet i Somalia som också kretsade kring rättssäkerhet, bruk av militärdomstolar och behovet av att införa ett dödsstraffsmoratorium i linje med åtagandena i den senaste allmänna återkommande utvärderingen 2011.

Somalia ska under 2016 genomgå en allmän återkommande utvärdering, och Somalias federala regering har deltagit konstruktivt i förberedelser inför denna.

Under 2015 skrev EU-delegationen kontrakt om en ny uppsättning åtgärder (med början 2016) genom EIDMR som specifikt ska inriktas på kopplingen mellan mänskliga rättigheter och säkerhet. Ett av huvudmålen är att skapa bättre förbindelser mellan å ena sidan människorättsaktivister och människorättsorganisationer och å andra sidan myndigheterna, däribland poliskåren, rättstillämpare och domstolsväsendet, så att offer för sexuellt och könsbaserat våld kan få tillgång till högkvalitativa och rättighetsbaserade trygghets- och säkerhetstjänster med möjlighet till ansvarsutkrävande, vilket skulle innebära ett slut på de attityder som gör att förövarna av sådana brott kan gå ostraffade.

Sydafrika

I Sydafrikas imponerande och avancerade konstitution stadfästs mänskliga rättigheter och skyddas grundläggande politiska friheter. Generellt är de demokratiska institutionerna välfungerande, och det finns konstitutionella bestämmelser som syftar till att bevara maktdelningen i författningssystemet. Domstolsväsendet agerar oberoende och medierna och det civila samhället har utrymme att yttra sig fritt.

Trots Sydafrikas ambitiösa lagstiftning och regeringens ansträngningar finns beklagligt nog många av dessa rättigheter ännu bara på papperet. Sydafrika har att handskas med ett tungt historiskt arv av olikhet och diskriminering, som ännu i mångt och mycket finns kvar, och dessutom med ekonomiska problem och bristande kapacitet, och allt detta bidrar till en brist på lika möjligheter, till spänningar i samhället och till våldsamma reaktioner, som på ett oproportionerligt sätt påverkar kvinnor och flickor.

EU och dess medlemsstater har brukat stödja främjandet och skyddet av de mänskliga rättigheterna i Sydafrika genom en helhetsmetod som inbegripit tekniskt stöd och ekonomiskt bistånd, informationsverksamhet riktad till allmänheten och politisk dialog. Det ekonomiska biståndet ges främst genom det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR) och finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete. EU-delegationen och medlemsstaterna ägnar sig i människorättsfrågor också åt offentlig diplomati på olika sätt gentemot olika samtalsparter och uttrycker även sitt stöd genom regelbundna kontakter, offentliga åtaganden och dialog. Stöd har länge getts till parlamentära institutioner och verkningsfull dialog med offentliga institutioner (t.ex. justitieombudsmannen [Public Protector], kommissionen för mänskliga rättigheter och jämställdhetskommisionen) och myndighetsorgan (t.ex. ministeriet för justitiefrågor och konstitutionell utveckling). Förbindelserna med det civila samhället är regelbundna, vittomfattande och givande. De spänner från samspel inom ramen för bedrivande av EU-finansierad verksamhet på gräsrots- och riksnivå till samråd och strukturerade dialoger.

Den tredje årliga människorättsdialogen mellan EU och Sydafrika, som hölls i Pretoria den 11 december 2015 med Europeiska unionens särskilda representant för mänskliga rättigheter Stavros Lambrinidis som en av ordförandena, utgör ett gott exempel på öppenhjärtiga och raka diskussioner som bidrar till större förtroende och en bättre förståelse för de olika ståndpunkterna. Efter dialogen ändrade Sydafrika sin röst emot FN:s säkerhetsråds resolution om människorättsförsvarare till en röst för. Sydafrika gick också med på att överväga att tillsammans med EU anordna ett gemensamt evenemang på ämnet tortyr i Genève och New York samt på att komma fram till en bättre modell för samspel med det civila samhället inför nästa dialog. Den särskilda representanten diskuterade också med sina motparter vikten, såväl för Sydafrika som för Afrika mer generellt, av att stödja Internationella brottmålsdomstolens arbete. Den tredje dialogen människorättsdialogen mellan EU och Sydafrika föregicks av upprepade kontakter mellan den särskilda representanten och organisationer i det civila samhället, människorättsjurister och den sydafrikanska allmänheten vid offentliga och icke-offentliga evenemang.

Förbindelserna med organisationer i det civila samhället stärktes under 2015. Detta har understötts av en EU-färdplan för kontakter med det civila samhället i Sydafrika, i vilken EU-delegationen i Sydafrika slog fast att det civila samhället behöver mer hjälp att göra sin röst hörd i särskilt viktiga policyprocesser, bl.a. en del som ligger till grund för det strategiska partnerskapet mellan EU och Sydafrika. Färdplanen följde på ett civilsamhällesseminarium under senare delen av 2014 där intressenter från Sydafrika och EU samlades och som resulterade i rekommendationer på ett antal områden med koppling till mänskliga rättigheter, t.ex. övervakning av migration, rasism, främlingsfientlighet, afrofobi, jämställdhet och icke-diskriminering, barns rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning och utrymmet för det civila samhället. Seminariet utgjorde ett forum för diskussioner om aktuella människorätsfrågor och om hur man bättre ska skydda och främja de mänskliga rättigheterna i de båda geografiska områdena.

Människorättsverksamheten tog sig olika uttryck under 2015. Den innefattade stöd till civilsamhällesprojekt som får anslag inom bilaterala program (justitiefrågor, utbildning, hälsofrågor) inom ramen för finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete och EIDMR. Den innefattade också ett antal evenemang, antingen organiserade av EU-delegationen genom offentlig diplomati (t.ex. EU:s "Inspiring Thinkers "-serie och Europadagsfirandet) eller av EU-partner inom ramen för kulturevenemang (t.ex. filmfestivalen Tri-Continental Film Festival) eller också anordnade av EU-projektmottagare eller sydarikanska ministerier som EU-delegationen och vissa EU-medlemsstater stöder. Under 2015 var dessa evenemang huvudsakligen inriktade på rättigheter för person med funktionsnedsättning, på jämställdhet och könsbaserat våld, på hbti-rättigheter och på migration och främlingsfientlighet.

Utöver dessa evenemang stod EU-delegationen också, på den internationella dagen för mänskliga rättigheter, tillika sista dagen på 16 Days of Activism against Gender-Based Violence (en kampanj mot könsbaserat våld), värd för ett rundabordssamtal om vilka tjänster som finns tillgängliga för kvinnor som faller offer för våld. Värd var också Joint Gender Fund, som ger stöd till organisationer i det civila samhället som är verksamma i frågor om könsbaserat våld i Sydafrika. Företrädare för organisationer i det civila samhället som erbjuder tjänster för kvinnor (t.ex. skyddat boende, rådgivning och kriscentrum för våldtagna) kartlade tillsammans med företrädare för den sydafrikanska regeringen centrala utmaningar vad gäller att ge dessa tjänster resurser, och diskussionerna väntas fortsätta under året som kommer.

När det gäller president al-Bashirs Sydafrikabesök för deltagande vid Afrikanska unionens toppmöte gjorde EU den 14 juni ett uttalande där unionen uppmanade Sydafrika att agera i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolution 1593 vad gäller verkställande av arresteringsorder mot personer som uppehåller sig i landet och som står åtalade vid Internationella brottmålsdomstolen. Frågan togs också upp vid den tredje människorättsdialogen med Sydafrika.

Sydsudan

Den konflikt som i mitten av december 2013 blossade upp mellan falanger lojala mot president Salva Kiir respektive vicepresident Riek Machar fortsatte under 2015. Under perioden april–juni pågick häftiga strider innan ett avtal om en lösning på konflikten i Republiken Sydsudan undertecknades den 16 augusti 2015. Det har gått ytterst långsamt för parterna att verkställa avtalet. Övergångsregeringen för nationell enhet, som enligt avtalet skulle ha tillträtt i november, hade ännu inte bildats vid årets utgång.

Upprepade brott mot vapenvilan har begåtts och i områden där fred rått dessförinnan, framför allt i Western Equatoria, Central Equatoria och Eastern Equatoria, har det brutit ut nya stridigheter som blivit en del av huvudkonflikten.

Många tusen människor dog i konflikten, även om det är omöjligt att fastställa exakt antal döda. Afrikanska unionen har inrättat en undersöknings kommission för Sydsudan med uppdrag att utreda frågor som avser krisen, däribland människorättskränkningar. I kommissionens rapport, som publicerades i oktober 2015, drogs slutsatsen att det fanns rimliga skäl att tro att det i olika delar av Sydsudan under konflikten begåtts brott som mord, utrotning, urskillningslöst dödande av civila, dödande av soldater försatta ur stridbart skick, tortyr (däribland påtvingad kannibalism), våldtäkt, politisk förföljelse, tvångsenrollering av barnsoldater samt omänsklig och förnedrande behandling. Det fanns också anledning att tro att förövandet av dessa brott varit omfattande eller systematiskt. Huvuddelen av illdåden begicks mot civila som inte var part i konflikten. Cirka 16 000 barn uppskattas ha rekryterats som barnsoldater under konflikten. Kommissionen fäste uppmärksamheten på att de begångna övergreppen varit utomordentligt råa och noterade rapporter om att människor bränts i gudstjänstlokaler och på sjukhus, om massakrer, om att kvinnor i alla åldrar utsatts för gruppvåldtäkter och om människor som inte bara skjutits utan misshandlats för att sedan bli tvingade in i en brasa. Kommissionen noterade att dessa brott skulle kunna utgöra brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser och efterlyste vidare utredning för att fastställa personligt ansvar. I kapitel V i avtalet om en lösning på konflikten föreskrivs inrättandet av en mekanism för övergångsrättvisa som inbegriper en hybriddomstol med uppdrag att utreda och lagföra personer som bär ansvaret för folkrättsbrott.

Cirka 1,66 miljon sydsudaneser var fortfarande internflyktingar och ytterligare 645 000 sökte sin tillflykt till grannländer. I AU-kommissionens rapport noterades att internflyktingar i många fall hade lurats ut ur läger för skydd av civilbefolkningen för att därefter dödas, våldtas eller misshandlas; dessa angrepp hade till syfte att sprida skräck bland internflyktingarna.

Cirka 4,6 miljoner sydsudaneser uppskattades vara drabbade av en mycket osäker livsmedelsförsörjning och vara i behov av humanitärt bistånd under 2015,

Över 245 000 barn under fem års ålder förväntades vara gravt undernärda. De stridande parterna hindrade ofta internationellt humanitärt bistånd från att komma fram. Såväl regeringens som oppositionens styrkor plundrade biståndsorganskontor och marknader och gjorde infrastruktur obrukbar, vilket hämmade nödhjälpen. Många attacker mot sjukhus och kliniker konstaterades.

De sydsudanesiska myndigheterna, i synnerhet den nationella säkerhetstjänsten, begränsade yttrandefriheten avsevärt. Säkerhetsstyrkor utsatte journalister för hot och godtyckligt frihetsberövande, stängde tidningar och tvingade radiostationer att upphöra med sina sändningar. Även civilsamhällesaktivister hotades. I december 2015 i Wau grep säkerhetstjänsten 13 aktivister som hade anklagat regeringsstyrkor för övergrepp mot civilbefolkningen och anklagade aktivisterna för samröre med rebellerna och för att bringa delstatsregeringen "i vanrykte". Ett lagförslag om den nationella säkerhetstjänsten antogs som gav säkerhetstjänstens anställda omfattande befogenheter att övervaka och gripa medborgare liksom omfattande immunitet men som inte lät de befogenheterna åtföljas av en nöjaktig rätt till ett korrekt rättsförfarande.

I april anslöt sig Sydsudan till FN:s konvention om barnets rättigheter, FN:s konvention mot tortyr och det fakultativa protokollet till denna samt till FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och det fakultativa protokollet till denna.

EU gav aktivt stöd till arbetet med att sluta och verkställa avtalet om en lösning på konflikten; i synnerhet gav EU stöd till inrättandet av de olika förvaltningsorgan som planeras i avtalet, däribland mekanismer för övergångsrättvisa. EU införde inreseförbud för och frös tillgångarna tillhörande militära ledare som äventyrade fredsprocessen, och ett vapenembargo som infördes i juli 2011 fortsatte att vara i kraft. I oktober 2015 antog Europeiska unionens råd slutsatser där det uttryckte sin bestörtning över de fruktansvärda människorättskränkningarna i Sydsudan och begärde att ansvar utkrävs. EU efterlyste att införandet av de rättsliga övergångsmekanismer som beskrivs i fredsavtalet skulle prioriteras och att de som är ansvariga för människorättskränkningar skulle ställas till svars. EU upprepade sitt fördömande av människorättskränkningarna i Sydsudan i en rad uttalanden under året. I FN:s råd för mänskliga rättigheter efterlyste EU inrättandet av en innehavare av mandat i fråga om Sydsudan och uppmuntrade ett nära samarbete mellan Afrikanska unionen och FN. EU gav såväl ekonomiskt som politiskt stöd till enskilda människorättsförsvarare i Sydsudan.

Sudan

Under 2015 kunde det inte skönjas någon sammantagen förbättring av människoläget i Sudan, som försämrades i vissa områden. Stridigheterna i delstaterna Darfur, Södra Kurdufan och Blå Nilen fortsatte. Med tanke på de rådande politiska omständigheterna kunde valen 2015 inte bli trovärdiga, och president al-Bashir försäkrade sig om ännu en mandatperiod i ämbetet. Grova människorättskränkningar begicks av statliga aktörer, regeringsstödd milis och rebellstyrkor utan att de skyldiga straffades, utan hänsyn till Sudans provisoriska författning från 2005, till internationella åtaganden eller till rekommendationer som lagts fram för rådet för mänskliga rättigheter. Det förekom fortsatta fall av problem med tillträde för humanitär hjälp, angrepp mot civilbefolkningen inklusive urskillningslösa flygbombningar och användning av den brända jordens taktik, könsbaserat våld, utomrättsligt dödande och godtyckligt fängslande. Läget i Sudan försvårades alltjämt av att det allmänt fanns bristande möjligheter att utkräva ansvar.

Under 2015 fortsatte fred och mänskliga rättigheter att vara en prioriterad fråga för EU. EU stödde, särskilt genom Europeiska unionens särskilda representant för Afrikas horn Alexander Rondos, arbetet för att nå fram till en inkluderande politisk helhetslösning i Sudan. Politiskt och ekonomiskt stöd gavs till det av president Mbeki ledda medlingsarbetet inom ramen för Afrikanska unionens genomförandepanel på hög nivå för Sudan och Sydsudan. EU ansåg att det allvarliga människorättsläget i Sudan krävde fortsatt uppmärksamhet från FN:s råd för mänskliga rättigheter och ställde sig därför bakom förlängningen av mandatperioden för den oberoende experten på Sudan och yrkade med kraft för att denne skulle få obehindrat tillträde till alla delar av landet. Även om det inte kunde hållas någon människorättsdialog mellan EU och regeringen under 2015 fortsatte EU att ge stöd till kapacitetssupplebyggnad för nationella människorättsinstitutioner och att främja internationell samordning kring människorättsfrågor genom ordförandeposten i det internationella partnerforumet för mänskliga rättigheter. En dialog fördes också regelbundet med det civila samhället.

EU förespråkade också aktivt yttrande- och mediefrihet i samband med den nationella dialogen och valen. EU gjorde flera uttalanden i vilka regeringen uppmanades att respektera yttrandefriheten, friheten att delta i fredliga sammankomster och mediefriheten, att släppa fängslade personer fria och ge dem tillfälle till en rättvis rättegång och att göra en trovärdig utredning av de människorättskränkningar som lett till att människor dödats och till person- och saksador. EU följde kontinuerligt domstolsmål mot flera politiker och aktivister. EU ägnade sig också åt tyst diplomati i flera fall där politiska aktivister utsatts för människorättsövergrepp. Inom ramen för det tematiska EIDMR-programmet stödde EU flera projekt om medborgarfostran, utbildning om mänskliga rättigheter och pressfrihet.

I synnerhet följde EU-delegationen med stor oro fängslandet av två sydsudanesiska präster i Sudan, observerade utfrågningarna av dem och tog upp frågan på politisk nivå vid dialoger med de sudanesiska myndigheterna med siktet inställt på att skicka ett tydligt politiskt budskap om den vikt EU tillfäster religions- och trosfrihet, yttrandefrihet och rätten till en rättvis rättegång.

EU fortsatte att vara uppmärksam på den katastrofala situationen i Darfur. Vid flera tillfällen uttryckte EU sin oro över de fortsatta striderna och den omfattande tvångsförflyttningen av civila i Darfur och varnade att Unamid inte fick ge sig av innan vissa krav är uppfyllda, i synnerhet en politisk lösning på konflikterna i Darfur, ett förbättrat säkerhetsläge och arrangemang för civila och internflyktingar.

EU-delegationen anordnade också flera offentliga evenemang till stöd för mänskliga rättigheter och främjade kvinnors och barns rättigheter i Sudan genom utvecklingsprojekt och genom lokal dialog med nationella och internationella partner.

Slutligen stöder EU flera människorättsorganisationer och organisationer i det civila samhället genom tematiska EIDMR-program och det tematiska programmet NSA-LA (icke-statliga aktörer och lokala myndigheter på utvecklingsområdet), med syftet att stärka deras kapacitet och förmåga att tala för sin sak, stödja samordning och nätverksarbete och främja gynnsammare förutsättningar för organisationer i det civila samhället.

Swaziland

I kapitel 3 i den nationella författning som antogs 2005 föreskriver författningsmässiga bestämmelser om individens rättigheter gentemot myndigheterna, vilka garanterar iakttagande och främjande av grundläggande fri- och rättigheter. Det finns dock fortfarande en oro i landet att vissa särskilda lagar begränsar medborgarnas fullständiga åtnjutande av dessa rättigheter. Även om politiska partier kan verka fritt kan de inte delta i regeringsbildningen eftersom parlamentsledamöter väljs på personliga meriter. Lagen om den allmänna ordningen (Public Order Act) från 1985 ger polischefen rätt att ge tillstånd till offentliga sammankomster, något som inverkar menligt på mötes- och föreningsfriheten.

Politiska ledare fortsatte att trakasseras och gripas under 2015 med stöd i lagen om stävjande av terrorism (Suppression of Terrorism Act) från 2008, som uppfattas som ett verktyg som myndigheterna använder för att undertrycka alla olikstänkande röster i landet. Efter mer än 12 månader i fängelse efter att frisläppande mot borgen vägrats släpptes Mario Masuku, ordförande i PUDEMO (People's United Democratic Movement), och Maxwell Dlamini, generalsekreterare i SWAYOCO (Swazi Youth Congress) fria av appellationsdomstolen efter en tredje borgensansökan. Swaziland har i praktiken ett dödsstraffsmoratorium och den senaste avrättningen skedde 1983. Vid FN-sessionen 2015 motsatte sig Swaziland för första gången inte resolutionen om ett moratorium mot användningen av dödsstraff.

Ratificering av internationella människorättskonventioner tycks inte vara något problem för landet. Utmaningen ligger i genomförandet av konventioner som den om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, något som framgår av det faktum att kvinnor fortfarande är i minoritetsställning i den socioekonomiska och politiska verksamheten i landet.

Tillgång till rättslig prövning är fortfarande ett problem i landet på grund av de kostnader som det innebär. Dessutom var domstolsväsendets oberoende, innan ordföranden i högsta domstolen i maj 2015 entledigades, diskutabelt eftersom det förelåg grava anklagelser om att den f.d. ordföranden i högsta domstolen och den f.d. justitieministern diskuterade och avgjorde mål innan de togs upp i domstol.

Under 2014 kringsskars yttrande- och mediefriheten efter gripandet av tidskriftsredaktören Bheki Makhubu och människorättsadvokaten Thulani Maseko. De båda dömdes för domstolstrots efter det att de fredligt utövat sin rätt till yttrandefrihet. Den 21 maj 2015 antog Europaparlamentet en resolution om Swaziland där det uttryckte sin oro över allvarliga människorättskränkningar efter det att de båda anklagade gripits. Efter det att de avtjänat 15 månader av sina tvååriga straff gav Swazilands högsta domstol i juni 2015 order om att Maseko och Makhubu skulle frisläppas.

Europaparlamentets resolution i denna fråga bidrog till större medvetenhet internationellt om Swaziland och till att kasta ljus över den svåra människorättssituationen i landet.

Vid den 104:e Internationella arbetskonferensen beslutades att behålla Swaziland i ett s.k. särskilt avsnitt (vilket innebär att ILO håller landet under sträng tillsyn) på grund av landets ihållande bristande efterlevnad av ILO-konvention nr 87 om föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten.

Den 1 januari 2015 blev Swaziland i praktiken uteslutet från det amerikanska handelsprogrammet African Growth and Opportunity Act (AGOA) på grund av oro om arbetstagares rättigheter.

EU-delegationen vidtog i samverkan med andra intressenter flera åtgärder för att främja mänskliga rättigheter i Swaziland under 2015. EU fortsatte att föra en dialog med Swazilands myndigheter om människorätts- och demokratifrågor genom den politiska dialogen enligt artikel 8. EU uttryckte också sin oro över det nya lagförslaget från 2015 om offentliga tjänster, som innehåller bestämmelser som innebär en tillbakagång vad gäller statstjänstemäns politiska ställning.

EU har gett ekonomiskt stöd till organisationer inom det civila samhället genom ett antal finansieringsinstrument, t.ex. EIDMR, tematiska budgetrubriker inom CSO-LA och EUF, för projekt med inriktning på frågor som kulturella rättigheter, barns och kvinnors rättigheter, tillgång till rättslig prövning och tillgång till information. Medlen har använts för stöd till politiskt reformarbete och till valsystemet genom utbildning för organisationer i det civila samhället i förhandlingskompetens, kommunikationer och diplomati. Med stöd från EU har organisationer i det civila samhället tagit fram en skuggrapport i vilken huvuddragen i människorättsläget i landet anges. I rapporten läggs det fram rekommendationer om hur man kan ta itu med problem på människorättsområdet. Eftersom det fortfarande begås mycket våld mot barn och kvinnor i landet stödde EU under 2015 ett antal initiativ avsedda att stärka kvinnors ställning, och arbete bedrevs för att verka för att lagförslaget om sexualbrott och våld i hemmet skulle bli lag.

Tanzania

Tanzanias förberedelser inför de allmänna valen i oktober 2015 satte EU:s människorättsövervakning i ett särskilt sammanhang och innebar att politiska rättigheter blev allt aktuellare. Upprätthållandet av politiskt utrymme, en inkluderande valprocess, mediefrihet och rätten till information och föreningsfrihet återfanns alla bland EU:s mest prioriterade frågor.

Under 2015 höll EU och Tanzania inte någon politisk dialog, en nyckelaspekt av de bilaterala förhållandena inom ramen för artikel 8 i Cotonouavtalet för diskussion av människorätsfrågor och rättsstatsprincipen. Det hölls dock regelbundna samråd om mänskliga rättigheter med nationella intressenter, t.ex. kommissionen för de mänskliga rättigheterna och goda styrelseformer (Commission on Human Rights and Good Governance), politiska partier och det civila samhället, däribland sammanslutningen för människorättsförsvarare Coalition of Human Rights Defenders.

Förberedelserna inför valet fick EU-stöd genom en UNDP-förvaltd kollektiv fond, Democratic Empowerment Project. Genom den gavs den nationella valkommissionen och Zanzibars valkommission ekonomiskt bistånd och tekniskt stöd, och fonden främjade valrelaterade juridiska och institutionella reformer samt medborgarfostran och väljarupplysning. EU bevakade processen med biometrisk väljarregistrering och skickade inför de allmänna valen i oktober ut en omfattande valobservatörsuppdragsgrupp under ledning av Europaparlamentsledamot Judith Sargentini. Inför valen i Zanzibar inleddes ett projekt inriktat på konfliktförebyggande och medling, i vilket alla berörda valintressenter var involverade. EU-delegationen och EU-medlemsstaterna gjorde några dagar efter valdagen ett lokalt uttalande där de uttryckte sin oro över att ordföranden för Zanzibars valkommission beslutat att ogiltigförklara valen på Zanzibar, särskilt med tanke på att samtliga utländska observatörer hade gjort bedömningen att valprocessen gått riktigt till. I uttalandet uppmanades vidare dels Zanzibars valkommission att återuppta och slutföra rösträkningen samt att meddela valresultatet, dels alla berörda parter att inleda en konstruktiv dialog som det huvudsakliga sättet att reda ut meningsskiljaktigheter och inte omintetgöra de framsteg i fråga om demokrati och ekonomi som många års ihållande arbete lett till.

I fråga om mediefrihet och rätten till information fick utgivningsförbudet mot East African, en namnkunnig veckotidning, EU att i början av 2015 göra ett lokalt uttalande i vilket man framhöll vikten av att slå vakt om yttrandefriheten, rätten till information och behovet av en rättvis och välbalanserad medielagstiftning. Ett anförande som delegationschefen höll med anledning av Internationella dagen för pressfrihet citerades flitigt i medierna. Efter valen gjorde EU och likasinnade partner ett gemensamt lokalt uttalande i vilket man uppmärksammade följderna av den nya lagen om it-brottslighet, som yttrat sig i kränkningar av inhemska observatörers mänskliga rättigheter. Mot slutet av året anordnades ett forum tillsammans med medieintressenter med syftet att diskutera mediernas uppgifter och ansvar i samhället och det politiska livet.

EU fortsatte att visa ett starkt intresse för marktvister i Tanzania, i synnerhet i de fall där utkomstmöjligheter och hävd för grupper av nomadiserande boskapsskötare påverkades. I en resolution från Europaparlamentet i mars fördömdes förflyttandet av lokala landsbygdsbefolkningar, förstörelsen av deras byar och traditionella livsstil samt brotten mot deras grundläggande mänskliga rättigheter. Myndigheterna uppmanades också att anta och verkställa en ändamålsenlig markpolitik och tillhandahålla nöjaktiga mekanismer som möjliggör tvistlösning med erforderlig skyndsamhet.

Två EU-finansierade projekt med fokus på skadliga sedvänjor inleddes i början av 2015. Det ena projektet var inriktat på barnäktenskap och kvinnlig könsstympning och det andra på äldre kvinnors rättigheter mot bakgrund av överfall efter häxerianklagelser. Under 2015 fortsatte en vittomfattande uppsättning EU-finansierade åtgärder för barns rättigheter och kvinnors egenmakt i Tanzania att genomföras.

Med anledning av den internationella dagen för att öka medvetenheten om albinism utfärdade EU-delegationen ett pressmeddelande där den på nytt gav uttryck för sin djupt kända oro över den diskriminering och det våld som personer som lider av albinism utsätts för och framhöll nödvändigheten av att utbilda människor och förklara att myterna om albinism inte bara är falska och vilseledande utan också ett brott mot de mänskliga rättigheterna och mer generellt mot mänskligheten som begrepp.

Som en del av EU:s arbete med att väcka opinion mot dödsstraffet besökte EU:s uppdragschefer med anledning av Världsdagen mot dödsstraffet ett fängelse, bl.a. dödsdömda intagna, och de diskuterade också med statliga aktörer och aktörer på människorättsområdet, välkomnade att dödsstraffsmoratoriet i Tanzania fortsätter och främjade ett avskaffande av dödsstraffet.

EU-delegationen lät på internationella dagen för mänskliga rättigheter i december införa ett budskap i två större dagstidningar, på såväl engelska som swahili, om vikten av att Tanzanias folk kan åtnjuta sina fri- och rättigheter.

Togo

Tre huvudinslag kan framhållas när det gäller människorättsläget i Togo under 2015. För det första hölls presidentvalet i april 2015 utan några våldshandlingar eller människorättsrelaterade problem. För det andra antogs en ny brottsbalk med åtskilliga bestämmelser som utgör förbättringar inom områden som kriminalisering av tortyr, olaga handel med migranter, handel med alla slags människor (inte bara barn), bestämmelser om diskriminering mot kvinnor och aids-patienter samt kvinnlig könsstympning. För det tredje fanns det fortfarande stora problem med att förövare går ostraffade, att övervåld förekommer och att det finns bristande förtroende för polisen och domstolsväsendet; detta framgick tydligt av det faktum att säkerhetsstyrkorna dödade mer än ett dussin personer vid demonstrationer.

Generellt sett har det gått trögt med att få reformtakten och verkställandet av reformer att ge Togos befolkning verkligt förbättrade levnadsförhållanden. Undermåliga fängelseförhållanden och missbruk av skyddsförvaring fortsatte att vara ett problem.

EU:s verksamhet på människorättsområdet i Togo under 2015 inbegrep regelbunden dialog med myndigheterna, ledningen och organisationer i det civila samhället, offentlig diplomati, tekniskt stöd och ekonomiskt bistånd. Verksamheten kretsade främst kring stärkande av det civila samhället och stöd till arbetet med nationell försoning, reformering av justitie- och säkerhetssektorerna och förhindrande av valkonflikter. Människorättsläget i Togo togs upp vid EU:s regelbundna politiska dialog, bland annat vid den formella politiska dialogsessionen i november 2015.

EU fortsatte under 2015 att arbeta för att genomföra rekommendationerna från kommissionen för sanning, rättvisa och försoning, ge stöd till det civila samhället och stärka lokala myndigheter, särskilt genom Pascarena-projektet till stöd för det civila samhället och nationell försoning inom ramen för EIDMR. Under de sista månaderna av 2015 gjorde EU framsteg med utarbetandet av ett nytt program ägnat åt konsolidering av staten och lanserade ett program till stöd för modernisering av justitiesektorn. Det pågår också arbete med att stärka säkerhetsstyrkornas kapacitet och göra deras arbetsmetoder mer professionella och mer förenliga med de mänskliga rättigheterna; ett projekt med att inrätta en ny polishögskola kommer också att få stöd.

Uganda

Under perioden fram till president- och parlamentsvalen, som ska hållas under 2016, fortsatte EU att enträget uppmana de ugandiska myndigheterna att genomföra rekommendationerna från EU:s valobservatörsuppdrag från 2011. EU beklagade att man i 2015 års lag om ändring av författningen, varigenom man ursprungligen förväntade att betydande reformer av valsystemet skulle göras, inte tog hänsyn till konstruktiva rekommendationer från Inter-Party Organisation for Dialogue, där alla ugandiska politiska partier med mandat i parlamentet samlades, eller från valobservatörsuppdraget. EU beslutade att skicka ett valobservatörsuppdrag till valen 2016.

Föreningsfrihet och mötesfrihet var fortfarande en angelägen fråga 2015. EU var bekymrat över att det första utkastet till lagförslaget om icke-statliga organisationer som förelades parlamentet skulle ha gett regleringsmyndigheter vittomfattande befogenheter att utöva kontroll över det civila samhällets verksamhet. EU förde med kraft fram sin oro till de ugandiska myndigheterna och lämnade skriftliga inlagor till parlamentets försvars- och inrikesutskott, som var ansvarigt för behandlingen av lagförslaget. Utskottet gjorde ändringar som innebar att en del av de mest restriktiva bestämmelserna togs bort, men den antagna akten innebär oaktat detta otydligt formulerade och svepande skyldigheter för icke-statliga organisationer som skulle kunna hindra dem i deras verksamhet. EU kommer noga att följa hur lagen genomförs, bland annat utformningen av regler för att tillämpa den i praktiken.

2013 års lag om upprätthållande av allmän ordning användes som grund för att förhindra ett antal politiska sammankomster som anordnats av oppositionspartier. Kontroversen kretsade kring huruvida det är en riktig tolkning av lagen att organisatörerna av politiska möten alltid måste erhålla polistillstånd innan mötet hålls. EU uppmuntrade polisen och oppositionspartierna att komma fram till en gemensam tolkning av lagen som skulle göra det lättare att hålla fredliga politiska sammankomster.

EU diskuterade mänskliga rättigheter med president Museveni under dialogen enligt artikel 8 den 24 april 2015. Diskussionen spände över valprocessen, föreningsfrihet, jämställdhet, polisens ansvarighet och bekämpande av tortyr.

Antagandet år 2012 av lagen om förhindrande av och förbud mot tortyr skapade en övergripande rättslig ram för förhindrande av tortyr i Uganda. EU fortsatte att stödja genomförandet av denna lag, t.ex. genom att uppmärksamma lagens innehåll genom att översätta den till olika lokala språk. EU gav också stöd till African Centre for the Treatment and Rehabilitation of Torture Victims (ett behandlingscentrum för tortyroffer), och till människorättskommissionen Ugandan Human Rights Commission som ska utreda anklagelser om tortyr. EU uppmanade enträget de ugandiska myndigheterna att snarast möjligt ratificera det fakultativa protokollet till FN-konventionen mot tortyr.

Även om EU med tillfredsställelse såg att det faktiska dödsstraffsmoratoriet upprätthölls fortsatte EU att uppmana de ugandiska myndigheterna att genom lag avskaffa dödsstraffet.

EU arbetade tillsammans med lokala partner i det civila samhället för att främja kvinnors och barns rättigheter. EU hjälpte i synnerhet den parlamentariska kvinnoorganisationen Uganda Women's Parliamentary Association att hålla en kvinnoparlamentssession i juli 2015, stödde en gemensamt projekt mot könsbaserat våld där det civila samhället och ministeriet för jämställdhet, arbetsfrågor och social utveckling deltog och deltog i barnforumet National Forum on the State of the Ugandan Child.

EU fortsatte att stödja Ugandan Human Rights Commissions arbete; till exempel hjälpte EU människorättskommissionen och Equal Opportunities Commission (kommissionen för lika möjligheter) att hålla ett öga på tillgången till hälso- och sjukvårdsvårdtjänster i Uganda och på arbetsförhållandena inom industrin, i gruvor och i fiskesamhällen. EU uttryckte oro över att människorättskommissionen i april 2015 minskades så att den endast bestod av två ledamöter och ingen ordförande, och EU förordade att ersättare skulle utnämnas.

I januari 2015 hälsade EU med tillfredsställelse att Dominic Ongwen, som påstods vara brigadchef i Herrens befrielsearmé, överlämnade sig och överfördes till Internationella brottmålsdomstolen för att ställas inför rätta för brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

EU:s utmärkelse till årets människorättsförsvarare i Uganda tilldelades 2015 Livingstone Sewanyana, grundare av och verkställande direktör för människorättsstiftelsen Foundation for Human Rights Initiative.

Zambia

Presidentfyllnadsvalet i januari 2015 ansågs i stort sett ha varit fria och demokratiska. Även om det fortfarande finns regeringskritiska medier har de allmänna valen i augusti 2016 och den därpå följande begränsade mandatperioden för den nya Patriotic Front-regeringen (PF) dock redan fått inverkan på press- och yttrandefriheten. Ministern för information och etermedier kommer regelbundet med offentliga hot mot olika mediekanaler, något som leder till självcensur i statliga (och i vissa privatägda) medier. Under 2015 blev journalister vid den framträdande oberoende tidningen Post gripna och hotade när skattemyndigheten Zambia Revenue Authority försökte lägga ner tidningen helt på grund av skattefordringar. Närradiostationer hotades av PF-partitjänstemän efter att ha haft med oppositionsföreträdare i sina program. Sångaren Pilato häktades och åtalades för att ha gett ut en låt som drev med presidenten, men släpptes senare.

EU och dess medlemsstater är oroadе att kränkningar av politiska och medborgerliga rättigheter skulle kunna öka under tiden fram till valen 2016. Korruption och politiskt våld fortsätter att vara ett problem i Zambia (bland exemplen återfinns fängelsedömda f.d. politiker som benådas i förtid, partifunktionärer som med våld lägger sig i fyllnadsvalet till parlamentet, oppositionsledare som blir överfallna och frihetsberövas/grips under korta tidsperioder med hänvisning till lagen om allmän ordning), även om dessa frågor är mindre oroväckande där än i andra länder i regionen. Övergången till e-demokrati tolkades som ett steg i rätt riktning i kampen mot korruption och på vägen mot större öppenhet och insyn.

Det finns på papperet politiskt stöd för kvinnors och barns rättigheter, bl.a. i fråga om barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap, från såväl högt uppsatta regeringsföreträdare som traditionella ledare, men att detta engagemang har sina gränser framgår av att sångaren General Kanene, som står på god fot med PF och som avtjänade ett straff för otukt med minderårig, av politiska skäl benådades av presidenten och därefter utnämndes till Zambias ambassadör för könsrelaterat våld. Antalet fall av könsbaserat våld ökar, eventuellt till följd av en ökad anmälningsbenägenhet. Denna dramatiska försämring av det ekonomiska klimatet under 2015 skulle kunna leda till ännu mer ogynnsamma förutsättningar för utsatta kvinnor och barn, i synnerhet bland fattiga befolkningsgrupper.

EU välkomnade att presidenten benådade 330 dödsdömda fångar och omvandlade deras straff till livstids fängelse. Inom ramen för ett faktiskt dödsstraffsmoratorium har sedan 1997 inga avrättningar skett i Zambia. Förhållandena i landets överbefolkade fängelser är dock alltför ytterst undermåliga, i synnerhet för kvinnor, medföljande barn och andra utsatta grupper. På den ljusa sidan förefaller det finnas allt större politiskt stöd för att i Zambias fängelseväsende gå över från en strängt bestraffningsinriktad modell till kriminalvård.

Erkännande av hbt-rättigheter i Zambia är fortfarande ett problem, vilket framgår av den fällande domen mot en transsexuell kvinna som nu riskerar upp till 15 års fängelse och av en återkommande serie hbt-fientliga kolumner i en av de statliga tidningarna. På den ljusa sidan fastställde dock högre domstolen (High Court) i Zambia frikännandet av hbt-aktivisten Paul Kasonkomona och dennes rätt till yttrandefrihet, och under en ettårsperiod frikändes män som stod anklagade för könsumgänge med andra män i tre hbt-mål av de lägre domstolarna.

Zimbabwe

Människorättssituationen är fortfarande stabil men bräcklig i Zimbabwe. Även om grova människorättskränkningar förekom relativt sällan i jämförelse med den våldsammaste perioden runt valet 2008 skedde ändå en del oroväckande incidenter.

Det är fortfarande ett allvarligt orosmoment att myndigheterna i Zimbabwe inte gjort några framsteg vad gäller bortförandet av människorättsaktivisten Itai Dzamara. Demokratiaktivisten Itai Dzamara fördes bort av oidentifierade män i mars 2015. En domstol (High Court) utfärdade ett åläggande till inrikesministern och polischefen att göra allt som krävdes för att återfinna den saknade aktivisten och att ha nära samarbete med dennes advokater. Det är ännu okänt var han befinner sig och vilket hans hälsotillstånd är. Europaparlamentet uttryckte sin oro den 19 maj 2015 och EU-delegationen gjorde lokala uttalanden den 11 mars, den 9 april, den 9 maj, den 9 juni, den 7 juli, den 7 augusti och den 9 september 2015 och fortsätter att stödja det civila samhällets krav på att få klarhet i fallet genom sociala medier.

Efter en rad utbrott av våld inom och mellan partier gjorde EU den 17 november ett lokalt uttalande i vilket man uttryckte sin oro och uppmuntrade samtliga parter att iaktta demokratiska principer. Under hela 2015 förekom nästan inget våld i samband med fyllnadsval. Den 19 juni blev dock Hurungwe West skådeplats för hot och politiskt våld under tiden före och direkt efter valet.

Repressiva lagar (lagen om allmän ordning och säkerhet, lagen om tillgång till information och skydd av privatlivets helgd) är fortfarande i kraft. Under sommaren trappade man i Harare och andra städer upp kraftåtgärderna mot försäljare som utan tillstånd bedrev handel på andra platser än de angivna. Polisen fick kritik från det civila samhället för att ha använt övervåld. Det finns dock tecken som tyder på att man i fråga om människorättsförsvarare i stora drag följer författningsbestämmelsen om att gripna ska släppas inom 48 timmar om inget åtal väcks mot dem.

Sedan antagandet av den mer progressiva konstitutionen antogs 2013 har 10 lagar ändrats så att de inte längre är författningsstridiga. Tre viktiga lagförslag befinner sig i olika arbetsskeden i parlamentet (däribland lagförslaget om en ändring av allmänna lagar, varigenom vallagen ändras). Lagförslaget om en jämställdhetskommision inväntar presidentens godkännande. 22 lagförslag håller (med stöd av EU-delegationen) på att utarbetas av den ministerieövergripande arbetsgruppen i vilken justitieministeriet har ordförandeposten.

Det finns ihållande farhågor om rättssäkerheten, bl.a. i fråga om fortsatt konfiskering av mark och hanteringen av människor som bor i kåkstäder och människor som fördrivits inom landet.

Trots dessa farhågor finns generellt vissa områden där framsteg gjorts vad gäller människorättsklimatet. Domstolsväsendet visar vissa tecken på oberoende, bl.a. i fråga om några uppmärksammade markockupationer, även om domstolsutslag inte alltid verkställs. Man har kommit en bit på väg med att göra de oberoende författningskommissionerna funktionsdugliga. I juni utnämnde president Mugabe ledamöter av jämställdhetskommisionen och i december ledamöter av den nationella freds- och försoningskommisionen. Människorättskommisionen blir alltmer funktionsduglig. Dessa nyckelkommisioner behöver dock fortfarande större oberoende och resurser.

Det civila samhället har fortfarande rätt stort handlingsutrymme. Myndigheterna för ett allt närmare samarbete med en del organisationer i det civila samhället, bl.a. i fråga om sociala och ekonomiska rättigheter på lokal myndighetsnivå. Under hela året kunde organisationer i det civila samhället vara observatörer vid fyllnadsval utan att hindras i sitt arbete.

De privatägda tryckta medierna har visserligen en upplaga som är begränsad (främst till stadsområden) men är i stort sett fortfarande fria, och journalisterna har i de flesta fall möjlighet att kritisera regeringen. Det är dock fortfarande svårt att bedriva grävande journalistik för att bringa korruption i dagen. Staten begränsar etermediernas frihet, särskilt i landsbygdsområden, där de utgör den huvudsakliga informationskällan. Allt fler har (än så länge obehindrad) åtkomst till sociala medier.

I tio års tid har det i praktiken rått ett moratorium för dödsstraffet. Inga dödsdomar skrevs under för verkställande under 2015.

VI. Arabiska halvön

Bahrain

Fyra år efter att oroligheter på nytt bröt ut i Bahrain fortsatte EU under 2015 att följa händelseutvecklingen i landet på nära håll, att genom olika kanaler där så var lämpligt uttrycka sin oro över människorättsläget i landet, välkomna positiva reformer och erbjuda stöd till ett stärkande av det faktiska skyddet av mänskliga rättigheter.

EU uppmanade konsekvent alla sidor att konstruktivt och utan förhandsvillkor delta i en fredlig process för verklig nationell försoning och dialog. EU välkomnade några av de initiativ som tagits av Bahrains regering, bland annat genomförandet av rekommendationerna från Bahrains oberoende undersökningskommission, och följde noga arbetet vid de nyligen inrättade institutionerna, som polisombudsmannen för inrikesministeriet, den nationella institutionen för mänskliga rättigheter, den särskilda utredningsenheten och kommissionen för rättigheter för interner och frihetsberövade. De nödvändiga villkoren för verklig och varaktig försoning har ännu inte uppfyllts och fortsatt arbete krävs. EU har vid upprepade tillfällen uppmanat alla bahrainare att utnyttja de nya institutionerna för att se till att de kan åstadkomma konkreta förbättringar av människorättssituationen i Bahrain, bland annat på grundval av de handfasta rekommendationerna i de rapporter som lagts fram av den nationella institutionen för mänskliga rättigheter och ombudsmannen.

EU tog regelbundet upp människorätsfrågor i landet med de bahrainiska myndigheterna samtidigt som man uppmuntrade pågående reformåtgärder. EU genomförde flera formella och informella initiativ inom den uppsökande verksamheten riktade till de bahrainiska myndigheterna i fråga om ett antal framträdande personer som gripits efter att ha framfört kritik mot regeringarna i Bahrain och Saudiarabien. EU uttryckte oro över pressfriheten och yttrandefriheten i samband med den tillfälliga indragningen av den ledande tidningen *Al Wasat*, en åtgärd som snabbt upphävdes.

Den höga representanten/vice ordföranden och tjänstemän vid utrikestjänsten hade utöver ett antal offentliga uttalanden regelbunden direktkontakt med bahrainiska politiska aktörer och aktivister. EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis, besökte Bahrain för andra gången i maj 2015 och höll ett stort antal samråd med myndigheterna, oppositionella inom det politiska samhället, nationella organ för mänskliga rättigheter och civilsamhällets aktörer, främst med inriktning på nationell försoning och människorättssituationen. Under detta besök upprepade den särskilda representanten EU:s erbjudande om stöd till genomförandet av Bahrains internationella åtaganden och rekommendationerna inom ramen för den allmänna återkommande utvärderingen, med särskilt fokus på ansvarsskyldighet och misshandel i fängelser.

EU fortsatte att uppmuntra alla inom det politiska samhället att delta i en nationell dialog för reformer och nationell försoning samt att entydigt ta avstånd från våld och uppmanade samtidigt myndigheterna att sträcka ut en hand till oppositionen och överväga förtroendeskapande åtgärder, bland annat frigivning av fredliga aktivister.

Nitton av EU:s medlemsstater stödde ett gemensamt uttalande om kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) och människorättssituationen i Bahrain inom ramen för punkt 2. Uttalandet antogs i Genève den 14 september.

Kuwait

De viktigaste frågorna som EU tog upp med de kuwaitiska myndigheterna under 2015 var situationen för bidunerna (statslösa invånare), dödsstraffet, yttrandefrihet och situationen för utländska arbetstagare och hushållsanställda.

EU välkomnade antagandet av två lagar som reglerar inhemska arbetstagares rättigheter. I den nya lagstiftningen fastställs tydligt de inhemska arbetstagarnas rättigheter och skyldigheter. De nya lagarna innebär vissa positiva förändringar, och EU kommer att fortsätta att övervaka genomförandet av dem och deras tillsynsmekanismer.

I sina kontakter med de kuwaitiska myndigheterna uttryckte EU oro över det faktum att ett antal människorättsaktivister hade gripits när de fredligt utövat sin rätt till yttrandefrihet, föreningsfrihet och mötesfrihet. EU upprepade även sitt ställningstagande mot dödsstraffet i samtliga fall och under alla omständigheter och uppmanade Kuwait att återinföra sitt de facto-moratoriet för dödsstraffet.

Ett antal EU-medlemsstater deltog i den översyn av Kuwait som utfördes av FN:s råd för mänskliga rättigheters arbetsgrupp för den allmänna återkommande utvärderingen under januari 2015. EU uppmuntrar de kuwaitiska myndigheterna att genomföra rekommendationerna inom ramen för den allmänna återkommande utvärderingen och kommer att fortsätta att övervaka processen.

EU följer uppmärksamt statslösa personers rättsliga ställning i Kuwait, eftersom det ännu inte har hittats någon slutgiltig lösning av denna fråga.

EU tog även upp frågan om migrerande arbetstagares rättigheter, i synnerhet rätten till utbildning i statliga skolor.

Oman

Generellt sett har Oman några av de högst ställda normerna för mänskliga rättigheter i regionen och sätter en ära i att vara ett fredligt och relativt tolerant land, men vissa farhågor kvarstår vad gäller mänskliga rättigheter, särskilt yttrandefriheten.

EU oroades av flera rättegångar mot aktivister som hade protesterat eller uttryckt åsikter i sociala medier, men noterade även att nåd beviljades i de flesta av dessa fall. EU följde uppmärksamhet ett antal enskilda fall, bland dem Ismaeel al-Meqbali, Helal al-Alawi, Saeed Jadad och Hassan al-Basham.

EU välkomnade att Maina Kiai, FN:s särskilda rapportör för rätten till frihet att delta i fredliga sammankomster och föreningsfrihet, i september 2014 besökte landet. I sin rapport från besöket till FN:s människorättsråd konstaterade Maina Kiai att omaniernas rätt att fritt delta i fredliga sammankomster i praktiken är "närmast obefintlig" och utfärdade rekommendationer till Oman när det gäller rätten till mötes- och föreningsfrihet.

En annan källa till oro för EU var diskriminering av utländska arbetstagare, både i tillämpningen av arbetslagstiftning och praktiskt, samt dessa arbetstagares allmänna status och situation. EU hade kontakt med de omanska myndigheterna angående utländska arbetstagares situation och människohandel. Skyddet av offer för våld i hemmet är otillräckligt och kvinnor diskrimineras.

Qatar

EU och dess medlemsstater fokuserade särskilt på yttrandefrihet och utvecklandet av oberoende medier, försök att stärka det civila samhället med hjälp av mer liberal lagstiftning om föreningsfrihet och initiativ från det civila samhället, stöd till människorättsförsvarare, kvinnors rättigheter samt förbättring av migrerande arbetstagares arbets- och levnadsvillkor.

EU fokuserade på villkoren för migrerande arbetstagare i Qatar efter rapporter om obetalda löner, brister i arbetsmiljön, dåliga bostäder och skrupelfria arbetsförmedlingar i arbetstagarnas ursprungsländer inför fotbolls-VM 2022. EU välkomnade en ny lag som infördes i slutet av oktober – och som ska genomföras senast i december 2016 – som ett viktigt steg på detta område och uppmuntrade samtidigt de qatariska myndigheterna att ytterligare reformera det s.k. kafala-systemet (ett sponsringssystem för arbetsgivare) och ersätta det med ett kontraktbaserat system.

Qatar är även föremål för ett klagomål i enlighet med artikel 26 i ILO:s stadgar som lämnats in till ILO gällande brott mot ILO:s konvention nr 81 om yrkesinspektion och ILO:s konvention nr 29 om tvångsarbete. En trepartsdiskussion ägde rum den 12 november vid ett möte i ILO:s styrelse, där Qatar upprepade att landet är berett att samarbeta med internationella organ och ILO i synnerhet för att förbättra migranternas rättigheter. I sitt gemensamma uttalande uppmanade EU Qatar att nära samarbeta med ILO.

Saudiarabien

EU hade kontakt med de saudiska myndigheterna om människorättsfrågor i landet samtidigt som man uppmuntrade till reformåtgärder. Till de huvudsakliga problemområdena hörde systemet med manligt förmyndarskap och kvinnors rättigheter, dödsstraffet, reformer av rättsväsendet, yttrandefrihet, religiös tolerans, diskriminering och utländska arbetstagares rättigheter.

Vid sidan av ett antal offentliga uttalanden genomförde EU, i nära samarbete med EU-medlemsstater och likasinnade partner, flera formella och informella initiativ inom den uppsökande verksamheten, riktade till de saudiska myndigheterna och gällande människorättsrelaterade rättsfall, och uttryckte därvid särskilt oro över de fall som rör ett antal aktivister, bland dem Raif Badawi och Ali al-Nimr. I sin brådskande resolution från februari 2015 krävde Europaparlamentet att Raif Badawi omedelbart och villkorslöst skulle frigges. Resolutionen fördömde i skarpa ordalag de saudiska myndigheternas offentliga piskning av Badawi och krävde att hans dom och straff, inbegripet hans reseförbud, annulleras. Europaparlamentet tilldelade även Raif Badawi Sacharovpriset för tankefrihet. Den 18 december mottog hans hustru, Ensaf Haidar, priset i sin makes ställe, då Badawi satt kvar i fängelse.

I december tilldelade Europeiska unionens delegation, i nära samarbete med EU-medlemsstaternas ambassader, 2015 års Chaillotpris för främjande av mänskliga rättigheter inom regionen för Gulfstaternas samarbetsråd till Baladi-initiativet och kulturforumet Thulatha. Ett särskilt Chaillotpris tilldelades Ibrahim al-Mugaiteeb för hans samlade gärning, som ett erkännande och ytterligare uppmuntran av hans ansträngningar och arbete för att främja och skydda mänskliga rättigheter i Saudiarabien.

EU upprätthöll regelbundna kontakter med organisationer i det civila samhället och människorättsförsvarare och tog vid flera tillfällen upp källor till oro med behöriga myndigheter. Sedan 2013 har EU-delegationen utverkat tillstånd för diplomater att närvara vid offentliga rättegångar (Saudiarabien antog under december 2015 en lag om icke-statliga organisationer).

Genom sin delegation presenterade EU sina prioriteringar och initiativ för saudiska myndigheter inför varje möte i människorättsrådet och FN:s generalförsamlings tredje utskott.

Europaparlamentet besökte Saudiarabien i februari inom ramen för det interparlamentariska sammanträdet mellan Europaparlamentet och Majlis ash-Shura.

Europaparlamentet antog den 8 oktober en resolution där Saudiarabien uppmanas att stoppa avrättningen av Ali Mohammed al-Nimr och införa ett moratorium för dödsstraff.

Den 10 december 2015 anordnade Europeiska unionens delegation i nära samarbete med några av EU-medlemsstaternas ambassader och saudiska myndigheter en paneldebatt om våld mot kvinnor och barn i Saudiarabien. Evenemanget var en del av EU:s diplomatiska kontakter med ett globalt fokus på alla former av våld mot kvinnor och barn.

Den 12 december välkomnade EU kommunalvalen i Saudiarabien i vilka för första gången både män och kvinnor var röstberättigade och valbara – en viktig milstolpe för kvinnors egenmakt i landet.

EU delar vissa av de farhågor som FN:s experter på mänskliga rättigheter har uttryckt angående alltför generella åtgärder mot terrorism som kan leda till övergrepp mot människorättsaktivister och internetbaserade politiska aktivister utan koppling till terrorism.

Förenade Arabemiraten

EU förblev i nära samordning med EU-medlemsstaternas ambassader aktivt i övervakningen av människorättssituationen i Förenade Arabemiraten.

Förenade Arabemiraten valdes i oktober 2015 på nytt in i rådet för mänskliga rättigheter i Genève. EU fäste särskild uppmärksamhet vid de frivilliga utfästelser och åtaganden som gjordes av Förenade Arabemiraten för perioden 2016–2018.

Det fjärde och femte mötet i EU:s och Förenade Arabemiratens bilaterala tekniska arbetsgrupp om mänskliga rättigheter hölls i maj respektive november. Vid dessa möten behandlades samtliga frågor som EU ville ta upp, inbegripet dödsstraffet, yttrandefriheten, påtvingade försvinnanden, migration och sysselsättningsfrågor samt våld i hemmet.

Förenade Arabemiraten valde att lägga ned sin röst om FN-resolutionen om ett moratorium för tillämpning av dödsstraffet vid den 69:e sessionen i FN:s generalförsamling. Förenade Arabemiraten tillämpar FN:s ekonomiska och sociala råds minimistandarder och verkställer sällan dödsdomar. I juli 2015 avrättades emellertid en emiratisk kvinna för mordet på en amerikansk-rumänsk kvinna i ett köpcentrum. Det har inte officiellt bekräftats att denna avrättning kommer att bana vägen för ett generellt återupptagande av verkställandet av dödsstraff i landet. I januari 2014 stoppade president Khalifa alla nära förestående avrättningar i mordfall i syfte att hitta en lösning i överensstämmelse med sharia (blodspengar), vilket kan tolkas som ett de facto-moratorium för dödsstraff.

Förenade Arabemiraten visade i samarbete med ursprungsländer ett engagemang för att begränsa överträdelser vid rekrytering av migrerande arbetstagare. Den huvudsakliga frågan består i att säkerställa arbetstagarnas rätt att välja sina arbetsgivare. Ett nytt dekret om reglering av förhållandet mellan arbetsmarknadens parter tillkännagavs av Förenade Arabemiratens arbetsmarknadsminister den 29 september 2015 och förväntas träda i kraft den 1 januari 2016. Dessa bestämmelser utgör onekligen ett framsteg för skyddet av migrerande arbetstagare i Förenade Arabemiraten. I praktiken syftar bestämmelserna särskilt till att förhindra att det ursprungliga arbetserbjudandet ersätts av ett annat anställningsavtal som är mindre gynnsamt för arbetstagaren samt till att göra det möjligt för arbetstagare att byta arbetsgivare i Förenade Arabemiraten utan att först tvingas återvända till sitt ursprungsland.

Myndigheterna i Förenade Arabemiraten fortsatte att strikt begränsa yttrande- och föreningsfriheten, särskilt i fall där regeringen i Förenade Arabemiraten kritiserades och demokratiska reformer efterlystes. Vid flera tillfällen under året återopades Förenade Arabemiratens lag om it-brottslighet av 2012, enligt vilken "varje form av missbruk av en dator/smart enhet eller ett elektroniskt nätverk/system kan leda till en dom på upp till livstids fängelse och/eller böter på mellan 50 000 och 3 miljoner UAE-dirham".

2015 års Martin Ennals-utmärkelse för människorättsförsvarare tilldelades emiratiern Ahmed Mansour. Till följd av ett reseförbud som Förenade Arabemiratens regering infört kunde Mansour inte närvara vid prisutdelningsceremonin i Genève.

Fall av påstådda påtvingade försvinnanden uppmärksammades under året. Till de utsatta hör dr Nasser Bin Ghaith, en emiratisk ekonom och akademiker som rapporteras ha gripits och förts till okänd ort den 18 augusti och hållits isolerad i nästan 18 månader.

Det tredje valet till det federala nationella rådet hölls den 3 oktober med en valkollegium som var dubbelt så stort som vid valet 2011 och med ett ökat valdeltagande, ett tecken på det emiratiska folkets växande intresse för processen. För första gången i Gulfstaterna utsågs en kvinna, Amal al-Qubaisi, till talman i nationalförsamlingen.

Jemen

Mänskliga rättigheter och demokrati stod i förgrunden för EU:s engagemang i Jemen. Den nationella dialogkonferensen och dess resultat, som bidrog till processen för utarbetandet av en nationell författning, tycktes leda Jemen mot en ny kurs avseende mänskliga rättigheter och den demokratiska processen i full överensstämmelse med internationell rätt.

Tidigt under 2015 spårade dock Jemens inledningsvis lovande övergång ur till följd av en kombination av faktorer efter huthiernas/de Saleh-vänliga styrkornas övertagandet av Sana och stora delar av landet i september 2014, ett växande maktvakuum och komplexa utmaningar gällande samhällsstyrning. Sedan mars 2015 har en militär koalition under saudisk ledning intervenerat i Jemen efter begäran av president al-Hadi, med målet att återinsätta Jemens legitima regering och driva tillbaka huthiernas/de Saleh-lojala styrkorna, samtidigt som parallella fredsanstängningar pågår under FN:s överinseende. Konflikten i Jemen riskerar att bli ett utdraget och långvarigt krig som kan leda till ytterligare upplösning av staten, territoriell fragmentering och sekteriskt våld – samtliga inslag som sannolikt skulle hindra landets medborgare att åtnjuta ett antal grundläggande mänskliga rättigheter.

Många av Jemens institutioner i Sana är för närvarande fortfarande verksamma men står inte längre helt under regeringens legitima kontroll, något som starkt försvårar internationellt deltagande i människorättsarbete, samtidigt som södra Jemen också är en mycket svår miljö att verka i. I den rådande situationen hotas jemeniternas mest grundläggande mänskliga rättigheter, inbegripet rätten till liv, primärt av själva konflikten. Konflikten försvårar även humanitära organisationers och människorättsförsvarens arbete. FN och människorättsorganisationer har fördömt de frekventa kränkningar av de mänskliga rättigheterna och av internationell humanitär rätt som begås av alla sidor i konflikten.

Den nedslående humanitära situationen, i synnerhet bristen på livsmedelstrygghet och nödvändiga sociala tjänster kommer troligen att påverka även kommande generationer. Dessutom är förstörelsen så omfattande att landets ekonomiska tillväxt och utveckling kommer att förbli en betydande utmaning eftersom befolkningen växer med en takt på 3,1 % och omkring 70 % av befolkningen är under 35.

EU:s delegation stödjer FN:s särskilda sändebuds och dennes arbetsgrupps ansträngningar för att få Jemen att åter slå in på den politiska vägen och avsluta den väpnade konflikten. EU har även uppmanat alla parter att efterleva människorättsprinciperna och internationell lagstiftning.

Uttalanden från den höga representanten/vice ordföranden Federica Mogherini och kommissionären med ansvar för humanitärt bistånd och krishantering Christos Stylianides har bland annat tagit upp attackerna mot civila och tillträdet för humanitär hjälp. EU:s delegation har även inlett dialoger med aktörer från huthiernas/de Saleh-vänligas sida i syfte att verka för att förmå dem att dra tillbaka åtgärder som strider mot demokratiska principer, internationella mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt (frisläppande av politiska fångar, skydd av journalister etc.) och samtidigt tagit upp frågor som rör religions- och trosfrihet. Människorättskränkningarna fortsätter dock, med frihetsberövanden av journalister och attacker riktade mot civila områden.

Vid den 30:e sessionen i människorättsrådet stödde EU Nederländernas ansträngningar att säkra ett utkast till resolution om Jemen under punkt 10 (tekniskt samarbete). Den föreslagna resolutionen var inledningsvis inriktad på en oberoende och opartisk mekanism för utredning av kränkningar av de mänskliga rättigheterna under den pågående konflikten i enlighet med rapporten i ärendet från kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter. Den 2 oktober 2015 antog dock FN:s råd för mänskliga rättigheter en gemensam resolution som lagts fram av Jemens regering och Saudiarabien, "om tekniskt stöd till och kapacitetssuppletering i Jemen på området för mänskliga rättigheter", där villkor fastställs för en nationell undersökningskommission som EU förväntar sig ska arbeta självständigt. EU uttryckte farhågor för försämringen av människorättsituationen i Jemen och uppmanade legitima myndigheter att se till att de påstådda kränkningarna inte förblev ostraffade. EU upprepade sitt stöd för högkommissariens muntliga lägesrapport vid människorättsrådets 31:a session. En omfattande skriftlig rapport förväntas presenteras vid människorättsrådets 33:e session.

EU fortsätter att uppmuntra Jemen att ansluta sig till vapenhandelsfördraget, eftersom Jemens oskäligt omfattande upprustning under de årtionden som landet styrdes av den före detta presidenten Ali Abdullah Saleh inte endast tagit offentliga medel i anspråk i ett av de minsta utvecklade arabländerna utan fortsätter även att underblåsa den rådande konflikten. I linje med detta kommer Jemen att behöva genomföra en djupgående reform av säkerhetssektorn för att ändra dess framtida utveckling och i och med detta stärka medborgarnas ekonomiska och sociala rättigheter. EU kommer även fortsättningsvis att söka spela en roll för att hjälpa till med den civila aspekten av reformen av säkerhetssektorn. Ett projekt som planerades under 2015 inom ramen för instrumentet som bidrar till stabilitet och fred bestod i att bemöta reformen av polisväsendet genom inrättandet av en pilotpolisstation i Sana i syfte att demonstrera ett människorättsbaserat förhållningssätt till lokala polisinsatser. Planen för detta och relaterade projekt kommer fortfarande att vara giltig när konflikten upphört.

Parallellt med detta fortsatte EU med sitt stöd till många organisationer i det jemenitiska civila samhället, vilka trots de stora hindren fortsätter att arbeta inom området mänskliga rättigheter och medling för att skydda Jemens bräckliga samhällsstruktur. I december 2015 inleddes ett projekt tillsammans med Unicef till skydd för barn i väpnade konflikter. Direkt stöd till behövande människorättsförsvarare fortsatte under 2015 genom olika EU-stödmekanismer. Trots att ett antal projekt avbrutits och kärnverksamheterna trappats ned övervakade några organisationer i det civila jemenitiska samhället aktivt människorättskränkningar inom utvalda områden (t.ex. civila offer, påtvingade försvinnanden och skadebedömning) eller arbetade med att förbättra rättssäkerheten, förfaranden vid arrestering och fängelseförhållanden, inbegripet fängelseförhållanden för kvinnor och flickor.

Inom ramen för instrumentet som bidrar till stabilitet och fred stödde EU FN:s mekanism för kontroll och inspektion (UNVIM) för att underlätta det obehindrade flödet av kommersiella varor till Jemen – ett land som nästan helt är beroende av import av basvaror och livsmedel. UNVIM har även som mål att säkerställa att kommersiellt gods och humanitärt bistånd som når landets territorialvatten uppfyller villkoren i FN:s säkerhetsråds resolution 2216. I samband med EU:s pågående stöd till reformen av den civila säkerhetssektorn har även Centrumet för demokratisk kontroll av väpnade styrkor tagit emot finansiering inom ramen för instrumentet som bidrar till stabilitet och fred för att utarbeta framtida projekt inom denna sektor. En inbjudan att lämna förslag, finansierad genom instrumentet som bidrar till stabilitet och fred, rörande stöd till inrikes aktörer i det civila samhället inom konfliktförebyggande, fredsbyggnad och krisberedskap i Jemen resulterade vidare i tilldelningar till projekt för lokal fredsbyggnad och kvinnor och barn i väpnade konflikter.

Slutligen fokuserade EU-delegationen sina informationsinsatser och sin offentliga diplomati på kvinnors egenmakt och den i Jemen förhärskande sedvänjan med barnäktenskap genom visningen av den prisbelönta filmen *Nojoom* – 10 år och skild och en tillhörande fotoutställning som främjar kvinnliga fotografer från Jemen. Filmen drog en publik på närmare 1 000 personer i Paris och Bryssel. Enligt planerna kommer filmen tidigt under 2016 att följas upp av evenemang i Bryssel (*Elles tournent*-festivalen) och New York som knyter förhållandena i Jemen till världsomspännande kampanjer.

Iran

Trots president Hassan Rohanis utfästelser om att de medborgerliga friheterna skulle stärkas under dennes styre gjordes få framsteg under 2015. Problemen kvarstod, i synnerhet ett ökande antal avrättningar, avsaknaden av garantier för fria och rättvisa rättegångar samt kränkningar av yttrandefriheten, religions- och trosfriheten och kvinnors rättigheter.

EU:s kontakter med Iran under 2015 förblev inriktade på lösningen av kärnenergifrågan. EU fortsatte emellertid att ta upp människorättsfrågor i Iran via olika formella och informella, bilaterala och multilaterala kanaler. EU gjorde uttalanden om flera enskilda fall, såsom de nära förestående avrättningarna av ungdomsbrottslingar, och upprepade sin oro över det stora antalet avrättningar i Iran, i synnerhet för brott såsom narkotikabrott som inte hör till de "allra grövsta brotten" enligt internationell humanitär rätt. EU uppmanade även Irans regering att avstå från att tillämpa dödsstraffet.

I och med att 765 avrättningar rapporteras ha verkställts under 2015 (482 avrättningar rapporterades under 2014 och 500 under 2013 enligt tillgängliga uppgifter) var tillämpningen av dödsstraffet ett viktigt människorättsproblem.

Vid sitt första besök i Teheran den 28 juli 2015 framhävde EU:s höga representant/kommissionens vice ordförande Federica Mogherini behovet av att förbättra människorättssituationen.

Europaparlamentet fortsatte att ägna stor uppmärksamhet åt människorättssituationen i Iran. En delegation från Europaparlamentets utskott för utrikesfrågor ledd av Elmar Brok besökte Iran i juni 2015 och Europaparlamentets talman Martin Schulz besökte landet i oktober 2015.

Iran var föremål för sin andra allmänna återkommande utvärdering vid människorättsrådets 28:e session i mars 2015. EU deltog i processen och välkomnade Irans godtagande av 130 (utav 291) rekommendationer. Vid FN:s generalförsamlings möte i New York gav EU åter sitt stöd till en resolution, framlagd av Kanada, som fördömer människorättssituationen i Iran.

ILO:s övervakningsmekanismer tog upp överträdelser från Irans sida mot föreningsfriheten och lyfte fram allvarliga och brådskande fall i detta avseende.

Irak

Irak kämpar med en kritisk människorättssituation mot bakgrund av de massiva kränkningar som begås av Daish, ökande sektaristiskt våld och den svåra situationen för etniska och religiösa minoriteter. Landet står inför en humanitär nödsituation med 3,2 miljoner internflyktingar och 8,7 miljoner irakier i behov av bistånd.

Under året fortsatte EU att arbeta för en politisk lösning på konflikten i Irak genom att ta itu med dess grundläggande orsaker. EU stödde premiärminister Haider al-Abadi i genomförandet av dennes reformprogram mot utbredd korruption och bristfälliga offentliga tjänster. EU uppmanade regeringen att sträcka ut handen till alla olika grupper i det irakiska samhället och att nå framsteg vad gäller den nationella försoningsprocessen.

Den 16 mars 2015 antog rådet (utrikes frågor) EU:s regionala strategi för Syrien och Irak och mot hotet från Isil/Daish, som syftar till att åstadkomma varaktig fred, stabilitet och säkerhet i regionen. Denna tillhandahåller vägledning för EU:s och medlemsstaternas åtgärder på fältet, inbegripet områden av människorättslig relevans, till exempel rättstatsprincipen, politisk delaktighet, lokal samhällsstyrning, kampen mot korruption, reform av domstolsväsendet samt stöd till leveransen av grundläggande tjänster och ekonomisk utveckling. I rådets slutsatser av den 14 december 2015 fördömde utrikesministrarna i skarpa ordalag de fortsatta grova, systematiska och utbredda kränkningar av de mänskliga rättigheterna som begås av Daish och krävde att förövarna hålls ansvariga. I slutsatserna klargjordes det vidare att kampen mot Daish även fortsättningsvis måste ske i överensstämmelse med de mänskliga rättigheterna.

Inom ramen för partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Irak som undertecknades i maj 2012 sammanträdde underkommittén för mänskliga rättigheter och demokrati för andra gången i Bagdad i april 2015 för att diskutera människohandel med yazidiska kvinnor och barn, användningen av tortyr och framtvingade bekännelser samt mediefriheten. Områden där framsteg gjorts lyftes fram, nämligen övervakningen av fängelser och den irakiska polisens kapacitet att hantera fall av våld i hemmet, inte minst genom anställning av kvinnliga poliser.

Europaparlamentet antog flera resolutioner som fördömde Daishs handlingar och uttryckte oro över den humanitära situationen samt rättigheter för personer som tillhör minoriteter i Irak. Det sjätte interparlamentariska mötet mellan Europaparlamentet och Irak ägde rum i Bryssel i december 2015.

På lokal nivå ledde och organiserade EU:s delegation i Irak månatliga möten i EU+-arbetsgruppen för mänskliga rättigheter (där EU-medlemsstater och likasinnade länder samt FN ingår), ett forum för regelbunden uppsökande verksamhet och dialog med irakiska regeringstjänstemän, parlamentariker, politiska aktörer, icke-statliga organisationer och organisationer i det civila samhället. I februari 2015 gjorde EU:s delegation och EU-medlemsstaternas ambassader ett uttalande om genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. I november 2015 genomfördes uppsökande verksamhet på lokal nivå riktad till de politiska partierna i Kurdistan som ett svar på det politiska dödläget i regionen och folkliga demonstrationer. Flera åtgärder vidtogs mot tortyr, inbegripet åtgärder gentemot polisen och rörande dödsstraffet, vilka inkluderade delegationschefens kontakter med Iraks president. Under 2015 avrättade regionen Kurdistan i Irak tre personer och upphävde därmed 2008 års de facto-moratorium för dödsstraff. Enligt den federala regeringens källor dömdes 37/38 personer till döden under 2015.

I november 2015 genomförde EU:s delegation uppsökande verksamhet med anledning av en omstridd artikel i lagen om nationella identitetskort som kränker religions- eller trosfriheten för icke-muslimska grupper. EU uppmanade dessutom på nytt Irak att underteckna stadgan för Internationella brottmålsdomstolen, de fakultativa protokollen till konventionen mot tortyr och konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor samt det andra fakultativa protokollet till Genève-konventionerna. EU-delegationen bidrog till utformningen av EU-insatser inom ramen för arbetsgruppen för den allmänna återkommande utvärderingen av Irak.

I Irak pågår flera EU-finansierade projekt som rör mänskliga rättigheter, rättstatsprincipen, utbildning och stöd till lokala myndigheter. Cirka 15 % av Iraks fleråriga vägledande program för perioden 2014–2017 avser projekt som specifikt rör mänskliga rättigheter. Pågående projekt tillhandahåller stöd till den straffrättsliga sektorn och till kapacitetsuppbyggnad av den oberoende höga människorättskommissionen samt syftar till att stärka resiliensen hos regional och lokal samhällsstyrning. För närvarande används det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR) till att finansiera utbildning av organisationer i det civila samhället, lärare samt universitetsprofessorer för att dessa ska kunna hålla seminarier om mänskliga rättigheter, religiös tolerans, antidiskriminering och könsbaserad egenmakt.

EU stödde humanitära partner i Irak med 104,65 miljoner euro under 2015 och riktade sitt behovsbaserade bistånd till områden som är svåra att nå. Humanitär diplomati utövades i syfte att fördöma de utbredda kränkningar av internationell humanitär rätt som begåtts av alla parter i konflikten. I samband med detta besökte kommissionären med ansvar för humanitärt bistånd och civilskydd, Christos Stylianides, Irak vid två tillfällen.

VII. ASIEN

Afghanistan

Under 2015 arbetade EU med den afghanska regeringen, det afghanska parlamentet, det afghanska civila samhället och det internationella samfundet samt EU-medlemsstaterna för att öka respekten för och medvetenheten om de mänskliga rättigheterna. Kvinnors och barns rättigheter, det civila samhället och människorättsförsvarare, tortyr och övergrepp, yttrandefrihet, religions- och trosfrihet, dödsstraffet samt tillgång till rättslig prövning var även fortsatt viktiga frågor.

Den första lokala människorättsdialogen mellan Afghanistan och EU hölls den 15 juni 2015 och var inriktad på kvinnors och barns rättigheter, tortyr och misshandel, tillgång till rättslig prövning, yttrandefrihet samt socialt utsatta personer och/eller personer med funktionsnedsättning. Ett uppföljningsmöte med regeringen hölls den 1 december 2015.

EU fortsatte att stödja förstärkningen av internationella, regionala och nationella ramar för skydd och främjande av mänskliga rättigheter i Afghanistan. EU bibehöll sin ledande roll i den politiska dialogen, inbegripet dialogen om ramen för självständighet genom ömsesidigt ansvar. Denna ram, som antogs i september 2015, är inriktad på viktiga reformer på områden som samhällsstyrning, rättstatsprincipen och mänskliga rättigheter, inbegripet kvinnors rättigheter, avskaffandet av våld mot kvinnor samt genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Även barns rättigheter stod högt på dagordningen för den politiska dialogen.

EU fortsatte att förespråka utnämmandet av en riksåklagare senast i slutet av 2015 och en reform av rättsväsendet senast i slutet av 2016. EU förespråkade även utnämmandet av en kvinnlig domare till högsta domstolen. Den kvinnliga kandidaten i fråga avvisades dock av parlamentet.

EU betonade att den afghanska regeringen behöver visa sitt politiska engagemang för och stöd till Afghanistan's oberoende människorättskommission.

För att främja genomförandet av den nationella handlingsplanen om kvinnor, fred och säkerhet (FN:s säkerhetsråds resolution 1325), som regeringen lanserade den 30 juni 2015, höll EU och den finska ambassaden den 20 september 2015 tillsammans med den afghanska regeringen en konferens om genomförandet av handlingsplanen.

Under 2015 gjorde EU flera offentliga uttalanden som svar på allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. EU framförde ofta sin oro över det höga antalet dödade civila i terroristattacker, den väpnade konflikten och det ömtåliga säkerhetsläget. I mars fördömde EU i ett pressmeddelande det brutala mordet i Kabul, då en ung kvinna dödades av en uppretad folkmassa. EU fördömde i uttalanden att fem kvinnor stenats till döds i talibankontrollerade områden under 2015.

EU fortsatte under året att stödja offentliga evenemang till främjande av mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter, inbegripet genom sponsring och främjande av debatter samt offentliga presentationer, evenemang och tal.

Efter direkta hot mot journalister från talibanernas sida inledde EU återkommande möten varannan månad med journalister om mediefriheten och säkerheten för journalister.

EU fortsatte att vara en viktig givare i Afghanistan och kämpade för mänskliga rättigheter genom sina olika instrument och tematiska program. EU:s delegation genomförde 23 kontrakt till stöd för det civila samhället, mänskliga rättigheter, kvinnors egenmakt, media och socialt skydd. Projekten utformades för att stödja det civila samhällets roll i främjandet av mänskliga rättigheter och demokratiska reformer, skapa en mer gynnsam miljö för afghanska kvinnor att delta i det offentliga livet, stärka marginaliserade internflyktingars politiska deltagande och rättighetsskydd i stadsmiljöer, utveckla ungdomsledares kunskaper om samhällsfrågor, jämställdhet och mänskliga rättigheter, stödja människorättsförsvarare, minska och förhindra familjevåld mot kvinnor samt tillhandahålla politiskt stöd, tillträde till yrkesutbildning, kapacitetsuppbyggnad och psykosocial rådgivning.

Under 2015 delade EU ut två nya bidrag inom ramen för EIDMR:s landbaserade stödsystem med inriktning på övervakning av och rapportering om mänskliga rättigheter, kapacitetsuppbyggnad inom medierna, inbegripet undersökande journalistik, samt främjandet av kvinnors politiska och samhälleliga inflytande och kvinnors rättigheter genom arbete med religiösa ledare och mullor. EU tillhandahöll även ett nödbidrag inom ramen för EIDMR till stöd för människorätts- och kvinnorrättsaktivister som evakuerats från Kunduz efter det att talibanerna intagit denna stad.

Eupol bedriver ett nära samarbete med inrikesministeriet och stödjer det med strategisk rådgivning om dess arbetsuppgifter och ansvarsområden, med ett särskilt fokus på planer för genomförandet av strategin för kvinnliga poliser. I synnerhet ska det enligt planerna inrättas en kommitté för övervakning av trakasserier av och sexuella övergrepp mot kvinnliga poliser i Afghanistans nationella poliskår och en separat kommission som ska rapportera och övervaka resultaten från Afghanistans nationella poliskår och människorättskränkningar som begås av dess personal. Eupol gav råd till enheten för jämställdhet vid åklagarmyndigheten, med inriktning på kapacitetsuppbyggnad inom mänskliga rättigheter och jämställdhet. Eupol stödde diskussionen mellan inrikesministeriet och Afghanistans oberoende människorättskommission/polisombudsmannaämbetet om deras samförståndsavtal. Eupol deltog även i arbetsgruppen för straffrättsliga reformer, som utarbetar strafflagen.

Förhandlingarna med den afghanska regeringen om ett samarbetsavtal om partnerskap och utveckling slutfördes med gott resultat och samarbetsavtalet i fråga trädde i kraft den 1 juli 2015.

Sydostasiatiska nationers förbund (Asean)

Efter det att Aseans stats- och regeringschefer antog en förklaring från Asean om de mänskliga rättigheterna 2012 har arbetet i det viktigaste organet för mänskliga rättigheter inom Asean, Aseans mellanstatliga kommission för de mänskliga rättigheterna (AICHR), intensifierats. Dialogen och samarbetet mellan EU och Asean vad gäller mänskliga rättigheter förbättrades betydligt baserat på handlingsplanen från Bandar Seri Begawan om ett utökat partnerskap mellan EU och Asean (2013–2017).

EU bjöd in medlemmar av AICHR, Aseans kommission för skydd och främjande av kvinnors och barns rättigheter (ACWC), Aseans kommitté för kvinnofrågor (ACW), Aseans kommitté för genomförandet av Aseans förklaring om skydd och främjande av migrerande arbetstagare (ACMW) och Aseans sekretariat (ASEC) till Bryssel för ett veckolångt besök i oktober. Under detta besök höll EU och Asean sin allra första politiska dialog om mänskliga rättigheter med EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis, som en av ordförandena. Från EU:s sida var målet att stärka det ömsesidiga förtroendet och bereda vägen för regelbundna människorättsdialoger och ett förbättrat bilateralt och multilateralt samarbete och samtidigt uppmuntra Aseans organ för mänskliga rättigheter att arbeta mer öppet med det civila samhället och utveckla de skyddsmässiga aspekterna av sina mandat. Diskussionerna innebar även ett konstruktivt politiskt utbyte kring ämnen som landsspecifika rekommendationer och mänskliga rättigheter samt kvinnors och barns rättigheter. Som ett komplement till den formella dialogen ledde EU:s särskilda representant ett halvdagsseminarium om samarbete med det civila samhället. AICHR hade även möjligheten att möta Europaparlamentet, icke-statliga organisationer i EU och näringslivsföreträdare för att diskutera landsspecifika rekommendationer. Programmet avslutades med några platsbesök och en heldag av möten med belgiska myndigheter.

Bangladesh

EU:s huvudprioriteringar inom området mänskliga rättigheter och demokrati var som tidigare reform av rättsväsendet, ett moratorium för dödsstraffet, genomförandet av fredsavtalet om Chittagong Hill Tracts, stöd till rohingyafolket, rättigheter för personer som tillhör minoriteter, människorättsförsvarare, kvinnors och barns rättigheter, stöd till det civila samhället och genomförande av arbetstagares rättigheter.

Under 2015 uppvisade Bangladesh ett minskande demokratiskt utrymme och en stadig försämring av medborgerliga och politiska rättigheter, med bland annat inbegrep utomrättsliga avrättningar, påtvingade försvinnanden och restriktiva åtgärder mot oppositions- och människorättsaktivister. Även hoten mot journalister och redaktörer ökade, samtidigt som åtgärder vidtogs för att undergräva vissa ledande tidningars ekonomiska livskraft. Angreppen på yttrandefriheten mångfaldigades under 2015. Morden på fyra "ateistiska" bloggare och en publicist under 2015 visade att landet inte var immunt mot hotet från tilltagande religiös extremism. Det försämrade säkerhetsläget underströks i och med mordet på två utländska medborgare. Till det positiva hör att vissa framsteg gjordes vad gäller sociala och ekonomiska rättigheter.

EU fortsatte sin dialog med Bangladesh om mänskliga rättigheter och demokrati vid mötena i undergruppen för god samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och migration i februari 2015 och vid mötet i den gemensamma kommissionen EU–Bangladesh i november 2015. De huvudfrågor som diskuterades var skyddet av grundläggande demokratiska rättigheter, utomrättsliga avrättningar, påtvingade försvinnanden, restriktiva åtgärder mot oppositions- och människorättsaktivister, situationen för minoriteter och ursprungsbefolkningar samt våld mot kvinnor och barn.

EU och dess medlemsstater följde regelbundet människorättssituationen i Bangladesh genom politisk dialog, offentlig diplomati, utvecklingsbistånd och utvecklingsprojekt, kontakter med bangladeshiska företrädare, möten med människorättsaktivister eller anordnande av platsbesök för att bekanta sig med situationen på fältet. EU:s beskickningschefer gjorde flera uttalanden med anledning av våldsamma händelser som inträffat. Den 15 januari 2015 mötte beskickningscheferna även Bangladeshs utrikesminister för att beklaga det politiska våldet och de offer som detta krävt.

EU fördömde i skarpa ordalag och i flera uttalanden morden på bloggare och uppmanade myndigheterna att genomföra korrekta utredningar för att ställa förövarna inför rätta. Den 26 november 2015 antog Europaparlamentet en resolution om yttrandefriheten i Bangladesh, i vilken man fördömer attackerna mot sekulära skribenter, bloggare, religiösa minoriteter och utländska hjälparbetare och uppmanar de bangladeshiska myndigheterna att omedelbart sätta stopp för alla former av våld, trakasserier, hot och censur. Den 29 september 2015 fördömde talespersonen för den höga representanten/vice ordföranden i ett uttalande mordet på en italiensk hjälparbetare och krävde att de ansvariga för brottet ställs inför rätta.

Vad dödsstraffet beträffar fortsatte Bangladesh att genomföra avrättningar och avkunna dödsdomar. Efter det att Bangladeshs högsta domstol bekräftat dödsdomen mot Muhammad Kamaruzzaman gjorde talespersonen för den höga representanten/vice ordföranden den 9 april 2015 ett uttalande som fördömde dödsstraffet. Bristen på rättvisa och insyn vad gäller förfarandena vid den bangladeshiska internationella brottmålsdomstolen kritiserades av juridiska experter och av ordföranden för Europaparlamentets delegation för förbindelserna med länderna i Sydasien.

Som ett svar på valkommissionens svaga insatser vid tre val i rad (senast i april 2015 då valen till stadsstyrelserna i Dhaka och Chittagong präglades av många oegentligheter som bevitnades av EU:s övervakare) och i enlighet med artikel 1 i 2001 års samarbetsavtal, i vilket respekt för mänskliga rättigheter och demokratiska principer utgör ett väsentligt inslag, beslutade EU tillsammans med andra givare att avsluta ett program till stöd för Bangladeshs valkommission.

Samarbetet inom ramen för hållbarhetspakten med Bangladesh fortsatte under 2015 i syfte att förbättra arbetstagar rättigheter och arbetsmiljöförhållanden inom konfektionsindustrin i Bangladesh. De länge förväntade genomförandebestämmelserna för den reviderade bangladeshiska arbetslagen offentliggjordes i september 2015 och inspektionerna av fabriker inom konfektionssektorn fortsatte i obruten takt. Dessa frågor diskuterades vid en konferens med titeln "Remembering Rana Plaza: The road ahead " (Till minne av Rana Plaza: vägen framåt) i Europaparlamentet i april 2015. Vid den 104:e internationella arbetskonferensen bidrog EU till prövningen av huruvida Bangladesh efterlevt ILO-konvention nr 87 om föreningsfrihet.

I syfte att främja genomförandet av fredsavtalet från Chittagong Hill Tracts finansierade EU två projekt: projektet för en utvecklingsresurs för Chittagong Hill Tracts, som mottog 24 miljoner euro, och ett projekt för att stärka grundutbildningen i Chittagong Hill Tracts.

EU fortsatte sin dialog med organisationer i det civila samhället och människorättsförsvarare. Kontinuerligt stöd gavs till icke-statliga människorättsorganisationer genom det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter.

Under 2015 pågick cirka 35 projekt som skulle öka det civila samhällets egenmakt och som rörde allt ifrån barns, kvinnors och funktionsnedsattas rättigheter till minoriteters och ursprungsbefolkningars rättigheter och arbetstagarrättigheter. Dessa projekt stod för en total kostnad på 210 miljoner euro. Sju nya projekt inriktade på det civila samhället valdes ut att ta emot 6,8 miljoner euro under 2015. Förstärkningen av det demokratiska styret utgör även en av prioriteringarna för det fleråriga vägledande programmet för 2014–2020.

Bhutan

Under 2015 var EU:s huvudsakliga prioritering vad gäller mänskliga rättigheter och demokrati fortsatt stödet till den framgångsrika och fortgående demokratiserings- och moderniseringsprocessen, i synnerhet förstärkningen av medborgerliga och politiska rättigheter för att främja ett livskraftigt civilsamhälle och stödja den bhutanesiska regeringen i dess kampen mot våld mot kvinnor och barn. EU fortsatte att arbeta med Bhutan för att lösa det långvariga problemet med nepalesisktalande bhutanesiska flyktingar i Nepal.

Sedan den senaste allmänna återkommande utvärderingen (2014) har Bhutan uppfyllt en rad rekommendationer från denna utvärdering, t.ex. när det gäller tillgång till sociala tjänster (t.ex. hälso- och sjukvård, utbildning), utrotande av fattigdom, bekämpning av våld i hemmet, jämställdhetsfrågor och korruption. Bhutan har gjort betydande framsteg, i synnerhet vad gäller kampen mot korruption och skyddet av kvinnors och barns rättigheter. Den långsamma avratificeringen av grundläggande internationella instrument för mänskliga rättigheter och ett fåtal begränsningar av mötes- och föreningsfriheten behöver dock fortfarande åtgärdas.

Under 2015 tog EU upp människorättsfrågor med den bhutanesiska regeringen i olika format, särskilt vid det senaste (sjätte), vartannat år återkommande samrådet i Thimphu i november 2015 och vid möten med premiärministern och utrikesministern. Frågor togs även upp under premiärminister Tshering Tobgays första besök i Bryssel i juni 2015. När EU:s beskickningschefer i maj 2015 besökte Bhutan gavs tillfälle till en omfattande diskussion med de bhutanesiska myndigheterna och andra intressenter om framstegen i demokratiseringen.

Inom ramen för det fleråriga vägledande programmet (2014–2020) riktade EU in sitt stöd på förstärkningen av det civila samhället och reformer av lokala förvaltningar i syfte att konsolidera decentraliseringsprocessen och överlåtandet av befogenheter och resurser.

Brunei

Brunei Darussalam är en absolut monarki som styrts under ett undantagstillstånd sedan 1963. En blandning av "byråd" och rådgivande organ, inbegripet ett lagstiftningsråd (LegCo) utövar en begränsad roll genom att avgerekommendationer och godkänna lagstiftning. I vad som annars är ett tolerant samhälle har Brunei antagit en konservativ form av islam som man söker utveckla vidare inom ramen för konceptet malajisk islamisk monarki.

Även om författningen i teorin skyddar religionsfriheten tillämpas i praktiken diverse restriktioner. Under 2015 fortsatte regeringen sin sedan länge tillämpade politik för att främja den shafitiska skolan inom sunniislam, som är sultanatets officiella statsreligion. I december rapporterades det internationellt om mosképredikningar i vilka muslimer avskräcktes från att låta sig förknippas med kristna symboler, fastän religionsutövning är tillåten för icke-muslimer i exempelvis katolska och anglikanska kyrkor. Vad gäller islam används lagar och politik för att införa restriktioner för grupper som inte ansluter sig till den shafitiska skolan. En sharia-baserad strafflagstiftning offentliggjordes i oktober 2013 och inkluderar bestämmelser som inverkar på den rättsliga struktur som styr religionsfriheten. Den första etappen av denna lagstiftning (vars straff är begränsade till böter och fängelse) infördes i maj 2014. Ett fåtal ärenden har rapporterats till domstolarna. Det förelåg under 2015 inga indikationer på om eller när ytterligare etapper av lagstiftningen kommer att införas.

I september 2015 undertecknade Brunei FN:s konvention mot tortyr, men har ännu inte tillkännagett när man kommer att ratificera den.

Det etappvisa införandet av den sharia-baserade strafflagstiftningen kan ses ett försök att stärka den sociala såväl som den religiösa disciplinen och att bevara malajisk kultur och malajiska traditioner och sedvänjor, snarare än att bestraffa eller hålla tillbaka ökande brottslighet, som det inte finns mycket av i Brunei. Syftet är att bevara Bruneis samhälleliga status quo och dess "grundläggande värden". Strafflagstiftningen utgör ett komplement till Bruneis befintliga sharia-baserade familjelag. Eftersom etapp II och III av strafflagstiftningen ännu inte har inletts och mycket fortfarande är ovisst om hur det sharia-baserade rättsliga konceptet kommer att fungera tillsammans med befintliga lagar är det fortfarande svårt att i detta skede bedöma hur sharia-baserad straffrätt kan komma att genomföras i framtiden.

EU använde sig konsekvent av bilaterala möten med de bruneiska myndigheterna för att ta upp människorätsfrågor. EU:s medlemsstater har regelbundet uppmanat Brunei att ansluta sig till fler centrala FN-instrument för de mänskliga rättigheterna. De medlemsstater som är representerade i Brunei deltog i evenemang till uppmärksammanade av Internationella kvinnodagen i syfte att öka medvetenheten om FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

Myanmar/Burma

Mänskliga rättigheter och demokrati, särskilt situationen i delstaten Rakhine, icke-diskriminering, religions- och trosfrihet samt yttrandefrihet står fortfarande i centrum för EU:s arbete med Myanmar/Burma.

Den 8 november 2015 ställde 91 politiska partier och fler än 6 000 kandidater upp i ett historiskt val i Myanmar/Burma. Det imponerande valdeltagandet på 69 % vittnade om engagemanget för förändring bland Myanmars/Burmas befolkning. EU:s valobservatörsuppdrag (EU EOM), som leddes av Europaparlamentets vice talman Alexander Graf Lambsdorff, bidrog till det framgångsrika genomförandet av valen. Detta EU EOM, med en personal på 150 personer, inbegripet sju ledamöter av Europaparlamentet, var det största internationella valobservatörsuppdraget. Det fanns på plats i hela landet och samarbetade nära med andra internationella observatörer. I EU EOM:s preliminära uttalande av den 10 november 2015 betonades att valdagen skötts väl och att det fanns många olika kandidater att välja mellan. För att valen ska vara genuint demokratiska krävs dock ytterligare rättsliga reformer och procedurmässiga förbättringar, inbegripet ändring av författningen.

Trots att Nationella Demokratiförbundet (NLD), som leds av mottagaren av Nobels fredspris Aung San Suu Kyi, vann en absolut majoritet i parlamentet och kommer att utse nästa president och bilda den nya regeringen, fortsätter militären att inneha 25 % av platserna i parlamentet utan att dessa platser tillsatts genom val. Militären kommer att ha vetorätt och kunna tillsätta tre viktiga ministerposter i den kommande regeringen.

Den 22 juni 2015 antog rådet (utrikes frågor) slutsatser om de kommande valen i Myanmar/Burma i syfte att sända ett tidigt budskap till regeringen om EU:s förväntningar på trovärdiga, inkluderande och transparenta val under 2015.

Situationen för de mänskliga rättigheterna förbättrades inte under 2015, särskilt vad gäller förlusten av rösträtten för etniska minoriteter, i synnerhet det muslimska rohingyafolket, och det fortsatta gripandet och frihetsberövandet av politiska aktivister och människorättsförsvarare. Trots den allvarliga oro som uttryckts av det internationella samfundet, däribland EU, antog Myanmar/Burma fyra lagar "till skydd för ras och religion". Dessa lagar begränsar det fulla åtnjutandet av mänskliga rättigheter för kvinnor och personer som tillhör minoriteter samt religions- och trosfriheten. Lagarna i fråga strider även mot landets internationella skyldigheter på människorättsområdet.

Spänningarna mellan olika befolkningsgrupper var fortsatt stora, särskilt i delstaten Rakhine. Cirka 140 000 internflyktingar, det stora flertalet av dem tillhörande rohingyafolket, är sedan 2012 inestängda i ohygieniska läger utan grundläggande rättigheter såsom rörelsefrihet och utan tillgång till utbildning, hälso- och sjukvård och möjlighet att tjäna sitt uppehälle. I den norra delen av delstaten Rakhine utsätts rohingya, som där utgör majoritetsbefolkningen, för ytterligare restriktioner och kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Systematisk diskriminering och marginalisering leder varje år till att tusentals rohingya lockas att ge sig av på mycket riskabla resor över havet till Malaysia via Thailand. Ofta faller de i samband med detta offer för människohandlare och människosmugglare. Några av dem hamnar i modernt slaveri, såsom belysts av migrantkrisen i Bengaliska viken och Andamansjön under maj 2015 och de indonesiska avslöjandena om fisk som fångats av slavar.

Under 2015 kunde för första gången tidigare innehavare av tillfälliga registreringskort, så kallade innehavare av vita kort, inte rösta eller ställa upp som kandidater i val, då de inte besatt medborgarskap. På grund av det starka inflytandet från hårdföra buddhister under valkampanjerna ställde ingetdera av de två stora partierna upp med muslimska kandidater. Som en följd kommer det nya parlamentet inte att ha en enda muslimsk ledamot. Uppvigling till hat och hatpropaganda förblev fortsatt ostraffade.

Mot denna bakgrund fortsatte EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis, sitt arbete för de mänskliga rättigheterna i landet. I samband med den andra människorättsdialogen mellan EU och Myanmar/Burma i juni 2015 besökte EU:s särskilda representant delstaten Rakhine för att ta del av de komplexa utmaningar som befolkningsgrupperna rohingya och rakhine står inför. EU:s särskilda representant höll viktiga möten med ett antal ministrar, NLD:s ledare Aung Saan Su Kyi, det civila samhället (inbegripet inom ramen för ett särskilt forum för det civila samhälle inför människorättsdialogen) och religiösa ledare. EU:s särskilda representant efterlyste i sina kontakter med såväl regeringen som företrädare för de olika befolkningsgrupperna framsteg inom alla huvudfrågor, inbegripet segregering mellan befolkningsgrupper och relaterade människorättsproblem, medborgarskap, rösträtt, de fyra lagarna "till skydd för ras och religion " och den ökande hatpropagandan, särskilt mot muslimer. Dialogen om de mänskliga rättigheterna behandlade ett antal människorättsfrågor, inbegripet arbetstagares rättigheter, markrättigheter, migration, samvetsfångar, fängelseförhållanden, icke-diskriminering samt ratificering och genomförande av centrala konventioner om mänskliga rättigheter och samarbete inom multilaterala forum.

Den 15 oktober 2015 undertecknade EU som internationellt vittne ett landsomfattande avtal om eldupphör mellan regeringen i Myanmar/Burma och etniska väpnade grupper. Avtalet innebär ett viktigt steg mot fred, säkerhet och välbefinnande och gör det möjligt att inleda en nationell politisk dialog. I en förklaring på EU:s vägnar välkomnade den höga representanten/vice ordföranden Federica Mogherini undertecknandet av avtalet men ville se att grupper som inte undertecknat avtalet inkluderas i nästa etapp av processen. Delaktighet kommer att vara avgörande för den nationella försoningsprocessen, respekten för rättigheter för personer som tillhör minoriteter och en rättvis utveckling för alla. Trots framstegen i fredssamtalen fortsatte sammandrabbningarna mellan armén och vissa etniska väpnade grupper, särskilt i delstaterna Shan och Kachin, vilket gav upphov till nya förflyttningar av befolkningsgrupper. Det finns rapporter om sexuellt våld, tvångsrekrytering och tvångsarbete.

EU visade sitt engagemang för att arbeta med regeringen, ILO och andra partner (till exempel USA och Japan) i frågorna om arbetstagares rättigheter och företagens sociala ansvar i samband med att man i maj 2015 anslöt sig till initiativet för främjande av grundläggande arbetstagarrättigheter och arbetsrutiner i Myanmar/Burma. Samarbetet med det civila samhället stärktes ytterligare. Inför dialogen om de mänskliga rättigheterna anordnade EU ett forum för det civila samhället för att informera om utmaningarna vad gäller mänskliga rättigheter i Myanmar/Burma. EU-färdplanen för diskussionerna med det civila samhället lanserades den 16 september 2015. Fyra referensgrupper skapades – lokala organisationer i det civila samhället, företrädare för EU-medlemsstaterna, internationella icke-statliga organisationer och andra utvecklingspartner. Mötena med människorättsförsvarare fortsatte. EU genomförde och samordnade regelbundna observationer av domstolsförhandlingar med och rättegångar mot människorättsförsvarare och människorättsaktivister, inbegripet studenter som greps under protesterna i mars 2015.

Under 2015 lade EU åter fram en människorättsresolution om Myanmar/Burma i såväl Förenta nationernas generalförsamlings tredje utskott som i Förenta nationernas råd för mänskliga rättigheter. Båda resolutionerna antogs utan omröstning.

Den allmänna återkommande utvärderingen av Myanmar/Burma ägde rum den 6 november 2015.

Myanmar/Burma undertecknade den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter som anslöt sig till vännerna av initiativet för FN:s konvention mot tortyr.

Kambodja

Den människorättsliga situationen förblev en hög prioritet för EU i Kambodja. Under början av 2015 gjordes framsteg inom vissa områden, särskilt genom ett avtal om ändringar av vallagen, inrättandet av en nationell tvåpartsvalkommitté och visst arbete från regeringens sida rörande markfrågor. Förhållandet mellan de två största politiska partierna försämrades dock avsevärt under det andra halvåret genom en rad incidenter som tycks ha syftat till att hota oppositionen och inskränka dess yttrandefrihet, och därigenom en försämring av de politiska rättigheterna. Ett antal nya lagar som har antagits eller som snart kommer att kunna antas väcker farhågor om att dessa möjligen kan användas för att begränsa yttrandefriheten och föreningsfriheten. Viktiga frågor om domstolsväsendets oberoende kvarstår.

Den 9 april 2015 välkomnade EU:s delegation i ett lokalt uttalande utnämningen av den nya nationella valkommittén. Den 15 juli 2015 beklagade talespersonen för den höga representanten/vice ordföranden i ett uttalande att antagandet av en ny lag om icke-statliga organisationer och sammanslutningar inte hade föregåtts av ett tillräckligt omfattande samråd med intressenter och att lagen i fråga hade potential att begränsa icke-statliga organisationers verksamhet. Efter det att två parlamentsledamöter från oppositionen misshandlats av demonstranter uppmanade EU:s delegation i ett uttalande av den 27 oktober 2015 myndigheterna att ställa de ansvariga inför rätta och vidta åtgärder för att garantera säkerheten för alla demokratiskt valda företrädare.

EU höll en regelbunden dialog om mänskliga rättigheter med de kambodjanska myndigheterna. Delegationen hade även regelbunden kontakt med organisationer i det civila samhället, inbegripet företrädare för ursprungsbefolkningar. I samarbete med Tyskland fortsatte EU att uppmuntra Kambodjas regering att se till att tillhandahållandet av gemensamma äganderättsbevis för mark till ursprungsbefolkningar inte försenas och att noga övervaka delaktigheten vad gäller markregistrering. Vid sina platsbesök under 2015 tog EU:s personal särskilt upp dessa frågor och använde besöken för samordning på plats med icke-statliga organisationer och lokalbefolkningen.

Markfördelning är en fråga av hög prioritet för EU:s förbindelser och diskussioner med Kambodjas regering. EU:s delegation fortsatte att insistera på behovet av större transparens i översynen av statlig mark som beviljats som ekonomiska markkoncessioner, den framtida användningen av mark som redan tagits tillbaka från ekonomiska markkoncessioner och ansträngningar för att lösa markkonflikter. EU gav Kambodjas regering tekniskt stöd vid framtagandet av en oberoende bedömnings- och kompensationsmekanism för samhällen som påverkas av ekonomiska markkoncessioner för sockerrörsodling. Detta framtagande har ännu inte godkänts av regeringen.

Frågorna om fackföreningarnas rättigheter, våld mot arbetstagare och översynen av minimilönen har varit prioriterade ämnen för den politiska dialogen. EU höll även regelbundet dialoger med företagargorganisationer (i synnerhet sådana inom konfektionsindustrin) och enskilda investerare om respekten för arbetstagares rättigheter och anständigt arbete.

Vid den 104:e internationella arbetskonferensen bidrog EU till prövningen av huruvida Kambodja efterlevt ILO-konvention nr 182 mot de värsta formerna av barnarbete. ILO:s övervakningsmekanismer tog också upp överträdelser av normerna avseende föreningsfriheten och lyfte fram allvarliga och brådskande fall i detta avseende.

Under 2015 fortsatte EU att stödja flera människorättsrelaterade icke-statliga organisationer och delade ut sammanlagt 1 miljon euro i nya bidrag samt gav bidrag till fyra människorättsförsvarare.

EU bidrar med 10 miljoner euro till budgeten för de nationella och internationella komponenterna inom Kambodjas specialdomstol (ECCC) för perioden 2015–2016. Under 2015 blev EU formellt medlem i gruppen av främsta givare till ECCC.

Folkrepubliken Kina

Under 2015 var EU:s främsta mål fortsatt Kinas ratificering av den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, som undertecknades 1998, med efterlevnaden av bestämmelserna i konventionen samt Kinas författning, straffrätt och straffprocessrätt som ett mål på medellång sikt. EU fortsatte även sin globala kampanj mot dödsstraffet, framför allt eftersom Kina fortfarande är det land som verkställer det största antalet avrättningar, trots att landet strävar efter att kraftigt minska antalet brott som straffas med döden, inbegripet 2015 års ändring av straffprocessrätten, som ledde till att antalet avrättningar minskade ytterligare till 46.

Yttrandefriheten i Kina på och utanför internet kvarstod, i egenskap av en av hörnstenarna i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, som en prioritering för EU, vilket även gällde utvecklingen av ett livskraftigt civilsamhälle och aktiva människorättsförsvarare. Sist men inte minst fortsatte EU att främja de mänskliga rättigheterna för personer som tillhör minoriteter, särskilt uigurer och tibetaner.

Sammantaget fortsatte människorättssituationen att försämrats avsevärt med en ny våg av gripanden och frihetsberövanden som riktades mot cirka 300 människorättsadvokater, aktivister och personal vid advokatbyråer och som inleddes i juli, även om gripandet i maj 2014 av Pu Zhiqiang, en välkänd kinesisk människorättsadvokat som hade arbetat med en rad fall med anknytning till pressfrihet, yttrandefrihet och skyddet av människorättsförsvarare, skulle kunna ses som ett förspel till detta ökande förtryck. Vid slutet av året befann sig fortfarande cirka 30 advokater i "övervakat boende", en form av häktning som innebär internering på hemlig ort utan tillgång till juridiskt ombud eller besök från anhöriga. Detta väcker allvarliga frågor om Kinas uttalade åtaganden om att stärka rättsstatsprincipen.

Den 20 maj 2015 gjorde EU:s talesperson ett uttalande om åtalet mot Pu Zhiqiang. I december 2015 ställdes Pu Zhiqiang slutligen inför rätta i Peking för sina kritiska samhällskommentarer på internet, riktade mot det styrande kommunistpartiet och mottog en dom på tre års fängelse för skapande av missämja och uppvigling till etniskt hat. Detta straff omvandlades av medicinska skäl till en villkorlig dom.

Året avslutades med de facto-utvisningen av en fransk journalist som i en fransk tidskrift hade publicerat en artikel som var kritisk mot Kinas politik i Xinjiang.

Den rättsliga reformen fortsatte i ökad takt med antagandet av lagstiftning om nationell säkerhet och terrorismbekämpning samt införandet av lagförslag om utländska icke-statliga organisationer och it-säkerhet som i samtliga fall för med sig negativa konsekvenser för de mänskliga rättigheterna och det civila samhällets utrymme samt för näringslivet. EU har på ett systematiskt sätt lämnat kommentarer som svar på Kinas offentliga samråd om lagförslag i syfte att uppmuntra Kina att undvika rättsliga begränsningar av mänskliga rättigheter som saknar skyddsgarantier och inte uppfyller internationella standarder.

Situationen i regionen Tibet förbättrades inte, och i augusti 2015 ägde det 143:e fallet av självbränning bland tibetaner sedan februari 2009 rum (sju fall av självbränning ägde rum under 2015). Självbränning är dessutom fortsatt kriminaliserat och medför kollektiva bestraffningar av familjemedlemmar och samhällen. I Xinjiang skedde ytterligare våldsamma sammandrabbningar mellan uigurer och kinesiska myndigheter som under det gångna året ledde till fler än 100 dödsfall, även om bristen på information från de kinesiska myndigheterna och bristen på tillträde för journalister och diplomater gör det svårt att skapa sig en rättvisande bild.

Trots Kinas påståenden inför kommittén för tortyrkonventionen om att man "vidtagit effektiva rättsliga, administrativa, juridiska och andra åtgärder i syfte att strikt förbjuda alla former av tortyr", uttryckte kommittén allvarlig oro över trovärdiga påståenden om tortyr, dödsfall under fängsligt förvar, godtyckliga frihetsberövanden och försvinnanden av tibetaner, uigurer och mongoler samt konsekventa rapporter om fortsatt bruk av olagligt frihetberövande i icke erkända och inofficiella interneringsanläggningar – de så kallade svarta fängelserna – och påtvingade återsändanden av nordkoreanska flyktingar.

EU fortsatte att ta upp människorätsfrågor med Kina i olika format och på olika nivåer. Vid toppmötet mellan EU och Kina i juni tog exempelvis Europeiska rådets ordförande Donald Tusk upp människorätssituationen och gav vid den avslutande presskonferensen uttryck för EU:s stöd till Kinas ambitiösa reformprocess och den ömsesidiga önskan om att ytterligare förbättra människorätssamarbetet på bilateral och internationell nivå, men även för EU:s farhågor angående yttrandefriheten och föreningsfriheten i Kina, bland annat situationen för personer som tillhör minoriteter som tibetaner och uigurer. I samband med detta uppmuntrade Donald Tusk Kina att återuppta en meningsfull dialog med Dalai Lamas företrädare. Vid det årliga mötet i den gemensamma kommittén för handel EU–Kina (i oktober 2015) betonade kommissionär Cecilia Malmström vikten av att stärka rättsstatsprincipen och ett oberoende rättsväsende som gör det möjligt för advokater att verka fritt och oberoende och som stödjer utländska företags och medborgares arbete. Cecilia Malmström hänvisade till det digitala samhällets betydelse för företag som bedriver verksamhet i Kina och uppmanade sin kinesiska motpart att "bidra till att göra internet till ett verktyg för yttrandefrihet och frihandel".

EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis, reste till Kina (Peking, Guangzhou, Shenzhen och Hongkong) för andra gången i november och höll mer än trettio separata möten med högre kinesiska tjänstemän, företrädare för det civila samhället i Kina och Europa (inbegripet advokater, internetjournalister, akademiker, människorättsförsvarare som företräder kvinnor och sexuella minoriteter, aktivister för arbetstagar rättigheter och tjänstemän inom internationella organisationer). EU:s särskilda representant uttryckte särskilt oro över det ökande förtrycket av människorättsförsvarare och människorättsadvokater samt över den riktning som de rättsliga reformerna tagit, särskilt i form av lagförslag om utländska icke-statliga organisationer och andra lagar eller lagförslag om nationell säkerhet och deras negativa konsekvenser för de mänskliga rättigheterna och det civila samhället. EU:s särskilda representant diskuterade även 20-årsjubileet för Pekingdeklarationen och lagförslaget om våld i hemmet som slutligen antogs i december 2015, inbegripet vissa ändringar som föreslagits av EU, arbetstagares rättigheter, företag och mänskliga rättigheter, rättigheter för personer som tillhör religiösa och etniska minoriteter, inbegripet i Tibet och Xinjiang, tortyr och dödsstraffet.

Den 34:e människorättsdialogen mellan EU och Kina hölls i Peking den 30 november–1 december. Kina fortsatte att lägga tonvikten vid sina framgångar med fattigdomsminskningen och den generella förbättringen av levnadsstandarden och uttryckte missnöje då EU tog upp sina farhågor och illustrerade dessa med enskilda fall. Kina tog upp EU:s hantering av flyktingkrisen och kampen mot terrorismen och uttryckte en önskan om fler samarbetsprojekt för mänskliga rättigheter med EU angående frågor som miljörelaterade rättigheter, kvinnors mänskliga rättigheter och företag och mänskliga rättigheter.

Talespersonen för den höga representanten/vice ordföranden gjorde sju uttalanden om Kina under 2015. I mars gjordes ett uttalande om gripandet och frihetsberövandet av kvinnorättsaktivister i Kina, i april om domen mot journalisten Gao Yu, i maj om åtalet mot människorättsadvokaten Pu Zhiqiang, i juli om den aktuella utvecklingen av människorättssituationen, i oktober om det fortgående frihetsberövandet av advokater och människorättsförsvarare och behandlingen av dessas familjemedlemmar samt i december om domen mot människorättsadvokaten Pu Zhiqiang och om Kinas beslut att inte förlänga den europeiska journalisten Ursula Gauthiers visum.

I syfte att förmedla sina olika farhågor hänvisade EU även till människorättssituationen i Kina i de uttalanden som gjordes under de tre mötena i rådet för mänskliga rättigheter i mars, juni och september samt vid den 70:e sessionen i FN:s generalförsamling.

Hongkong

EU följde noga utvecklingen när det gäller allmän rösträtt inför valet av chefsminister 2017. Den 18 juni 2015 gjorde EU:s talesperson ett uttalande om politiska reformer i Hongkong i vilket alla partier uppmanades att delta i konstruktiva diskussioner med sikte på ett tidigt återupptagande av arbetet med valreformer. EU fortsatte att stödja det civila samhället i Hongkong genom regelbundna kontakter med människorättsförsvarare, icke-statliga organisationer och medierna, och genom att anordna seminarier och workshoppar om mänskliga rättigheter. I november 2015 besökte EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis, Hongkong för första gången och diskuterade då en rad olika frågor, inbegripet rättsstatsprincipen och domstolsväsendets oberoende inom ramen för principen "ett land, två system", arbetstagares rättigheter, akademisk frihet och pressfrihet, social ojämlikhet och lika möjligheter. I slutet av 2015 försvann fem av Hongkongs förläggare. Två av dem innehar EU-medborgarskap och har anknytning till ett förlag och en bokhandel i Hongkong. Omständigheterna kring försvinnandena var tvivelaktiga.

Taiwan

Sammantaget är den människorättsliga situationen god. Utövandet av dödsstraffet kvarstår dock som något som EU beklagar. Sex avrättningar ägde rum i Taiwan i juni, efter tidigare omgångar under 2014, 2013 och 2012, vilket innebar att landet bröt det de facto-moratorium som iakttagits från 2005 till 2010. I sitt uttalande efterlyste EU ett omedelbart moratorium för avrättningar, i enlighet med rekommendationer från en panel av internationella experter under 2013. EU fortsatte att arbeta med lokala myndigheter och det civila samhället för att på ett effektivt sätt åstadkomma ett återupptagande av moratoriet med sikte på att formellt avskaffa dödsstraffet. I samband med detta fortsatte EU att stödja den icke-statliga organisationen Taiwan Alliance to End the Death Penalty genom det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter. I sin regelbundna dialog med Taiwan – de årliga samråden om icke-handelsrelaterade frågor mellan EU och Taiwan – uttryckte EU sin oro över dödsstraffet och dess fortsatta tillämpning.

Indien

Under 2015 var EU:s människorättsliga prioriteringar för Indien inriktade på skyddet av kvinnors och barns rättigheter, förebyggande av tortyr och människorättsförsvarares rättigheter. Frågan om ett moratorium för avrättningar med sikte på avskaffandet av dödsstraffet och utfästelsen om att bekämpa alla former av diskriminering var fortsatt högt på dagordningen.

Indien är en enorm och livskraftig demokrati med en solid konstitutionell och institutionell ram till skydd för mänskliga rättigheter. Djupt rotade samhälleliga sedvänjor som regeringen inte kan åtgärda genom aktiva åtgärder ligger fortsatt till grund för många av människorättsproblemen i Indien. Övergrepp och diskriminering, som i synnerhet drabbar daliter, samt könsrelaterat våld och religiös intolerans nämns ofta i rapporter från medierna och det civila samhället. Sammantaget respekteras yttrandefriheten. Högsta domstolen avvisade i mars en kontroversiell lagstiftningsändring om begränsning av yttrandefriheten på internet. Ett striktare genomförande av lagen om reglering av utländska bidrag i dess ändrade lydelse av 2010 har påverkat tillgången till utländsk finansiering för cirka 13 000 organisationer i det civila samhället. Det finns i Indien minst 2 miljoner organisationer i det civila samhället, varav cirka 42 000 har licens för att ta emot utländsk finansiering.

Trots att den årliga människorättsdialogen inte ägde rum deltog EU i en dialog med en rad olika människorättsintressenter, inbegripet företrädare för det civila samhället, regeringstjänstemän och särskilda institutioner. Ledande politiker, inbegripet biträdande ministrar och försteministrar, har deltagit vid EU-stödda evenemang för människorättsprojekt under det gångna året.

Människorättsfrågor diskuterades även när talmannen i Lok Sabha (det indiska parlamentets underhus) besökte Europaparlamentet i juni och när Europaparlamentets delegation för förbindelserna med Indien besökte New Delhi i mars.

EU deltog i flera evenemang i syfte att främja kvinnors och barns rättigheter, särskilt i samband med Internationella kvinnodagen och Internationella flickdagen. I oktober hölls en dialog om samhällsingripande i Jaipur som en del av ett EU-finansierat treårigt projekt för främjande av jämlikhet och bekämpning av diskriminering mot flickor i utvalda distrikt i Rajasthan, Uttar Pradesh och Jharkhand.

Efter ett uppehåll på cirka två år ägde en avrättning rum den 30 juli 2015, då dödsstraffet verkställdes för en person som dömts för deltagande i terroristattentaten i Bombay 1993. Knappt en månad senare lade Indiens lagstiftningskommission fram sin rapport om dödsstraffet, i vilken man föreslog att dödsstraffet avskaffas för alla brott, undantaget terrorism och högförräderi form av krigföring mot staten. I syfte att uppmärksamma Världsdagen mot dödsstraffet den 10 oktober anordnade ett EIDMR-stött projekt ett evenemang som återspeglade EU:s fortsatta intresse för frågan.

EU arbetade med situationen för människorättsförsvarare, interagerade med nätverk för människorättsförsvarare, inbegripet i samband med studiebesök (exempelvis i Manipur), arbetade med enskilda rättsfall gällande människorättsförsvarare och tillhandahöll från fall till fall stöd till sådana i behov av det genom nödhjälpsmekanismen för människorättsförsvarare.

Ett annat projekt som stöds av EU avsåg polisreformer i Sydasien och omfattande bland annat utvecklingen av en virtuell polisstation, ett innovativt utbildningsverktyg som redan införts vid polishögskolan i Rajasthan.

En stor portfölj av projekt som stöds av EU och/eller EU-medlemsstater omfattar jämställdhet, barns rättigheter, funktionshindrades rättigheter, ursprungsbefolkningars rättigheter, människohandel, avskaffande av dödsstraffet och yttrandefrihet på och utanför internet.

Inom ramen för EIDMR utfärdade EU en lokal förslagsinfordran, med en budget på 1,9 miljoner euro, i syfte att öka kapaciteten för det civila samhällets organisationer att främja mänskliga rättigheter på grundval av principerna om jämlikhet, deltagande och icke-diskriminering. De utvalda projekten är inriktade på social delaktighet för marginaliserade grupper, särskilt religiösa minoriteter, inkluderande polisväsende, tillgång till rättslig prövning för dödsdömda, främjande av pluralism och mångfald inom nationella människorättsinstitutioner och främjande av delaktighet och mångfald i arbetslivet.

Indonesien

Under hela året ägnade EU stor uppmärksamhet åt religions- och trosfriheten liksom åt skyddet av personer som tillhör minoritetsgrupper. EU-delegationen i Jakarta höll regelbundna möten med minoritetsgrupper, offer för intolerans samt människorättsorganisationer som arbetar med denna fråga. EU-delegationen fortsatte sitt samarbete med Nahdlatul Ulama, landets största muslimska organisation som verkar för tolerans och pluralism. Delegationen anordnade också ett seminarium om "religion och offentliga religionsyttringar ", tillsammans med universitetet Gadjah Mada i Yogyakarta.

Indonesien avrättade 14 personer under 2015 (sex i januari och åtta i april) för narkotikabrott, inklusive 12 utländska medborgare. Minst 130 interner väntar på dödsstraff, varav ungefär hälften för narkotikabrott. EU utfärdade uttalanden med fördömande av avrättningarna i januari, februari och april. EU upprätthöll nära kontakt med tjänstemän på hög nivå och betonade sitt motstånd mot dödsstraff samt uppmanade den indonesiska regeringen att stoppa ytterligare avrättningar. I samband med Världsdagen mot dödsstraffet den 10 oktober förde EU-delegationen en kampanj i sociala medier mot dödsstraff.

Regeringen i den autonoma provinsen Aceh tillkännagav att från och med den 23 oktober gäller den utvidgade islamska strafflagen (*qanun jinayat*) i provinsen. Enligt denna lag kriminaliseras bland annat samkönade förhållanden och frivilligt sexuellt umgänge utanför äktenskapet. Vid möten med den centrala regeringen och lokala tjänstemän tog EU-delegationen upp farhågor om de konsekvenser som den nya sharialagen kan ha för minoritetsgrupper och uppmanade myndigheterna att värna mänskliga rättigheter, även rättigheter för personer som tillhör minoriteter, oberoende av religion, etnicitet eller sexuell läggning.

EU följde noga utvecklingen i provinserna Papua och Västpapua och välkomnade president Widos beslut att bevilja nåd för flera politiska fångar och öppet tillträde till Papua för alla utländska journalister. Farhågor kvarstår avseende våld och kränkningar av mänskliga rättigheter begångna av säkerhetstjänster samt begränsningar av yttrandefriheten i provinserna. EU stod värd för flera möten med papuanska människorättsförsvarare.

Förhindrande av tortyr förblir en prioritering för EU i Indonesien. EU-delegationen arbetar tillsammans med den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter och friheter och den Genevebaserade Föreningen för förebyggande av tortyr för att stärka övervakningsmekanismerna. Delegationen anordnade en kampanj i sociala medier för att högtidlighålla Internationella solidaritetsdagen för tortyroffer.

När det gäller frågan om företag och mänskliga rättigheter gav EU-delegationen stöd till fonden för internationella rapporteringsstandarder för mänskliga rättigheter (Foundation for International Human Rights Reporting Standards – FIHRRST) som har utvecklat och främjar rapporteringsstandarder för mänskliga rättigheter för företag samt utarbetade en stadga för mänskliga rättigheter för staden Bandung, tillsammans med borgmästaren.

EIDMR gav under 2015 stöd till 13 projekt som omfattade ett brett spektrum av frågor, bland annat val, konfliktlösning och medling, religionsfrihet, företag och mänskliga rättigheter, ansvarsskyldighet vid kränkningar av mänskliga rättigheter och skydd av sårbara grupper.

Japan

EU upprätthöll sitt långvariga samarbete för mänskliga rättigheter med Japan, ett land som delar våra värderingar och vårt synsätt i många avseenden och som vill ses som en ansvarsfull global aktör. Japan är mer intresserad än någonsin av att samverka med EU för människorättsfrågor. Under 2015 fortsatte EU och Japan att hålla samråd om mänskliga rättigheter som en del av ett gemensamt åtagande att främja respekten för de mänskliga rättigheterna över hela världen. De fortsatte att visa sitt engagemang för mänskliga rättigheter i FN och deltog aktivt i arbetet inom MR-rådet och FN:s generalförsamling, bland annat med den gemensamt framlagda resolutionerna om Demokratiska folkrepubliken Korea. Arbetet fortskred under året med förhandlingar om ett strategiskt partnerskap mellan EU och Japan om politiskt och globalt samarbete samt samarbete inom andra sektorer, inklusive människorättsaspekter.

Dödsstraffet stöd högt upp på agendan under 2015 eftersom Japan fortsatte att tillämpa det, trots uppmaningar från EU om avskaffande eller antagande av ett moratorium mot avrättningar. Under 2015 avrättades tre personer (en i juni och två i december). EU fördömde dessa avrättningar. Det fortsatte sitt aktiva engagemang med den japanska regeringen och det civila samhället avseende frågan om dödsstraff genom politiska uttalanden, meddelanden i sociala medier och möten med företrädare för det japanska parlamentet och det civila samhället för att väcka en offentlig debatt om dödsstraffet. EU stödde också Waseda-universitetets studie om dödsstraffet i Japan.

Räckvidden för EU:s samarbete med Japan på området för mänskliga rättigheter fortsatte att breddas: Särskilda åtgärder vidtogs på området för jämställdhet mellan kvinnor och män, EU tog upp frågan om pressfrihet (efter antagandet om ny lagstiftning om statshemligheter) och fängelseförhållanden i Japan och tog även upp medvetenheten om hbt-frågor i Japan (genom gemensamma åtgärder i samband med regnbågsveckan i Tokyo).

Inom ramen för kommissionens dialog om industripolitik med Japan, hölls det andra mötet i arbetsgruppen EU-Japan för företagens sociala ansvar den 25 och 26 november 2015. Deltagarna diskuterade samarbete mellan Japan och EU på området för företagens sociala ansvar.

Republiken Korea

Respekten för de allmängiltiga principerna om mänskliga rättigheter utgör ett centralt inslag i ramavtalet mellan EU och Republiken Korea, som man tillsammans med frihandelsavtalet och förklaringen om strategiskt partnerskap enades om 2010.

Vid toppmötet mellan EU och Republiken Korea i september 2015 upprepade ledarna att främjande och skydd av de mänskliga rättigheterna är avgörande för att upprätthålla fred och säkerhet och uppnå hållbar utveckling. De delade uppfattningen att komplexa kriser och försök runt om i världen att minska utrymmet för det civila samhället krävde uppmärksamhet gemensamma ansträngningar. I detta sammanhang förband de sig att ytterligare öka samarbetet på området för mänskliga rättigheter.

Republiken Korea fortsätter att vara en av EU:s mest likasinnade partner inom FN:s forum för mänskliga rättigheter, t.ex. i generalförsamlings tredje utskott och människorättsrådet. Den lade fram sin rapport till kommittén för de mänskliga rättigheterna om sin tillämpning av internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och kommittén utfärdade sina slutsatser i oktober 2015. Republiken Korea omvaldes till människorättsrådet och kommer att fungera som ordförande i detta råd under 2016.

Den andra omgången av samråd mellan EU och Republiken Korea om mänskliga rättigheter hölls i Bryssel i juni 2015 och gav tillfälle till att ytterligare stärka samarbete i samband med internationella prioriteringar för 2015. Man arbetade på ömse sidor särskilt med att bibehålla den internationella uppmärksamheten på människorättssituationen i Demokratiska folkrepubliken Korea.

I Seoul övervakade EU utvecklingen avseende tillämpningen av lagar som skulle kunna inverka på den allmänna situationen för utövandet av mötesfrihet och yttrandefrihet, samtidigt som man noterade åsiktsbredden och den livaktiga politiska debatten i den sydkoreanska demokratin.

Farhågor uttrycktes avseende det fortsatta frihetsberövandet av vapenvägrare (ungefär 600 män avtjänar fängelsestraff på 18 månader för vägran att genomföra väpnad militärtjänst). Republiken Korea har ännu inte ratificerat de grundläggande ILO-konventionerna om föreningsfrihet och kollektiva avtalsförhandlingar. Detta tas upp under möten mellan EU och Republiken Korea vid uppföljningen av frihandelsavtalet mellan EU och Republiken Korea. EU och Republiken Korea enades inom denna ram om ett gemensamt samarbete med genomförandet av den grundläggande ILO-konventionen om diskriminering i fråga om anställning. Internationella arbetskonferensen tog upp problem med tillämpningen av denna konvention i Republiken Korea.

EU välkomnade det långvariga de facto-moratoriet mot tillämpning av avrättningar, som har pågått i 17 år, och fortsatte att uppmana till ett rättsligt avskaffande av dödsstraffet. EU välkomnade samarbetet med det civila samhällets organisationer i firandet av lika rättigheter för hbtqi-personer vid Pride-festivalen i centrum av Seoul.

Demokratiska folkrepubliken Korea (Nordkorea)

EU förblir oroat över rapporterna om allvarliga och utbredda kränkningar av mänskliga rättigheter i Nordkorea. Förbättringar avseende mänskliga rättigheter i landet står fortfarande i centrum för EU:s politik gentemot Nordkorea. Under hela 2015 fortsatte EU sina ansträngningar för att engagera det internationella samfundet i stort för att behandla dessa problem samt deltog i alla relevanta väsentliga forum och samarbetade nära med sina partner. Det har regelbundet tagit upp avvisningarna av nordkoreanska medborgare från andra länder, särskilt från länder som delar en gräns med Nordkorea, och manat till full respekt för principen om "non-refoulement".

EU, tillsammans med Japan, tog gemensamt initiativ till två resolutioner i människorättsrådet och FN:s generalförsamling vilka återigen avspeglade slutsatserna och rekommendationerna i rapporten från FN:s undersökningskommission utfärdad 2014 och rapporterna från generalförsamlingen och den särskilda rapportören. De betonade situationens allvar och brådskande karaktär samt rekommenderade att FN:s säkerhetsråd överväger att hänskjuta situationen till Internationella brottmålsdomstolen och påföra sanktioner mot dem som framstår som mest ansvariga för brott mot mänskligheten. Ett antal av EU:s medlemsstater arbetade med andra partner för att underlätta inbegripandet av situationen i Nordkorea i agendan för FN:s säkerhetsråd, vilket diskuterade situationen för andra gången i december 2015.

EU välkomnade inledandet av verksamheten för kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheters fältbaserade struktur i Seoul. Dess syfte är att stärka övervakningen och dokumentationen av människorättssituationen, att säkerställa ansvarsskyldighet, att tillhandahålla ökat stöd för den särskilda rapportören, att öka engagemanget och kapacitetsuppbyggnaden för regeringarna i alla berörda stater, det civila samhället och andra aktörer samt bibehålla synligheten av människorättssituationen i landet.

Som en del av sin kritiska linje för närmare politiska förbindelser lämnade EU en dörr öppen för dialog med Nordkorea. Människorättsfrågor behandlades under den politiska dialogen mellan EU och Nordkorea i juni 2015. Europeiska unionens särskilda representant för mänskliga rättigheter förblir beredd att besöka landet om förutsättningar för konstruktiva förbindelser föreligger, i syfte att utbyta synpunkter och pressa på för konkreta förbättringar på platsen. EU välkomnade några positiva signaler från Nordkorea (såsom ratificeringen av de fakultativa protokollen till konventionen om barnets rättigheter och förberedelser för att lämna in en rapport om dess tillämpning av konventionen om barnets rättigheter) och har uppmanat det att göra mycket mer, inklusive att till fullo genomföra de rekommendationer inom ramen för den allmänna återkommande utvärderingen som det godtog 2014 samt samarbeta med FN:s människorättsmekanismer. EU fortsatte att samarbeta inom Nordkorea med ett antal projekt, mestadels inriktade på livsmedelstrygghet, hälso- och sjukvård, vatten och sanitet, till förmån för några av de sårbara befolkningsgrupperna i Nordkorea. Det välkomnar det pågående samarbetet på dessa områden mellan de nordkoreanska myndigheterna och internationella aktörer, inklusive EU:s partner för genomförande.

Laos

2015 förblev människorättssituationen i Laos problematisk. I Laos är yttrandefriheten ännu inte en accepterad grundläggande rätt i praktiken. Medierna granskas hårt av myndigheterna och självcensur av journalister sker dagligen. Antagandet av lagen om it-brottslighet förstärkte ytterligare statens kontroll av "negativ användning" av internet och sociala medier. Många internetanvändare har blivit föremål för hot efter att ha uttryckt sina åsikter online. Inte heller mötesfrihet och föreningsfrihet respekteras ännu. Det är inte möjligt att bedriva laglig verksamhet från det civila samhället avseende en rad känsliga frågor inklusive markrättigheter, korruption och rättigheter för personer som tillhör etniska minoriteter utan risk för hot och vedergällning. Staten försöker fortfarande styra en stor del av utrymmet för det civila samhället genom "massorganisationer" vilka i realiteten är en utvidgning av staten. Reformen av lagstiftning och regelverk för Laos organisationer inom det civila samhället och internationella icke-statliga organisationer har inte ökat deras begränsade verksamhetsutrymme och ett klimat av hot präglar sektorn. Antalet registrerade nationella organisationer inom det civila samhället är lågt och på nedgång.

Dödsstraffet är fortfarande inskrivet i strafflagen för flertalet allvarliga brott (t.ex. narkotikahandel). Ett de facto-moratorium tillämpas. I samband med reformen av strafflagen görs ansträngningar för att minska användningen av dödsstraff. Det finns inte någon offentlig information om användningen av dödsstraffet.

Den andra allmänna återkommande utvärderingen ägde rum 2015. I juni accepterade Laos 116 av de 196 föreslagna rekommendationerna. Flertalet rekommendationer när det gäller civila och politiska rättigheter förkastades. Dessa inbegrep Romstadgan, samarbete med särskilda förfaranden och nationella människorättsinstitutioner, dödsstraffet, yttrande/förenings/mötesfrihet, det civila samhället samt Sombath Somphones försvinnande. I detta avseende fortsätter EU, efter mer än 1000 dagar, att uttrycka djup oro över det oförklarliga försvinnandet av Sombath Somphone och har efterfrågat ytterligare förklaringar när det gäller utredningen.

Under människorättsdialogen mellan EU och Laos i november gick Laos med på att anordna ett möte för EU och medlemsstaterna med chefen för utredningsgruppen. EU förhörde sig också om vad som hänt med Bounthanh Thammavong, en polsk medborgare, som greps den 19 juni och dömdes den 25 september, för propaganda mot Laos, till fem års fängelse och böter på 9,5 miljoner laotiska kip. Under människorättsdialogen mellan EU och Laos i november uttryckte EU sin oro över fallet och otillbörliga restriktioner, med tanke på Laos internationella åtaganden, avseende tillgång till konsulärt bistånd och rättssäkerhet.

Malaysia

Under 2015 slutförde EU och Malaysia texten till ett partnerskaps- och samarbetsavtal, efter nära fem års förhandlingar. Den slutliga texten till partnerskaps- och samarbetsavtal omfattar 60 artiklar, inklusive en människorättsklausul som föreskriver en strukturerad människorättsdialog.

Den höga graden av kontroll över tryckta medier förblev oförändrad medan yttrandefriheten rasade ytterligare under 2015: 220 personer utreddes enligt lagen om uppvigling varav 11 åtalades och tre dömdes. Lagen har använts i ökad omfattning för att kontrollera sociala medier. En stärkt version av lagen om uppvigling ökar avsevärt straffen för uppvigling.

Regeringen har hemfallit åt skrämseltaktik genom en ökad användning av repressiva lagar för att tysta olikstämning. En ny lag om förebyggande av terrorism tillåter obegränsade häktningstider utan rättegång eller rättslig omprövning. En rad andra lagar gör det möjligt för administrativa paneler att förlänga häktningstider och tillåter även användning av hemliga bevis och vittnen. Dessa åtgärder innebär en allvarlig tillbakagång och utgör ett allvarligt hot mot den redan mycket begränsade yttrandefriheten i landet.

Vidare godkände det malaysiska parlamentet den 3 december förslag om nationella säkerhetsrådet 2015. Förslaget innehåller omfattande befogenheter att förklara "säkerhetsområden" och gripanden samt beslagta egendom utan domstolsbeslut. Ingen talan kan väckas mot säkerhetsstyrkorna. Begreppet "nationell säkerhet" var inte klart definierat. Parlamentsledamöter, jurister och människorättsaktivister har tagit upp betänkligheter över bristen på samråd och utrymmet för missbruk.

Domen mot de facto-oppositionsledaren Anwar Ibrahim på fem års fängelse för sodomi och rättegångens utförande har väckt allvarlig oro över de politiska motiven. I oktober fann FN:s arbetsgrupp mot godtyckligt frihetsberövande att Anwars frihetsberövande var godtyckligt.

Hbti-personer möter fortfarande allvarlig diskriminering i Malaysia och samkönade förhållanden är kriminaliserade. I oktober undanröjde den federala domstolen, av tekniska skäl, ett tidigare avgörande av appellationsdomstolen om att kriminalisering av transvestism stred mot konstitutionen.

I juli uppgraderade det amerikanska utrikesministeriet officiellt Malaysia till bevakningslistan kategori 2 i sin årliga rapport om människohandel. Malaysia tillhörde kategori 3 år 2014. I rapporten angavs att upptäckten av mer än 139 gravar vid 28 läger för smuggling av Rohingya-flyktingar i maj föll utanför rapporteringsperioden.

EU-delegationen stod värd för ett antal möten med människorättsförsvarare under hela rapporteringsperioden. Vidare höll styrkommittén för delegationerna (Eudel), EU:s medlemsstater, likasinnade länder samt FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter regelbundna samordningsmöten om människorättsförsvarare. EU-delegationen och EU:s medlemsstater var regelbundet närvarande vid domstolsförhandlingar i mål angående framstående människorättsförsvarare och tog upp deras fall med regeringen och diskuterade med dem vid möten på hög nivå.

Den 10 februari 2015 utfärdade den höga representanten/vice ordförandens talesperson ett uttalande avseende domen mot oppositionsledaren Anwar Ibrahim vilken, enligt EU:s uppfattning, väckte allvarliga frågor avseende rättssäkerheten.

Den 17 mars 2015 utfärdade den höga representanten/vice ordförandens talesperson ett uttalande avseende frihetsberövandet och utredningen av parlamentsledamoten Nurul Izzah och betonade att yttrandefrihet, domstolarnas oberoende och rättsstatsprincipen är avgörande inslag i ett demokratiskt system och behöver upprätthållas.

Den 15 april 2015 utfärdade den höga representanten/vice ordförandens talesperson ett uttalande avseende den nyligen antagna ändringen av lagen om uppvigling och påpekade att det var meningen att lagen om uppvigling skulle upphävas, enligt vad som tidigare meddelats under 2012, och att dess stärkande skulle kunna ha konsekvenser för utövande av yttrandefriheten, vilket visats av senare tids kontroversiella exempel på tillämpning av lagen.

I maj 2015, i samband med Internationella pressfrihetsdagen, anordnade EU-delegationen ett forum om journalistik i dag med deltagande av journalister, mediechefer, redaktörer, politiska aktivister och diplomater. Forumet betonade betydelsen av pressfrihet i Malaysia.

Den 10–11 juni stödde EU-delegationen och Frankrikes ambassad *Ensemble Contre La Peine de Mort* (Tillsammans mot dödsstraffet, ECPM) och nätverket mot dödsstraff i Asien (Anti-Death Penalty Asia Network, ADPAN) vid anordnandet av en asiatisk regional kongress mot dödsstraff i Kuala Lumpur. Den 17 november stödde EU-delegationen och det brittiska utrikes- och samväldesministeriet Parliamentarians for Global Action vid anordnandet av ett rundabordssamtal om avskaffande av obligatoriskt dödsstraff i Malaysia, vilket ägde rum i det malaysiska parlamentet.

I september 2015 sponsrade EU deltagandet av den malaysiska politiska serietecknaren Zunar i ett evenemang för yttrandefrihet som anordnades i Paris av Cartooning for Peace med stöd av EU.

I december antog Europaparlamentet en resolution om Malaysia. Resolutionen beklagade den försämrade människorättssituationen i landet, uppmanade Malaysias regering att släppa alla politiska fångar och upphäva restriktiv lagstiftning samt uppmanade EU att öka sina insatser för att finansiera projekt i Malaysia, inklusive inom ramen för EIDMR.

Den 23 december överlämnade delegationen en démarche till Malaysias utrikesministerium mot våld mot barn och kvinnor, med fokus på att få slut på barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning.

Det finns ett pågående projekt finansierat inom ramen för EIDMR om nätverksbyggande för frihet online och offline: Att skydda informations-, yttrande- och föreningsfrihet på internet i Indien, Malaysia och Pakistan. Projektet förvaltas av delegationen i New Delhi och genomförs i Malaysia av EMPOWER Malaysia mellan februari 2014 och februari 2017.

Maldiverna

2015 var ett politiskt sett tumultartat år i Maldiverna, med negativa konsekvenser för demokrati och mänskliga rättigheter. EU fortsatte att uttrycka allvarlig oro över rättsäkerheten i landet, särskilt politisk inblandning i domstolsväsendet, grundlagsstridig manipulering av lagar för politiska syften och plötsliga ändringar av konstitutionen för att konsolidera den verkställande makten.

Året präglades av ett minskande utrymme för organisationer i det civila samhället som arbetar med demokrati och mänskliga rättigheter, inklusive som ett resultat av rättsliga restriktioner (t.ex. nya förordningar om icke-statliga organisationer) och trakasserier från myndigheternas sida. Frågor som ungdomars radikaliserings, religiös extremism, könsrelaterat våld och politiseringen av institutionerna intensifierades. En annan stor källa till oro för EU är utvecklingen att ånyo börja med avrättningar efter ett moratorium under mer än 60 år.

Åtalet mot och det fortsatta frihetsberövandet av f.d. presidenten Nasheed samt andra oppositionspolitiker, inklusive f.d. försvarsministern Mohamed Nazim och f.d. vicepresidenten Ahmeed Adeeb, gav upphov till internationell och lokal kritik för bristen på rättssäkerhet och processrättsliga oegentligheter. EU utfärdade uttalanden efter att f.d. presidenten Nasheed gripits och dömts till 13 års fängelse för terrorism. I april antog Europaparlamentet en resolution och krävde frisläppande av Nasheed. I oktober offentliggjorde FN:s arbetsgrupp mot godtyckligt frihetsberövande ett yttrande som fastslog att Nasheeds frihetsberövande var godtyckligt samt krävde hans omedelbara frisläppande.

EU utfärdade ytterligare uttalanden där man uttryckte oro över rättssäkerhetssituationen i Maldiverna och fördömde det våld som utövades under den förstamajdemonstrationen och vid andra protester mot regeringen senare under året.

EU:s uppdragschefer i Sri Lanka mötte i april i Male Maldivernas regering, de största politiska partierna, parlamentets talman och valkommittén. Vid samtliga möten upprepade uppdragscheferna EU:s centrala budskap: Vikten av demokratiska principer såsom rättsäkerhet och skydd av de mänskliga rättigheterna, en vädjan om lugn och återhållsamhet från samtliga parter i spända situationer och en vädjan om politisk dialog för att lösa politiska frågor.

EU och dess medlemsstater var aktiva under den andra allmänna återkommande utvärderingen av Maldiverna den 6 maj. Medan framsteg noterades på vissa områden, såsom Maldivernas anslutning till Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen och åtgärder som har vidtagits för att främja tillgången till utbildning och hälso- och sjukvård, var den allmänna uppfattningen att det hade förekommit allvarliga tillbakagångar avseende människorättssituationen i landet sedan dess senaste utvärdering för fem år sedan. Vidare undergrävdes allvarligt den oberoende ställningen för kommissionen för mänskliga rättigheter i Maldiverna och dess förmåga att arbeta med FN:s människorättssystem genom högsta domstolens avgörande i ett mål som domstolen på eget initiativ (*suo moto*) inledde mot fyra ledamöter sedan kommissionen lämnat in ett skriftligt bidrag till allmänna återkommande utvärderingen.

I november utfärdade EU ett uttalande med kritik av att ett 30-dagars undantagstillstånd förklarats av president Yameen, som angav ett ökat hot mot nationell säkerhet efter en explosion på presidentens racerbåt i september och upptäckten av vapen i två olika delar av landet. Undantagstillståndet hävdes efter två dagar. Emellertid användes dekretet, som begränsade flera grundläggande rättigheter som föreskrivs i konstitutionen, i polisräder på privat egendom och två tv-stationer samt gripanden av journalister.

I december antog Europaparlamentet en andra resolution och uttryckte oro över den gradvisa försämringen av de demokratiska standarderna och ökande auktoritära tendenser i Maldiverna. Resolutionen uppmanade regeringen att omedelbart och villkorlöst frige f.d. presidenten Mohamed Nasheed, f.d. vicepresidenten Ahmed Adeeb och f.d. försvarsministrarna Mohamed Nazim och Tholhath Ibrahim, tillsammans med Sheikh Imran Abdulla och andra politiska fångar. Den uppmanade också EU att besluta om frysningar av tillgångar och reseförbud mot medlemmar av Maldivernas regering och deras ledande supportrar i Maldivernas näringsliv.

EU och dess medlemsstater fortsatte också att samverka med Maldivernas regering, kommissionen för mänskliga rättigheter, oppositionspolitikerna och det civila samhället.

Mongoliet

Under 2015 firade Mongoliet 25-årsdagen av dess första fria och rättvisa val. Under denna period har Mongoliet konsoliderat sitt demokratiska system vilket karaktäriseras av den oberoende verkställande makten respektive den dömande makten, och nationella myndigheter har uttryckt ett åtagande om ökad professionalism och oberoende för domstolsväsendet. Förekomsten av yttrande- och föreningsfrihet och den i allmänhet obehindrade verksamheten för det civila samhället och medierna är också pelare för att bibehålla demokratisk samhällsstyrning. Den övergripande miljön för det civila samhället är god och fortsätter att förbättras och icke-statliga organisationer är aktiva och engagerade i att forma politiken tack vare den genomgående avsaknaden av restriktioner av deras verksamhet.

I sitt samarbete med mänskliga rättigheter med Mongoliet har EU och dess medlemsstater koncentrerat sig på frågor såsom att främja rättsstatsprincipen, bistå i utvecklingen av det civila samhället, tillhandahålla medel för att ge sårbara grupper egenmakt, på nationell nivå och i avlägsna områden, samt ge tillgång till verksamma mekanismer för tvistlösning och allmänna tjänster som är relevanta för främjande av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. I december 2015 enades båda sidor också om att inleda en människorättsdialog mellan EU och Mongoliet, med mål som omfattar bilateralt samarbete i frågor av ömsesidigt intresse som rör mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och demokratiska principer samt informationsutbyte och bästa praxis för att främja och konsolidera respekten för mänskliga rättigheter.

Under utvärderingsperioden förekom flera positiva utvecklingstendenser, särskilt det faktum att den ändrade strafflagen, som godkändes av Mongoliets parlament i början av december (och som kommer att träda i kraft i september 2016), uttryckligen avskaffar dödsstraffet. Så snart den tillämpas är förhoppningen att den nya lagen också kommer att leda till en översyn av definitionen av tortyr i enlighet med bestämmelserna i konventionen mot tortyr samt inrättandet av en oberoende mekanism för att utreda fall av tortyr och misshandel som begås av personal inom brottsbekämpande myndigheter. Dessa översyner skulle i sak vara i linje med de rekommendationer som Mongoliet mottog under sin allmänna återkommande utvärdering.

Fattigdomen i Mongoliet har kontinuerligt minskat, från 27,4 % 2012 till 21,6 % 2014. Emellertid står Mongoliet fortfarande inför ett antal utmaningar. Dessa inbegriper behovet av att säkerställa att politik för hållbar utveckling genomförs i en större del av landet, inklusive i distrikten *ger* (yurt) i Ulan Bator, utökad tillgång till lämplig hälso- och sjukvård i avlägsna områden, konsekvent strävan efter tillämpning av rättsliga bestämmelser när det gäller miljöskydd, åtgärder för att minimera inverkan av luftföroreningar på befolkningens hälsa, samt att ge stöd till personer med funktionshinder.

Mongoliet fortsätter även att ta itu med dessa utmaningar och utreda och bekämpa korruption, vilket förblir ett betydande problem. Även om flertalet internationella mätningar av korruptionens omfattning inte visar på en försämrad situation förekommer bland mongoler en pessimism avseende förekomsten av korruption och dess inverkan på landets val förefaller att förvärras. Våld i hemmet är alltfjänt ett utbrett problem.

EU har varit aktivt med att stödja och uppmuntra Mongoliets internationella åtaganden, särskilt under 2015 års allmänna återkommande utvärdering. Vidare togs människorättsfrågor upp inom ramen för det allmänna preferenssystemet (GSP+) och i detta sammanhang har det gjorts stora framsteg. Mongoliet har inte endast ratificerat alla FN:s människorättskonventioner som är relevanta för GSP+, utan reservationer, utan en tydlig förbättring har även skett när det gäller nivån för efterlevnad av rapporteringsskyldigheterna gentemot konventionsorganen och tillämpningen av åtagandena. Såsom tidigare nämnts röstade Mongoliets parlament i december 2015 för ändringar av landets strafflag, däribland avskaffande av dödsstraffet.

Medlemsstaterna har fullföljt ett antal åtgärder för att upprätthålla och öka kontakterna med det civila samhället. Dessa inbegrep evenemang och offentligt diplomatiskt arbete för att tillkännage EU:s prioriteringar, såsom evenemang på den internationella dagen för mänskliga rättigheter och den internationella dagen för avskaffande av våld mot kvinnor, ett rundabordssamtal om yttrandefrihet på den internationella pressfrihetsdagen, en konferens om rätten till hälso- och sjukvård som anordnades tillsammans med det mongoliska civila samhället samt ett annat evenemang inriktat på en hälsosam miljö och vikten av att ta itu med klimatförändringarna inför COP 21.

Nepal

De människorättsfrågor som berör Nepal är den politiska osäkerhet och den agitation som uppkommit genom tvisterna i processen för att utarbeta konstitutionen (särskilt avseende frågor såsom representation och gränsdragning), de långvariga följderna av konflikten och den kvarvarande straffrihetskulturen samt fattigdomen och diskrimineringen av stora delar av befolkningen. Under 2015 riktade EU sin uppmärksamhet på att övervaka processen med att utarbeta konstitutionen, främja tillgången till rättslig prövning för konfliktens offer samt nödhjälps- och återuppbyggnadsinsatserna efter jordbävningen, inklusive genom ett avtal om statsbyggande.

Efter en utdragen förhandlingsprocess antog Nepals konstituerande nationalförsamling en ny konstitution den 20 september 2015. Nepal definieras som en sekulär, federal, multietnisk och inkluderande demokratisk republikansk stat med suveränitet med sin grund i folket. Konstitutionen föreskriver rätten till jämlikhet, icke-diskriminering och rätten att inte kategoriseras som oberörbar samt rätten att vara fri från exploatering grundad på tradition. Den inför proportionerlig inkluderande representation: kvinnor och etniska minoriteter och kastminoriteter kommer att ha konstitutionella rättigheter att delta i statliga organ på grundval av den inkluderande principen: I den federala lagstiftande församlingen kommer minst en tredjedel av stolarna för varje parti besättas av kvinnor och antingen landets president eller vicepresident bör vara en kvinna.

Det nionde mötet i den gemensamma kommittén Nepal-EU behandlade människorättssituationen i Nepal. Diskussionen inriktades särskilt på strafffrihet, inklusive senare tids våld i Madhesh, samt utomrättsliga avrättningar, godtyckliga frihetsberövanden och behandling under fängsligt förvar, Jämställdhet, inklusive diskriminerande bestämmelser om medborgarskap och den förvärrade människohandeln, diskriminering baserad på kasttillhörighet, övergångsrättvisa, samt situationen för flyktingar.

EU har fortsatt sitt arbete på prioriterade områden, inklusive jämställdhet, icke-diskriminering och kampen mot strafffrihet, genom sina utvecklingsprogram samt specifika människorättsåtgärder med inriktning på de mest sårbara. EU fortsatte sitt stöd till genomförandet av den nationella handlingsplanen för FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet respektive våld mot kvinnor i form av finansiering genom Nepals förvaltningsfond för fred. I mars organiserade EU-delegationen en filmfestival om ungdomar där barns och ungas rättigheter betonades. EU verkade för människorättsförsvarares situation genom stöd till projekt inom det civila samhället.

Tematiska projekt grundade genom EIDMR och tematiska program från icke-statliga aktörer och lokala myndigheter har bidragit till att främja de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna för marginaliserade grupper. Egenmakt för marginaliserade grupper, främjande av ansvarskyldighet och insyn, har bidragit till att öka deltagandet av kvinnor, daliter och funktionshindrade i beslutsprocesserna och att förbättra deras tillgång till rättslig prövning. Att bekämpa diskriminerande praxis såsom *chhaupadi* (att placera kvinnor i ladugårdar under menstruationsdagarna) och stöd till hiv-smittade barn och sluminvånare har haft en positiv inverkan på situationen för kvinnor och barn.

Pakistan

Människorättssituationen i Pakistan förblir ytterst problematisk. Samtidigt som det gradvis inrättas en ram med väsentliga människorättsinstitutioner är det många av dessa som fortfarande söker hitta sin plats när det gäller att fylla mandatet med verkligt innehåll samt personal, kontor och utrustning som de behöver för att kunna arbeta effektivt. Pakistan har tillkännagivit att en nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter har utarbetats och förväntas antas snart. Emellertid uttryckte EU, inom ramen för GSP+, stark oro över bristen på konkreta framsteg på specifika människorättsområden.

Kampen mot terrorism har skapat nya utmaningar avseende de mänskliga rättigheterna. Efter terroristattacken i december 2014 mot en militärskola i Peshawar där 148 personer, inklusive 132 barn, dödades godkände regeringen en nationell handlingsplan mot terrorism, hävde det moratorium mot dödsstraffet som funnits sedan 2008 samt utvidgade, under en period på två år, militärdomstolars jurisdiktion till att omfatta civila anklagade för terrorism. Över 300 avrättningar genomfördes under 2015. I många fall finns det bevis som tyder på utbredd användning av tortyr för att tvinga fram erkännanden. I ett antal fall råder osäkerhet om huruvida de dömda var under 18 när de begick de brott de dömts för. På grund av avsaknaden av ett tillförlitligt födelseregisteringssystem i Pakistan är det ofta svårt att bedöma en persons ålder. Den selektiva överföringen av civila mål till militärdomstolar är en annan allvarlig källa till oro, särskilt avseende skyldigheten att tillhandahålla en rättvis rättegång såsom föreskrivs i artikel 14 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.

Som en del av den skärpta kontrollen från myndigheternas sida har alla internationella icke-statliga organisationer beordrats att följa mer stringenta registreringsförfaranden.

Andra områden där situationen har förblivit särskilt problematisk under det senaste året är det bristande skyddet av minoriteter, journalister och människorättsförsvarare samt de fortsatta utomrättsliga avrättningarna och påtvingade försvinnandena.

När det gäller religions- och trosfriheten lever minoriteter i Pakistan i fruktan för förföljelse och våld. Shiamuslimer är den grupp som oftast är föremål för sekteristiska attacker och den redan svåra situationen för kristna, Ahmadiyya-muslimer och hinduer fortsatte att väcka oro. I januari bombades en shiamuslimsk moské och 53 personer dödades, i mars attackerades två kyrkor nära Lahore, med få dödsfall tack vare säkerhetspersonalens snabba reaktion och i maj överfölls en buss med ismaelitiska passagerare nära Karachi vilket ledde till 46 dödsfall. Som en del av den nationella handlingsplanen mot terrorism har regeringen vidtagit vissa åtgärder mot hatpropaganda men framstegen är fortfarande begränsade.

Vissa åtgärder har införts för att stärka rättssäkerhetsgarantierna mot missbruk av hädelselagarna. Högsta domstolen har fastslagit att det är statens skyldighet att säkerställa att ingen oskyldig person tvingas genomgå en utredning eller rättegång på grundval av falska anklagelser om att ha begått ett sådant brott. Den fastslog vidare att kritik mot missbruk av hädelselagarna och uppmaning till införande av rättsliga garantier inte utgör hädelse.

Det var ännu ett svårt år för jämställdheten, med tusentals rapporterade fall av våld mot och diskriminering av kvinnor. Fortfarande råder enorma skillnader mellan kvinnor från högre samhällsklasser och kvinnor från lägre samhällsskikt. Klyftan mellan stad och land är också påfallande.

Yttrandefriheten utsätts för påfrestningar. Medieoperatörer utövar själv censur och utsätts regelbundet för trakasserier. Hot, våld och dödande av journalister är de allra mest extrema exemplen. Pakistan anses vara en av världens farligaste platser för journalister.

Polis och rättsväsende har stora brister, och kombinerat med dödsstraffet innebär detta en hög risk för justitiemord.

Europaparlamentets delegation för förbindelserna med länderna i Sydasien besökte Pakistan i februari 2015. Det första lokala mötet mellan EU och Pakistan om mänskliga rättigheter hölls i mars i Islamabad. Denna lokala dialog är ett komplement till undergruppen för samhällsstyrning och mänskliga rättigheter inom den gemensamma kommittén EU–Pakistan, som sammanträdde i Bryssel den 7 september 2015. Vid samtliga dessa tillfällen har de olika problemen gällande mänskliga rättigheter diskuterats, bland annat dödsstraffet, situationen för religiösa minoriteter, militärdomstolarna och i ett bredare perspektiv det faktiska genomförandet av människorättskonventioner i samband med GSP+. I utrikesrådets slutsatser från juli månad uppmanade rådet Pakistan att prioritera och vidta ytterligare åtgärder för att respektera, skydda och främja religions- och trosfrihet, rättigheter för personer som tillhör minoriteter, kvinnors och barns rättigheter samt yttrandefrihet, även för journalister och människorättsförsvarare.

EU har uttryckt allvarlig oro över att moratoriet för avrättningar har hävts: flera uttalanden gjordes och den höga representanten/vice ordföranden Federica Mogherini tog upp frågan i brev till premiärministerns särskilda rådgivare om nationell säkerhet och utrikes frågor, Sartaj Aziz. EU-delegationen följde, i nära samordning med medlemsstaterna, ett antal enskilda fall där avrättning skulle kunna innebära att Pakistan åsidosätter sina förpliktelser avseende mänskliga rättigheter (avrättning av unga, användning av tortyr, åsidosättande av principen om en rättvis rättegång).

Delegationen följde regelbundet lagstiftningsprocessen, framför allt lagstiftning avseende icke-statliga organisationer och en kommande lag om it-brottslighet. EU tog också under hela året upp sin oro med myndigheterna när det gäller särskilda överträdelser (bl.a. hädelsemålet mot Asia Bibi, där domen nu överklagats till sista instansen, högsta domstolen).

EU fortsatte också att ge stöd på områdena rättsstatlighet, kvinnors och barns rättigheter samt religions- och trosfrihet.

Filippinerna

Människorättssituationen allmänt i Filippinerna är fortsatt en källa till oro för EU, men det verkar inte som om den har försämrats särskilt mycket under 2015. Partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Filippinerna som undertecknades 2012 förväntas träda i kraft 2016. Det inbegriper samarbete om mänskliga rättigheter och kommer att utgöra en möjlighet att genom institutioner arbeta med frågan i ett mer strukturerat format.

Filippinernas stora problem är och förblir strafflöshetskulturen, med fall av grova människorättskränkningar, t.ex. utomrättsliga avrättningar och tortyr, som i stor utsträckning förblir ouppklarade. Här återfinns inte bara fall med allvarliga människorättskränkningar från det förflutna, utan även fall med människorättsaktivister och medarbetare som dödas under senare år. Det finns olika strukturella orsaker till att förövare går ostraffade, t.ex. att majoriteten av befolkningen har problem med att få tillgång till rättslig prövning (särskilt låginkomstgrupper, på grund av höga kostnader för rättstvister och komplicerade processregler) och de långa handläggningstiderna för rättsliga förfaranden som många gånger leder till att de klagande dör innan målen kommer upp i rätten.

Aquinoregeringen har sedan 2010 strävat efter att stärka landets regelverk till stöd för mänskliga rättigheter. Antalet utomrättsliga avrättningar och påtvingade försvinnanden har minskat jämfört med under den tidigare regeringen.

Det finns dock fortfarande brister när det gäller befälsansvar, teori och praktik, eftersom lagarna inte alltid genomförs fullt ut och övervakningen är otillfredsställande, särskilt ute i provinserna. Den administrativa processen går långsamt i de instanser som ska utreda och ta fram bevis för påstådda människorättskränkningar.

Situationen för urbefolkningar och människorättsförsvarare är oroande. Den roll som privata arméer och paramilitära grupper spelar väcker också oro. Aquinoregeringen har inte upphävt dekret 546, som undertecknades under den förre presidenten Gloria Arroyo, där inrättandet av paramilitära grupper och privata arméer legitimerades. Människorättsorganisationerna noterar den sittande politiska ledningens och regeringens avsikt att skydda mänskliga rättigheter och ställa dem som gör sig skyldiga till övergrepp till svars, och särskilt att få ett slut på dödandet av aktivister och journalister, men de efterfrågar ändå en förbättring av den faktiska situationen.

Många kränkningar sker i mer avlägsna områden som styrs av lokala politiska intressen eller affärsintressen, och man måste mot den bakgrunden konstatera att det är svårt att genomföra nationell politik på lokal nivå.

Filippinerna har ratificerat samtliga sju relevanta FN-konventioner på människorättsområdet och uppfyller alla rapporteringskrav (med undantag för rapporten om konventionen om avskaffande av rasdiskriminering). Ändå kvarstår allvarliga problem med genomförandet av nationella lagar som rör mänskliga rättigheter.

På plussidan bör noteras att det civila samhället i Filippinerna, trots de utomrättsliga avrättningarna och ett klimat präglat av strafflöshet, i allmänhet är dynamiskt.

Kvinnors rättigheter främjas aktivt i Filippinerna, t.ex. genom Filippinernas kvinnokommission och genomförandet av människorättslagstiftningen för kvinnor, Magna Carta.

Det är också tydligt att regeringen tar sina skyldigheter enligt GSP+ på stort allvar, något som understryks av det faktum att man uppfyller sina rapporteringskrav enligt FN:s konventioner.

Under 2015 fortsatte EU att föra en dialog med relevanta samtalspartner, inklusive de nationella och regionala kommissionerna för de mänskliga rättigheterna, statliga aktörer, människorättsförsvarare och det civila samhället. I sin regelbundna politiska dialog med de filippinska myndigheterna noterade EU upprepade gånger behovet av att mer systematiskt ta itu med frågan om strafflöshet och ställa förövare av grova människorättskränkningar inför rätta.

EU fortsatte att ge finansiellt stöd genom finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete och stabilitetsinstrumentet på följande områden: programmet "rättvisa för alla ", med inriktning på att förbättra tillgången till rättslig prövning och bekämpa strafflöshet; kapacitetsuppbyggnad för den regionala kommissionen för mänskliga rättigheter i den autonoma regionen Mindanao; skydd av befolkningens ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter med fokus på fattigdomsminskning, mänsklig och social utveckling samt god förvaltning.

Singapore

Under 2015 har människorättssituationen i Singapore utvecklats på olika nivåer. Singapore har gått framåt ytterligare när det gäller att uppfylla internationella mål för mänskliga rättigheter, men det finns utrymme för förbättringar på flera olika områden.

EU välkomnade reformen 2012/2013 av Singapores obligatoriska dödsstraffssystem, varigenom automatiskt utdömande av dödsstraff begränsades till uppsåtligt mord, skjutvapenbrott och handel med olaglig narkotika över en viss mängd. Under denna period upprätthölls ett de facto-moratorium. Avrättningarna återupptogs emellertid 2014 och fortsatte under 2015. Uppgifterna om avrättningarna inskränker sig till en årsrapport om det totala antalet avrättningar, utan ytterligare detaljer. Vissa specifika fall av dödsstraff och avrättningar rapporteras genom ett pressuttalande eller i andra medier.

Den 30 oktober 2014 fastställde Singapores appellationsdomstol att avsnitt 377a i strafflagen inte strider mot konstitutionen. Lagen kriminaliserar "grov osedlighet " mellan män, även privata handlingar som sker efter samtycke. I Singapore råder delade uppfattningar i hbtqi-frågor, och under de senaste åren har framträdande offentliga personer och flera religiösa ledare i landet krävt acceptans för hbtqi-personer inom sina led. I stadsstaten Singapore ökar också deltagandet i det årliga firandet av "Pink dot ", som strävar efter att främja friheten att älska vem man vill.

Under 2015 har inskränkningar i yttrandefriheten skett i Singapore, mot bakgrund av de allmänna valen, grundaren Lee Kuan Yews bortgång och 50-årsdagen av Singapores självständighet. Ett centralt mål avseende yttrandefrihet pågår fortfarande i domstol. Två ledande personer inom det civila samhället har bötfällts för inlägg som gjorts på deras bloggar. Deras fall har skapat prejudikat för internetanvändare i Singapore. De befanns skyldiga till ärekränkning av premiärminister Lee Hsien Loong och till otillbörligt uppträdande inför rätten (smutskastning av rättsväsendet).

Ett fjärde mål rörde en tonårig bloggare som befanns skyldig till att ha fällt kränkande kommentarer med avsikt att såra kristna personers känslor. Han förklarades skyldig och dömdes till fyra veckors fängelse, men blev omedelbart försatt på fri fot eftersom han redan varit frihetsberövad motsvarande tid. När det gäller lagen om skydd mot trakasserier avkunnades nyligen en dom till svarandens fördel, och det slogs fast att ett ministerium inte kunde betraktas som en person enligt den lagen.

EU:s verksamhet på människorättsområdet bestod under 2015 av övervakning och rapportering, utfärdande av démarcher, en tät samordning med medlemsstaterna och anordnande av möten, diskussioner och ett antal evenemang.

I linje med sitt uppdrag på området för mänskliga rättigheter anordnade EU-delegationen ett antal dialoger med framstående personer inom Singapores civilsamhälle, om bl.a. hbt-frågor, yttrandefrihet, dödsstraffet och de utmaningar som civilsamhället ställs inför.

Med anledning av Europadagen mot dödsstraffet och Världsdagen mot dödsstraffet arrangerade EU en paneldebatt om dödsstraffet i Singapore. Detta var andra gången som ett evenemang av detta slag anordnades utanför delegationens lokaler i Singapore, vid Singapores nationella universitet. Bland panelmedlemmarna fanns en lokal försvarsadvokat, en anti-dödsstraffsaktivist och två professorer i straffrätt. Publiken bestod av rättstillämpare, akademiker, studenter, diplomater från likasinnade nationer samt politiska rådgivare från EU.

Konferensen med anledning av dagen för mänskliga rättigheter 2015 fokuserade på framsteg och perspektiv på kvinnors rättigheter i Singapore och Asean. Tre paneldebatter anordnades på följande teman: Framstegen i Singapore sedan ratificeringen av konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor för 20 år sedan, utmaningar för kvinnors rättigheter i Sydostasien och perspektiv på kvinnors rättigheter i Europa och Asien.

Sri Lanka

President Sirisenas seger i presidentvalet i januari 2015, med ett mandat för reformer och en agenda för god samhällsstyrning, var en vändpunkt för Sri Lanka i alla avseenden, även när det gäller mänskliga rättigheter. Den har lett till att utrymmet ökat avsevärt för det civila samhällets verksamheter och olika åsikter i politiska debatter.

På inbjudan av Sri Lankas regering sände EU ut ett valobservatörsuppdrag inför parlamentsvalen i augusti 2015. Resultatet av uppdraget var positivt och man uppgav att valen varit välorganiserade och gav de röstande en reell möjlighet att välja mellan en rad olika politiska alternativ. EU:s valobservatörsuppdrag framförde dock ett antal rekommendationer om hur valsystemet kan förbättras ytterligare och anpassas fullt ut till internationella standarder. EU tillhandahöll också 1,2 miljoner euro i ekonomiskt stöd till inhemska valobservatörsorganisationer, som spelade en central roll som aktiva observatörer i båda valen 2015. Stöd gavs till bland annat väljarutbildning, medieutbildning och valövervakning, vilket ledde till att fler än 15 000 observatörer sändes ut på valdagen.

Viktiga steg togs under 2015 i riktning mot större mediefrihet och avskaffande av censur, även om kritik riktats från människorättsgrupper och förespråkare för en fri press mot president Sirisenas beslut att blåsa nytt liv i pressrådet, som användes av den tidigare regeringen för att kontrollera pressen och ibland för att fängsla och straffa journalister.

Ett viktigt framsteg var antagandet av den nittonde författningsändringen, varigenom presidentens befogenheter inskränktes och ett konstitutionellt råd inrättades. Det konstitutionella rådet inrättade ett antal oberoende kommittéer, bland annat en människorättskommitté, för att bidra till att återupprätta en maktindelning med systematiska kontroller och motvikter.

Under 2015 förde Sri Lankas regering en dialog med FN:s människorättsmekanismer och samarbetade med dem. För första gången deltog Sri Lanka som medförslagsställare avseende en resolution i FN:s människorättsråd, där man förbinder sig att inrätta de nödvändiga mekanismerna för att utreda och lagföra påstådda kränkningar av de mänskliga rättigheterna och internationell humanitär lag under inbördeskriget. Företrädare för två särskilda FN-förfaranden besökte också landet under året: FN:s särskilda rapportör om främjande av sanning, rättvisa, gottgörelse och garantier för icke-upprepning samt arbetsgruppen för frågor som rör påtvingade eller ofrivilliga försvinnanden. I december undertecknade Sri Lanka den internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden, och tillkännagav sin avsikt att ratificera konventionen.

Som ett erkännande av de betydande framsteg som Sri Lankas regering uppnått antog EU:s utrikesråd slutsatser om Sri Lanka den 16 november 2015. I slutsatserna uttrycktes också EU:s beredvillighet att fortsätta en nära dialog med regeringen och stödja den i det arbete som återstår att göra när det gäller t.ex. ansvarsskyldighet, försoning och mänskliga rättigheter.

Trots de positiva utvecklingslinjerna under 2015 fortsätter det att komma rapporter om fortsatt användning av tortyr, sexuella trakasserier och sexuell exploatering samt polisens användning av oproportionerligt våld mot demonstranter. Hot mot organisationer för brottsoffer är också ett kvarstående problem. De stora utmaningarna är fortsättningsvis att få livet att återgå till det normala i de norra och östra delarna av landet sedan slutet på konflikten för sex år sedan, att ta itu med de underliggande orsakerna till den tidigare konflikten och att sörja för ansvarsskyldighet och försoning.

Sekretariatet för icke-statliga organisationer, som tidigare lydde under försvarsministeriet, hör nu till ministeriet för social dialog. Trots politisk vilja på hög nivå har den ursprungligen planerade reformen och rekommendationerna från den rådgivande kommittén för det civila samhällets organisationer ännu inte genomförts. Det är därför fortfarande komplicerat och tidsödande att registrera organisationer i det civila samhället.

EU fortsatte att stödja det civila samhället i Sri Lanka genom budgetposterna för det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR) och det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter. Dessa projekt avser främst kvinnors egenmakt, dvs. att tillhandahålla försörjningsstöd, stödja politiskt ledarskap, förhindra sexuellt våld och ge råd vid trauman och andra psykologiska problem efter konflikten och andra former av strukturellt våld, samt att stärka grundläggande rättigheter och främja konfliktmedveten rapportering och försoning.

Inom ramen för budgetposten för det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter har 17 projekt finansierats. Projekten avser främst att stärka rollen för det civila samhällets organisationer när det gäller att öka lokalsamhällenas ekonomiska resiliens, främja samarbete mellan det civila samhällets organisationer och myndigheter för bättre sociala tjänster, förstärka civilsamhällesorganisationernas bidrag till bättre socioekonomiska möjligheter och förbättra levnadsstandarden för de grupper som drabbats av kriget i norra och östra Sri Lanka, bygga upp ett inkluderande civilt samhälle och en samhällstyrning för hållbar tillväxt, stödja det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter för att integrera barn med funktionsnedsättning i det srilankesiska samhället och trygga ett meningsfullt deltagande för plantagearbetare i demokrati och samhällsstyrning.

Thailand

Den 1 april 2015 upphävdes det landsomfattande undantagstillståndet, som rått sedan den 20 maj 2014. Undantagstillståndet ersattes av förordning nr 3/2015 från Nationella rådet för fred och ordning, utfärdad enligt avsnitt 44 i interimskonstitutionen. Förordningen innebar att myndigheterna huvudsakligen fick samma befogenheter som vid undantagstillståndet, och den 2 april konstaterade talespersonen för den höga representanten/vice ordföranden att utbytet inte förde Thailand närmare ett demokratiskt och ansvarigt styre.

Sedan kuppen i maj 2014 har de militära myndigheterna fängslat – vanligtvis i högst sju dagar – fler än 1 255 politiker, aktivister, journalister och personer som anklagats för att inte lyda order från Nationella rådet för fred och ordning, stödja den avsatta regeringen, visa bristande respekt för monarkin eller vara inblandade i protester och aktiviteter riktade mot kuppen. Användningen av militärdomstolar för att döma civila är särskilt oroande. Civila överlämnas till militärdomstolarna för t.ex. anklagelser om terrorism, men också för icke-våldsbrott såsom majestätsbrott. Fram till den 30 november 2015 hade minst 1 629 civila ställts inför militära domstolar i hela landet.

I september anvisade justitieministeriet en militärkasern för internering av personer misstänkta för brott mot rikets säkerhet. Användningen av militärkaserner omöjliggör civil kontroll och äventyrar tillträde för familjer och advokater. Sedan september månad har två fångar avlidit där.

De militära myndigheterna ger högsta prioritet åt lagföring av personer för gärningar som anses som majestätsbrott enligt artikel 112 i strafflagen. Minst 53 personer har anklagats för majestätsbrott sedan kuppen. Militära domstolar har rutinmässigt utdömt strängare domar än civila domstolar, bl.a. ett fängelsestraff på 60 år, det längsta någonsin.

De militära myndigheterna har regelbundet förbjudit eller stört offentliga diskussioner om situationen för politiska och mänskliga rättigheter och framförande av olika politiska åsikter, med hänvisning till att dessa händelser hotade den nationella säkerheten. Studenter, aktivister, akademiker och andra har trakasserats av militär genom personliga besök i bostaden och/eller på arbetsplatsen, täta telefonsamtal eller hot om att ställas inför rätta. Journalister och politiker har ställts inför rätta efter att ha kritiserat de militära myndigheterna.

Nationella rådet för fred och ordning har förbjudit politiska sammankomster med fler än fem personer. Personer som deltar i sådana ställs ofta inför militärdomstolar där de kan dömas till upp till två års fängelse. Minst 80 personer har arresterats för att ha anordnat eller deltagit i offentliga sammankomster. Därigenom blir det omöjligt för politiska partier att samlas och formulera klagomål eller reformförslag, eller för lokala grupper att organisera sig och demonstrera mot projekt som påverkar olika gruppers rättigheter.

Andra människorätsfrågor, som inte sammanhänger med militärkuppen, ger fortsatt anledning till allvarlig oro. Thailand återfanns fortfarande i kategori 3 i den amerikanska rapporten om människohandel, som kom i juli 2015. I Thailand finns mellan två och tre miljoner migranter från grannländerna och tiotusentals av dem är offer för människohandel.

Särskilt migrantarbetare löper stor risk att utsättas för kränkningar av de mänskliga rättigheterna, framför allt arbetstagares rättigheter. Ett antal rapporter publicerades 2015, där man dokumenterar sådana kränkningar inom fisket, fiskeberedningsindustrin, fjäderfäindustrin och turismen.

I den oroliga södra landsändan fortsätter regeringens tvångsinsamling av dna och fingeravtryck från personer som misstänks ha varit inblandade i upproren där.

Under hela 2015 hade EU-delegationen intensiva kontakter med människorättsförsvarare, och inte bara EU:s medlemsstater utan även andra likasinnade länder deltog. EU-delegationen har en lång rad verksamheter och har befast sin roll som en stark förespråkare för mänskliga rättigheter, en inställning som rönt uttrycklig uppskattning runtomkring i människorättskretsar i Thailand. EU tog med de thailändska myndigheterna upp förekomsten av tvångsarbete, barnarbete och andra oacceptabla former av arbete på fiskefartyg inom den thailändska fiskeberedningsindustrin och människohandel, frågor som anses kräva akuta och beslutsamma åtgärder. En dialog inleddes mellan EU och de thailändska myndigheterna liksom ett samarbete med ILO för att ta itu med situationen.

Den höga representanten/vice ordföranden gjorde två uttalanden: den 2 april om utbytet av undantagstillståndet mot förordning nr 3/2015 och den 10 juli om Thailands utvisning av ett hundratal personer tillhörande ett turkfolk. Tillsammans med tre EU-uppdragschefer i Thailand gjorde delegationschefen tre uttalanden: om frihetsberövande utan rättslig prövning och användningen av militärdomstolar (13 februari), om gripandet av 14 studenter på grundval av anklagelser efter fredliga demonstrationer (30 juni) och med en uppmaning till den thailändska regeringen att respektera yttrande- och mötesfriheten, där vikten av rättsstatsprincipen framhölls liksom skyddet och främjandet av mänskliga rättigheter för stabilitet och framsteg (24 september).

EU-delegationen hade mycket regelbundna bilaterala möten med människorättsförsvarare och icke-statliga organisationer och deltog vid övervakning av rättegångar där mänskliga rättigheter stod på spel. Dessutom organiserade EU-delegationen fältbesök hos utsatta grupper och möten med människorättsförsvarare för EU:s medlemsstater och likasinnade länder. Delegationen tog också med journalister på besök för att öka medvetenheten om EU:s stöd till icke-statliga aktörer i Thailand.

Delegationen uppmärksammade både Världsdagen mot dödsstraffet och Internationella människorättsdagen, med två offentliga, väl synliga evenemang, där man fick till stånd ett samarbete med Thailands justitieministerium.

Östtimor

EU fortsatte att stödja Östtimor i landets satsning på att bygga upp ett fredligt samhälle och befästa sitt unga demokratiska system. Efter bildandet av den sjätte konstitutionella regeringen i februari 2015 upprätthöll EU regelbundna kontakter med regeringen genom både politisk dialog och politiska möten på hög nivå. Beslut fattades dock om att skjuta upp den tredje förstärkta politiska dialogen enligt artikel 8 i Cotonouavtalet, som ursprungligen var planerad till hösten 2015, till nästa år. EU fortsatte i detta sammanhang att noga följa upp utfästelser på områden som mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen, samhällsstyrning och korruptionsbekämpning, som man enats om med Östtimor vid den senaste politiska dialogen 2014.

EU-delegationen samordnar sitt arbete i nära samverkan med de medlemsstater som är aktiva i Östtimor och FN:s organisationer, till stöd för mänskliga rättigheter och befestande av demokratin, framför allt genom program för goda styrelseformer som syftar till kapacitetsuppbyggnad i det nationella parlamentet eller till stärkande av rättsväsendet. Stöd har också tillhandahållits för inrättande av en revisionsavdelning, åtgärder mot korruption, penningtvätt, organiserad brottslighet och narkotikahandel. Ett antal icke-statliga organisationer får stöd för att öka tillgången till rättslig prövning, garantera medborgarnas deltagande i utformningen och övervakningen av politiken för mark och bostäder samt stärka stöd- och skyddsmekanismer för kvinnor och barn som utsätts för våld inom familjen.

Östtimor ingick i andra generationens pilotprojekt med demokratistöd inom EU:s strategiska ram och handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati. En övergripande demokratiprofil slutfördes under 2015 för att fastställa strategiska prioriteringar och kommer att ligga till grund för utarbetandet av en handlingsplan för demokrati i överensstämmelse med det nationella vägledande programmet.

Vietnam

Trots fortsatt ekonomisk tillväxt och allt bättre socioekonomiska villkor för många fortsatte kränkningarna av medborgerliga och politiska rättigheter i Vietnam under 2015. Respekt för och främjande av demokratiska principer och mänskliga och grundläggande rättigheter är ett grundläggande inslag i det partnerskaps- och samarbetsavtal mellan EU och Vietnam som undertecknades i juni 2012. EU:s huvudsakliga farhågor omfattar medborgerliga och politiska rättigheter, särskilt yttrandefriheten, mötesfriheten, mediefriheten, religions- och trosfriheten samt tillämpningen av dödsstraffet. Hot och trakasserier mot människorättsförsvarare fortsätter; de fängslas och döms ofta till långa fängelsestraff, men antalet fängslanden har minskade något 2015 samtidigt som antalet fall av trakasserier ökade.

Den 19 januari 2015 hölls den fjärde rundan av den förstärkta människorättsdialogen i Bryssel. I mars 2015 ratificerade Vietnam FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Året avslutades med den femte rundan av den förstärkta människorättsdialogen den 15 december, där det framför allt visade sig att det finns möjliga öppningar för EU-stöd till lagstiftningsreformer som berör mänskliga rättigheter och för genomförandeplanen avseende FN:s konvention mot tortyr.

Vid båda människorättsdialogerna uppmanade EU regeringen, genom offentliga uttalanden och diskret diplomati, att avskaffa restriktionerna för yttrandefriheten och mediefriheten och framförde en begäran att få besöka fängelser och observera rättegångar samt uppmanade till frigivning på humanitära grunder av flera fängslade aktivister med dålig hälsa. EU framförde upprepade gånger sin oro för trakasserier, arresteringar och domar mot ett antal advokater, aktivister och bloggare, främst med hänvisning till strafflagens bestämmelser om nationell säkerhet, och upprepade sin begäran om att alla fängslade fredliga förespråkare för mänskliga rättigheter i landet ska släppas fria.

Efter angreppet mot tre människorättsförsvarare i början av december översände EU en verbalnot till myndigheterna med en begäran om förtydligande och lagföring av förövarna. Arresteringen av advokaten Nguyen Van Dai (en av dem som angripits tidigare) den 16 december ledde till ett kraftfullt svar från EU, bl.a. ett uttalande från talespersonen för den höga representanten/vice ordföranden den 18 december.

Uppmaningarna från EU (och andra likasinnade länder) till Vietnam att gå i riktning mot ett avskaffande av dödsstraffet ger successivt resultat, och antalet brott med dödsstraff minskade ytterligare i den omarbetade strafflagen som antogs i november. De kontroversiella bestämmelserna om nationell säkerhet finns dock kvar i den omarbetade lagen och har i några fall utvidgats. Fångarnas rättigheter har stärkts i de nya lagarna om frihetsberövande och straffprocessen, som en positiv reaktion på EU:s uppmaning om att anpassa lagstiftningen till internationella människorättsnormer.

Den 12 maj anordnade Europeiska kommissionen (GD Handel) en rundabordsdiskussion där företrädare för EU-institutionerna och för olika icke-statliga och internationella organisationer diskuterade handel, hållbar utveckling och mänskliga rättigheter i förbindelserna mellan EU och Vietnam med berörda aktörer inom EU.

Europaparlamentet antog den 17 december 2015 en resolution om utkastet till rådets beslut om ingående på unionens vägnar av ramavtalet om vittomspännande partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Socialistiska republiken Vietnam, å andra sidan, där ett antal problem med de mänskliga rättigheterna togs upp.

EU träffade också regelbundet människorättsaktivister och civilsamhällesorganisationer och övervakade utvecklingen när det gäller religions- och trosfrihet, som fortfarande är ett problem. Tyvärr gick myndigheterna under 2015 inte med på någon begäran att få besöka personer i behov av skydd i fängelset. EU höll även möten med ministeriet för allmän säkerhet för att uttrycka sin oro över trakasserier och våld mot människorättsaktivister.

Efter 2014 års allmänna återkommande utvärdering lade Vietnam i augusti 2015 fram ett utkast till handlingsplan med en färdplan för genomförandet av de godtagna rekommendationerna (182 av totalt 227). EU spelade en aktiv roll vid den allmänna återkommande utvärderingen och dess uppföljning, och erbjöd Vietnam sitt stöd med genomförandet av färdplanen. EU uppmanade Vietnam enträget att fortsätta samarbetet med de särskilda förfarandena inom ramen för FN:s människorättsråd, och vid den femte människorättsdialogen tillkännagav Vietnam också sin avsikt att under 2016 bjuda in FN:s särskilda rapportör om rätten till mat. När det gäller multilaterala frågor stödde Vietnam människorättsrådets resolution om sexuell läggning.

Vid premiärminister Nguyen Tan Dungs besök i Bryssel undertecknades finansieringsöverenskommelsen om ett nytt program inom rättsväsendet för 14 miljoner euro. Det huvudsakliga målet är att ge Vietnams folk bättre möjligheter till rättslig prövning, med särskild inriktning på de mest utsatta grupperna (kvinnor, barn och etniska minoriteter). Genom programmet ges stöd till justitieministeriet vid genomförandet av dess reformer av rättsväsendet och till civilsamhällesorganisationer i deras viktiga roll att främja tillgången till rättslig prövning för fattiga.

EIDMR stödde åtta projekt som omfattade en rad områden, bl.a. hbt-frågor, etniska minoriteter (med fokus på kvinnor, barn och markrättigheter), religionsfrihet, arbetstagares rättigheter och förhållandet mellan arbetsmarknadens parter. Elva projekt inom ramen för bidraget till icke-statliga aktörer syftar främst till att stärka civilsamhällesorganisationernas kapacitet (på områden som hälso- och sjukvård, landsbygdssamhällen, hållbart jordbruk, kvinnliga migrantarbetare och lokal samhällstyrning). Inom ramen för den strategiska dialogen stödde EU även insatser avseende korruptionsbekämpning, rättigheter för personer som tillhör etniska minoriteter, religions- och trosfrihet, samhällsstyrning och migration.

VIII. Oceanien

Australien

Den allmänna återkommande utvärderingen av Australien ägde rum den 9 november 2015.

Australien erhöll sammanlagt 290 rekommendationer. Landet fick beröm, bl.a. för att man utnämnt en kommissionär för mänskliga rättigheter på heltid, för gjorda jämställdhetsinsatser och värnandet av rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Samtidigt var det många delegationer som uppmanade Australien att se över sin politik för frihetsberövande och asyl, att minska klyftorna mellan urbefolkningar och övrig befolkning och att ratificera ett antal centrala internationella människorättsinstrument, bl.a. det fakultativa protokollet till konventionen mot tortyr. Våld mot kvinnor är fortfarande ett problem och Australiens regering tillkännagav ytterligare åtgärder för att tillhandahålla ett säkerhetsnät för de kvinnor och barn som löper stora risker.

EU har genom sina dialoger (om säkerhet, terrorismbekämpning och migration) kontakter med Australien i frågor som rör migrationspolitik och motverkande av radikaliserings och terrorism.

Ramavtalet mellan EU och Australien, som paraferades i mars 2015, kommer att ge möjligheter att förstärka dialogen och samarbetet om människorättsfrågor ytterligare. Under 2015 enades EU och Australien om att fortsätta med regelbundna formella diskussioner om internationella människorättsfrågor.

Fiji

Den 17 september 2014 hölls de första demokratiska valen i Fiji sedan militärkuppen 2006. Efter valen avbröt EU åtgärderna enligt artikel 96 i Cotonouavtalet och återupptog utvecklingssamarbetet med Fiji under 2015. EU fortsatte under året att stödja Fijis återgång till demokrati genom att ge stöd åt det nya parlamentet.

Den första politiska högnivådialogen enligt artikel 8 i Cotonouavtalet sedan Fijis återgång till demokrati hölls i Suva den 15 juni 2015 och där diskuterades människorättsfrågor. Ordförande för mötet var, för Fijis räkning, premiärminister Josaia Voreqe Bainimarama och för EU:s höga representant/vice ordförande Federica Mogherini, Edgars Rinkēvičs, Lettlands utrikesminister.

Fiji genomgick sin andra allmänna återkommande utvärdering vid människorättsrådet i Genève i slutet av oktober 2014 och arbetsgruppens slutrapport kom i mars 2015. Fiji godtog 112 rekommendationer och noterade 26 rekommendationer, av sammanlagt 138. Landet underrättade rådet om att 12 rekommendationer redan håller på att genomföras.

Fiji är part i ett antal internationella människorättskonventioner. Landet har dock ännu inte ratificerat den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter eller den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, trots att man godtagit rekommendationerna från den allmänna återkommande utvärderingen om detta. I mars 2015 godkände parlamentet ratificeringen av konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, men konventionen har ännu inte ratificerats.

ILO fortsatte under året att utvärdera Fijis framsteg med att anpassa lagstiftningen till ILO:s centrala konventioner 87 och 98. Genom ändringen av lagen om förhållandena mellan arbetsmarknadens parter 2015 upphävdes dekretet om väsentliga nationella industrier, och ILO:s trepartsuppdrag kommer i början av 2016 att se närmare på de brister som kvarstår.

Utvecklingen har varit varierande när det gäller tidigare påståenden om fijianska säkerhetsstyrkors tortyr och misshandel av misstänkta och fångar. Polischefen Groenewald vidtog beslutsamma åtgärder för att utredningarna skulle gå framåt, men han avgick i november 2015 efter påståenden om inblandning från militärens sida. Det krävs väsentliga framsteg med rättegångar i tortyrfall för att sända en tydlig signal att strafflöshetskulturen inte hör hemma i ett demokratiskt samhälle.

Den återinrättade kommissionen för mänskliga rättigheter och mot diskriminering fortsatte sitt arbete inom ramen för ett restriktivt dekret från 2009. Utnämningen av nya kommissionärer våren 2015 var ett positivt steg framåt för att stärka respekten för mänskliga rättigheter i Fiji. Under året mottog kommissionen för mänskliga rättigheter och mot diskriminering närmare 300 klagomål som rörde tillgång till tjänster, t.ex. el och vatten, våld mot kvinnor, klimatförändringar och påstådd brutalitet och tortyr från polis och fängelsevakter.

Regeringen är för närvarande delaktig i många informationskampanjer om våld mot kvinnor och barn. FN rapporterade att 64 % av Fijis kvinnor har utsatts för någon form av våld under livet (trots den höga siffran är detta en av de lägsta i södra Stilla-havsområdet). Omkring 15 % av kvinnorna rapporterade också att de utsatts för övergrepp under graviditeten. Neven Mimica, EU:s kommissionär med ansvar för internationellt samarbete och utveckling, anordnade ett särskilt möte om jämställdhetsfrågor tillsammans med fem icke-statliga organisationer i Suva i juni 2015 och bekräftade den vikt som EU lägger vid samråd och dialog med civilsamhällesorganisationer.

Fiji var värd för FN-kampanjen Free & Equal i Stilla-havsområdet juni–augusti 2015. Kampanjen är riktad mot homofobi, transfobi och diskriminering av hbt-personer.

Under 2015 har EU fortsatt att stödja det civila samhällets organisationer och inlett genomförandet av Fijis färdplan för kontakter med det civila samhället. Samråd med det civila samhällets organisationer skedde i samband med förberedelserna inför Fijis elfte EUF-program avseende rättsväsendet och jordbruket. Civilsamhällesorganisationer inom båda dessa sektorer kommer att delta i regelbundna dialoger och genomförandet av särskilda aktiviteter. Det av EU inledda initiativet i Fiji för stärkande av medborgarengagemanget har också samarbetat med över 40 civilsamhällesorganisationer och grupper för att förespråka och främja medborgarengagemang i centrala frågor som ansvarsskyldighet och mänskliga rättigheter, ett ledarskap i omdaning, rättvist tillhandahållande av tjänster, icke-diskriminering, beslutsfattande och koalitionsbyggande.

Vid slutet av 2015 hade 2,4 miljoner euro använts (inom ramen för anslagen till EIDMR och instrumentet för icke-statliga aktörer) till sex nya projekt för att befästa deltagandedemokrati, särskilt med målen att förbättra styrning och ansvarighet genom inkluderande beslutsprocesser genom att skapa en möjliggörande miljö för civilsamhällets organisationer så att de kan samarbeta med offentliga myndigheter, och stödja civilsamhällets organisationer i främjandet av demokrati och hållbar utveckling genom att stärka deras tillsynsfunktioner (övervakning och rapportering) till stöd för relevanta inhemska förfaranden.

Små östater i Stilla-havsområdet – Kiribati, Marshallöarna, Mikronesiska federationen, Nauru, Palau, Tuvalu och Samoa

Fyra länder genomgick den allmänna återkommande utvärderingen under 2015: Republiken Marshallöarna, Kiribati och Mikronesiska federationen samt Nauru. Samoa och Palau kommer att utvärderas under 2016.

I mars 2015 ratificerade Republiken Marshallöarna konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I oktober 2015 ratificerade Kiribati och Mikronesiska federationen det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter vid indragning av barn i väpnade konflikter. Stillaohavsregionen innehar dock fortfarande rekordet när det gäller regioner med låg ratificering av fördrag, främst på grund av begränsad kapacitet. Östaterna i Stilla havet har länge haft svårigheter med fördragsrapportering. För att försöka åtgärda dessa problem stöder EU sekretariatet för Stillaohavsöarnas forum när det gäller att öka takten i Stillaohavsöarnas ratificering och genomförande av internationella människorättsfördrag i ett regionalt program med en budget på 1 miljon euro.

Med undantag för Samoa och Fiji är det inte någon av östaterna i Stilla havet som har människorättsinstitutioner, vilket utgör ett hinder för skyddet för mänskliga rättigheter i Stilla havet. Under 2015 offentliggjorde Samoas ombudsman den första rapporten någonsin om mänskliga rättigheter i Samoa. I rapporten erkändes behovet av bättre skydd för jämställdhet och respekt för kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättningar och fångar.

Våld mot kvinnor och barn är fortsatt ett stort problem i Stillaohavsregionen. Länderna behöver trappa upp genomförandet av sina nationella strategier och upprätthållandet av lagstiftningen mot våld i nära relationer.

Situationen för asylsökande och flyktingar i Nauru fortsatte att oroa. FN:s underkommitté för förebyggande av tortyr besökte Nauru i maj 2015 och uppmanade myndigheterna att inrätta ett oberoende övervakningsorgan för att säkerställa att landet fullgör sina skyldigheter att behandla frihetsberövade personer på ett sätt som överensstämmer med det fakultativa protokollet till konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Situationen för de mänskliga rättigheterna i Nauru var en källa till oro. I början av maj 2015 vidtog Naurus regering åtgärder för att begränsa tillgången till internet och sociala medier, inklusive Facebook. Den införde också ändringar i strafflagen som innebar att kommentarer som bedöms "orsaka känslomässig stress " och "sannolikt utgör ett hot mot allmän ordning " utgör brott som kan straffas med upp till sju års fängelse. Ändringen har fått omfattande kritik av internationella medier som ett försök att begränsa yttrandefriheten. Flera parlamentsledamöter från oppositionen står dessutom inför rätta och deras advokater har rapporterat om begränsningar av tillträdet till landet. EU:s delegation följde på nära håll den försämrade politiska situationen och människorättssituationen i Nauru och utfärdade ett uttalande om detta i juni 2015. Flera uppdrag genomfördes i Nauru för att bedöma situationen på plats.

Klimatförändringen är fortfarande en av de största utmaningarna för östaterna i Stilla havet, vilket har konsekvenser för de mänskliga rättigheterna, det utbredda våldet mot och diskrimineringen av kvinnor, tillgången till hälso-och sjukvård och andelen elever som lämnar skolan i förtid. Under 2015 träffades Tuvalu av den tropiska cyklonen Pam och Mikronesiska federationen av den tropiska cyklonen Maysak.

Representanter från Kiribati, Nauru och Tuvalu deltog i en workshop om forskning om och främjande av utlandsarbete som finansierades av Europeiska unionen genom projektet Klimatförändring och migration i Stilla havetsregionen (Pacific Climate Change and Migration).

Genom dialogen med länderna och genom olika finansiella instrument verkade EU för mänskliga rättigheter, jämställdhet mellan kvinnor och män och ökat deltagande av kvinnor i beslutsprocessen. Företrädare för hbtv-världen i östaterna i Stilla havetsregionen deltog i två workshoppar som anordnades av EU:s delegation i Stilla havetsregionen som en del av lanseringen av FN:s kampanj Free & Equal i Suva i juli 2015. Målet med workshopparna var att öka kunskaperna om övervakningsmekanismerna för mänskliga rättigheter, med fokus på övergrepp mot personer på grund av deras sexuella läggning, könsidentitet och -uttryck, eller intersexuella status.

Bilaterala möten på olika nivåer användes som plattform för att främja respekten för mänskliga rättigheter och jämlikhet mellan kvinnor och män i Stillahavsregionen. Politiska dialoger på lokal nivå ägde rum i Nauru, Palau, Republiken Marshallöarna, Mikronesiska federationen och Kiribati. I september diskuterade EU:s kommissionsledamot med ansvar för internationellt samarbete och utveckling Neven Mimica människorättsfrågor med flera ledare för Stillahavsländer vid det 46:e toppmötet för Stillahavsöarnas forum i Port Moresby. EU stöder sekretariatet för Stillahavsöarnas forum när det gäller att öka takten i Stillahavsöarnas ratificering och genomförande av internationella människorättsfördrag i ett regionalt projekt med en budget på 1 miljon euro.

EU:s delegation gjorde démarches och genomförde utåtriktad verksamhet där östaterna i Stillahavsområdet uppmanades att stödja EU:s initiativ och prioriteringar på människorättsområdet i FN. I oktober 2015 utfärdade delegationen pressmeddelanden där Kiribatis och Mikronesiska federationens ratificering av det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om indragning av barn i väpnade konflikter välkomnades.

Nya Zeeland

Enligt rekommendationerna i den allmänna återkommande utvärderingen 2014 har Nya Zeelands regering antagit lagstiftning för att ta itu med förebyggande av tortyr och misshandel (framför allt genom lagen om utsatta barn) och nätmobbning (lagen om skadlig digital kommunikation). Nya Zeelands regering har erkänt behovet av att prioritera barnfattigdom, våld inom familjen och frågor om jämlikhet mellan kvinnor och män (lönegapet mellan kvinnor och män, förebyggande av våld mot kvinnor). I statistiken över intagna på fängelser och självmord bland unga är siffrorna för maorierna fortfarande oproportionerligt höga.

EU och Nya Zeeland fortsatte att ha regelbundna samråd om mänskliga rättigheter i internationella forum, också vid FN i New York och Genève. EU och Nya Zeeland har haft ett mycket nära samarbete inom ramen för FN:s säkerhetsråd.

Partnerskapsavtalet mellan EU och Nya Zeeland om förbindelser och samarbete paraferades i mars 2015 och kommer bland annat att ge möjligheter till att ytterligare stärka dialogen och utöka samarbetet om människorättsfrågor.

Papua Nya Guinea

Papua Nya Guinea har haft ett demokratiskt regeringssystem sedan självständigheten 1975. Under 2015 firade landet att det var 40 år sedan det blev självständigt. Papua Nya Guinea har nyligen uppgraderats till ett lägre gradens medelinkomstland som har genomgått en betydande ekonomisk tillväxt och en livfull social omvandling under det senaste decenniet. Domstolsväsendet är oberoende och pressen är fri i Papua Nya Guinea – båda fungerar relativt väl. Landets profil har dock fläckar när det gäller samhällsstyrning, öppenhet och mänskliga rättigheter.

Det är allmänt erkänt att könsrelaterade våld fortsätter att utgöra ett gissel i Papua Nya Guinea i synnerhet våldet mot kvinnor och barn liksom tortyr och mord i samband med trolldom. Antalet våldtäkter och fall av våld inom familjen är ett av de högsta i världen. Regeringen har utarbetat strategier för att ta itu med problemet, såsom familjeskyddslagen från 2013 – även om genomförandet fortfarande är svagt – och internationella utvecklingspartner bidrar aktivt med stöd och finansiering. Det återstår dock mycket att göra för att nå ut till avlägsna områden och ändra beteendemönster.

I maj 2013 ledde ändringar av strafflagen till att ett ökat antal brott belades med dödsstraff – såsom förräderi, piratdåd och försök till piratdåd med våld – vilket utgjorde ett oroväckande steg bakåt på området mänskliga rättigheter. 2014 präglades av diskussioner om nya avrättningsmetoder (dödande elchock, arkebusering, dödlig injektion som orsakar syrebrist, eller dödlig injektion med anestetika), som det nationella verkställande rådet ställde sig bakom 2015. Trots detta har moratoriet för dödsstraff inte brutits. Den senaste avrättningen ägde rum 1954. En positiv sak är att premiärministern nyligen gjorde några offentliga uttalanden om en möjlig översyn. Den officiella ståndpunkten är dock oförändrad.

Enligt tillförlitliga uppgifter är korruptionsnivån hög (landet ligger på 145:e plats av 177 i 2014 års korruptionsindex), det råder brist på rättsliga ramar och mekanismer för ansvarighet och tillsyn (141:a plats av 189 i Världsbankens rapport "Doing Business " 2015), leveransen av tjänster är otillräcklig och ineffektiv (158:e plats av 186 i FN:s index för mänsklig utveckling) och millennieutvecklingsmålen har inte uppnåtts. Korruptionen uppfattas som endemisk och spridd över hela landet. Denna situation erkänns allmänt av regeringen, som har vidtagit vissa positiva åtgärder för att ta itu med den.

I juli 2015 godkände det nationella verkställande rådet Papua Nya Guineas statsägda förmögenhetsfond (Papua New Guinea Sovereign Wealth Fund), som syftar till att säkerställa en ansvarsfull förvaltning av inkomsterna från gruvdrift och oljeutvinning. Initiativet ses som ett lovande steg på vägen när det gäller att säkerställa att delar av statens intäkter för mineraler och olja sätts undan till förmån för kommande generationer och makroekonomisk stabilitet. Skatt och utdelningar från utvinningen av mineraler och olja väntas flyta in i den nyligen inrättade fonden från och med första kvartalet 2016. Dock kvarstår frågetecken kring hur fonden ska styras och drivas.

EU bidrar aktivt till att bekämpa våld mot kvinnor genom utbildning, informationskampanjer samt lagstiftningsinitiativ och politiska initiativ. Under 2015 tillkom ett nytt projekt inom ramen för EIDMR: "Addressing Violence Against Women in Papua New Guinea " (277 000 euro), som genomförs av Voluntary Service Overseas tillsammans med en lokal partner, Madang Country Women's Association Inc. Projektet syftar till att öka kunskapen om de negativa effekterna av könsrelaterat våld och främja kvinnors och flickors rättigheter. Genom projektet ges också rådgivning i juridiska frågor, personer som har varit utsatta för och överlevt könsrelaterat våld slussas vidare och offren får hjälp att komma in i samhället igen.

Två projekt som tillkom inom ramen för EIDMR under 2014 har fortsatt. Det första är "Papua New Guinea Leadership against Gender-Based Violence " (278 000 euro, november 2014–november 2016). Projektet, som genomförs av World Vision, syftar till att upprätthålla kvinnors rättigheter i Papua Nya Guinea och riktar sig till ledare och beslutsfattare på de högsta nivåerna inom statsförvaltningen, kyrkor, samfund och det civila samhällets organisationer. Det andra är "Supporting Human Rights and their defenders ", där de är mest utsatta (1 080 000 euro). Ett bidrag beviljades Child Fund Papua New Guinea i december 2015, med en löptid på 36 månader. Projektet syftar till att stärka överlevares och människorättsförsvarares egenmakt.

EU har gett stöd till en innovativ metod för att främja demokrati och god samhällsstyrning genom projektet "Open Parliament " (288 000 euro) under de senaste två åren. Projektet, som genomförs av Transparency International, syftar till att stödja parlamentets talmanskansli och Papua Nya Guineas parlament vid uppbyggnaden av parlamentets data-, webbplats- och sms-länk, och på så sätt främja interaktionen mellan parlamentet och medborgarna. EU:s finansiering upphörde i december 2015. Vid en ceremoni den 15 december 2015 överlämnades projektet officiellt av genomförandeorganet, Transparency International, till det nationella parlamentet. Talmanskansliet och det nationella parlamentet kommer att fortsätta att hålla projektet igång och genomföra det med andra finansieringskällor.

Slutligen medverkar EU aktivt till att öka den europeiska offentliga diplomatins effektivitet genom dialog och utbyte. I Papua Nya Guinea utfärdar EU EU-démarcher om mänskliga rättigheter och utvecklar genom en fortlöpande dialog nära band till både myndigheter och partner. Integreringen av frågor om samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet sätts också upp som mål i varje samarbetsprojekt som förvaltas av delegationen.

Salomonöarna

Den politiska instabiliteten i Salomonöarna fortsätter. Oppositionen lade fram ännu en misstroendeförklaring i oktober 2015 efter farhågor på grund av uppgifter om att premiärministern skulle ha missbrukat ekonomiska medel. Förklaringen drogs tillbaka efter en ordentlig omstrukturering av regeringen. Med tanke på systemets ömtålighet och de intressen som står på spel kan ytterligare instabilitet förväntas, vilket skulle kunna ge regeringen den skjuts den behöver för att reformera valsystemet och den politiska miljön.

Kvinnornas engagemang och deltagande i det politiska livet är fortsatt mycket lågt. Enligt lagen om politiska partiers integritet, som skrevs med tekniskt bistånd från EU, måste det totala antalet kandidater för registrerade politiska partier till minst 10 % utgöras av kvinnor. Tillsammans med andra givare stöder EU ytterligare reformer av vallagen och lagen om politiska partiers integritet i syfte att komma tillrätta med nuvarande svagheter, framför allt när det gäller integreringen av ett jämställdhetsperspektiv. Enligt vad premiärministern har tillkännagivit på senare tid väntas införandet av tillfälliga särskilda åtgärder utgöra en central del i dessa reformer, men de kan komma att gå om intet på grund av den politiska instabiliteten.

EU:s delegation har gett bistånd till valreformerna och de politiska reformerna och fortsatte att stödja kampen mot orättvisor mellan kvinnor och män, inbegripet könsrelaterat våld och kvinnors egenmakt samt våld mot barn. Programplaneringen för elfte EUF slutfördes under 2015, och omfattar perioden till och med 2020.

De höga nivåerna för våld i hemmet och könsrelaterat våld är fortfarande ett gissel i landet. Omfattningen av det könsrelaterade våldet mot kvinnor och barn (åldrarna 15–49) är ständigt hög (uppskattningsvis 64 % för kvinnor med partner och 37 % för kvinnor utan partner). Domstolarna håller nu på att inta en strängare hållning i denna fråga. Lagen om familjeskydd från 2014 syftade till att inrätta förebyggande åtgärder för att stoppa våldsamt beteende mot utsatta familjemedlemmar. Genomförandeförordningarna har dock ännu inte fullbordats och lagens ikraftträdande har ännu inte säkerställts. Lagen utgör en blandning av strafflag och civilrättslig lag som kriminaliserar beteenden i samband med våld i hemmet, och ger även tillgång till civilrättsliga medel till skydd för offren.

Salomonöarnas regering ratificerade konventionen om barnets rättigheter 1995. Regeringen väntas lägga fram sin andra och sin tredje landsrapport om genomförandet av konventionen. En lag om barns rättigheter och en lag om skydd av barn har utarbetats men ännu inte antagits. De syftar till att skydda och stödja våldsoffer, inte att straffa förövare. Förövare som har dömts för våld mot barn omfattas av strafflagen.

Salomonöarna gjorde utfästelser om sju skyldigheter med avseende på konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor under 2002 men har svårigheter att uppfylla de rapporteringsskyldigheter som följer med detta. Landet saknar också en genomförandestrategi. Nästa rapport ska läggas fram 2018. Salomonöarna har undertecknat Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, men har däremot ännu inte ratificerat den.

Ett nationellt samråd med statliga tjänstemän ägde rum i maj 2015 inom ramen för den förestående allmänna återkommande utvärderingen. Civilsamhällets organisationer och lokala myndigheter hördes också. Den första utvärderingen gjordes 2011. Av 115 rekommendationer godtogs 112 av regeringen. Den andra omgången av den allmänna återkommande utvärderingen kommer att läggas fram i Genève den 25 januari 2016.

Den femte politiska dialogen hölls 2014; nästa är planerad till slutet av första halvåret 2016 och kommer åter att handla om människorättsrelaterade frågor.

Salomonöarna har inget formellt instrument till skydd och försvar för mänskliga rättigheter. Polisen är ofta illa utbildad och saknar kunskaper om mänskliga rättigheter och relevant lagstiftning, och civilsamhället har i egenskap av politisk väktare begränsad räckvidd och kapacitet i dessa frågor. Under 2016 inledde EU ett program för att stärka civilsamhällsorganisationernas förmåga att delta i den politiska dialogen och övervakningen och effektivt verka för inkluderande och hållbar tillväxt.

EU:s delegation har fortsatt en dialog om korruption med det civila samhällets organisationer och med ombudsmannen om människorättsfrågor. Korruptionen är fortfarande ett allvarligt problem, särskilt bland politiker på hög nivå. Dessutom har EU uppmanat till mer framsteg när det gäller insyn och ansvarighet för alla offentliga utgifter, framför allt i fråga om fonderna för utveckling av valmanskåren, som utgör en stor del av utvecklingsbudgeten.

En rapport från sannings- och försoningskommissionen skulle ha lagts fram för parlamentet under 2015 men det skedde inte och rekommendationerna har ännu inte genomförts, trots regeringens löften.

Inom ramen för EIDMR inledde EU:s delegation under 2015 en inbjudan att lämna förslag för att stödja initiativ och insatser för att skydda barn mot sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp, bland annat förebyggande genom informationskampanjer som främjar barns utbildning om alla former av sexuella övergrepp och sexuell exploatering. Till projektets mål hörde också att främja den fysiska och/eller psykologiska läkningen och sociala återanpassningen av barn som är offer för övergrepp, och underlätta ett stopp för strafflöshet för alla brott i fråga om sexuella övergrepp mot och sexuellt utnyttjande av barn genom att lagföra förövarna och göra straffen för sådana brott allmänt kända. EU:s delegation har också fortsatt att på nära håll följa genomförandet av EU-finansierade projekt för kvinnors rättigheter, våld mot kvinnor samt stärkande av kvinnors egenmakt och deltagande, tillsammans med andra organisationer och aktörer.

Tonga

Tonga var senast föremål för allmän återkommande utvärdering under 2013. Landet godtog 66 rekommendationer och avvisade 22. De avvisade rekommendationerna gällde avskaffande av dödsstraffet, rättigheter för hbtqi-personer, att komma närmare en ratificering av den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, avskaffande av kroppsstraff och ratificering av konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Tonga förlängde en stående inbjudan till FN:s särskilda förfaranden, men inget av FN:s särskilda förfaranden har besökt landet till dags dato.

I mars 2014 anordnade Tongas regering ett samråd för att diskutera genomförandet av kvarstående rekommendationer från den allmänna återkommande utvärderingen. Efter samrådet arbetade Tonga för att utveckla ett gemensamt kärndokument och inrätta en nationell samordningskommitté för mänskliga rättigheter. Samrådet finansierades av EU.

Tonga höll sitt andra demokratiska val den 27 november 2014. Det första valet, som hölls 2010, utgjorde inledningen på ett antal konstitutionella reformer och för första gången avgjordes fördelningen av en majoritet på 17 av 26 platser i Tongas parlament genom allmänt val. Företrädarna för adeln väljer 9 parlamentsledamöter. Bristen på kvinnligt deltagande i Tongas politik är fortfarande en svaghet. Ingen av de 16 kvinnliga kandidaterna valdes till parlamentsledamot trots inhemska och internationella ansträngningar för att föra fram kvinnliga kandidater under året.

Under 2015 tillträdde 'Akilisi Pohiva som Tongas första icke adliga premiärminister. Han har avgett ett löfte om att främja god samhällsstyrning, bekämpa korruption, inleda valreformer och stärka rättsstatligheten och skyddet för mänskliga rättigheter. Under 2015 tillkännagav Tongas nya regering att den avser att ratificera konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Tillkännagivandet möttes av starkt motstånd, främst från adeln och katolska kyrkan.

Under 2015 stod Tonga värd för Stillehavsregionens första konferens någonsin om sexuell läggning och könsidentitet, där grupper från hela regionen fick kontakt med varandra och aktivister utbildades i internationell människorättslagstiftning, aktuella internationella nyheter och överenskomna principer såsom Yogyakartaprinciperna.

Företrädare för Tongas hbt-samhälle deltog i två workshoppar som anordnades av EU:s delegation i Stillehavsregionen som en del av lanseringen av FN:s kampanj Free & Equal i Suva i juli 2015. Målet med workshopparna var att öka kunskaperna om övervakningsmekanismerna för mänskliga rättigheter, med fokus på övergrepp mot personer på grund av deras sexuella läggning, könsidentitet och -uttryck, eller intersexuella status.

EU stöder sekretariatet för Stillehavsöarnas forum när det gäller att öka takten i Stillehavsöarnas ratificering och genomförande av internationella människorättsfördrag i ett regionalt projekt med en budget på 1 miljon euro. Inom ramen för detta projekt har sekretariatet för Stillehavsgemenskapens resursgrupp för regionala rättigheter genomfört en rad aktiviteter för att påskynda ratificeringen av konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och försenad rapportering om konventionen om barnets rättigheter i Tonga. Projektet har också arbetat genom inrikesministeriets enhet för kvinnofrågor för att ge teknisk stöd för utarbetandet av strategiska planer för genomförandet av lagen om familjeskydd (2014) och den reviderade jämställdhetspolicyn, och för att inleda en serie gemenskapssamråd om skydd och ersättning som erbjuds inom ramen för den nya lagen. Ett nationellt vägledande program inom ramen för elfte EUF undertecknades också med Tonga under 2015 som ger tillgång till 0,6 miljoner euro för civilsamhällets organisationer i Tonga. Ytterligare stöd förutses för att säkerställa större engagemang för den politiska dialogen och övervakningen bland civilsamhällets organisationer.

Vanuatu

Vanuatu gjorde betydande framsteg i riktning mot att uppfylla målen i landsstrategin för mänskliga rättigheter. Vanuatu är det land i Stilla havet som har ratificerat flest FN-konventioner. Till de positiva resultat som EU noterat hör anslutningen till FN:s tortyrkonvention, Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och FN:s konvention mot korruption, åtgärder som vidtagits för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män och kvinnors deltagande i kommunala församlingar, inrättande av enheter för familjeskydd, policyn att mål om sexualbrott och våld i hemmet inte ska läggas ned, de fria och rättvisa val som hölls 2012 samt utseendet i februari 2013 av en interimistisk nationell människorättskommitté.

Men även om de rättsliga ramar som är förbundna med FN-konventionerna är på plats återstår många tillkortakommanden i genomförandet på grund av att de flesta offentliga institutioner har låg kapacitet.

Domstolarna åtnjuter stor självständighet. Högsta domstolen har ofta till uppgift att döma i mål mellan motsatta politiska partier/politiker och genomför detta med en hög grad av självständighet. Den 9 oktober 2015 fann Vanuatus högsta domstol att 14 parlamentsledamöter, däribland talmannen, vice premiärministern och fyra ministrar, hade gjort sig skyldiga till mut- och korruptionsbrott enligt strafflagen och dömde dem till tre respektive fyra år i fängelse.

Vanuatu har med framgång slutfört den andra omgången i processen för människorättsrådets allmänna återkommande utvärdering och utarbetar dessutom en nationell ram för att integrera rekommendationerna i statlig planering och statliga utvecklingsprogram. Syftet är att skydda de mest utsatta – kvinnor, barn och personer med funktionsnedsättning. Vanuatu inledde en nationell handlingsplan för genomförandet av de rekommendationer som godtogs i juni 2014.

Vanuatu godkände inrättandet av en nationell människorättskommitté och gav det statliga rättskontoret i uppdrag att ta fram ett utkast till utseende av kommittén. Till kommitténs viktigaste funktioner hör att ge regeringen råd om internationella människorättsfördrag och när det gäller frågan om huruvida Vanuatu ska ansluta sig till ett internationellt människorättsfördrag och att genomföra och säkerställa att regeringen uppfyller kraven i internationella människorättsfördrag som Vanuatu har ratificerat, i syfte att säkerställa att landets människorättslagstiftning och människorättspolitik lever upp till de skyldigheter landet har åtagit sig att fullgöra internationellt på området mänskliga rättigheter. Den nationella människorättskommittén har åtta medlemmar – företrädare för premiärministerns kansli, ministeriet för rättsliga frågor och samhällstjänster, utrikes- och handelsministeriet, ministeriet för budgetfrågor och ekonomisk förvaltning, det statliga rättskontoret, Vanuatus lagstiftningskommission, civilsamhället och Malvatumauris hövdingaråd – och arbetar med hjälp av befintliga mekanismer för att främja mänskliga rättigheter och inrätta relevanta arbetsgrupper och underkommittéer för att fullgöra sitt uppdrag.

Återuppbyggnaden pågår fortfarande i Vanuatu efter den värsta väderkatastrof som någonsin registrerats i Stilla havet. I mars 2015 förstördes bostäder och skördar och vattenreserver förorenades av den tropiska cyklonen Pam. Återhättningsarbetet försvåras ytterligare av den extrema torka som orsakades av El Niño i slutet av året. Enligt veckorapporten från FN:s kontor för samordning av humanitära frågor om El Niño-situationen i Stillahavsregionen omfattas 90 000 personer av program för utdelning av livsmedel, särskilt de som lever i områden under återuppbyggnad efter den tropiska cyklonen.

Enligt aktuella rapporter från FN och internationella biståndsorganisationer har omkring 4 000 personer fått skydd i 39 evakueringsläger i Efate. I huvudstaden, Port Vila, har omkring 90 av alla bostäder fått omfattande skador. Man är orolig över förhållandena i evakueringslägren, som uppges variera stort, där trängsel, brist på avskildhet och bristande säkerhet har identifierats som allvarliga problem. Risken för sexuellt våld mot kvinnor och flickor är hög, eftersom det saknas belysning i de flesta av lägren.

Under den tredje förstärkta politiska dialogen mellan EU och Vanuatu som hölls i Port Vila den 30 oktober 2014 bekräftade Vanuatu att landet fortsätter att ställa sig bakom de grundläggande värdena mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatlighet och god samhällsstyrning. EU välkomnade Vanuatus åtagande att arbeta vidare med sin människorättsagenda och gratulerade landet till de goda förberedelserna för den andra allmänna återkommande utvärderingen. När det gäller rättsstatlighet framhölls särskilt Vanuatus åtagande att inrätta ett särskilt rättsligt system för minderåriga. EU litar på att ytterligare initiativ kommer att genomföras för att Vanuatus domstolar ska fungera bättre och rättegångsförfaranden genomföras smidigare. EU uppmanade Vanuatu att fortsätta arbetet för att främja jämställdhet och kvinnors egenmakt och bekämpa könsrelaterat och sexuellt våld samt våld mot barn. Vanuatu bekräftade landets engagemang till stöd för FN:s säkerhetsråds resolution för ett dödsstraffsmoratorium

Rättsväsendets roll under den politiska krisen detta år förtjänar ett särskilt omnämnande. Fjorton parlamentsledamöter, däribland sex ministrar, befanns ha gjort sig skyldiga till mutbrott/korruption och fick senare fängelsestraff. Parlamentet upplöstes den 25 november 2015 av president Baldwin Lonsdale och allmänna val utlystes till den 22 januari 2016. EU:s delegation i Salomonöarna kommer att genomföra en diplomatisk övervakning tillsammans med EU-medlemsstater med lokal närvaro (Frankrike och Storbritannien) och med vissa uppdrag från icke-EU-länder på plats (framför allt Australien och Nya Zeeland).

Våld mot kvinnor och barn är fortfarande ett stort problem i Vanuatu, trots den familjeskyddslag som antogs 2008 som innebar att våld i hemmet kriminaliserades, att mekanismer till skydd för kvinnor på landsbygden och i avlägsna områden infördes och att man avskaffade möjligheten att anföra betalning av priset för en brud som grund för försvar i mål som gäller våld i hemmet.

Den nationella handlingsplanen för lokalt baserad rehabilitering 2014–2024 ska användas under en tvåårsperiod för att förstärka arbetet med lokalt baserad rehabilitering i Vanuatu. Översynen av handlingsplanen är planerad till 2016.

IX. Nord-, Mellan- och Sydamerika

Antigua och Barbuda

Till EU:s människorättsprioriteringar i Antigua och Barbuda hör kvinnors och barns rättigheter och särskilt bekämpandet av våld i hemmet och barnmisshandel, kampen mot diskriminering av hbt-personer, samt åtgärder mot usla förhållanden i fängelserna och det utbredda bruket av våld bland tjänstemän från brottsbekämpande myndigheter. Under 2015 fortsatte EU att uppmana till upphävande av dödsstraffet, som för närvarande omfattas av ett de facto-moratorium. En ny inbjudan att lämna in förslag om bekämpande av våld i hemmet inleddes inom ramen för EIDMR. Under 2016 kommer genomförandet av ett projekt till förmån för Antigua, som ett av flera östkaribiska länder, att inledas. Uppsökande arbete har också genomförts inom ramen för FN:s generalförsamlings tredje kommitté, inbegripet på ministernivå.

Våld mot kvinnor, bland annat våld inom äktenskapet, fortsatte att utgöra ett problem under 2015. Våld i hemmet är förbjudet och straffbelagt i lagstiftningen, men en del kvinnor är motvilliga att vittna mot dem som misshandlar dem eftersom de är rädda för stigmatisering, hämnd eller ytterligare våld. Barnmisshandel var också ett fortsatt allvarligt problem, särskilt bristande tillsyn och fysisk misshandel. En del uppsökande arbete för att spåra upp och förebygga sådana fall fortsatte under året. Rapporterade fall handlades av en familjedomstol, vilket innebär att rättsliga åtgärder kunde vidtas snabbare. Särskild lagstiftning till skydd för hbt-personers rättigheter saknas fortfarande. Homosexuella handlingar mellan personer som samtycker är fortfarande olagligt, även om de rättsliga bestämmelserna inte upprätthålls fullt ut. Fängelseförhållandena i landet sägs fortfarande vara de värsta i de östkaribiska länderna, med extrem överbeläggning. I juni 2015 fanns det sammanlagt 373 fångar i landets enda fängelse, som utformats för maximalt 150 intagna. Av de 373 fångarna var 358 män och 15 kvinnor.

I slutet av 2015 ledde korruptionsskandalen kring Antigua och Barbudas förre FN-ambassadör John Ashe till krav på en reform av lagstiftningen om kampanjfinansiering. Oriktigheter och korruption i samband med migration uppmärksammades också under 2015. Fjorton syriska asylsökande ansökte om flyktingstatus, sedan de gripits och frikänts efter att ha anklagats för ha tillhört en smugglarliga. Flyktingarna överlämnades till FN:s flyktingkommissarie (UNHCR). Mot denna bakgrund framtogs landets riksåklagare ansvaret för immigrationsärenden.

Argentina

EU:s mål för mänskliga rättigheter i förbindelserna med Argentina är att sörja för ett optimalt utnyttjande av de instrument som är tillgängliga för det bilaterala samarbetet (politisk dialog och ett EU-finansierat samarbete), för att maximera en effektiv användning av dessa med inriktning på den lokala situationen.

Den konstitutionella reformen år 1994 gav konstitutionell status åt de viktigaste internationella konventionerna om mänskliga rättigheter som Argentina har undertecknat. Ett antal utmaningar kvarstår dock, framför allt när det gäller fängelseförhållanden, våld mot kvinnor (och konsekvenserna för barn), människohandel och rättigheter för personer som tillhör minoriteter, framför allt urbefolkningar. Trots att fattigdoms- och arbetslöshetsnivåerna har sjunkit konstant under senare år fortsätter antalet personer som utför informellt arbete, och omfattningen av sociala orättvisor, att ligga på oroande nivåer och riskerar att öka på grund av den nuvarande stagnationen i ekonomin.

Pågående EU-projekt har till mål att ta itu med utmaningarna, bland annat när det gäller främjandet av rättigheter och tillgång till rättslig prövning för personer som drabbats av hiv/aids, kampen mot ansvarsfrihet och civilsamhällets roll, tillgången till rättslig prövning för utsatta grupper och försvaret av rättigheter för urbefolkningar i landsbygdsområden. Andra projekt har redan valts ut och är inriktade på könsrelaterat våld, institutionellt våld, polismetoder, förvarsenheter och kvinnors rättigheter i landsbygdsområden. Den reguljära människorättsdialogen mellan EU och Argentina väntas äga rum i början av 2016.

Samväldet Bahamas

EU:s människorättsprioriteringar för Bahamas är inriktade på avskaffande av dödsstraffet, förbättring av förhållandena i förvarsenheter, främjande av kvinnors rättigheter och deras skydd mot könsrelaterat våld samt säkerställande av rättigheterna för invandrare, särskilt från Haiti. EU tog itu med dessa prioriteringar och säkerställde uppföljning av den allmänna återkommande utvärderingen genom den reguljära politiska dialogen i oktober 2015.

Bahamas regering har för avsikt att ansluta sig till alla de viktigaste människorättsinstrumenten inom ramen för regeringens prioriterade lagstiftningsreformer. I september 2015 ratificerade Bahamas FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och de fakultativa protokollen till konventionen om barnets rättigheter vid indragning av barn i väpnade konflikter och om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi. Under året gjorde Bahamas regering ett i slutändan icke framgångsrikt försök att gå med i FN:s råd för mänskliga rättigheter 2015.

De bahamanska myndigheterna har behållit dödsstraffet och anser dödsstraffet vara ett effektivt avskräckningsmedel mot brott. En person sitter kvar i dödscell. Den gällande lagstiftningen innebär ett de facto-moratorium för dödsstraffet, eftersom rätten att överklaga till Privy Council i Storbritannien förhindrar verkställandet av dödsdomar. Bahamas har en av de högsta nivåerna för rapporterad våldtäkt per capita och det könsrelaterade våldet tycks vara mycket utbrett. Under hela 2015 har regeringen dock underlättat ett program för utåtriktat arbete för att lyfta fram frågan i Bahamas. Förhållandena i förvar är fortfarande en källa till oro.

Bahamas saknar en övergripande bedömning och nationell handlingsplan för att effektivt bekämpa människohandel, samtidigt som landets restriktiva immigrationspolitik har kritiserats för att leda till kriminalisering och påskyndad avvisning av eventuella offer. Uppåt 50 000 personer av haitiskt ursprung nekas medborgarskap i Bahamas, däribland många som är födda och har vuxit upp i landet. Som ett resultat av en strängare immigrationspolitik genomfördes en serie räder som ledde till att irreguljära migranter, bland andra barn, greps och sattes i förvar. Som svar på den reaktion detta väckte utlovade regeringen större tillträde och öppenhet och gav UNHCR:s lokala kontor visst tillträde till förvarsenheterna.

En folkomröstning och en omröstning i parlamentet som krävs för att fyra ändringar i konstitutionen om jämställdhet mellan kvinnor och män ska kunna antas sköts upp igen under 2015. Vad gäller inrättandet av en nationell människorättsinstitution enligt rekommendationen från den allmänna återkommande utvärderingen såg Bahamas över erfarenheterna från tredjeländer under 2015.

Barbados

De största utmaningarna omfattar avskaffande av dödsstraffet, främjande av kvinnors och barns rättigheter, arbete mot våld i hemmet och diskriminering på grundval av sexuell läggning och könsidentitet, förbättring av fängelseförhållanden och förstärkning av rättsväsendet. Överdrivet bruk av våld av polisen och kroppsstraff utgör fortfarande betydande utmaningar. Dessa frågor har upprepade gånger tagits upp av EU:s delegation inom dialogen med myndigheterna. Formella démarcher i människorättsfrågor har gjorts inom ramen för FN:s generalförsamlings tredje kommitté.

Dialogen om dödsstraffet fortsätter. Regeringen har vidtagit åtgärder för att ändra lagen om brott mot person genom att avskaffa det obligatoriska dödsstraffet för mord. Utkastet till lagstiftning överlämnades till parlamentet den 27 januari 2015 men var fortfarande föremål för diskussion i slutet av året. Från oktober 2015 satt 13 män i dödscell.

Polisen rapporterade en minskning i antalet dråp eller mord i samband med våld i hemmet. Enligt myndigheterna berodde minskningen på att polisen genomgått vidareutbildning i frågan om våld i hemmet och att polisen inrättat en enhet för ingripanden vid våld i hemmet under 2013. När det gäller kvinnors rättigheter och människorättsfrågor i allmänhet tillkännagav myndigheterna att en särskild människorättskommitté skulle inrättas i början av 2016. Våld och misshandel är dock fortfarande ett stort problem, både för kvinnor och för barn. Myndigheten för jämställdhetsfrågor höll fram bristen på specifik information och otillräckliga mekanismer för insamling och utvärdering av data om fall av våld i hemmet som de största hindren för att komma till rätta med det könsrelaterade våldet. Barbados kommer att få två bidrag inom ramen för EIDMR-programmet för att förebygga våld i hemmet, med genomförande från och med början av 2016.

Barnomsorgsstyrelsen, som ansvarar för att utreda fall av barnmisshandel och barnarbete, sägs vara underbemannad. Kroppsstraff utdelas fortfarande i offentliga skolor. Barbados minister för inrikes frågor sade i november 2015 att detta bruk kommer att upphöra fullständigt genom förslaget till ny lag om rättskipning för unga.

Det civilrättsliga systemet drabbades av omfattande eftersläpningar. I oktober 2015 meddelade karibiska domstolen ett beslut i ett ärende som inletts 27 år tidigare, där domstolsväsendet i Barbados kritiserades för att vara långsamt. Homosexuella fortsätter att trakasseras och stigmatiseras. Ett ökat antal personer uttalar sig dock i media mot denna diskriminering. I januari 2015 antog parlamentet ändringsakten om fängelser, genom vilken kroppsbestraffning i fängelser avskaffas.

Belize

EU:s människorättsprioriteringar för Belize inbegrep ett fokus på minskning av antalet långa häktningsperioder, stopp för säkerhetsstyrkornas användning av övervåld, bekämpning av våld i hemmet och diskriminering av kvinnor samt åtgärder mot övergrepp mot barn. EU fortsatte även att fokusera på kampen mot människohandel och diskriminering på grund av sexuell läggning. Trots att Belize har kvar dödsstraffet för mord och militära förbrytelser anses det vara en stat som de facto har avskaffat dödsstraffet.

Under 2014 genomförde FN:s människorättsråd sin andra allmänna återkommande utvärdering av Belize, och under hela 2015 uppmuntrade EU Belize att genomföra rekommendationerna från utvärderingen. EU uppmuntrade på nytt Belize att inrätta en nationell människorättsinstitution, uppmanade landet att revidera antisodomilagstiftningen och betonade vikten av kampen mot könsbaserat våld. EU betonade även vikten av att ratificera viktiga människorättsinstrument och uppfylla rapporteringskraven för de FN-instrument som Belize har ratificerat. Under 2015 kämpade EU återigen för att främja och öka medvetenheten om människorättsfrågor genom gemensamma diskussioner med viktiga organisationer i civilsamhället och intressegrupper samt med regeringen. Människorättsfrågor stod högt upp på dagordningen vid den andra politiska dialogen i april 2015 mellan EU och Belize i enlighet med artikel 8 i Cotonouavtalet.

Under 2015 undertecknade EU inom ramen för EIDMR ett nytt kontrakt med Unicef som är inriktat på att skapa en gynnsam miljö för skydd av barn mot våld och övergrepp. Detta utgör en fortsättning av EU:s stöd till det ytterst viktiga partnerskapet med Unicef vad gäller skydd av barn och mobilisering av organisationer i det civila samhället och vårdgivare i Belize. EU har, även tillsammans med Unicef, fortsatt att stödja Productive Organisation for Women in Action (POWA) i dess arbete för kvinnors och flickors egenmakt, förebyggande av hiv och bekämpning av stigmatisering och diskriminering av hiv-smittade.

Bolivia

EU:s samarbete och dialog med Bolivia om mänskliga rättigheter och demokrati fokuserade fortsatt särskilt på stärkandet av rättsstatsprincipen och förbättrad tillgång till rättslig prövning, skydd och genomförande av ursprungsbefolkningarnas rättigheter samt eliminering av våld mot kvinnor och barn.

EU fortsatte att engagera sig i dialogen om mänskliga rättigheter och demokrati med Bolivia i olika format, bland annat i den gemensamma arbetsgruppen för demokrati och mänskliga rättigheter, som sammanträdde fyra gånger under 2015. EU och Bolivia diskuterade även människorättsliga prioriteringar vid den femte högnivådialogen mellan EU och Bolivia, där EU upprepade vikten av rättsliga reformer, det civila samhällets roll samt åtaganden om en minimiålder för arbete i enlighet med ILO:s konventioner. EU har även övervakat Bolivias genomförande av människorättskonventioner inom ramen för det allmänna preferenssystemet (GSP+). Bolivia är medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter 2015-2017 och EU:s delegation och EU:s medlemsstater gjorde démarches om mänskliga rättigheter.

I mars 2015 antog FN:s råd för mänskliga rättigheter resultatet av den allmänna återkommande utvärderingen av Bolivia. Bolivia godtog 178 av 193 rekommendationer och avvisade 15 rekommendationer med anknytning till barnarbete, yttrandefrihet och domstolsväsendets oberoende.

Vad gäller finansiellt samarbete är reformer av rättsväsendet ett av de prioriterade områdena för EU:s utvecklingsbistånd till Bolivia 2014–2016. Under 2015 tillhandahöll EIDMR stöd till kampen för att eliminera våld mot kvinnor och stärkandet av tillgången till rättslig prövning, med ett särskilt fokus på ungdomar och frihetsberövade personer. Mot slutet av året inleddes nya projekt rörande kvinnors, äldres och ursprungsbefolkningars ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, människohandel, tillgången till rättslig prövning samt hbt-rättigheter. Under 2015 fortsatte EU och EU:s medlemsstater med pilotarbete för att främja större samstämmighet i demokratistödet i Bolivia inom ramen för agendan för åtgärder för demokratistöd.

Brasilien

Brasilien har gjort viktiga framsteg, i synnerhet vad gäller rättigheter för äldre, kvinnor, barn och hbt-personer samt genomförandet av ett nationellt program för människorättsförsvarare. Brasilien kämpar dock fortfarande med människorättskränkningar riktade mot dessa grupper. Dessutom utsätts brasilianska medborgare av afrikanskt ursprung och ursprungsbefolkningar fortfarande för diskriminering och utestängning. I september uttryckte FN:s särskilda rapportör för minoritetsfrågor oro över rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Likaså uttryckte FN:s särskilda rapportör om tortyr oro över behandlingen av fångar i fängelser och häkten och kallade misshandeln av fångar för "utbredd". Till det positiva hör att Brasilien fortsätter att vara en banbrytare vad gäller skyddet av medborgerliga rättigheter på internet i och med antagandet av en lag om en civil ram för internet och en ledare på global nivå vad gäller förvaltning av internet.

Betydande institutionella förändringar ägde rum i Brasilien under 2015 i och med att en ny människorättsminister utnämndes i april och en ministeriereform i oktober medförde att ministerierna för mänskliga rättigheter, rasdiskriminering och kvinnors rättigheter slogs samman till ett enda organ. Stora utmaningar kvarstår emellertid. Det brasilianska rättsväsendet anses ofta vara ineffektivt och kostsamt, vilket leder till att ett betydande antal kränkningar av de mänskliga rättigheterna inte rapporteras. Dessa kränkningar rör ofta rättigheterna för de mest utsatta grupperna, såsom kvinnor, brasilianska medborgare av afrikanskt ursprung, barn och ursprungsbefolkningar. Godtyckliga gripanden och frihetsberövanden äger fortfarande rum, och Brasilien hör fortfarande till de länder i världen som har det högsta indexet vad gäller dödsfall orsakade av polis. Detta är ofta fallet när militärpolisen är inblandad, och offren är ofta invånare av afrikanskt ursprung.

Ett förslag att sänka straffmyndighetsåldern från 18 till 16 för vissa brott har orsakat kontrovers. Ursprungsbefolkningars markrättigheter fortsätter att utmanas, särskilt av den föreslagna konstitutionella reformen som innebär ett överförande av befogenheten att godkänna och avgränsa mark som tillhör ursprungsbefolkningen från den verkställande makten till parlamentet. Även situationen vad gäller hot och våld mot ledare för ursprungsbefolkningarna och journalister fortsätter att oroa. Under det gångna året skedde flera mord på ledare för ursprungsbefolkningarna i samband med markkonflikter och på journalister som rapporterade om korruption eller organiserad brottslighet. Domstolsväsendets svar på detta har inte alltid varit tillräcklig, vilket förstärker intrycket av strafflöshet. Även tvångsavhysningar och tvångsförflyttningar i Rio de Janeiro i samband med 2016 års olympiska spel ger upphov till oro.

Den femte dialogen på hög nivå mellan EU och Brasilien om mänskliga rättigheter ägde rum i Brasilia den 17 september 2015 med EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis, som en av ordförandena. Till de ämnen som togs upp hörde människorättsförsvarare, ursprungsbefolkningars rättigheter, förebyggande och bekämpning av tortyr, barn och ungdomars rättigheter, utbildning om mänskliga rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning och migration. En överenskommelse nåddes om vikten av fortsatt människorättsarbete, inbegripet vad gäller yttrandefrihet, journalisters säkerhet, ungdomsfrågor och rasdiskriminering. Ett seminarium om det civila samhället, där för första gången högt uppsatta företrädare för den brasilianska regeringen deltog, ägde rum i anslutningen till dialogen. Båda sidor deltog även i ett gemensamt högnivåseminarium om företag och mänskliga rättigheter där Brasilien godtog EU:s stöd och expertis i utarbetandet av en nationell handlingsplan på området.

EU förfogar över flera verktyg till stöd för kvinnor, barn, ursprungsbefolkningar och hbtqi-personer i Brasilien både på nivån för den politiska dialogen och genom användning av specifika instrument/program som EU:s handlingsplan för jämställdhet, EIDMR och sektorsdialoger. Flera projekt pågick och nya inleddes under 2015: 2 miljoner euro gick till stöd för kvinnors rättigheter, 4,3 miljoner euro till barns rättigheter, 0,7 miljoner euro till ursprungsbefolkningars rättigheter och 0,5 miljoner euro till hbtqi-rättigheter.

Kanada

Kanada är fortfarande en stark anhängare av skyddet av mänskliga rättigheter runtom i världen med höga standarder och principer som är jämförbara med dem som tillämpas inom EU. Mänskliga rättigheter har traditionellt utgjort ett centralt tema i kanadensisk utrikespolitik. Bytet från en konservativ till en liberal regering i oktober 2015 förväntas leda till att ännu större vikt läggs vid integreringen av de mänskliga rättigheterna i landets yttre förbindelser och vid främjandet av multilateralism.

Regeringen upprepar sitt åtagande att värna alla kanadensiska medborgares grundläggande rättigheter, oavsett om dessa hotas inom landet eller utanför. Kanada ses allmänt som en stark förespråkare och positiv modell vad gäller mänskliga rättigheter för resten av världen. De människorättsproblem som förekommer i Kanada rör fortsatt huvudsakligen minoritetsgrupper, i synnerhet ursprungsbefolkningar.

Under 2015 fortsatte Kanada att aktivt delta i internationella forum, särskilt FN men även regionalt (särskilt Nord-, Mellan- och Sydamerika) och bilateralt, för att främja de mänskliga rättigheterna, inbegripet genom sina instrument för utvecklingsbistånd. Kanada har eftersträvat att uppfylla sina angivna människorättsliga prioriteringar, såsom mänskliga rättigheter i Iran, kvinnors rättigheter, barns rättigheter, rättigheter för hbt-personer, frihet på internet och ursprungsbefolkningars rättigheter. I de flesta av dessa frågor har EU och Kanada fortsatt med ett nära samarbete inom ramen för multilaterala forum som FN och OSSE. Det årliga samrådet mellan EU och Kanada om mänskliga rättigheter hölls i mars.

Före de allmänna valen i oktober var den interna utvecklingen i Kanada med anknytning till mänskliga rättigheter i stort densamma som under 2014. Vad gäller frågor rörande ursprungsbefolkningar skedde en viss positiv utveckling i och med offentliggörandet av en rapport om följderna av Kanadas internatskolesystem där tusentals barn från ursprungsbefolkningar dog eller utsattes för övergrepp under årtionden. Den sista av dessa skolor stängdes så sent som 1996. Å andra sidan kritiserade FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna den konservativa regeringens lagstiftning mot terrorism, som trädde i kraft i juni 2015, eftersom denna inte tillhandahåller tillräckligt skyddsmekanismer för ursprungsbefolkningars rättigheter.

De huvudsakliga frågor som togs upp i juli 2015 i den sjätte allmänna återkommande utvärderingsrapporten om Kanada från FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna avsåg ursprungsbefolkningars situation i allmänhet, våld mot kvinnor och aspekter av lagen mot terrorism med anknytning till de mänskliga rättigheterna. Den sjätte allmänna återkommande utvärderingsrapporten tog även specifikt upp frågan om saknade och mördade kvinnor från ursprungsbefolkningar och efterlyste en nationell utredning emedan "kvinnor och flickor från ursprungsbefolkningar drabbas oproportionerligt av (...) våld, mord och försvinnanden".

Den konservativa regeringen, vars mandatperiod löpte ut efter de federala valen i oktober 2015 kritiserade konsekvent FN för att "slösa sin tid" på Kanada i stället för att lägga fokus på vad som sades vara verkliga problemområden med avskyvärda kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Den liberala regeringen förväntas behandla många av dessa frågor på ett annorlunda sätt. Det liberala partiet gick till val på ett större engagemang gentemot "den genomsnittliga kanadensaren" och grupper i det civila samhället på alla nivåer i syfte att förändra bilden av Kanada och landets anseende, såväl inrikes som internationellt, med avseende på bland annat mänskliga rättigheter. Efter sitt tillträde i november bekräftade regeringen sitt åtagande att ge ny kraft till Kanadas deltagande inom ramen för multilaterala institutioner, bland annat genom att kämpa för de mänskliga rättigheterna, och nämnde därvid specifikt kvinnors och flyktingars rättigheter.

En betydande förändring av politiken syntes i den nya regeringens löfte om att omedelbart åtgärda den kvarstående frågan om de närmare 1 200 saknade och mördade kvinnorna från ursprungsbefolkningar. Idén om en sådan utredning avvisades konsekvent av den tidigare regeringen, som argumenterade för att det redan förelåg en rad undersökningar om frågan och att regeringen av detta skäl föredrog att gå vidare med reformer av det straffrättsliga systemet för att åtgärda problemen med våld och särskilt våld mot kvinnor. Under ett möte i december med ledarna för fem nationella ursprungsbefolkningar tillkännagav premiärministern inledandet av en process för att fastställa utredningen om saknade och mördade kvinnor och flickor från ursprungsbefolkningar. Utredningen förväntas inledas under 2016.

Vad gäller flyktingars mänskliga rättigheter gjorde den nya regeringen ett stort bidrag med avseende på den internationella flykting- och migrationskrisen i form av ett åtagande att ta emot minst 25 000 statligt finansierade och 10 000 privat finansierade syriska flyktingar. Regeringen lade även ytterligare resurser på att skynda på hanteringen av flyktingarna för att göra det möjligt för de första 10 000 flyktingarna att anlända före slutet av 2015. När det gäller lagstiftningen saknas fortfarande en lösning för vissa frågor med anknytning till hanteringen av flyktingar och klagandes tillgång till hälso- och sjukvård som härrör från införandet 2012 av lagen till skydd för Kanadas informationssystem.

Chile

Chile har ratificerat alla de huvudsakliga internationella och regionala människorättskonventionerna jämte de flesta av de fakultativa protokollen och har blivit part till Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen. Chile har ett gott samarbete med FN:s mekanismer, lämnar regelbundet rapporter till konventionsorganen och människorättsrådet (den allmänna återkommande utvärderingen) och interagerar inom ramen för människorättsrådets särskilda förfaranden. Även om den övergripande människorättssituationen i Chile är god kvarstår problem med anknytning till brister vad gäller sociala och ekonomiska rättigheter (till exempel tillhandahållande av jämlik utbildning av god kvalitet för alla), problem med jämlikhet och diskriminering (inklusive mot kvinnor, hbt-personer och ursprungsbefolkningar) och bristen på standardiserade förfaranden för behandling av frihetsberövade personer.

Regeringen, som tillträdde 2014, har en rad strukturella reformer på sitt program där medborgarnas rättigheter och utrotning av ojämlikheter utgör kärnan. Regeringens människorättsagenda omfattar planer på en ny institutionell ram för mänskliga rättigheter, förslag på hur man kan åtgärda vad som kallats en "historisk skuld" till Chiles ursprungsbefolkningar, åtaganden inom området för kvinnors rättigheter, en bred diskussion om godkännandet av en lag om samkönade äktenskap och antagandet av en lag om könsidentitet, åtaganden gällande människorättskränkningar under militärdiktaturen och en ny författning som grundar sig på ett fullt demokratiskt system som införlivar en fullständig och balanserad katalog över rättigheter, förpliktelser och garantier i linje med de rättigheter som fastställs i principerna för och förklaringarna och konventionerna om de mänskliga rättigheterna. De statliga myndigheterna tycks vara fast beslutna att göra betydande framsteg inom människorättsområdet, men det återstår att se om de kan genomföra sitt ambitiösa program, med tanke på att vissa av de föreslagna åtgärderna saknar konsensusstöd även inom den styrande Nueva Mayoría-koalitionen (till dessa hör åtgärder gällande aborter och civila förbund som leder till samkönade äktenskap). Chiles medlemskap i människorättsråd löpte ut under 2014, men Chile betonar att man kommer att fortsätta med sina ansträngningar som ett språkrör för samförstånd inom gruppen med latinamerikanska och västindiska stater (Grulac).

Några av de viktiga framsteg som gjorts under 2015 inbegriper utfärdandet den 8 mars – Internationella kvinnodagen – av ett lagförslag om inrättandet av ett ministerium för kvinnofrågor och jämställdhet, utfärdandet i april av Chiles överenskommelse om civila förbund som legaliserar civila förbund mellan såväl homosexuella som heterosexuella sammanboende par, vilket gör Chile till det sjunde landet i Sydamerika som godkänner ingåendet av sådana förbund, samt kongressens godkännande av lagförslaget om inrättandet av en understatssekreterare med ansvar för mänskliga rättigheter.

EU:s åtgärder för att främja människorättsdialog och nära samarbete med Chile om människorättsfrågor fortsatte under 2015 med ett fokus på jämställdhet, ursprungsbefolkningars rättigheter, hbt-rättigheter, åtgärder för att bevara minnet av militärdiktaturen under perioden 1973–1990 samt, som övergripande frågor, förstärkningen av det civila samhället och samarbetet inom ramen för internationella forum. Den sjätte lokala dialogen mellan EU och Chile om mänskliga rättigheter ägde rum i Santiago i december och omfattade diskussioner om internationellt samarbete, människorättsinstitutioner, det civila samhällets delaktighet, ursprungsbefolkningars rättigheter, kvinnors rättigheter och jämställdhet, hbt-rättigheter, frågor som rör minnesbevarande och perspektiv på framtida arbete. Inför dialogen hölls i november ett möte för samråd med det civila samhället, och ett uppföljande avrapporteringsmöte med det civila samhället kommer att hållas i januari 2016.

Sammanlagt tillhandahöll EU 1 151 000 euro i stöd genom tematiskt samarbete till stöd för projekt på dessa områden. De huvudsakliga åtgärderna inom ramen för genomförandet inbegriper den gemensam överenskommelsen mellan EU och FN om kvinnofrågor som syftar till att främja jämställdhet i Chile med fokus på ledarskap och kvinnors deltagande i politiken, ekonomisk egenmakt och utrotning av könsbaserat våld, EU-MOVILH/Triángulo, som syftar till att ge det civila befogenhet att övervaka situationen vad gäller hbt-rättigheter i Chile och genomförandet och tillämpningen av lagen mot diskriminering, samt det av EU och den nationella människorättsinstitutionen inrättade programmet för förstärkning av det civila samhällets insatser inom området för de mänskliga rättigheterna, som inbegriper finansiering för mikroprojekt inom områdena för hbt-rättigheter, minnesbevarande och ursprungsbefolkningars rättigheter.

Colombia

Den pågående väpnade konflikten och dess kopplingar till narkotikahandel och andra former av organiserad brottslighet har skapat ett svårt läge med avseende på bland annat människorättsfrågor. De huvudsakliga frågor eller grupper som EU:s åtgärder i Colombia fokuserat på återspeglar dessa omständigheter och omfattar strafflöshet, människorättsförsvarare, kvinnor, fred och säkerhet, barn och väpnade konflikter, etniska grupper och minoriteter (ursprungsbefolkningar och colombianska medborgare av afrikanskt ursprung). De huvudsakliga problemen avser tvångsrekrytering av barn, sexuellt våld mot kvinnor och barn samt hot och attacker mot ledare för lokalsamhällen, deltagare i processer som rör återlämnande av mark och fackföreningsmedlemmar. Dessutom kvarstår problem med påtvingade försvinnanden i vissa landsbygdsområden och korruption. En brist på tillförlitlig officiell statistik försvårar läget ytterligare.

Situationen i Colombia har sedan 2004 varit föremål för en preliminär utredning vid Internationella brottmålsdomstolens åklagarmyndighet. Åklagarmyndigheten har gett till känna sin avsikt att fortsätta med att övervaka och analysera genomförandet av den rättsliga ramen för fred och rättsliga och andra utvecklingar med avseende på utredningen av och åtal för fall där civila mördats och rapporterats som stupade stridande (utomrättsliga avrättningar).

Det finns positiva tecken på att Colombia håller på att stärka sina ansträngningar för att komma till rätta med strafflöshet. I juni 2015 godkände parlamentet lagstiftningsakt nr 01 av 2015 om ändring av artikel 221 i författningen som avser militärdomstolar. Lagen hänvisar till internationell humanitär rätt och föreskriver att brott som kränker de mänskliga rättigheterna och som inte har begåtts inom ramen för den interna väpnade konflikten kommer att falla inom militärdomstolarnas behörighet.

Trots fortsatt oro över regeringens förmåga att ge tillräckligt skydd till människorättsförsvarare finns det positiva tecken på att mänskliga rättigheter kommer att stå i centrum för fredsbyggande insatser, bland annat det aktuella offentliggörandet av en årsrapport om mänskliga rättigheter och ett åtagande att integrera mänskliga rättigheter i planer för regional utveckling. Vidare har ett antal utvecklingar på senaste tid återspeglat en gynnsam tendens för medborgerliga friheter.

Ett slutligt fredsavtal med FARC kommer att ha positiva effekter på den bredare människorättsagendan i Colombia, även om det kommer att krävas flera års arbete för att fullt ut åtgärda många av de människorättsrelaterade problemen.

Den tekniska människorättsdialogen mellan EU och Colombia ägde rum i Bogotá i juni. Dialogen hade förberetts i nära samarbete med EU-medlemsstater på plats och var inriktad på möjligheter och utmaningar inom följande områden: företag och mänskliga rättigheter, jämställdhet, offer och det nationella centrumet för historiskt minne.

Även organisationer i det civila samhället (som organiserats i plattformar) har genom samråd fått bidra till dialogens dagordning och innehåll. Under dialogen uttryckte EU även oro över hot mot människorättsförsvarare och betonade vikten av förebyggande och utredande arbete för att åtala de ansvariga för dessa brott. EU:s medlemsstater (varav 10 var närvarande under dialogen) deltog aktivt tillsammans med EU-delegationen, vilket resulterade i såväl samsyn som gemensamma verksamheter med colombianska motparter.

EU stödjer projekt med anknytning till insyn och strafflöshet, barn och väpnade konflikter i känsliga regioner, kvinnor och väpnade konflikter med avseende på kvinnors roll som fredsbyggare, samt grupper av colombianska medborgare av afrikanskt ursprung, ursprungsbefolkningar och mestisbefolkningar i departementet Chocó. EU har även godkänt projekt som rör återlämnande av mark och människorättsförsvarare.

Företag och mänskliga rättigheter blev en prioriterad fråga under 2015 och kommer från och med 2016 att formellt inkluderas i landsstrategin. EU och dess medlemsstater under ledning av Förenade kungariket och Nederländerna arbetade med Colombias regering på den nationella handlingsplanen för företag och mänskliga rättigheter, som lanserades den 9 december tillsammans med årsrapporten om mänskliga rättigheter. Förenade kungariket och Nederländerna finansierade även institutet för mänskliga rättigheter och företag. Frågan om företag och mänskliga rättigheter har blivit aktuell som ett problem på grund av att brytnings- och utvinningsindustrin ofta förknippas med kränkningar av de mänskliga rättigheterna där kommersiella intressen ligger till grund och eftersom koncessioner för gruvbrytning ofta beviljas inom skyddade områden eller områden som är föremål för återlämnande av mark. 2015 var det fjärde året för genomförandet av lagen om offer (lag 1448) som avser ersättning till offer för den väpnade konflikten samt åtgärder för att påskynda återlämnandet av mark.

Costa Rica

Costa Rica är part i de huvudsakliga internationella och interamerikanska instrumenten för humanitär rätt. Huvudkontoren för den interamerikanska domstolen för de mänskliga rättigheterna, Interamerikanska institutet för mänskliga rättigheter och Fredsuniversitetet (som bedriver sin verksamhet på mandat från FN) är alla belägna i Costa Rica. I juni 2015 valdes Elizabeth Odio Benito, som tidigare varit vicepresident i Costa Rica och även vid flera tillfällen innehaft ministerposter, till domare vid den interamerikanska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Costa Rica har varit en aktiv och konstruktiv deltagare i FN:s människorättsråd och i behandlingen av alla frågor i tredje utskottet som rör mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt. Costa Rica har utifrån sin starka tradition av och konkreta framsteg när det gäller skydd och främjande av mänskliga rättigheter åtagit sig att främja än mer kraftfull offentlig politik för jämställdhet och ökat deltagande på alla samhällsnivåer för utsatta grupper, såsom personer med funktionsnedsättning, äldre, personer av afrikanskt ursprung och ursprungsbefolkningar. Ett betydande steg inom det senare området togs i augusti när den lagstiftande församlingen, som resultatet av en mer än 15 år lång diskussion, enhälligt godkände en författningsreform genom vilken Costa Rica förklaras vara en multietnisk och mångkulturell stat.

Trots detta utgör omfattningen av sociala skillnader och orättvisor samt det allt sämre säkerhetsläget och den ökande närvaron av organiserad brottslighet och narkotikahandel i regionen och landet betydande utmaningar. Till de viktigaste sociala och politiska prioriteringarna hör garantier för säkerhet och trygghet och åtgärder mot strafflöshet. Trots de rapporterade framstegen vad gäller institutionell förstärkning och ny politik är det av avgörande betydelse att fortsätta och stärka ansträngningarna för att åtgärda de förhållanden som undergräver de grundläggande rättigheterna för utsatta grupper (t.ex. fängelseinternier, migranter, ursprungsbefolkningar, kvinnor som fallit offer för våld och hbtqi-personer).

Under 2015 fortsatte EU sitt aktiva och konstruktiva partnerskap med Costa Rica inom människorättsområdet. EU-delegationen och de EU-medlemsstater som finns på plats i landet arbetade med alla delar av förvaltningen. Utöver specifika démarches deltog EU och dess medlemsstater i ett antal offentliga evenemang och uppsökande verksamheter och fortsatte att genomföra ett betydande antal samarbetsprojekt av stor konsekvens för människorättsområdet. EU-programmet Prosec ("sektorsspecifikt stöd till reform av säkerhetssektorn i Costa Rica ") stödjer myndigheternas ansträngningar för att förbättra den allmänna säkerheten, särskilt genom att bidra till att göra polisens utbildning bättre och stärka dess interna organisation.

Ett annat viktigt EU-finansierat projekt är Proeduca ("övergripande strategi för minskning av andelen avhopp från skolan inom offentligt finansierad gymnasieutbildning ") som bidrar till social sammanhållning genom att stärka institutionella aktörers och utbildningsväsendets kapacitet att åtgärda problemet med avhopp från gymnasieutbildning. Det EU-finansierade projektet Emprende ("främjande av kvinnors kapacitet som företagare för att stärka deras ekonomiska oberoende ") bidrar till att skapa större social och territoriell sammanhållning genom att öka det ekonomiska oberoendet hos ekonomiskt utsatta kvinnor med kapacitet som företagare i landsbygdsområden och marginaliserade stadsområden. Som en del av de nya förslagsinfordringarna inom ramen för EIDMR för perioden 2015–2016 tillkännagav EU under 2015 att man kommer att finansiera tre projekt som ska främja ett mer inkluderande samhälle och förbättra människorättssituationen för migranter, kvinnor och unga fängelseinterner i Costa Rica, inbegripet hbtqi-personer.

Kuba

Godtyckliga och kortvarigfrihetsberövanden av oppositionsmedlemmar, aktivister och människorättsförsvarare fortsatte under 2015. EU framförde vid olika tillfällen och på samtliga nivåer av den politiska dialogen sina farhågor till de kubanska myndigheterna. EU och dess medlemsstater genomför regelbundet aktiviteter rörande yttrandefriheten inom ramen för offentlig och digital diplomati. De har arbetat med övervakningsverksamheter och rapporterat om bruket av kortvariga frihetsberövanden och kränkningar av förenings- och mötesfriheten.

Under 2015 inkluderade EU:s människorättsliga prioriteringar gentemot Kuba en fokusering på ratificeringen av FN-konventioner om medborgerliga och politiska rättigheter såväl som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, särskilt med avseende på icke-diskriminering och våld mot kvinnor, yttrandefrihet och föreningsfrihet, inbegripet utökning av utrymmet för civilsamhällets verksamheter, samt rörelsefrihet. EU och Kuba fortsatte under 2015 sina förhandlingar om ett bilateralt avtal om politisk dialog och samarbete som skulle tillhandahålla en gynnsam plattform för konstruktiv dialog och förbättrat samarbete. Detta avtal skulle lägga grunden för en människorättsdialog, möjliggöra samarbete på människorättsområdet och återspegla de mänskliga rättigheternas centrala betydelse för förbindelsen mellan EU och Kuba.

De första diskussionerna om mänskliga rättigheter mellan EU och Kuba hölls i Bryssel den 25 juni 2015 med EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis, och Europeiska utrikestjänstens biträdande generalsekreterare, Christian Leffler, som EU:s företrädare bland ordförandena. Mötet var anmärkningsvärt, både på grund av öppenheten i utbytet och det breda spektrumet av ämnen som Kuba var villigt att diskutera. Kuba åtog sig att arbeta för vidare diskussioner med EU på grundval av allmänt erkända mänskliga rättigheter.

EU fortsatte i Havanna att interagera med en rad olika företrädare för det kubanska civilsamhället inom arbetsgruppen för mänskliga rättigheter, som samordnas av EU:s delegation, och genom ad hoc-möten. Dessa kontakter bidrog till analysen och övervakningen av situationen, i synnerhet vad gäller yttrande- och föreningsfrihet, trosfrihet och arbetstagares rättigheter. Det är dock fortfarande omöjligt att hålla öppna möten med de mer framträdande kritikerna av regeringen, särskilt för EU och medlemsstaternas ministrar och höga tjänstemän på officiella besök.

EU fortsatte att stödja projekt i Kuba som syftar till att stärka kapaciteten för kvinnliga företagare, förebyggande av våld mot kvinnor, förstärkning av kapaciteten för organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning, sexualundervisning, stöd till privata initiativ och företagande inom ramen för stadsutveckling, jordbruk och energi. EU gör ständiga ansträngningar för att utöka deltagandet av oberoende organisationer i det civila samhället i såväl sitt politiska arbete som sitt samarbetsinriktade arbete. EU har fortsatt kontakt med medlemmar av den grupp av tidigare politiska fångar som frigavs under 2011 ("de 75 ") för att hålla sig uppdaterat om deras rättsliga situation och inför myndigheterna förespråka deras rätt att lämna landet.

Dominica

EU fortsatte under 2015 att stödja avskaffandet av dödsstraffet, skydd av barns och kvinnors rättigheter och bekämpning av våld i hemmet och diskriminering av hbt-personer. Det genomfördes uppsökande arbete vid flera tillfällen i samband med resolutioner om de mänskliga rättigheterna inom FN:s generalförsamlings tredje utskott. Dominikiska kvinnor åtnjuter samma lagstadgade rättigheter som män, men fastigheter fortsätter att vara skrivna på familjeförsörjare, som oftast är män. Regeringen anordnade seminarier och deltog i program för medvetandegörande av allmänheten och uppsökande arbete gällande sexuellt våld och våld i hemmet. Landet har dock ännu inte någon nationell handlingsplan mot könsbaserat våld. Dominica hör till ett av de länder som under 2016 kommer att dra förmån av genomförandet av ett regionalt bidrag som finansieras genom EIDMR och är inriktat på våld i hemmet.

Dominica drabbades svårt då den tropiska stormen Erika passerade genom landet i augusti 2015. Skadebedömningsrapporten gav vid hand att förödelsen motsvarade cirka 90 % av landets BNP. EU är i färd med att mobilisera en omfattande tilldelning från elfte Europeiska utvecklingsfonden till stöd för regeringen i dess arbete med att säkerställa befolkningens tillgång till grundläggande tjänster.

Dominikanska republiken

EU:s prioriteringar för mänskliga rättigheter och demokrati inom förbindelserna med Dominikanska republiken omfattar åtgärder mot könsbaserat våld, främjande av respekt för barns rättigheter inklusive åtgärder mot barnarbete, handel med barn och barnprostitution, främjande av sexuella och reproduktiva rättigheter, åtgärder mot diskriminering på grund av sexuell läggning, försvar och främjande rättigheterna för de haitiska migrerande arbetstagarna och deras i Dominikanska republiken födda släktingar i nedstigande led samt hävdande av rättigheterna för människor med funktionsnedsättning.

Dominikanska republiken är en fungerande demokrati, men misstron bland allmänheten gentemot dess institutioner är utbredd. De mänskliga rättigheterna respekteras formellt, och de relevanta konventionerna har ratificerats, med undantag för de som gäller migrerande arbetstagare och deras familjer, förebyggande av statslöshet, barns rättigheter och skydd av personer mot påtvingade försvinnanden. I praktiken förekommer dock problem inom områdena för jämställdhet, våld mot kvinnor, våld i hemmet, våldtäkter, diskriminering mot hbt-personer, statligt våld, utomrättsliga avrättningar av mestadels unga och fattiga påstådda brottslingar, farligt undermåliga fängelseförhållanden som präglas av överbefolkning, godtyckliga gripanden och frihetsberövanden, långvariga frihetsberövanden före rättegång, en svag rättsstatsprincip och otillräcklig tillämpning av arbetsrätten. Anklagelser om korruption är vanligt förekommande och strafflöshet utbredd. En nyligen avkunnad dom från författningsdomstolen har i praktiken fört tillbaka abortlagstiftningen den situation som rådde 1884 genom att förbjuda aborter även i fall av våldtäkt, incest och fostermissbildningar och fall där moderns liv är i fara.

Efter en dom i författningsdomstolen 2013 som innebar att släktingar i nedstigande led till irreguljära migranter framtogs sina dominikanska medborgarskap inleddes under 2014 regulariserings- och naturaliseringsprocesser i en aldrig tidigare skådad omfattning. Detta har gett upphov till en rad problem, men de dominikanska myndigheterna har i allmänhet varit samarbetsvilliga i åtgärdandet av dessa frågor och i ansträngningarna att efterleva internationella standarder i samband med verkställandet av deporteringar av irreguljära migranter. EU svarade under 2015 på olika sätt på den återkommande kontroversen genom att uttrycka sin oro, erbjuda hjälp, betona vikten av dialog och ge sitt stöd till människorättsorganisationer genom instrumenten för samarbete.

Efter en omfattande samrådsprocess som leddes av generaldirektoratet för mänskliga rättigheter vid utrikesministeriet och av den interinstitutionella kommissionen för mänskliga rättigheter utarbetade Dominikanska republiken slutligen sin nationella plan för mänskliga rättigheter för perioden 2015–2020. Dokumentet översändes till presidentkansliet för godkännande, men processen rapporteras ha fördröjts till följd av påtryckningar från kyrkans högsta hierarki som riktar sig mot skyddet av hbt-rättigheter. Icke-statliga organisationer rapporterade om utbredd diskriminering inom hälso- och sjukvård, utbildning, rättsväsendet och arbetsmarknaden och hbt-personer utsattes ofta för hot, trakasserier och mobbing.

EU har stött ett stort antal viktiga initiativ inom områdena för mänskliga rättigheter, reform av den offentliga förvaltningen och de bilaterala förbindelserna med Haiti. Under 2015 bidrog EU på ett betydelsefullt sätt till projekt rörande främjandet och försvaret av mänskliga rättigheter och människorättsförsvarare i Dominikanska republiken, kvinnors rättigheter, särskilt sådana gällande sexuella och reproduktiva rättigheter, samt migration och medborgarskap. Dessutom har EU stött arbete inom förvaltning och mänskliga rättigheter.

Ecuador

Vissa politiska och rättsliga utvecklingar i Ecuador under det gångna året innebär utmaningar inom vissa människorättsområden. De viktigaste av dessa avser medborgerliga och politiska rättigheter, särskilt inom området grundläggande rättigheter, såsom yttrandefrihet och mötesfrihet. Den nya kommunikationslagen har ökat den statliga kontrollen över media. Bland andra problem märks frågan om domstolsväsendets oberoende och rättssäkerheten samt det krympande handlingsutrymmet för det civila samhället. Organisationer för ursprungsbefolkningar är fortsatt splittrade vad gäller den statliga politiken för nationella resurser, särskilt den nya lagen om gruvdrift och oljekoncessioner. Som en följd av detta ökade den sociala oron och antalet konfrontationer under året. Till det positiva hör dock att vissa framsteg gjorts vad gäller den rättsliga ramen för kvinnor, barn, asylsökande och hbtqi-personer.

EU:s målsättningar för mänskliga rättigheter och demokrati i förbindelserna med Ecuador inbegriper främjande av legitimiteten för människorättsförsvarares arbete, uppmuntran av deltagande från det civila samhällets sida i offentlig politik, stöd till yttrandefrihet och säkerställande av bättre skydd för utsatta grupper, inbegripet ursprungsbefolkningar och minoriteter, migranter, kvinnor och barn.

Människorättsdialogen med Ecuador fortsatte under 2015. EU och EU:s medlemsstater har under hela året övervakat och rapporterat om utvecklingen av människorättssituationen. Det har hållits både regelbundna möten och ad hoc-möten med regeringsföreträdare, människorättsförsvarare och det civila samhällets organisationer. EU uttryckte oro över de ökande begränsningarna av yttrande- och föreningsfriheten, kriminaliseringen av sociala protester, rättsväsendets oberoende och det allt mindre utrymmet för det civila samhället.

Det har genomförts politiska démarches för att främja EU:s ståndpunkter på multilateral nivå. EU och dess medlemsstater har anordnat och/eller deltagit i olika forum för att diskutera och främja det civila samhällets roll och försvaret av demokrati och mänskliga rättigheter, till exempel i december 2015 vid firandet av den internationella dagen för mänskliga rättigheter. EU:s färdplan för samarbete med det civila samhället fick ett ökat intresse från de av det civila samhällets organisationer som deltar aktivt i färdplanens genomförande. Trots att fonderna för bilateralt samarbete har minskat under de senaste åren har EU och dess medlemsstater fortsatt att ge medel för att stödja EU:s prioriteringar när det gäller mänskliga rättigheter i landet.

El Salvador

Situationen för de mänskliga rättigheterna i El Salvador fortsatte att förbättras 2015 trots den oroande utvecklingen på säkerhetsområdet. I mars valde folket sina företrädare till den lagstiftande församlingen, det centralamerikanska parlamentet och kommunala kontor, i val som överensstämde med internationella normer. Ändringar i sista minuten av valsystemet och organisatoriska problem ledde dock till att tillkännagivandet av resultatet försenades betydligt. Det har gjorts några intressanta framsteg i kampen mot korruption och olagligt berikande, även om det fortfarande är oklart om landets institutioner kommer att kunna tackla vidden av problemet och framgångsrikt genomföra utredningar.

Resultatet av den allmänna återkommande utvärdering av El Salvador som antogs i maj 2015 var jämförelsevis positivt. Rekommendationerna var inriktade på den långtgående strafflösheten och på kränkningar av kvinnors rättigheter, däribland begränsningar av reproduktiva rättigheter (totalförbud mot abort). El Salvadors deltagande i FN:s råd för mänskliga rättigheter och det sätt på vilket det röstar i generalförsamlingens tredje utskott visade samtidigt på ett starkt engagemang för skyddet av mänskliga rättigheter i hela världen. I november godkände den lagstiftande församlingen slutligen El Salvadors anslutning till Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen. ILO:s övervakningsmekanismer tog upp överträdelser från El Salvadors sida mot föreningsfriheten och lyfte fram allvarliga och brådskande fall i detta avseende.

Antagandet av regeringens femåriga utvecklingsplan skapade förutsättningar för att integrera mänskliga rättigheter i alla delar av den allmänna ordningen. Planen kommer att bidra till att förbättra den faktiska tillgången till grundläggande socioekonomiska rättigheter, särskilt genom de föreslagna åtgärderna på området för säkerhet, utbildning och sysselsättning. Det har antagits en integrerad strategi för att ta itu med dessa frågor, främst genom nationella dialoger som har banat väg för starkare och bättre samordnade strategier.

Det nationella rådet för medborgarnas säkerhet och samexistens antog en övergripande plan (El Salvador Seguro, dvs. ett säkert El Salvador) som syftar till att ta tag i de bakomliggande orsakerna till våld, minska strafflösheten, stärka rättskipningen i brottmål, förbättra skyddet för brottsoffer och främja återanpassning av gängmedlemmar. Myndigheterna har nyligen vidtagit brådskande åtgärder i de tio hårdast brottsdrabbade kommunerna. Ökningen av antalet mord i landet 2015 föranledde dock regeringen att intensifiera sina brottsbekämpande insatser, enligt utsago på bekostnad av de mänskliga rättigheterna. Strafflösheten förblev utbredd i en allmän anda av våld vilket lett till att många sociala och ekonomiska rättigheter har inskränkts.

När det gäller kvinnors rättigheter ledde regeringens fortsatta engagemang till en viss förbättring, även om det fortfarande finns stora skillnader mellan mäns och kvinnors tillgång till grundläggande rättigheter. Samtidigt förbättrades människorättssituationen för andra utsatta grupper, till exempel barn, urbefolkningar och fångar, enbart lite. Hbti-personer är fortfarande föremål för utestängning och hat och under 2015 registrerades det 13 homofobiska mord och flera fall av våldshandlingar i samband med Pride-evenemang.

EU:s mål för mänskliga rättigheter och demokrati i El Salvador är att förbättra den sociala sammanhållningen och allmän tillgång till ekonomiska och sociala rättigheter, förhindra socialt våld genom stärkt institutionell och social kapacitet för fredlig konfliktlösning, stärka det lokala civilsamhällets organisationer, inklusive samarbetet med människorättsförsvarare samt att främja jämställdhet mellan könen och bekämpa våld mot kvinnor. Under 2015 fortsatte arbetet på alla dessa områden genom bilaterala samarbetsprogram tillsammans med offentliga förvaltningar, samarbetsprojekt med det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter, politisk dialog och anordnande av evenemang med temat mänskliga rättigheter.

Inom ramen för sina bilaterala samarbetsprogram har EU fortsatt att stödja utvecklingen av landets universella socialförsäkringssystem. I EU:s samarbete med El Salvador 2015 ingick stöd till regeringens finanspolitik, våldsförebyggande politik och dess flaggskeppsinitiativ för jämställdhet mellan könen ("Ciudad Mujer"). El Salvador erhåller även finansiering från EIDMR, instrumentet som bidrar till stabilitet och fred samt den tematiska budgetposten för det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter. Inom ramen för denna budgetpost lanserades i slutet av 2015 en inbjudan att lämna förslag till ett värde av 2 600 000 euro. Dess främsta prioriteringarna är att främja ekonomiska rättigheter i landsbygdsområden, med fokus på småbrukare, och arbeta med utsatta ungdomar och barn, främja företagande och ekonomisk egenmakt för kvinnor och ungdomar samt att utveckla en fredskultur.

I sin politiska dialog med San Salvadors myndigheter har EU tagit upp ett antal människorättsfrågor såsom krisen med migrantbarnen, totalförbudet mot abort, landets säkerhetssituation och behovet av att främja sociala och ekonomiska rättigheter. Arbetet med anslutning till Romstadgan (som slutligen godkändes i november – se ovan) och med särskilda EU-initiativ inom FN:s råd för mänskliga rättigheter och FN:s generalförsamlings tredje utskott fortsatte också under 2015. EU gjorde också uttalanden om olika problem (våld mot kvinnor, minoriteters rättigheter, människohandel och migrantbarn). Som en del av arbetet med att främja mänskliga rättigheter gjorde EU uttalanden och organiserade offentlig verksamhet tillsammans med medlemsstaterna, regeringen, det civila samhället och andra intressenter för att fira människorättsrelaterade dagar såsom Världsdagen mot dödsstraffet, den internationella dagen för mänskliga rättigheter och den internationella dagen för avskaffande av våld mot kvinnor. Under hela året fortsatte EU sin dialog med det civila samhällets organisationer genom att anordna samråds-sessioner före inbjudningar att lämna förslag och genom regelbundna möten med människorättsförsvarare, kansliet för ombudsmannen för mänskliga rättigheter och andra motparter.

Grenada

Bland de prioriterade utmaningarna återfinns avskaffande av dödsstraffet, jämlikhet och icke-diskriminering, våld i hemmet, det faktum att människorättsfrågor inte tas upp i översynen av konstitutionen och diskrimineringen av hbtqi-personer. Fängelseförhållandena är fortfarande mycket dåliga. Trots EU:s samordnade åtgärder har man under den pågående översynen av konstitutionen i Grenada inte tagit itu med några viktiga problem på människorättsområdet, såsom frågan dödsstraffet trots ett de facto-moratoriet. Vissa åtgärder för att stärka jämställdheten har emellertid vidtagits, även om mer behöver göras. Våld i hemmet fortsätter att vara ett allvarligt problem som EU bidrar till att åtgärda inom ramen för EIDMR. Grenada kommer att få två bidrag inom ramen för en inbjudan att lämna förslag 2015. FN:s enhet för jämställdhet och kvinnors egenmakt (UN Women) noterade Grenadas åtagande att ta itu med frågan om jämställdhet mellan könen och hyllade de framsteg som gjorts i genomförandet av delar av utkastet till nationell strategisk plan mot könsrelaterat våld. Landet har blivit proaktivt och engagerat när det gäller frågor om jämställdhet och har skärpt lagstiftningen för att ta itu med sexuellt våld, förbättrat skyddsordrar vid våld i hemmet och vidtagit andra relevanta åtgärder.

Efter att ett flertal gånger ha skjutit upp folkomröstningen om den konstitutionella reformen kommer Grenadas regering 2016 att anordna den. Oppositionspartiet National Democratic Congress har lämnat reformkommittén med hänvisning till sitt missnöje med själva förfarandet och med att viktiga rekommendationer har förbigåtts, däribland om tidsbegränsade mandat för premiärministern, ett bestämt datum för genomförande av val, ett proportionellt valsystem kombinerat med det nuvarande systemet med majoritetsval i enmansvalkretsar, en enda kammare i parlamentet i stället för två och en bestämmelse i konstitutionen om att det alltid ska finnas en officiell opposition i landet.

Grenada har ännu inte avskaffa kroppsstraffet. Det pågår ett pilotprojekt i flera skolor som kallas "programmet för barnvänliga skolor " och som främjar positiva strategier för hantering av beteenden. Återkopplingen från detta projekt har varit positiv och undervisningsministeriet har för avsikt att utvidga det till att omfatta alla skolor. Fängelseförhållandena fortsätter att vara mycket svåra på grund av en extrem överbeläggning. I Grenadas enda fängelse, avsett för 198 fångar, fanns det 450 fångar i september 2015.

Guatemala

Under 2015 fick den internationella kommissionen mot strafflöshet i Guatemala (CICIG) ett förnyat mandat och riksåklagaren, i samordning med CICIG, avslöjade korruption på hög nivå inom tullförvaltningen och vid socialförsäkringsinstitutet. Dessa avslöjanden utlöste en våg av fredliga sociala protester över hela landet och en större politisk kris som kulminerade i att presidenten avgick och tillfälligt fängslades, bara fyra dagar före de allmänna valen.

Mot bakgrund av denna svåra situation lyckades Guatemala att övervinna krisen och samtidigt bevara den konstitutionella ordningen. Pérez Molinas regering byttes ut, en övergångsregering tog över och valen på fem olika nivåer anordnades framgångsrikt som planerat. Högsta domstolen, valdomstolen och författningsdomstolen spelade en avgörande roll. Aktörer från hela det ideologiska spektrumet som av hävd varit polariserade sammanfördes tack vare dessa protester och framförde ett gemensamt krav på strukturreformer och öppenhet, vilket skapade nya möjligheter att nå samförstånd om hur man bäst kan ta itu med de långsiktiga strukturella orsakerna till Guatemalas ihållande problem på människorättsområdet. Vilka framsteg som kommer att göras i detta avseende beror på den kommande regeringens förmåga att lägga fram en konkret handlingsplan som svarar mot de höga förväntningarna.

Bland utmaningarna på lång sikt när det gäller mänskliga rättigheter i Guatemala finns omfattande sociala konflikter (som huvudsakligen rör marktvister och utvinningsprojekt), genomförandet av arbetslagstiftningen (särskilt föreningsfriheten), våld mot kvinnor och flickor, hot mot människorättsförsvarare och företrädare för det civila samhället, yttrandefriheten, hbt-personers rättigheter, barns rättigheter, ursprungsbefolkningars rättigheter (däribland rätten till samråd), tillgång till grundläggande tjänster, rättsväsendets oberoende, rättsstatsprincipen (inklusive fängelseförhållanden) och medborgarnas säkerhet. På den rättsliga fronten utgör rättegångarna mot de högre tjänstemän som påstås ha varit inblandade i korruptionsskandaler ett viktigt steg på vägen mot ett förstärkt rättsväsende. Slutförandet av rättegångarna under de kommande månaderna och åren kommer också att utgöra ett viktigt lackmustest för hur starkt rättsväsendets oberoende är.

Det gjordes framsteg i kampen mot våld mot kvinnor och flickor när kongressen i november ändrade den lagliga minimiåldern för ingående av äktenskap till 18 år för både pojkar och flickor (tidigare 14 år) i linje med rekommendationerna i konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Utmaningen nu är att effektivt genomföra detta. När det gäller arbetstagares rättigheter, särskilt föreningsfriheten, gjordes det – om än begränsade – framsteg med regeringens, fackföreningarnas och arbetsgivarorganisationernas gemensamma färdplan från 2013. Ändringar i den politiska ramen gjorde att man två gånger sköt upp ett ILO-beslut om inrättande av en kommission som ska undersöka huruvida ILO-konvention nr 87 efterlevs och ledde till en förstärkt ILO-närvaro.

Situationen för människorättsförsvarare fortsatte att oroa människorättsorganisationerna. Enligt Guatemalas enhet för skydd av människorättsförsvarare (UDEFEUGUA) minskade antalet attacker mot människorättsförsvarare något under 2015 (455 attacker de 11 första månaderna fram till och med november jämfört med 813 under 2014). Däremot var de registrerade attackerna mer våldsamma än tidigare år och inbegrep 13 mord. När det gäller övergångsrättvisan inleddes det inte några nya mål 2015 och Ríos Montt-rättegången fortsatte att vara föremål för många förfarandemässiga förseningar. Bland framstegen ingår betalningen av ekonomisk gottgörelse i det emblematiske Chixoy-fallet och den fällande domen mot f.d. polischefen Pedro Arredondo som brände ner Spaniens ambassad 1980.

EU:s mål i fråga om mänskliga rättigheter och demokrati i Guatemala är att stärka rättsväsendet, främja genomförande och ratificering av internationella konventioner, minska sociala konflikter, stödja genomförandet av det befintliga regelverket om kvinnomord och våld mot kvinnor och flickor samt att förbättra skyddsmekanismerna för människorättsförsvarare. År 2015 stärkte EU den politiska dialogen med den verkställande makten, kongressen, rättsväsendet, presidentkandidater och det civila samhället (inbegripet den privata sektorn) till stöd för en utvidgning av CICIG, en reform av rättsväsendet, tryggad livsmedelsförsörjning, miljöskydd, förebyggande och hantering av konflikter, kampen mot våld mot kvinnor och flickor, höjd laglig minimiålder för flickors ingående av äktenskap, genomförande av ILO-konventionerna 87 och 169, skydd för människorättsförsvarare och bevarat utrymme för det civila samhället. Denna dialog förstärktes också genom uttalanden, debattartiklar och offentliga tal. Det anordnades också specifika tematiska evenemang om frågor såsom ursprungsbefolkningarnas rättigheter och yttrandefrihet.

Under den politiska krisen utnyttjade EU den politiska dialogen för att följa överlämnandet av makten under fredliga former, valprocessen och framstegen med förslagen till strukturreformer. EU underlättade också dialogen mellan traditionellt polariserade motparter (det civila samhället, staten, den privata sektorn etc.) och genomförde kompletterande förtroendeskapande åtgärder som sedan valet har syftat till att bygga upp förtroendet och underlätta konstruktiva utbyten. I likhet med tidigare år fortsatte EU sin strukturella dialog med människorättsförsvarare via filtergruppen och tematiska möten med EU:s medlemsstater. EU stödde också regelbundna politiska trepartsmöten för att övervaka och följa klagomål om bristande efterlevnad av ILO-konvention 87. EU utnyttjade också det andra året av övervakningen av GSP+ för att analysera genomförandet av 27 internationella konventioner. Denna åtgärd kommer att understödja EU:s insatser för den politiska dialogen 2016.

På samarbetsområdet finansierade EU fem nya projekt till stöd för människorättsförsvarare, bland annat ett projekt tillsammans med kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter i Guatemala i syfte att övervaka situationen för människorättsförsvarare under valet. EU tillhandahöll också juridiskt bistånd och stöd till kriminaliserade och riskutsatta människorättsförsvarare och deras familjer och undertecknade tre nya projekt som syftar till att stödja människorättsförsvarare på landsbygden och främja ursprungsbefolkningars rättigheter. EU finansierade även andra relevanta projekt till stöd för rättsväsendet (SEJUST) och CICIG, icke-statliga aktörer, trygghad livsmedelsförsörjning, miljöskydd, kampen mot våld mot kvinnor och flickor, förebyggande och lösning av konflikter, genomförandet av ILO-konventioner samt det civila samhällets deltagande i associeringsavtalet.

Guyana

Bland de prioriterade utmaningarna i Guyana ingår dödsstraffet, diskriminering (inklusive hbt-personers rättigheter), yttrandefriheten, civilsamhället och människorättsförsvarare, kvinnors rättigheter, barns rättigheter och fängelseförhållanden. I maj 2015 hölls det allmänna val i Guyana som ledde till ett regeringsskifte för första gången sedan 1992. Vid årets slut hade den nya regeringen ännu inte gjort några betydande förändringar i politiken för mänskliga rättigheter och det stod klart att problem som dödsstraffslagstiftningen, kriminaliseringen av samkönade relationer mellan män och kroppstraffning med all sannolikhet inte skulle åtgärdas.

I januari 2015 ägde den allmänna återkommande utvärderingen av Guyana rum. När det gäller hbt-personers rättigheter meddelade regeringen att kommentarerna hade noterats. Ett lagförslag om sexualbrott, där det föreslås ändringar av den befintliga lagstiftningen om könsdiskriminering, hade ursprungligen lagts fram 2012, men nationalförsamlingen hade ännu inte tagit ställning till förslaget vid 2015 års utgång. Våld i hemmet är fortfarande ett allvarligt problem i Guyana. EU har finansierat ett antal projekt på detta område inom ramen för EIDMR och samarbetat med det civila samhällets organisationer och regeringen. Under en inbjudan att lämna förslag i slutet av 2015 tog man upp frågor som våld i hemmet, människohandel och rehabilitering av frihetsberövade.

Dödsstraffet finns fortfarande kvar i Guyanas nationella lagstiftning, även om det finns ett de facto-moratorium och ingen avrättning har ägt rum sedan 1997. Det finns för närvarande cirka 30 dödsdömda personer som väntar på att avrättas. Dödsstraffet är obligatoriskt för ett antal brott men 2010 avskaffades det obligatoriska straffet för mord, med undantag för mord på domare och övrig personal inom rättväsendet eller på personer i säkerhetsstyrkorna. Regeringen har dock betonat att denna lagändring liksom de facto-moratoriet inte beror på någon mjukare hållning när det gäller dödsstraffet utan snarare på förseningar i förfarandet. EU anordnade en framgångsrik regional konferens om dödsstraffets avskaffande i november 2015. Även om Guyana flyttades upp fem platser på 2015 års internationella pressfrihetsindex jämfört med 2014, visade den sammanlagda poängen på en nedgång, och Guyana är fortfarande ett land med "märkbara problem".

Haiti

Mänskliga rättigheter och demokrati är topprioriteringar för EU inom ramen för förbindelserna med Haiti. Här ingår mer konkret ett bestående av demokratin och de demokratiska institutionerna, främjande av rättsstatsprincipen, kampen mot de utbredda kränkningarna av kvinnors och barns rättigheter, inbegripet könsrelaterat våld och barn som lever i slaveri i hemmet (s.k. restavek-barn), förbättring av det bristfälliga rättssystemet och av de förfärande fängelseförhållandena samt en förstärkning av det civila samhällets organisationer som främjar mänskliga rättigheter och människorättsförsvarare. Andra skäl till stor oro är avsaknaden av åtal mot de brottsbekämpande organens överdrivna användning av våld och misshandel, den långvariga häktningen i avvaktan på rättegång (75% av fängelseinternerna väntar på rättegång), människohandel och allvarliga socioekonomiska ojämlikheter. En studie uppskattade att 207 000 barn under 15 år utnyttjades runtom i landet under 2015. Det könsrelaterade våldet är utbrett. Det är dessutom oroväckande att många fall överhuvudtaget inte anmäls, att många av de anmälda fallen avgörs utanför domstol och att förhandlarna i sådana utomrättsliga avgöranden ofta är fredsdomare (*juges de paix*) som inte har kompetens i brottmål.

Bristen på institutionell kapacitet och institutionella resurser utgör fortfarande ett allvarligt hinder för att genomföra befintlig och ny lagstiftning om mänskliga rättigheter. EU har fortsatt sin dialog med det civila samhället och stöder ett större deltagande av det civila samhällets organisationer i EU:s verksamhet och förbättrar deras möjligheter att föra fram sin hjärtefråga gentemot de haitiska myndigheterna.

De successiva senareläggandena av valförfarandena ledde till att president Martelly styrde landet genom ett dekret från januari 2015 när parlamentet upplöstes (med endast 10 av 30 senatorer kvar i tjänst). Landet har sedan dess styrts utan parlament. Den första omgången av parlamentsvalet hölls i augusti. Den andra omgången av parlamentsvalet och den första omgången av presidentvalet ägde rum i oktober. Den omgången följdes dock av en kris som gjorde att den andra omgången av presidentvalet, de avslutande omgångarna av parlamentsvalet och lokalvalen sköts upp.

Det inrättades en oberoende valkommission som skulle lösa det politiska dödläget genom att utvärdera valomgången i oktober och undersöka påståenden om oegentligheter och bedrägerier samt genom att utfärda rekommendationer. EU gav tekniskt stöd till denna process genom EU:s valobservatörsuppdrag (EU EOM) under hela valförfarandet, i en extremt komplicerad institutionell och politisk kontext. och bidrog även med 5 miljoner euro till den UNDP-förvaltade kollektiva fonden för anordnande av val.

Till stöd för institutionell kapacitetsuppbyggnad finansierade EU tre projekt inom ramen för instrumentet som bidrar till stabilitet och fred, genomförda av Club de Madrid, Idea och UNDP, med målet att tillhandahålla rådgivning på hög nivå, underlätta den interinstitutionella dialogen och stärka de politiska partiernas och rättsväsendets funktionssätt. Den lokala inbjudan att lämna förslag inom ramen för EIDMR 2014 och 2015, ledde till att sex nya projekt, för ett totalt belopp på 900 000 euro, valdes ut i november i överensstämmelse med EU:s prioriteringar i fråga om mänskliga rättigheter och demokrati i landet. Projekten kommer att inledas i början av 2016. EU portfölj av projekt som finansieras inom ramen för detta instrument kommer därefter att innehålla ett dussin kontrakt värda cirka 2,5 miljoner euro. Den tematiska inriktningen för dessa nya projekt är skyddet av barn, kvinnors rättigheter, fängelseförhållanden, analys av den offentliga politiken och kampen mot homofobi.

Honduras

Människorättssituationen i Honduras är fortfarande en källa till oro för EU. Utsatta grupper såsom hbtqi-personer, kvinnor, journalister, personer verksamma inom rättsväsendet och advokater samt ledare för ursprungsbefolkningar fortsätter att vara måltavlor för våld och hot. Detta till trots är det ofta svårt att avgöra huruvida det enskilda fallet är kopplat till människorättsrelaterade frågor eller helt enkelt resultatet av en allmänt farlig miljö där alla berörs av småbrottslighet med våldsamma inslag.

Även om det har visat sig att de lokala myndigheterna i vissa fall kan ge direkt stöd till brottsoffren, har det effektiva skyddet av utsatta grupper i allmänhet varit otillräckligt. Trots svårigheterna har det under de senaste åren skett förbättringar och den nuvarande regeringen visar vilja att stödja framsteg på plats, t.ex. med det förestående öppnandet av ett lokalkontor för kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR), godkännandet av lagen om skydd för människorättsförsvarare, journalister, samhällskommunikatörer och personer verksamma inom rättsväsendet samt godkännandet av de flesta, om än inte alla, rekommendationerna från den allmänna återkommande utvärderingen. Utmaningen nu är att säkerställa genomförandet.

EU:s delegation i Honduras har ansvaret för det största givarprogrammet för mänskliga rättigheter i landet, inbegripet stödprogrammet för mänskliga rättigheter i Honduras på 5,5 miljoner euro och åtgärden för att främja ett rättvist och mer tillgängligt rättssystem i Honduras (Eurojusticia) på 31 miljoner euro samt en rad mindre, dock regelbundna, globala och lokala inbjudningar att lämna förslag inom ramen för EIDMR. Bland resultaten finns utarbetandet av en nationell människorättspolitik, förstärkning av reformen av rättsväsendet och dess oberoende samt stöd för riskutsatta människorättsförsvarare.

Utöver regelbundna kontakter med statliga myndigheter, det civila samhället och andra relevanta aktörer på människorättsområdet, har EU:s delegation under de senaste två åren utvecklat en plattform för dialog med det civila samhällets organisationer och människorättsförsvarare, "Grupo ENLACE ". Grupo ENLACE har blivit ett aktivt och effektivt forum för debatt och utvärdering av emblematiska fall som rör människorättsförsvarare och frågor om mänskliga rättigheter i allmänhet, där inte bara EU:s delegation och EU:s medlemsstater deltar utan även Schweiz och FN. År 2015 behandlade gruppen fem frågor, däribland om fängelser och tortyr, personer med funktionsnedsättning, emblematiska eller lokala människorättsförsvarare, rättsväsendet, och socioekonomiska rättigheter och arbetstagares rättigheter. Grupo ENLACE är verksam på en rad olika områden och det har redan uppnåtts viktiga resultat, t.ex. svar från regeringen på begäran om information, stöd till riskutsatta människorättsförsvarare och ett antal uppklarade fall.

Jamaica

EU:s prioriteringar 2015 när det gäller mänskliga rättigheter i Jamaica var inriktade på arbete för att avskaffa dödsstraffet, tjänstefel som begås av säkerhetsstyrkorna, förbättrade villkor vid frihetsberövanden (även för barn), avskaffande av övergrepp mot barn och främjande av barns rättigheter, kvinnors rättigheter, och kamp mot diskriminering på grund av sexuell läggning och förbättrat bemötande av hbtj-personer. Tillgång till rättslig prövning förblir ett stort problem. EU och medlemsstaterna tog upp dessa frågor genom politisk dialog, offentlig diplomati (t.ex. FN:s 16 dagar långa åtgärd "Avskaffa våld mot kvinnor och flickor nu") och EU:s samarbetsprogram.

Jamaica har fortfarande kvar dödsstraffet för mord även om landet iakttar ett de facto-moratorium för dess tillämpning sedan 1988. EU deltog i offentlig diplomati för att framhäva att om fångar effektivt rehabiliteras och återanpassas i samhället kommer detta i slutändan att leda till att allmänheten känner ett minskat behov av dödsstraff.

Tjänstefel inom polisen fortsätter att vara ett stort problem för människorättsaktivister i Jamaica. Antalet polisrelaterade mord förblir oroväckande högt. EU upprätthöll sitt stöd för den oberoende utredningskommissionen (Indecom), tillsynsorganet för säkerhetsstyrkorna med uppgift att utreda övergrepp från statens företrädare, som har varit avgörande för att åtgärda detta problem.

År 2015 avslutade Jamaica den allmänna återkommande utvärderingen och godtog 92 av de 168 rekommendationerna, bland annat om inrättande av en nationell institution för mänskliga rättigheter (för vilken rådgivning tillhandahålls av Samväldessekretariatet), främjande av rättigheter för kvinnor, barn och personer med funktionsnedsättning, kamp mot fattigdom och ökat tillträde till hälso- och sjukvård för alla. Andra rekommendationer avvisades av Jamaica, däribland den om ratificeringen av flera viktiga människorättsinstrument, t.ex. om avskaffande av dödsstraffet, det fakultativa protokollet till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och konventionen mot tortyr och dess fakultativa protokoll. Dessutom stödde Jamaica inte rekommendationerna om att avkriminalisera frivilliga samkönade relationer mellan vuxna och att vidta åtgärder för att minska våldet mot hbtj-personer.

Under 2015 antog Jamaicas regering en politik för att ge särskilt stöd till barn i juridiska sammanhang, vilken kommer att stödjas genom elfte Europeiska utvecklingsfonden. EU delade också ut flera bidrag till de organisationer i det civila samhället som arbetar med rehabilitering av fångar och för att förbättra välfärden för barn inom statliga institutioner och förhindra övergrepp mot barn. EU fortsatte också att arbeta genom organisationer i det civila samhällets som tillhandahåller bidrag, bland annat för att bekämpa korruptionen i Jamaica genom en förbättring av samhällsstyrningen, rättsväsendet och det civila samhällets tillsyn av lagstiftningen om rättigheter, stöd till en hälsosammare livsstil och opinionsbildning när det gäller patienträttigheter i samband med mödravård, neonatal vård och spädbarnsvård samt förbättring av civilsamhällets kapacitet när det gäller forskningsbaserad opinionsbildning för att tillvarata hbt-personers intressen.

Mexiko

I likhet med tidigare år intog Mexiko en proaktiv hållning i internationella människorättsforum och drev frågor av gemensamt intresse för EU och Mexiko, däribland när det gäller företag och mänskliga rättigheter, kampen mot terrorism, avskaffande av dödsstraffet, strategier mot mobbning, utvecklingsagendan efter 2015, mål för hållbar utveckling (genom att verkar för ett större inflytande för nationella människorättsinstitutioner) och partnerskapet för öppen förvaltning.

Under 2015 utvecklades den nationella lagstiftningen på flera områden i positiv riktning, men Mexiko har fortfarande stora problem i fråga om allmän säkerhet och utmaningar i kampen mot organiserad brottslighet och korruption. Människorättsrelaterade problem har kastat sin skugga över landet, däribland polisens och militärens inblandningen i allvarliga övergrepp såsom utomrättsliga avrättningar, tortyr och (påtvingade) försvinnanden. Strafflösheten (med extremt få åtal för alla former av brott, mellan 98 % och 99 %), infiltrering av den organiserade brottsligheten i fängelsesystemet och i lokala och statliga myndigheter samt morderna på journalister (särskilt i delstaten Veracruz) förblev allvarliga utmaningar.

De pågående utredningarna av uppmärksammade fall som Iguala, Tlatlaya och Apatzingán ger fortfarande upphov till allvarliga tvivel, trots de betydande gripanden som har gjorts. Regeringens trovärdighet har allvarligt skadats såväl i landet som utomlands, särskilt efter slutrapporten från gruppen av oberoende experter om fallet Iguala, där den officiella versionen av vad som hände med de 43 försvunna studenterna tillbakavisades och utredningen ifrågasattes. Internationella organ har framfört sin oro över människorättssituationen vid officiella besök i Mexiko (FN:s rapportör om tortyr, den interamerikanska kommissionen för de mänskliga rättigheterna och FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter).

Mot denna bakgrund fördubblade EU sina ansträngningar och lyckades upprätthålla ett givande samarbete både med mexikanska myndigheter och det civila samhällets organisationer. Den femte människorättsdialogen på hög nivå mellan EU och Mexiko under ledning av EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis, och Mexikos biträdande minister för multilaterala frågor, Juan Manuel Gómez-Robledo, ägde rum i april i Mexico City. EU och Mexiko enades om att ansluta sig till insatserna i kampen mot tortyr (utbildning av oberoende organ/oberoende rättsmedicinska enheter i enlighet med Istanbulprotokollet), kampen mot påtvingade försvinnanden (bidrag till att skapa tillförlitliga databaser) och förstärkningen av den nationella skyddsmekanismen för människorättsförsvare och journalister. Man enades dessutom om att samarbeta för att skydda barns rättigheter och om företag och mänskliga rättigheter.

Dialogen föregicks av det tredje seminariet för det civila samhället mellan EU och Mexiko (som finansieras av EU), som ägde rum i april även det. Detta seminarium gav tillfälle till interaktiv dialog och utbyte av erfarenheter och god praxis när det gäller mänskliga rättigheter i Mexiko och EU, t.ex. en förstärkning av rättsstatsprincipen, migranternas rättigheter, företag och mänskliga rättigheter, barn och ungdomar etc. Under seminariet utarbetade de 32 deltagande icke-statliga organisationerna ett antal slutsatser och rekommendationer som lades fram när människorättsdialogen på hög nivå inleddes. Båda parter enades om att göra en uppföljning på teknisk nivå.

EU:s delegation i Mexiko stärkte sitt engagemang med icke-statliga organisationer genom den permanenta arbetsgruppen med det civila samhället för mänskliga rättigheter som höll flera ordinarie sammanträden och rundabordssamtal 2015. EU:s delegation och medlemsstaternas beskickningar fortsatte sina regelbundna kontakter med människorättsförsvarare, enligt de lokala riktlinjerna för människorättsförsvarare. Det gjordes studiebesök i delstaterna Chihuahua, Mexico och Aguascalientes och i staden Ciudad Juárez. Det hölls också möten med företrädare på hög nivå för de federala myndigheterna från utrikesministeriet och inrikesministeriet.

EU:s delegation till Mexiko gjorde tillsammans med EU:s medlemsstater två lokala uttalanden under året: i maj för att fördöma mordet på journalisten Armando Saldaña Morales i delstaten Veracruz, och i augusti med anledning av mordet på journalisten Rubén Espinosa och fyra kvinnor i Mexico City. EU fortsatte att noga följa utvecklingen i fallet Jyri Jaakkola, en finsk medborgare som stödde lokala människorättsförsvarare och som dödades i Oaxaca 2010. EU:s delegation hjälpte till, i nära samarbete med Finlands ambassad, att organisera möten för besökande ledamöter av Europaparlamentet i juni och i september i syfte att följa upp utredningen av Jyri Jaakkolas död och diskutera med de behöriga myndigheterna.

EU:s samarbete åtföljde de politiska prioriteringarna inom ramen för anslaget till finansieringsinstrumentet för bilateralt utvecklingssamarbete, EIDMR och instrumentet för icke-statliga aktörer. Utöver den konkreta uppföljningen av högnivådialogen har EU och Mexiko inom ramen för det andra laboratoriet för social sammanhållning, som samfinansieras av Mexiko och EU, enats om två åtgärdsområden för 2015–2017: barns och ungdomars rättigheter (dialog med det civila samhällets organisationer och med försvarare av barns rättigheter i delstaterna, utarbetande av en plan för tekniskt bistånd för att kartlägga de viktigaste kapacitetsbristerna för att genomföra Mexikos nya regelverk på detta område) samt företag och mänskliga rättigheter, bland annat avtalse experter för att utarbeta ett dokument med vägledande principer och arbete för att uppnå målet att Mexiko ansluter sig till FN:s vägledande principer om företag och mänskliga rättigheter.

I samband med detta behandlas tre närbesläktade kritiska områden: socialt skydd, samråd med ursprungsbefolkningar när det gäller investeringar i infrastruktur och skattemässig jämlikhet. Samarbetsverksamheten inbegriper även projekt med människorättskomponenter tillsammans med flera institutioner på statlig nivå (särskilt i delstaten Oaxaca och San Luis Potosí). I oktober lanserades en inbjudan att lämna förslag inom ramen för EIDMR. Kampen mot tortyr och påtvingade försvinnanden samt skydd av journalister och människorättsförsvarare valdes ut som de viktigaste prioriterade områdena, i överensstämmelse med resultatet av högnivådialogen.

Nicaragua

EU:s mål för mänskliga rättigheter och demokrati i förbindelserna med Nicaragua är att stödja arbetet med att stärka rättstatsprincipen (öppenhet, effektivitet, ansvarsskyldighet), stärka den nationella ramen för kampen mot könsrelaterat våld, uppmuntra till ett fritt och aktivt civilsamhälle som främjar och skyddar mänskliga rättigheter och som kan delta i politiska diskussioner om den nationella utvecklingsagendan, främja sociala rättigheter och rättigheten till utbildning och hälso- och sjukvård för de mest utsatta grupperna genom utvecklingssamarbete samt att stödja initiativ för kapacitetsuppbyggnad och öka ungdomar sociala medvetenhet och skydda barns rättigheter.

Arbetet på dessa områden fortsatte 2015. Särskilt fokus lades på Nicaraguas säkerhetsstyrkor och respekten för mänskligt liv, värdighet, föreningsfrihet och yttrandefrihet. EU upprepade vikten av nyckelfrågor såsom öppenhet, bättre samhällsstyrning och rättsstatlighet, främjande av maktfördelning och valfrågor, bland annat oppositionspartiernas närvaro i högsta valmyndigheten. Samtidigt välkomnade EU Nicaraguas ansträngningar i kampen mot människohandel och hoppas på en bättre samordning mellan Nicaragua och grannländerna när det gäller migrationsfrågor, trots den tillfälliga kris som uppstått p.g.a. tillströmningen av de kubanska migranter i Costa Rica som stoppats vid Nicaraguas gräns på väg norrut.

Begränsningarna av handlingsfriheten påtalades mot slutet av året av det civila samhällets organisationer, och det rapporterades om en hårdhänt behandling av demonstranterna från polisens sida. Mediegrupper och oppositionen beklagade trakasserierna av journalister. Även situationen för ursprungsbefolkningarnas rättigheter påverkades, både när det gäller infrastrukturprojekt och respekten för och skyddet av deras markrättigheter. EU fortsatte att noga övervaka respekten för ursprungsbefolkningars rättigheter, särskilt utvidgningen av gränserna för jordbruksområden som avsevärt kan komma att påverka deras sociala och miljömässiga rättigheter. Särskild uppmärksamhet gavs också uppföljningen av rättigheterna för frihetsberövade personer som står inför rätta eller redan dömts, liksom förhållandena i det nationella fängelsesystemet och den nationella polisens celler för förvar.

När det gäller ekonomiskt samarbete fortsatte EU att främja mänskliga rättigheter genom EIDMR (10 projekt), de tematiska budgetposterna för icke-statliga aktörer och lokala myndigheter (14 projekt) samt genom projekt som direkt finansieras av EU:s medlemsstater. I dessa projekt tog EU upp frågor om medborgarnas deltagande, reparativ rättvisa för unga, rättigheter för personer med funktionsnedsättning, främjande av mänskliga rättigheter med inriktning på den västindiska kustregionen, kvinnor och hbtq-personers rättigheter samt barns rättigheter. Dialogen med det civila samhället var djupgående och hölls fortlöpande hela året och det utarbetades 2015 en färdplan för EU:s samarbete med det civila samhället i Nicaragua.

Under året slutförde EU de gemensamma åtgärderna med Unicef för att fira 25-årsdagen av konventionen om barnets rättigheter genom en nationell journalistiktävling på temat "Innovation för barn, innovation för rättvisa". Sex journalister fick priser. Med EU:s hjälp blev Nicaragua ett av de första länderna i regionen att inleda en reform av strafflagen så att det införlivas straffrättsliga bestämmelser för bekämpning av gränsöverskridande brottslighet och narkotikahandel som tidigare harmoniserats på centralamerikansk nivå. Den nyligen ändrade strafflagen väntar på godkännande i parlamentet. Genom sitt regionala program EUROSociAL erbjöd EU dessutom tekniskt bistånd till Nicaragua för att förbättra möjligheten till rättslig prövning för utsatta människor, främja utvecklingen av alternativa konfliktlösningsmekanismer på det rättsliga området (utbildning för medlare) och stödja myndigheter med ansvar för att utreda könsrelaterat våld (t.ex. åklagarmyndigheten, domstolar och kriminaltekniska laboratorier).

Panama

I maj genomgick Panama sin andra allmänna återkommande utvärdering inom FN:s ramar. Man noterade flera positiva aspekter i förhållande till den föregående allmänna återkommande utvärderingen av landet 2010, bl.a. ratificeringen av flera viktiga internationella människorättsinstrument (t.ex. det fakultativa protokollet till konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, den internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden och FN:s konventioner om statslöshet) samt det faktum att en stående inbjudan till de tematiska särskilda förfarandena hade förlängts. I oktober var Panama en av de 18 stater som valdes ut av FN:s generalförsamling till medlemmar i människorättsrådet för en treårig mandatperiod med början i januari 2016.

President Varela hävdar att hans viktigaste prioritering för Panama under sin femåriga mandatperiod är att uppnå verklig "inkluderande ekonomisk tillväxt " och att främja en stark social agenda. Som ett led i jämställdhetssträvan lade ministern för social utveckling nyligen fram en handlingsplan 2015-2019 för att uppnå lika möjligheter för kvinnor. Avsikten är att den ska genomföras av både regeringen och det civila samhället. Med stöd av Unicef fortsätter Panama att utarbeta och genomföra den nationella strategiska planen för barn och tonåringar. Denna process inleddes 2002 och slutmålen ska uppnås 2020.

Förhållandena i fängelser och häkten utgör betydande utmaningar i Panama. Enligt rapporter från FN:s drog- och brottsbekämpningsbyrå (UNODC) har 70 % av de frihetsberövade i Panama ännu inte fått sin dom. Detta beror främst på fördröjningar i de rättsliga förfarandena och att man ofta tillgriper häktning i avvaktan på rättegång – i vissa fall under längre tid än maxstraffet för det påstådda brottet. Det finns dessutom ett akut behov av att minska överbeläggningen (landets vuxna fängelsepopulation överstiger vida fängelsernas kapacitet) och att förbättra fängelseförhållandena. Klagomålen om dåliga fängelseförhållanden gäller främst medicinsk hjälp, hygien och kränkande behandling från fängelsetjänstemännens sida. Fängelsepersonalens arbetsförhållanden måste också förbättras.

Det har dock gjorts ansträngningar för att förbättra situationen. Landet genomgår en övergång från ett inkvisitoriskt till ett ackusatoriskt straffrättsligt system som redan har minskat eftersläpningen i de rättsliga förfarandena. Ett nytt fängelse, "Nueva Joya ", (med en kapacitet på 5 000) invigdes 2014 och Panama håller på att genomföra en reform av kriminalvårdssystemet som bygger på tre pelare: respekt för fångarnas och fängelsepersonalens rättigheter och värdighet, säkerställande av deras och allmänhetens säkerhet samt återanpassning av dem som har avtjänat sitt straff. Man har enats om en arbetsplan med mål på kort, medellång och lång sikt. EU stöder dessa ansträngningar. Det EU-finansierade projektet "Säkerhetssamarbete i Panama " (Secopa), till ett värde av 28 miljoner euro, förstärker kriminalvårdssystemets generaldirektorat och dess förmåga att utarbeta särskilda program för rehabilitering och återanpassning av vuxna interner. Secopa kommer också att förbättra systemet för utbildning av fängelsepersonalen och stödja skapandet av yrkeskarriärer. Projektet kommer att finansiera slutförandet av ett innovativt centrum för rehabilitering av minderåriga lagbrytare och utarbeta ett modernt sätt att beräkna fängelsepopulationen i landet. Ungefär 10 % av panamanerna tillhör ursprungsbefolkningarna och är bosatta i 28,6 % av det nationella territoriet. Även om det finns politik och lagstiftning som skyddar dessa befolkningsgrupper återstår det fortfarande mycket att göra för att förbättra deras levnadsstandard och tillgång till offentliga tjänster samt när det gäller en rättvis fördelning, särskilt inom hälso- och sjukvårdssektorn och besittningsrättsliga förhållanden. Flera särskilda program håller på att genomföras för att stärka skyddet av ursprungsbefolkningarnas rättigheter, bland annat hälsoprogrammet för Mellanamerika 2015, programmet för vatten och miljö samt programmet för näringslära för barn. EU finansierar det bilaterala projektet för sammanhållningsstöd ("Apoyo a la Cohesión Social " – Cohesal – till ett värde av 10 miljoner euro) som genomförs av ministeriet för social utveckling och som innehåller flera åtgärder till förmån för ursprungsbefolkningarna och deras organisationer. Detta projekt syftar även indirekt till att skydda deras ekonomiska och sociala rättigheter i landets fattigaste områden genom decentralisering och finansiering av lokala projekt.

Panama antog nyligen en nationell plan för att bekämpa människohandel som syftar till att utforma en nationell politik på detta område. Under 2015 planerade den nationella kommissionen mot människohandel följande åtgärder: utbildning för säkerhets- och kundtjänstpersonal inom turistnäringen och andra privata företag, introduktion till läroplanen för Copa Airlines kundtjänst- och säkerhetspersonal och utbildning av personalen vid Panamas kanalmyndighet. Panama arbetar också med en färdplan som ska göra landet till det första landet i Latinamerika som avskaffar barnarbete senast 2020.

Säkerhet utgör en prioriterad fråga i regeringens plan för 2014–2019. När det gäller kampen mot narkotika har uppmärksamheten flyttats över till förebyggande samt intensifiering av kampen mot korruption, penningtvätt och finansiering av terrorism. Man kommer också att arbeta med en institutionell förstärkning och en förbättring av de tekniska tillgångarna, och det finns ett intresse av att bättre bekämpa människohandeln som ytterligare en av den gränsöverskridande brottslighetens konsekvenser.

Paraguay

I sitt samarbete och sin dialog med Paraguay när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati inriktar EU sig särskilt på ett bättre fungerande rätts- och kriminalvårdssystem, institutionalisering av de mänskliga rättigheterna, skydd av barns, kvinnors, hbtqi-personers och urbefolkningars rättigheter, kampen mot människohandel och respekt för miljörelaterade rättigheter.

EU fortsatte att driva dessa frågor på olika sätt, bland annat genom att övervaka genomförandet av människorättskonventioner inom ramen för det allmänna preferenssystemet (GSP+). EU och medlemsstaterna samarbetade för att säkerställa samordning och ett systematiskt uppsökande arbete. Paraguay är medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter under perioden 2015–2017, och EU och EU:s medlemsstater gjorde démarches för att försöka uppnå en samsyn med Paraguay kring internationella människorättsfrågor. EU skickade ett valuppföljningsuppdrag till Paraguay i april för att bedöma de framsteg som gjorts med att genomföra rekommendationerna från EU:s valobservatörsuppdrag 2013. I juni antog Europaparlamentet en resolution som uttrycker oro över det stora antalet graviditeter bland barn i Paraguay.

När det gäller ekonomiskt samarbete gav EIDMR stöd till kvinnors rättigheter, personer med funktionsnedsättning, ursprungsbefolkningarna i paraguayanska Chaco, en ökad roll för det civila samhället i övervakningen av valsystemet, kampen mot människohandel samt framställande och spridning av en årlig rapport om mänskliga rättigheter som utarbetats av det civila samhällets organisationer. Demokrati, deltagande och institutionell förstärkning är också prioriterade områden för EU:s bilaterala utvecklingsbistånd till Paraguay 2014–2020.

Peru

Bland EU:s prioriteringar för mänskliga rättigheter och demokrati i förbindelserna med Peru ingår uppföljning av den nationella människorättsplanen, rättigheter för ursprungsbefolkningar och genomförandet av lagen om förhandssamråd, tillgång till rättslig prövning, rekommendationerna från sannings- och försoningskommissionen, ekonomiska och sociala rättigheter, mötesfrihet, människorättsförsvarare, kvinnors rättigheter, människohandel och barnarbete.

Människorättsdialogen med Peru fortgick mycket regelbundet under 2015 – den andra formella tekniska dialogen om mänskliga rättigheter hölls i juli – och kompletterades av diskussionerna vid den årliga högnivådialogen. Bland de frågor som diskuterades ingick företag och mänskliga rättigheter och utformningen av en nationell politik för företagens sociala ansvar, könsrelaterat våld, kampen mot diskriminering, demokrati, rättsstatsprincipen och god samhällsstyrning, med en uppdatering av förberedelserna inför de allmänna valen och presidentvalet 2016. Arbetet kommer att fortsätta 2016 för att institutionalisera dialogen genom fastställande av formella mandat.

Det togs ett viktigt steg i försoningsprocessen med anknytning till våldet under Sendero Luminosos period 1980–2000 när president Humala i december 2015 invigde museet "Lugar de la Memoria, la Tolerancia y la Inclusión Social ". Detta projekt stöddes politiskt och ekonomiskt av EU och Tyskland. Det är en viktig åtgärd som förespråkades av sannings- och försoningskommissionen. På lokal nivå har EU:s delegation upprätthållit nära kontakter med det civila samhällets organisationer, ombudsmannen och statliga organ om situationen för de mänskliga rättigheterna, människorättsförsvarare och urbefolkningarna. EU upprätthöll en oavbruten kommunikation för att följa upp enskilda fall. Peru förblev en pålitlig partner i internationella forum och röstade nära EU:s ståndpunkter.

EU:s finansiering av nya projekt för mänskliga rättigheter i Peru inom ramen för EIDMR uppgick 2015 till 2,18 miljoner euro, med särskilt ett projekt för att främja den politiska kulturen inför valen 2016 och ett projekt för att hjälpa ursprungsbefolkningarna att bekämpa diskriminering inom sina territorier.

Saint Kitts och Nevis

Bland de prioriterade utmaningarna ingår dödsstraffets avskaffande, kvinnors rättigheter, uppbyggnad av de brottsbekämpande myndigheternas kapacitet när det gäller mänskliga rättigheter, fängelser, barns rättigheter, hbt-personers rättigheter, säkerhet och genomförande av rekommendationerna från den allmänna återkommande utvärderingen i november 2015.

EU arbetar för att det ska införas ett moratorium för dödsstraffet med målet att avskaffa det. Det överbelagda fängelset i Saint Kitt förblir ett allvarligt problem. Landet har ännu inte avskaffat kroppsstraffet. Det genomfördes uppsökande arbete vid flera tillfällen i samband med resolutioner om de mänskliga rättigheterna inom FN:s generalförsamlings tredje utskott. Saint Kitts och Nevis kommer att få ett regionalt bidrag som finansieras genom en inbjudan att lämna förslag från 2015 för att ta itu med våld i hemmet. Dess genomförande kommer att inledas 2016. Landet har hög brottslighet, och det är därför svårt att säkerställa skyddet av rättigheter som rör landets och medborgarnas säkerhet och kampen mot våldet i samhället.

I februari 2015 vann "Team Unity ", en koalition av tre oppositionspartier, det allmänna valet och ersatte Labour Party som haft makten sedan 1995. Även om själva valdagen förflöt under ordnade och fredliga former, gjorde de tekniska och procedurmässiga problemen att rösträkningen och kungörandet av valresultatet fördröjdes. I november lade den nya regeringen fram lagstiftning för att begränsa premiärministerns mandatperiod till två femårsperioder.

I november genomgick Saint Kitts och Nevis sin andra allmänna återkommande översyn och avvisade mer än hälften av rekommendationerna från översynen, bland annat dem som rör undertecknande och anslutning till alla viktigare människorättsfördrag, diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet, ett moratorium för dödsstraffet och förbud mot kroppslig bestraffning. Återkommande rekommendationer gällde också skydd av kvinnor och barn från våld i hemmet, ett snabbt antagande av den lag om våld i hemmet som godkändes av parlamentet 2014, och vidtagande av ytterligare åtgärder för att åtgärda könsdiskriminering.

Landet lyckönskades till sina insatser för att främja mänskliga rättigheter på områdena sociala tjänster, utbildning och sysselsättning för ungdomar. Det anstränger sig för att förbättra säkerhetsaspekterna av sitt kontroversiella program för medborgarskap genom investeringar ("Citizenship by Investment") som är det största i regionen. Strax efter den allmänna återkommande utvärderingen inbjöd regeringen det regionala FN-kontoret för samråd i syfte att överväga alternativ för att upprätta en nationell människorättsinstitution.

Saint Lucia

Bland de prioriterade utmaningar ingår avskaffande av dödsstraffet, polisbrutalitet, könsdiskriminering, våld i hemmet, sexuellt våld, övergrepp mot barn och hbt-personers rättigheter. Det straffrättsliga systemets effektivitet är fortfarande en källa till oro, liksom tillgången till hälso- och sjukvård. Genomförandet av rekommendationerna från den allmänna återkommande utvärderingen 2015 är en annan prioritering.

I sin politiska dialog med Saint Lucia har EU oupphörligt strävat efter att avskaffa dödsstraffet, säkerställa en högre grad av ansvarighet från polisens sida, förbättra det straffrättsliga systemet och antagandet av lagstiftning som skyddar enskilda från diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Det genomfördes uppsökande arbete vid flera tillfällen i samband med resolutioner om de mänskliga rättigheterna från FN:s generalförsamlings tredje utskott. Saint Lucia kommer att få stöd från EIDMR för att ta itu med våld i hemmet. Ett regionalt projekt som valts ut efter en inbjudan att lämna förslag 2015 kommer att inleda sin verksamhet 2016.

I november gjordes den andra allmänna återkommande utvärderingen av Saint Lucia som tog upp frågor om könsdiskriminering, våld i hemmet, sexuellt våld och kriminalisering av frivilliga homosexuella handlingar. Landet fick rekommendationer om skydd av barns rättigheter, avskaffande av dödsstraffet och ratificering av vissa internationella avtal. Det noterades med tillfredsställelse att landet hade ratificerat det fakultativa protokollet till FN:s konvention om barnets rättigheter och gjort betydande insatser för att säkra befolkningens tillgång till vatten, mat och hälso- och sjukvård. Saint Lucia åtog sig att behandla 121 rekommendationer.

Landet reformerar för närvarande sitt rättsliga system för ungdomar. Övergrepp mot barn förblir ett allvarligt samhällsproblem, och regeringen har också inlett informationskampanjer som riktar sig till både samhället i stort och yrkesverksamma på området. Saint Lucia har ännu inte avskaffat kroppsstraffet. I september införde regeringen en våldsanvändningspolicy som ska säkerställa att polisen sköter sig. I mars lade premiärministern fram en oberoende rapport från Caricoms byrå för genomförande av brottsbekämpande åtgärder och säkerhet (Impacs) som undersökte polisens påstådda utomrättsliga avrättningar mellan 2010 och 2011. EU oroade sig över bristen på uppföljning och gjorde ett lokalt uttalande där myndigheterna uppmanas att reagera på rapporten och säkerställa ett korrekt förfarande.

I juni diskuterade Förenta nationernas kommitté för barnets rättigheter den kombinerade andra till fjärde återkommande rapporten om Saint Lucia. Den välkomnade antagandet av flera lagstiftningsåtgärder, däribland lagen om gängbekämpning 2014. Även ratificeringen 2014 av det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter vid indragning av barn i väpnade konflikter ansågs som en fortsatt positiv tendens mot en anslutning till eller ratificering av viktiga protokoll och konventioner på människorättsområdet. Kommittén uppmanade dock Saint Lucia att ta itu med frågor som rör kroppslig bestraffning, föräldrars vägledning och ansvar, barn som inte lever i en familjemiljö, övergrepp och vanvård, ungdomars hälsa, ekonomiskt exploatering av barn, däribland barnarbete, sexuell exploatering och sexuella övergrepp samt ungdomsrättsvård. Kommittén beklagade att kroppslig bestraffning fortfarande betraktas som ett lagligt sätt att uppfostra barn och det höga antalet fall av incest och sexuella övergrepp mot pojkar och flickor.

Saint Vincent och Grenadinerna

Prioriteringarna när det gäller mänskliga rättigheter inbegriper våld i hemmet, sexuellt våld mot kvinnor och flickor, barns rättigheter, diskriminering av hbt-personer, dödsstraffet och de brottsbekämpande myndigheternas kapacitetssuppletering när det gäller mänskliga rättigheter. Det genomfördes uppsökande arbete vid flera tillfällen i samband med resolutioner om de mänskliga rättigheterna inom FN:s generalförsamlings tredje utskott.

Dödsstraffet föreskrivs fortfarande i lagstiftningen även om det finns ett de facto-moratorium. Grupper i det civila samhället rapporterade att våldtäkter och våld mot kvinnor fortfarande utgör ett allvarligt och genomgripande problem. I maj tog parlamentet ett viktigt steg genom att anta lagstiftning om våld i hemmet som stärker skyddet för offer för övergrepp och inför en rapporteringsskyldighet för en större del av samhället. I lagen om våld i hemmet från 2015 utvidgas också definitionen av våld i hemmet till att omfatta "varje kontrollerande eller otillbörligt beteende som skadar målsägarens hälsa, säkerhet eller välbefinnande eller hälsa, säkerhet eller välbefinnande för ett barn som målsägaren har vårdnaden om".

I december hölls allmänna val i Saint Vincent och Grenadinerna som resulterade i den fjärde mandatperioden i rad för premiärminister Ralph Gonsalves och hans Unity Labour Party. Oppositionspartiet New Democratic Party protesterade mot det mycket jämna resultatet, påstod att det förekommit omfattande fusk och meddelade sin avsikt att vidta rättsliga åtgärder mot omröstningen i åtminstone en valkrets. Valen observerades av sekretariaten för OAS, Samväldet och Caricom, och deras uppdrag validerade dessa resultat.

Surinam

Bland EU:s prioriteringar för mänskliga rättigheter och demokrati i förbindelserna med Surinam ingår rättsliga frågor, förhållandena i fängelser och häkten, våld i hemmet och sexuellt våld, rättigheter för hbt-personer samt människohandel, inbegripet med kvinnor och barn för sexuell exploatering. Det finns också oro när det gäller den utbredda korruptionen på regeringsnivå, fall av hot mot pressen, diskriminering av kvinnor, maruner (ättlingar till förrymda slavar), indianer och andra minoriteter samt barnarbete inom den informella sektorn.

Surinams nationalförsamling antog en ny strafflag som inbegriper avskaffande av dödsstraffet (dock ej inom militärlagstiftningen). Detta välkomnades i ett uttalande från EU:s höga representant/kommissionens vice ordförande som ett stort framsteg som ger en välkommen signal till andra länder både i och utanför regionen, och det noterades också att detta kan konsolideras ytterligare genom att man undertecknar och ratificerar det andra fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och protokollet till den amerikanska konventionen om de mänskliga rättigheterna, som båda syftar till att dödsstraffet ska avskaffas överallt i världen. Strax innan dödsstraffet avskaffades i februari 2015 hade EU anordnat ett seminarium i Paramaribo om dödsstraffets avskaffande. Projektet fick EU-stöd.

Människorättsfrågor diskuterades också inom ramen för den årliga politiska dialogen enligt artikel 8 i Cotonouavtalet och vid andra bilaterala möten. Den tredje omgången av den politiska dialogen ägde rum i Paramaribo i mars 2015 där man bland annat diskuterade mänskliga rättigheter och styrelseformer, ändring av amnestilagen, människohandel, dödsstraffet (finns fortfarande inom militärlagstiftningen), korruption och fängelseförhållanden. Ett EIDMR-finansierat program för uppbyggnad av ett civilsamhälleligt ansvarsutkrävande i Surinam i fråga om mänskliga rättigheter och goda styrelseformer genomförs för närvarande av en lokal icke-statlig organisation. Projektet finansieras med 125 000 euro 2014-2016.

Efter de allmänna valen i maj 2015 fick den sittande presidentens, Desi Bouterse, nationella demokratiska parti (National Democratic Party – NDP) 26 av de 51 platserna i nationalförsamlingen vilket ger honom majoritet med ett mandat. Oppositionskoalitionen V7 fick 17 platser, ABOP fem platser och resten fördelades mellan den splittrade oppositionen. Detta var första gången som NDP fick absolut majoritet i nationalförsamlingen.

Trinidad och Tobago

Bland prioriteringarna ingår avskaffande av dödsstraffet, främjande och skydd av kvinnors och barns rättigheter, kampen mot diskriminering av hbtv-personer, förbättrade fängelseförhållanden och respekt för fångars rättigheter samt insatser som bidrar till att stärka demokratin.

EU:s delegation fortsatte att verka för mänskliga rättigheter och demokrati i olika forum. Den andra omgången av den politiska dialogen inom ramen för artikel 8 i Cotonouavtalet ägde rum i Port of Spain i januari 2015 där man diskuterade människorättsfrågor, bland annat framstegen med rekommendationerna från den första rundan av den allmänna återkommande utvärderingen, behovet av att upprätthålla det nuvarande moratoriet för avrättningar med sikte på att slutligen avskaffa dödsstraffet, förseningarna med att godkänna jämställdhetspolitiken och de åtgärder som vidtagits för att ratificera det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter. EU välkomnade inrättandet av Children's Authority och noterade med positivt intresse att landet godtagit den viktiga rekommendationen från den allmänna återkommande utvärderingen att arbeta för att minska antalet icke avgjorda mål, ta itu med ineffektiviteten i rättsväsendet och förbättra fängelseförhållandena. Det förekom farhågor beträffande bristen på säkra platser för unga kvinnliga fångar och behovet av att regeringen prioriterar åtgärder för att förbättra fängelseförhållandena. EU uttryckte också djup oro över det stora antalet påstådda utomrättsliga avrättningar.

Efter valen i september 2015 och det påföljande regeringsskiftet uppgav vissa tjänstemän att avsikten var att tillämpa dödsstraffet i enlighet med lagstiftningen, och antydde att det är möjligt att hängningarna återupptas även om det finns ett de facto-moratorium sedan 1999. Med anledning av dagen för mänskliga rättigheter anordnade delegationen, i samarbete med olika partner, en panel för att kartlägga situationen för de mänskliga rättigheterna i Trinidad och Tobago. Delegationen fortsatte att stödja kampen mot dödsstraffet och mot diskriminering av hbtbi-personer, bland annat genom att sprida de uttalanden som den höga representanten/vice ordföranden gjorde på Världsdagen mot dödsstraffet och Internationella dagen mot homofobi. Efter det att ministeriet för jämställdhets- och barnfrågor avskaffats gav den nya regeringen denna portfölj till statssekreteraren vid premiärministerns kansli. På den internationella barndagen genomförde EU, i samarbete med UNDP, informationsverksamhet riktad till flickor som står under statligt förmyndarskap och anordnade ett rådgivningsmöte för de berörda ungdomarna.

EU fortsatte sin dialog med det civila samhällets organisationer, bland annat genom månatliga möten med hbt-grupper. Efter en inbjudan att lämna förslag inom ramen för EIDMR beviljades Trinidad och Tobago för första gången bidrag till stöd för verksamhet som syftar till att avskaffa dödsstraffet och främja jämställdhet. Det civila samhället fortsätter att föra diskussioner med regeringen om behovet av en reform av konstitutionen. Denna sektor kommer att stödjas ytterligare, bland annat i fråga om en fördjupning av frågorna om samhällstyrning inom ramen för elfte Europeiska utvecklingsfonden och de tematiska budgetposterna "Det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter".

Amerikas förenta stater (USA)

Under 2015 fortsatte president Obamas regering att lägga stor tyngdpunkt vid främjandet av mänskliga rättigheter och demokrati i USA:s bilaterala förbindelser med tredjeländer och i multilaterala forum, särskilt FN och OSSE. I sitt tal vid FN:s generalförsamlings 70:e session kunde president Obama, särskilt mot bakgrund av krigen i Syrien och östra Ukraina, hävda att USA aldrig kommer att sluta att försvara de mänskliga rättigheterna.

När det gäller situationen för de mänskliga rättigheterna i USA, skedde en viss positiv utveckling 2015 i fråga om dödsstraffet och reformen av det straffrättsliga systemet. Det har dessutom vidtagits åtgärder för att minska antalet fångar i Guantánamolägre. Däremot har det inte gjorts någon ordentlig uppföljning av slutsatserna i rapporten från december 2014 från senatens underrättelseutskott om utredningen av CIA:s program för frihetsberövanden och förhör.

År 2015 präglades av positiv utveckling när det gäller dödsstraffet i USA, med det lägsta antalet avrättningar och nya dödsdomar de senaste 20 åren. I delstaterna Nebraska och Connecticut avskaffades dödsstraffet vilket ledde till att antalet delstater som fortfarande tillåter det sjönk till 31. Pennsylvania tillkännagav ett moratorium. I USA har allmänhetens stöd för dödsstraffet generellt minskat. Trots att Obamas regering inte aktivt har arbetat för att övertyga kongressen om att avskaffa dödsstraffet på federal nivå erkände presidenten sig ha starka betänkligheter mot dess genomförande. EU:s förbud mot export av läkemedel som kan användas för avrättningar har haft stora konsekvenser för dödsstraffet och den allmänna debatten om avrättningar under de senaste fyra åren.

EU har vid upprepade tillfällen krävt att fångsläget i Guantánamobukten ska stängas. Regeringens ansträngningar för att stänga fångsläget och överföra de återstående fångarna fortsatte till stor del att blockeras av kongressen. Det gjordes dock vissa framsteg 2015 i samband med överföringen av fångar till tredjeländer. Av de cirka 780 personer som hölls inspärrade i fångsläget i Guantánamobukten kvarstod 107 i slutet av november 2015. I december nåddes en överenskommelse om överföring av ytterligare 17 fångar. Majoriteten i kongressen motsätter sig fortfarande starkt alla överföringar av Guantánamofångar till USA. National Defense Authorization Act, som antogs av kongressen i november, innehåller rättsliga hinder för att stänga fångset, bland annat ett förbud mot att använda medel för att överföra fångar till USA eller för att bygga anläggningar där de kan inkvarteras i framtiden. Det gjordes 2015 inte någon riktig uppföljning av senatens rapport om CIA:s program för frihetsberövande och förhör, där allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna i fångsläget i Guantánamobukten avslöjades.

År 2015 innebar en vändpunkt för reformen av det straffrättsliga systemet. USA har ett extremt högt antal fängslade personer per invånare och håller fler fångar i isolering än någon annan demokratisk nation. President Obama har uppmanat kongressen att genomföra en meningsfull reform av det straffrättsliga systemet i syfte att göra det rättvisare och mer effektivt och att bryta fattigdomens, brottslighetens och fängslandets onda cirkel. The Sentencing Reform and Corrections Act från 2015 fick vid omröstningen i senatens rättsutskott ett starkt stöd från både republikaner och demokrater. Det har dessutom gjorts vissa framsteg när det gäller hållande av fångar i isolering. Som en del av ett prejudikatbildande avgörande gick Kalifornien i september med på att se över användningen av isolering i sina fängelser, inbegripet strikta gränser för långvarig isolering av interner.

EU:s delegation i Washington DC fortsatte att aktivt samarbeta med de relevanta delarna av regeringen, kongressen och icke-statliga organisationer om alla ovanstående frågor. EU fortsatte också sina diskussioner med USA om andra viktiga människorättsfrågor, däribland rättigheter för kvinnor, personer med funktionsnedsättning och hbt-personer samt yttrandefrihet och ratificering av internationella instrument. EU:s delegation gjorde en démarche till den amerikanska regeringen till stöd för en snabb ratificering av vapenhandelsfördraget, som bland annat innehåller bestämmelser om förebyggande av brott mot de mänskliga rättigheterna och kränkningar av internationell humanitär rätt.

Under hela 2015 fortsatte EU och USA att nära samarbeta på området för mänskliga rättigheter, särskilt i multilaterala forum som FN och OSSE och när det gäller situationen i tredjeländer. Det årliga samrådet om mänskliga rättigheter ägde rum i februari. Samarbetet mellan EU, dess medlemsstater och USA fortsatte också inom ramen för Global Equality Fund, Equal Future Partnership och Freedom Online Coalition.

Under sitt besök i Washington DC i september besökte EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Stavros Lambrinidis, Freedom House och talade om de viktigaste utmaningarna runt om i världen och om EU:s politik för mänskliga rättigheter. Dagen för mänskliga rättigheter gav EU:s delegation tillfälle att lansera en kampanj i sociala medier som inriktar sig på flera positiva resultat på människorättsområdet som EU nyligen uppnått.

Uruguay

Bland EU:s mål för mänskliga rättigheter och demokrati i förbindelserna med Uruguay ingår stöd till reformer och modernisering av straffrätts- och kriminalvårdssystemet, stärkta rättigheter för kvinnor och barn, stärkt politik mot diskriminering och stärkt säkerhet för medborgarna. Under 2015 firade Uruguay "30 år av oavbruten demokrati "; 2014 hölls nationella val och 2015 kommunalval som genomfördes på ett öppet och fredligt sätt.

Det nationella institutet för mänskliga rättigheter (INDDHH) rapporterade 2015 om överbeläggning, omänskliga och förnedrande förhållanden och överdriven användning av våld och psykofarmaka på hem som drivs av Sirpa (enheten för ungdomsbrottslingar). Det uppmärksammade också på fall av sexuell exploatering av minderåriga i hem som drivs av det uruguayanska institutet för barn och ungdomar (INAU). Trots de många åtgärder som vidtagits för att åtgärda våld i hemmet ökade antalet rapporterade fall 2015. I november lade regeringen fram en nationell handlingsplan 2016-2019 för ett liv utan könsrelaterat våld, vars viktigaste mål är att minska antalet könsrelaterade dödsfall och antalet kvinnor som utsätts för våld. Planen för likabehandling oavsett ras 2015–2020 för invånare av afrikanskt ursprung, som offentliggjordes i juli, visar på den diskriminering som finns i Uruguay. Ankomsten av en andra grupp syriska flyktingar i slutet av 2015 sköts upp. Under 2014 gjordes den andra allmänna återkommande utvärderingen av Uruguay. Regeringen håller på att utarbeta en frivillig rapport för att visa hur rekommendationerna har tagits emot.

EU stöder de mänskliga rättigheterna i Uruguay genom EIDMR och genom de tematiska programmen till stöd för det civila samhället. Under 2015 finansierade EU projekt för medborgarnas säkerhet, kvinnors och barns rättigheter, våld mot kvinnor, sexuella övergrepp och social sammanhållning. Vidare fortsatte EU att ge ekonomiskt stöd genom bilaterala program som stöder reformen av Uruguay straffrättsliga system och kriminalvårdssystem.

Venezuela

EU har inte någon formell politisk dialog med den venezuelanska regeringen, men särskilda diskussioner om de mänskliga rättigheterna äger bl.a. rum vid mötena mellan EU:s delegation, medlemsstaternas ambassader och de venezuelanska myndigheterna. Detta sker även på högre nivå hos Europeiska utrikestjänsten vid de venezuelanska myndigheternas besök i Bryssel.

Det kvarstod farhågor beträffande rättegångarna mot oppositionsledare, oberoende jurister och företagsledare. EU fortsatte att följa rättegångarna i fallen Leopoldo López och domare Afiuni. I en gemensam insats med medlemsstater på plats i landet försökte EU:s delegation att närvara vid och övervaka rättegångarna men nekades i de flesta fallen tillträde till rättegångssalen. Talespersonen för den höga representanten/vice ordföranden offentliggjorde uttalanden om gripandet av Caracas borgmästare Antonio Ledezma (februari) och om rättegången mot Leopoldo López (september).

EU har vid upprepade tillfällen framfört att unionen är redo att skicka ett valobservatörsuppdrag till parlamentsvalet i december (uttalande av talespersonen för den höga representanten/vice ordföranden av den 25 juni) men fick inte någon inbjudan från landets valmyndighet. Valkampanjen föreföll favorisera den sittande regeringen. Regeringens kontroll av medierna och det offentliga rummet lämnade lite utrymme åt oppositionen att framföra avvikande åsikter. Trots detta lyckades oppositionen få en potentiell tvåtredjedelsmajoritet ("supermajoritet") i nationalförsamlingen, med förbehåll för de rådande rättsliga utmaningarna i skrivande stund.

EU:s samarbetsverksamhet var inriktad på kvinnors och barns rättigheter, ursprungsbefolkningarnas rättigheter, god samhällsstyrning (tekniskt stöd till nationalförsamlingen, institutionell kapacitetsuppbyggnad i kommunerna), situationen för människorättsförsvarare, informationsfrihet och flyktingar. Evenemangen inom den offentliga diplomatin inriktades på främjande av jämställdhet mellan könen.

ILO:s övervakningsmekanismer tog upp Venezuelas överträdelser av normerna avseende föreningsfriheten och lyfte fram allvarliga och brådskande fall i detta avseende.
